

Besluit 37/18

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 29 juni 2018

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 20 april 2018

Datum

29 juni 2018

Documentnummer

4374815

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 19 juni 2018 - 4366947;

gelet op artikel 45, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2017;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 20 april 2018.

's-Hertogenbosch, 29 juni 2018

Provinciale Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. J.A. Deneer (plv.)

Vastgesteld

PS 37/18 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 20 april 2018

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	6
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	9
Bespreekstukken	11
20/18 Statenvoorstel Perspectiefnota 2018: Brabant op koers	11
Stemming	250
15/18 Ontwerpbesluit 20/18 Perspectiefnota 2018 – Brabant op koers	250
Sluiting	307

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 52, 53, 54, 62
Arts, mw. W.M.A., 219, 222
Bahar, drs. H., 127, 129, 130, 222, 233, 234, 236, 241
Bakker, W.J., 71, 72, 74, 179
Berg, H.F. van den, 11, 12, 13, 50, 61, 62, 67, 68, 100, 107, 109, 110, 111, 112, 114, 117, 119, 120, 130, 135, 136, 153, 184, 186, 187, 202, 208, 211, 215, 218, 245, 255
Boon, M.C.H., 105, 108, 192, 193, 206, 213, 248
Brakel, mw. C.E.P. van, 237
Braspenning, A.L.J., 31, 32, 33, 216
Brunklaus, mw. drs. P.M., 12, 13, 19, 20, 24, 33, 36, 37, 41, 42, 69, 70, 77, 78, 80, 81, 82, 84, 105, 137, 143, 168, 172, 173, 179, 184, 187, 188, 189, 190, 228, 229, 230, 236, 237, 240, 244, 245, 249, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307
Deneer, dhr. J.A., 10
Deryckere, M.N.R.C., 19, 37, 38, 227
Dingemans, mw. F.M., 194, 196
Everling, M.J., 18, 19, 27, 31, 32, 36, 37, 54, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 242, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306
Griensven, E.J.C. van, 197
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 67, 68, 128, 129, 167, 182, 183, 185, 194, 195, 242, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306
Hageman, ir. J.J.C., 20
Hattem, A.W.J.A. van, 20, 21, 22, 28, 29, 34, 35, 39, 40, 65, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 115, 116, 120, 121, 122, 127, 167, 170, 177, 178, 179, 180, 181, 186, 189, 190, 193, 194, 199, 238, 242, 243, 244, 246, 247, 248, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306
Heijman, J.H.W.F., 164, 223, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307
Heijmans, N.G.L., 23, 83
Hoon, mw. A.J.M. de, 14, 110, 215, 216, 217
Kammen, mw. drs. P. van der, 235
Klitsie, mw. drs. C.G.M., 237, 238
Koevoets, H.J.P.E., 51, 103, 104, 189, 234

Kort, M.V. de, 204, 205
 Kouthoofd, T.P.D., 237
 Kutlu, S., 174, 175
 Maas, B.L.M., 221
 Meel, J. van, 74
 Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 203
 Meijer, A.A., 26, 37, 64, 65, 70, 73, 78, 79, 80, 81, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 131, 132, 136, 152, 168, 188, 198, 199, 208, 209, 210, 220, 224, 225, 244, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307
 Olters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 187, 214, 215
 Overveld, W.A.A.M. van, 151, 152, 153, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307
 Panhuizen, A.V., 31, 32, 190, 191
 Plaatsvervangend voorzitter, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 142, 151, 152, 153, 154, 157, 160, 161, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307
 Porthoine, P., 112, 113, 116, 117, 203
 Roijackers, mw. H.I., 14, 15, 27, 28, 32, 47, 128, 200, 225
 Sloot, mw. M.A.B. van der, 16, 23, 24, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 63, 104, 133, 167, 168, 173, 174, 176, 241, 251, 252, 253, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306
 Smeets, drs. M.E.J., 130, 131, 215, 221, 222, 225, 240, 241
 Smeulders, S.J.A.H., 30, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307
 Staak, W.R. van der, 50, 51
 Surminski, mw. M.J.G.P., 184, 185
 Uijlenhoet, A., 79, 114, 115, 117, 118, 170, 181, 182, 209

Voorzitter, 307

Vreugdenhil, ing. H.J., 25, 38, 39, 71, 73, 160, 161, 196, 197, 209, 210, 241, 246, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307

Vugt, drs. R.J. van, 66, 100, 101, 113, 118, 119, 126, 132, 133, 134, 135, 169, 171, 172, 175, 204, 208, 209

Wel, ir. M.C. van der, 15, 17, 21, 29, 30, 40, 41, 49, 52, 53, 72, 73, 82, 102, 103, 104, 106, 107, 154, 157, 185, 186, 207, 211, 212, 218, 223, 224, 226, 242, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
J. Deneer, loco-griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklous mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Griensven, D. van	PvdA	Berkel-Enschot
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	's-Hertogenbosch
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Klitsie, mw. drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Roks, L.A.G.	PVV	Etten-Leur

Schüller, mw. drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R. van der
Steenbakkers, S.P.M.F.
Surminski, mw. M.J.G.P.
Uijlenhoet, A.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der
Wijnen-Heijs, mw. M.E.W.T. van
Willems-Kardol, mw. J.C.

VVD
CDA
GroenLinks
PvdA
SP
SP
CDA
PvdD
GroenLinks
ChristenUnie-SGP
CDA
PvdD
SP
PVV

Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
Oirschot
Sint-Oedenrode
's-Hertogenbosch
Hoogerheide
Rosmalen
Nieuwendijk
Andel
Rijsbergen
Boxmeer
Helmond

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 20 april 2018

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Besprekstukken

20/18 Statenvoorstel Perspectiefnota 2018: Brabant op koers

III. Stemming

15/18 Ontwerpbesluit 20/18 Perspectiefnota 2018 – Brabant op koers

IV. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 20 april 2018

Plaatsvervangend voorzitters: mw. drs. C.G.M. Klitsie (van 10.30 uur tot 18.37 uur) en N.G.L. Heijmans (van 18.37 uur tot 01.04 uur)

Loco-griffier: J. Deneer

Volgens de presentielijst zijn 54 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Griensven, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, mw. Van der Kammen, mw. Klitsie, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, mw. Van Wijnen-Heijs, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Steenbakkers.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De plaatsvervangend voorzitter opent de vergadering om 10.33 uur

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Ik open de vergadering. Tot zijn grote spijt kan de commissaris vandaag niet aanwezig zijn. Hij is helaas geveld door een hardnekkige griep. Wij wensen hem veel beterschap toe en we sturen een kaart rond, zodat u ook zelf dat met een handtekening nog eventjes kan onderstrepen. Dat houdt in dat ik als vicevoorzitter vandaag het eerste deel van de vergadering mag voorzitten. Ik zal mijn best doen, maar ik heb uw hulp nodig om het tot een ordentelijk debat te maken. En ik hoop dat we ook nog een beetje van een mooie zomeravond kunnen genieten, maar het ligt aan u. Ik zie uw instemming, dus ik reken erop.

In de procedurevergadering zojuist is de optie besproken om Nico Heijmans als nestor van de Staten de rol van voorzitter te laten overnemen als mijn conditie op enig moment zegt: 'nou, het is genoeg geweest'. Tijdens de procedurevergadering heeft u daarmee in kunnen stemmen en dat betekent dat de andere vicevoorzitters, Martijn van Gruijthuijsen en Marianne van der Sloot, hun rol als fractievoorzitter volledig kunnen toepassen vandaag. En bij dezen wil ik graag het ordevoorstel om Nico Heijmans een deel van de vergadering te laten voorzitten, in stemming brengen. Ik kijk even rond of er een stemming nodig is. Kunt u hiermee instemmen? Ik zie geen reacties. Dan is dat bij dezen vastgesteld.

Voordat wij aanvangen met de behandeling van de perspectiefnota staan we stil bij het overlijden van ingenieur Frans de Jong op vrijdag 6 april jl. De heer De Jong was lid van Provinciale Staten van Noord-Brabant in de periode 1962 tot 1979. Vervolgens was hij nog elf jaar lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Daar is hij onder andere voorzitter geweest van de Vaste Commissie voor Landbouw en Visserij, een veld waar zijn interesse altijd al lag. Ook op latere leeftijd bleef hij maatschappelijk actief en betrokken en zette hij zich onder andere in voor de ouderen. De Jong was Officier in de Orde van Oranje-Nassau en ontving in 2001 de Provinciepenning, de Provinciepenning van Noord-Brabant natuurlijk. Daarmee werd hij Ereburger van Brabant.

Wij wensen zijn familie en vrienden sterkte bij het verwerken van dit verlies. En laten we allen bij het moment van stilte even stilstaan bij zijn overlijden. Ik verzoek u allen te gaan staan voor een moment van stilte.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering. Ik zeg 'griffier', maar ik moet natuurlijk 'loco-griffier' zeggen, want onze griffier zit op dit moment even op de publieke tribune, om te kijken hoe we het doen vandaag. De loco-griffier.

De **loco-griffier**: We hebben berichten van verhindering ontvangen van Stijn Steenbakkers en van Mariëlle van Wijnen-Heijs. Zij zal bij de beraadslagingen niet aanwezig zijn, maar hoogstwaarschijnlijk wel bij de stemmingen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dan kom ik toe aan het welkom heten van een aantal mensen die onze vergadering bijwonen. Ik heet alle aanwezigen van harte welkom, in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die de vergadering via internet volgen, waaronder onze commissaris. Vandaag zijn er gasten van het Platform Toerisme Natuurlijk Sint Anthonis en de Kunstkring Sint Anthonis. Welkom. Zij zijn als gast hier ontvangen door Statenlid Wouter Bollen. Daarnaast zijn er gasten van het Pluspakket Jongeren. Zij zijn ontvangen door Peter Wijers van de griffie. Ook zijn Vrouwen van Nu, afdeling Den Hout, Terheijden en Boerdonk te gast, op uitnodiging van de CDA-fractie. Zij zijn ontvangen door fractiemedewerker Ernst van Welij.

Dan komen we nu toe aan een ander puntje. De heer Jeroen Hageman van D66 en de heer Nico Heijmans van de SP hebben onlangs het fractievoorzitterschap van hun fractie neergelegd. Ik wil graag beiden even naar voren roepen om met een bosje bloemen een blijk van waardering aan hen beiden te geven, als dank voor hun inzet voor onze Staten en voor hun fracties in het bijzonder. Jeroen Hageman is opgevolgd door Arend Meijer en Nico Heijmans door Maarten Everling. Hun wens ik natuurlijk veel succes in de uitoefening van hun nieuwe functie. Heren, een bos bloemen om mee naar huis te nemen.

Staand applaus

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. We gaan nu beginnen met de echte vergadering. De PS-vergadering van vandaag staat in het teken van de Perspectiefnota 2018 en de stemming vindt ook vandaag plaats aan het eind van de dag.

Nog een dringend verzoek aan u om alle moties en amendementen graag zo snel mogelijk toe te doen komen aan de griffie, zodat die het kunnen beoordelen en op het moment dat het een goed amendement is, en een goede motie, die juridisch klopt, kan die ook op iBabs geplaatst worden. Alle moties en amendementen die tijdens de vergadering worden ingediend, worden door de griffie op iBabs geplaatst onder Statendag 20-4-2018 onder agendapunt 7, ingediende moties en amendementen.

Nog een tweede verzoek. Het verzoek is om bij het verlaten van de zaal dit steeds te melden aan de bodetafel, zodat wij steeds een actueel overzicht hebben van de aanwezigen. Bij de stemming is dat duidelijk, maar als er tussendoor ordevoorstellen zijn waarover gestemd moet worden, ook dan willen we weten wie er in de zaal zitten en wie niet. Dus als u dat in de gaten wilt houden: graag melden aan de bodetafel.

Dan gaan we nu over naar de bespreekstukken. Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018: Brabant op koers. Rond 1 uur zal de vergadering onderbroken worden voor de lunch. De lunch zal genuttigd worden in het bedrijfsrestaurant.

Bespreekstukken

20/18 Statenvoorstel Perspectiefnota 2018: Brabant op koers

De **plaatsvervangend voorzitter**: Als eerste kan ik dan het woord geven aan de fractie van de VVD, heer Van Gruijthuijsen. U heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Dit is de laatste perspectiefnota uit deze bestuursperiode, dus laten we er even voor gaan zitten, of gaan staan, en eens kijken wat we de afgelopen periode hebben gerealiseerd en wat er nog komend jaar te wachten staat.

In 2015 begon deze coalitie met 'Beweging in Brabant', toen in een nog economisch fragiele tijd, en kijk eens waar we nu staan: de 45+'er of de schoolverlater vindt spoedig een baan, een pasgetrouwd stel betreft hun eerste koopwoning en de ondernemer die, na de crisisjaren te hebben overleefd, de orderportefeuille weer ziet groeien en weer exporteert. Allemaal verhalen van mensen die vanuit hun veerkracht een positieve blik op de toekomst hebben. Het gaat goed met de mensen in Brabant, het gaat goed met de Brabander. Er is de laatste drie jaar ook als provincie veel bereikt. Als we kijken naar het bestuursakkoord, dan is de fractie van de VVD trots op bijvoorbeeld de resultaten rondom het onderhoud van de F-35 van Woensdrecht en de ontwikkelingen in Oss rondom het Pivot Park. Trots zijn we hoe het gaat met onze Brabantse vrijetijdseconomie en het Leisure-investeringsfonds, de erkenning van Brainport als mainport, de samenwerking in Den Bosch en Breda met onze kennisinstelling en de opwaardering van het mbo via het Kennispact. Ook zijn wij er trots op dat we een aantal weken geleden het onderhoudsplan van onze infrastructuur hebben vastgesteld. Er is flink geïnvesteerd in asfalt en ja, ook voor onze fietsliefhebbers. De werken voor een goede doorstroming op de N279 vorderen gestaag, er wordt meer geld dan ooit door de provincie, door de verschillende regio's en het Rijk geïnvesteerd in asfalt, in combinatie met slimme oplossingen, en het openbaar vervoer in onze provincie wordt goed gewaardeerd en steeds veiliger en duurzamer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik ben naarstig op zoek naar die investeringen in het asfalt en ik ben ook naarstig op zoek naar doorstroming in dit Brabant. De perspectiefnota heet 'Brabant in beweging', nou precies dat ontbreekt eraan. We zijn sinds 2011 al bezig met de N69 ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV): ... met de Ruit Eindhoven die niet doorgaat. Wat heeft de VVD nu helemaal bereikt van haar verkiezingsprogramma van de afgelopen keer qua nieuwe projecten, of qua bouw van projecten? Het enige wat ik kan noemen, is een N261 die klaar is, is van de vorige periode, een N279-noord van de vorige periode die klaar is en alle projecten die er zijn ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, u houdt een heel betoog ...

De heer **Van den Berg** (PVV): ... is van de vorige periode.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wil het kort qua vragen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Noemt u eens wat nieuws.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): We zijn hier aan de slag met ons bestuursakkoord 'Beweging in Brabant', mijnheer Van den Berg, en dat betekent soms dat je inderdaad niet alles wat je in je verkiezingsprogramma hebt opgeschreven, dat je dat daadwerkelijk binnenhaalt. En zoals u bekend, is ook op het gebied van de infrastructuur, is het niet dat we vandaag goedkeuring geven en dat morgen de asfaltmachine gaat draaien. Dat zouden wij misschien wel willen, maar gelukkig leven wij in een rechtsstaat waarin ook inderdaad alle op- en aanmerkingen, voor- en tegenstanders hun mening kunnen geven en ook daarvoor de rechtsgang kunnen gebruiken. Dat is het eerste deel van het antwoord. Ik denk dat we juist heel veel al gerealiseerd hebben. U noemde net de N261, inderdaad dat was van een van de voorgangers van de gedeputeerde Van der Maat, mevrouw Van Nieuwenhuizen, die inderdaad ook hier gedeputeerde was. Maar zo kennen we bijvoorbeeld de weg tussen Dongen en Oosterhout, een mooi resultaat dat we geboekt hebben. Op de N279 draait de asfaltmachine echt door. Als we in het bestuursakkoord niet hadden opgeschreven wat we hebben opgeschreven, was dat niet zo snel gegaan als we dat nu hebben gedaan. Dat zijn zo enige voorbeelden waarvan we kunnen zeggen dat het goed gaat. Daar is de VVD-fractie trots op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg. Uw tweede reactie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik kom niet verder dan dat de VVD de Ruit geschrapt heeft, de N279 gehalveerd en de BMF blijft sponsoren om te zorgen dat die N69 maar niet aangelegd wordt. De schop is nog steeds de grond niet in en daar hadden we al in 2015 overheen moeten rijden. Ik denk dat u een heel mooi verhaal houdt richting de burger, maar die vraagt zich ook af van: waar is al dat asfalt, ik kan het niet vinden?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik merk op dat u ook niet verder bent gekomen sinds de eerste beschouwing in 2015 naar aanleiding van dit bestuursakkoord, want u maakt nu dezelfde opmerkingen, dus in ieder geval bij u zit de vindingrijkheid er zeker in zoals in 2015.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Twee zaken. Ik hoor de heer Van Gruijthuijsen zeggen dat het zo goed gaat met de Brabanders en dat we zoveel voor elkaar hebben gekregen. De eerste vraag is: heeft u het PON-rapport gelezen, de monitor Sociale veerkracht? Tweede punt is: ik hoor u praten over de asfalt-, de asfalt-, de asfaltmachine. In de Statenmededeling over Brainport lezen wij tussen de regels door dat daar veel aan mobiliteit moet gebeuren. Is de VVD er voorstander van om toch de Ruit erdoor te drukken bij Eindhoven?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dat zijn twee vragen in één, helemaal prima. Op de eerste vraag: ik heb het rapport over sociale veerkracht gelezen. Ik zeg ook: het gaat niet met elke Brabander goed. Maar ik heb wel ook het andere rapport gelezen, over geluk. Dat hebben we de vorige keer ook al benoemd, dat het gemiddelde geluk van de Brabander echt stukken hoger is dan in de rest

van Nederland. Dat het niet bij iedereen goed gaat, dat er bij sommige mensen inderdaad nog een stap vooruit gezet kan worden, ja, dat is, denk ik, waar en dat betekent dat we niet stil moeten gaan zitten en dat we gewoon door moeten met de werkzaamheden, waar ik dadelijk op kom, die nog moeten gebeuren. Dat klopt, mevrouw Brunklaus.

Het tweede. In de Actieagenda Brainport staan een aantal wensen. Wat ons betreft worden die ook onverdeeld overgenomen, die wensen. Er moet veel gebeuren, ook op mobiliteitsvlak. Wij hebben een afspraak met onze coalitiepartners dat er deze periode geen beslissingen genomen worden over de Ruit. En wat de toekomst zal brengen, dat zal de toekomst brengen. Ik ben zeer benieuwd naar een reactie vanuit GS hoe op basis van de nieuwe coalitieakkoorden in Zuidoost, daar misschien wat veranderingen in zitten. Maar aan het begin van deze periode was er geen meerderheid voor de Ruit en op basis daarvan hebben wij ons bestuursakkoord gesloten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, vindt de VVD nu echt dat, als 43% van de Brabanders minder veerkrachtig is, van wie 12% echt niet mee kan komen, het goed gaat met Brabant? En twee is: waarom durft de VVD zich niet gewoon klip-en-klaar uit te spreken over de wensen voor de volgende bestuursperiode? We zitten er per slot van rekening bijna tegenaan. Bent u nu eens duidelijk over uw wensen rondom de Ruit voor de volgende periode.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): De wensen voor de volgende periode, daar gaat de volgende fractie over, mevrouw Brunklaus. Ik kan wel zeggen 'laten we die Ruit aan gaan nemen', maar we zijn nu bezig met de N279 aan te leggen, dat de doorstroming daar goed gaat, dat de doorsnijdingen van tafel zijn. Dat is wat we afgesproken hebben. Wij zijn een fractie die zegt: laten we eerst aanpakken wat we afgesproken hebben, kijk wat de resultaten daarvan zijn en dan kijken wat daar eventueel in een volgende periode moet gebeuren om die doorstroming goed te houden.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En de andere vraag, sorry?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De andere vraag, kunt u daar ook nog op antwoorden?

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ja, het werk is nooit klaar, maar zoals u van mij hoort ga ik mijn woorden natuurlijk niet terugnemen. Het gaat goed met de Brabander en met Brabant. En dat er werk te doen is, dat ben ik met u eens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg. Voordat u van start gaat: als het over de Ruit gaat heeft u al twee keer geïnterrupteerd. Een nieuw punt mag.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, nee, het gaat nog even over de asfalteermachine waar mevrouw Brunklaus het geheel terecht over had. Ik zat toch even fout naar de VVD, want die asfalteermachine die heeft wel degelijk heel hard gewerkt de afgelopen jaren. Er zijn talloze wegen aangelegd naar bouwlocaties voor windturbines. Dus ik moet ze dat nageven, dat die toch wel behoorlijk gedraaid heeft, maar wij zien ze liever ergens anders.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw De Hoon, CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor u duidelijk vertellen hoe u staat tegenover deze bestuursperiode en de volgende. Hoe staat u inhoudelijk op de studies die gedaan zijn laatst en de uitkomsten die geschreven zijn, de column die we hebben kunnen lezen van uw gedeputeerde?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik heb de column van mijn gedeputeerde ook gelezen en die ondersteun ik van harte, mevrouw De Hoon.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen, vervolg uw betoog alstublieft.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik ga verder met mijn betoog, voorzitter.

Kortom, de VVD-fractie ziet dat het over het algemeen, mevrouw Brunklaus, over het algemeen, goed gaat met de Brabander en Brabant. Maar kunnen we het dus nu als provincie rustig aan gaan doen? Nee. Het is goed om stil te staan bij de zaken die we in 2015 wilden maar nu nog niet gerealiseerd hebben. En wat de VVD betreft gaan GS vooral ook met die zaken aan de slag, om alle doelstellingen van ons bestuursakkoord te realiseren. Er is nog één jaar om de klus af te maken. Gas op de plank met betrekking tot het volgende rijtje en graag een reactie van de portefeuillehouders.

Als de VVD het bij het juiste eind heeft, heeft tot nu toe geen frisdenteam zich gebogen over de groei- en krimpuitslag van onze provincie. Dit is volgens mij wel iets wat we hebben afgesproken en dat is echt iets wat volgens ons de aandacht verdient komend jaar. Graag een reactie vanuit GS.

Cultuurveranderingen in organisaties is een van de meest lastige zaken. Dat blijkt ook uit de antwoorden van GS, recent, over het Klimbos in Nuenen. Hoewel we in ons bestuursakkoord hebben omschreven om maximaal mee te bewegen met initiatieven van anderen, laat dit voorbeeld het tegendeel zien. Kunnen GS vandaag vijf voorbeelden noemen waarbij economie en ecologie met elkaar verbonden zijn, die vóór de periode van onze bestuursperiode van 'Beweging in Brabant' niet mogelijk zijn geweest, om zo aan te tonen dat we meer meebewegen dan voordien?

GS slaan ook in deze perspectiefnota volop de trom over de 1745 woningen die getransformeerd zijn vanuit andere bestemmingen. Maar dit getal is als een druppel op een gloeiende plaat als we kijken naar de opgave van 120.000 woningen. Wat de VVD betreft mag er creatiever worden gedacht met de mogelijkheden die er zijn. Cross-overs, zullen sommige mensen zeggen. Kunnen wij, om de doelstellingen te halen, zogenaamde niet-traditionele woonvormen inzetten? Om hier meer mogelijk te maken, dient de VVD-fractie een motie in.

En, voorzitter, het zal u niet verbazen: de grootschalige mestverwerking. De tijd dringt om in AgriFood Capital een locatie aan te wijzen, regie te nemen op grootschalige mestverwerking. De provincie profileert zich met 'We are food' dit jaar, maar in AgriFood Capital kijkt men de andere kant op als het om het circulair maken gaat van hun eigen agrifood-activiteiten. GS, wat is de stand van zaken na de breed aangenomen motie van november 2017?

Er is investeringsruimte over bij het programma Energie, terwijl de provincie haar doelstellingen van energiebesparing nog niet heeft bereikt. Eigenlijk geeft dit wel een erg armlastig gevoel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers, GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, ik hoor de VVD over grootschalige mestverwerking, en wat daar achter zit is vooral snelheid. Ik ken de VVD als een partij die ook veiligheid belangrijk vindt. Hoe zit het met dat aspect ten aanzien van nog vaak onbeproeft technieken in de grootschalige mestverwerking?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als ik me goed kan herinneren, mevrouw Roijackers, stond dat onder andere in een motie, dat het een kwalitatief goede vergunningaanvraag moet zijn, waar dus onder andere ook op de veiligheid gelet moet worden. Het moeten excellente vergunningaanvragen zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers, nog een tweede reactie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Gezien de opgave en ambitie voor de mestverwerking in Brabant: welke technieken gaan er gebruikt worden die beproefd en veilig zijn dan?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat zijn de technieken die her en der al gebruikt worden en geschikt zijn voor grootschalige mestverwerking, mevrouw Roijackers. Dat is de ene kant. Aan de andere kant zijn er wellicht ook nieuwe technieken om dat circulair maken van onze agrifood te verbeteren, zodat dat deel van onze economie een stap vooruit zet in de verduurzaming van onze landbouw.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Over grootschalige mestverwerking, met name in Oss, waar de mensen in Oss in ieder geval niet op zitten te wachten, wil ik nog wel iets vragen aan de VVD. Deze industrie waar u het over heeft, die duurzaam zou moeten zijn, steunt op honderden miljoenen subsidie. Deze mestindustrie krijgt tientallen miljoenen euro subsidie. Is de VVD nu een partij die graag subsidie uitdeelt aan dit soort projecten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat is eenzelfde vraag die de heer Van der Wel al de vorige keer heeft gesteld. Soms is het nodig dat bij het begintraject de overheid toch een beetje meedenkt, meehelpt en meefinanciert. Daar heeft de VVD, om uiteindelijk dat grotere belang aan de achterkant, heeft deze Statenfractie geen probleem mee.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ja, ik zie allerlei programma's van de VVD, en die steunt dan op innovatie et cetera. Dit zijn nou niet fabrieken die je overal en nergens in de wereld kunt verkopen, dus qua innovatiegehalte, ja, dit is een once of a lifetime misschien. Maar aan de andere kant vraag ik me toch af: als u nu zegt een excellente aanvraag, waar is nu die businesscase, waar iedereen op zit te wachten, waarin staat dat je daadwerkelijk met deze fabriek en met dit product, mest en droge korrels, iets kunt verdienen? Dat heb ik nog steeds niet gezien en zo moeilijk moet dat dan toch niet zijn. Vindt u dat nou verstandig, om zo'n project te beginnen als u niet eens weet of het überhaupt iets kan verdienen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, het is niet voor niks een vraag naar de stand van zaken aan Gedeputeerde Staten, wat die vergunningaanvraag is, en daar ligt ongetwijfeld een goede businesscase achter, mijnheer Van der Wel. Dus laat ik even afwachten wat de reactie is vanuit GS.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen, vervolg uw betoog alstublieft.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja. Het geeft een armlastig gevoel dat we aan de ene kant geld over hebben in het programma Energie en aan de andere kant onze doelstelling van energiebesparingen niet halen. Er is nog nooit zo veel urgentie gevoeld bij dit thema en GS weten het geld niet te investeren. Even verderop kom ik daar nog even graag op terug.

Tot zover het bestuursakkoord. Nu over naar de perspectiefnota die voorligt. En, voorzitter, eerlijk gezegd schrok onze fractie daar wel een beetje van. Zweven GS nog wat na het behalen van de titel 'Best bestuurd decentralisatie overheid'? Misschien te veel donuts gegeten? Er is in de perspectiefnota een dusdanige wensenlijst verwerkt, dat we ons genoodzaakt voelen GS toch een gevoel te geven om met beide benen op de grond te komen.

De VVD is een partij die staat voor een kleine daadkrachtige overheid, die uitvoert en lage lasten voor de inwoners, in ons geval de autobezitter, nastreeft. De VVD kijkt ook naar oplossingen die moed vragen, die soms niet gemakkelijk zijn, maar als dit in de afweging van belangen het beste is, staat de VVD daar voor. En wij vragen ons op dit moment af of GS wel voldoende inspanningen verrichten om eerst creatief te kijken of er binnen eigen programma's financiële ruimte is. Als er programma's zijn die niet goed lopen, of waarbij partners uit het veld terughoudend zijn, is het dan nog wel zinvol om dat programma volledig uit te voeren? Daarom alvast een oproep om eerst in de eigen portefeuilles te kijken voordat er 15 miljoen voor rivierversuiming uit de algemene middelen beschikbaar wordt gesteld. Want de algemene middelen lijken een te gemakkelijke prooi te worden om een beroep op te doen. Hierbij een voorbeeld ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie, mevrouw Van der Sloot, CDA. Mag ik even uw aandacht in de zaal? Als u moet overleggen, doe het dan heel stil en als u gewoon even wilt praten ga dan even de zaal uit. Het is te rumoerig om het goed te kunnen volgen. Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik kan me aansluiten bij uw verhaal dat het niet verstandig is om veel uit de algemene reserve te halen. U heeft het over programma's die niet goed lopen, en dat we daar wellicht ruimte vinden. Over welke programma's heeft u het dan? Waar zou u dan dat geld vandaan willen halen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik vind dat er op zijn minst gekeken kan worden, en aan de Staten voorgelegd kan worden, waar het niet goed gaat en waar bijvoorbeeld - en die termen komen uit de perspectiefnota - een programma niet goed loopt, of de partners inderdaad uit het veld terughoudend zijn. Dat komt het direct uit het programma, ik dacht uit het Groen Ontwikkelbedrijf.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dan begrijp ik dat de VVD in ieder geval in dat hele programma van het Groen Ontwikkelbedrijf, daar ook misschien wel 50 miljoen uit zou willen nemen, zodat we dat niet uit de algemene reserve hoeven bijplussen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik vind dat we daar op zijn minst naar zouden kunnen gaan kijken. Aan welke kant dan het besluit zou vallen, zullen we in de toekomst bekijken. Maar ik vind zeker dat we dat in de toekomst zouden kunnen heroverwegen, als het programma en de partners die bij dat programma zijn wellicht helemaal niet zo daadkrachtig en enthousiast zijn om dat programma uiteindelijk te realiseren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Hier breekt wel mijn spreekwoordelijke klomp, nu ik dit hoor van de VVD, die dus geld uit de natuur wil halen, uit het natuurfondsgeld, dat heel hard nodig is, maar nota bene, in de vorige coalitieonderhandelingen, in de vorige periode mede door de VVD op poten is gezet met het oogpunt van: nou, we gaan iedereen erbij betrekken, want ook ondernemers kunnen natuur ontwikkelen, ook particulieren kunnen dat allemaal prima. En er is helemaal niets van terechtgekomen. Het komt gewoon niet van de grond. En in plaats dat u nou zegt van: college, zet daar meer effort in, desnoods meer middelen of meer mensen, of meer organisaties, bijvoorbeeld natuurorganisaties die hiervoor geëquipeerd zijn, gaat u zeggen: nee, haalt u de pot maar leeg, want het loopt niet. Ja, dat vind ik wel verbazingwekkend.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik vervolg mijn betoog, ik hoorde geen vragen, voorzitter.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dan komt de vraag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U had van mij nog niet het woord gekregen. Mijnheer Van der Wel, u heeft nu het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dank u wel. Hier komt de vraag, voorzitter. Welke ambitie heeft de VVD dan als het gaat om natuur? Is het dan zo dat de VVD zegt: als we de ambities voor natuur niet halen, nou, dan verlagen we die ambities, halen we de pot met geld maar gewoon leeg? Is dat wat de VVD beoogt?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): We hebben de afgelopen periode, sinds de oprichting van het GOB, diverse malen al over dit dossier gesproken. We hebben dat ondersteund, we hebben dat enthousiasme verder aangewakkerd, we hebben geprobeerd om het strak te doen, om inderdaad die doelstellingen te halen. Als blijkt na een aantal malen hier de discussie, dat in deze perspectiefnota staat dat partners terughoudend blijven, dan vind ik dat we niet klakkeloos maar dat geld beschikbaar moeten houden, en houden, en houden, wanneer de partners terughoudend blijven. Want dan staat ergens op een bankrekening dat geld maar te verpieteren, terwijl er andere uitdagingen zijn die misschien wel urgenter zijn en beter te realiseren zijn. Dat is de afweging en daarom haal ik aan dat wij lastige besluiten helemaal niet schuwen met goed doordachte besluiten, maar als ze lastig zijn dan pakken we die en als het dan nodig is dat we geld uit de natuur zouden moeten halen om in een ander deel van de natuur, namelijk de rivierverruiming, te investeren, dan kan het zijn dat dat een beslissing is die we dan zullen gaan nemen in de toekomst. Ja. Kijk, als we alleen maar bij dat oude besluit blijven, ja, mijnheer Van der Wel, daar worden Nederland en Brabant niet beter van.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft twee keer geïnterrupteerd. De heer Van Gruijthuijsen, u mag uw betoog vervolgen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja. Ik vervolg mijn betoog.

Een voorbeeld. Binnen een halfjaar na de actualisatie van de BrUG wordt er alweer een beroep gedaan om onze Brabantse schoolpleinen te vergroenen. Het project is net begonnen. De VVD-fractie vindt hierbij dat er dus echt eerst gekeken moet worden hoe dit project verloopt, of er een andere dekking kan zijn, voordat er weer een beroep gedaan wordt op de algemene middelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Everling, SP.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Er wordt beroep gedaan op de algemene middelen. Het staat er als onderdeel van de sleutelprojecten en ik wil graag horen van de heer Van Gruijthuijsen: is hij van mening dat de andere doelen die genoemd worden in de sleutelprojecten niet door de groene schoolpleinen worden gerealiseerd?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik begrijp even uw vraag niet, mijnheer Everling.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Everling, u mag uw vraag even toelichten.

De heer **Everling** (SP): De sleutelprojecten in het MIPP. Voor de groene schoolpleinen wordt 1,6 miljoen gevraagd ..., ja daar wordt daar geld voor gevraagd ... Ik ben de draad even kwijt waar ik was gebleven ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: De vraag die u stelde was niet duidelijk voor de heer Van Gruijthuijsen. U zat eigenlijk in de lijn van: wordt daar een ander project verhinderd?

De heer **Everling** (SP): Ja, inderdaad, ik heb hem weer. In de sleutelprojecten worden middelen gereserveerd voor de groene schoolpleinen, omdat het meerdere doelen dient dan alleen natuur. Bent u het daarmee eens, of niet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Zoals wij hebben kunnen lezen uit de actualisatie BrUG, wordt daar geld gereserveerd voor de realisatie van deze schoolpleinen. Dat is wat wij hebben kunnen zien. Als er andere dekkingen voor zijn, nou goed, dan is dat zo, maar in december is besloten om in schoolpleinen te investeren. Daar hebben wij voorgestemd, geen enkel probleem. Maar om dan binnen een halfjaar de doelstelling in één keer totaal te veranderen, volgens mij te vereenvoudigen, en het geld dat er voor die vier jaar is uitgehaald voor die 64 schoolpleinen, in 2019, 2020 en 2021 niet eerst naar voren te halen, bijvoorbeeld via een begrotingswijziging, maar meteen bij aanvang een beroep te doen – volgens mij is de subsidieregeling net opengesteld, twee weken geleden –, op de algemene middelen, vinden wij net iets te vroeg, mijnheer Everling.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie nog een interruptie van ... Of wilt u nog één keer reageren? Dat mag nog. Ik had u gezegd: het was de eerste termijn.

De heer **Everling** (SP): Volgens mij zijn de doelen gewoon, sowieso van het begin af aan, duidelijk, dat het breed was. Wat mij betreft sluit dat precies aan bij het doel van het MIPP en zie ik geen reden om daar iets anders over te vinden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou ja, mijnheer Everling, het is niet zo dat elk MIPP-project dat in het MIPP-boek staat, en als dat voorbereid wordt, dat dat ook als zoete broodjes door de besluitvorming van PS gaat. Dat voorstel zal nog steeds op het juiste moment moeten plaatsvinden, er zal een juiste dekking moeten plaatsvinden en als dat dan na ampele overwegingen vraagt dat er dekking uit de algemene middelen gevonden wordt, nou, dan is dat zo. Maar wij vinden dat nu te vroeg.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Deryckere, CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik hoor heel veel over het proces en over kijken waar we de centjes vandaan halen, heel erg belangrijk, en inderdaad kritisch zijn waar je het vandaan haalt. Maar wat vindt de heer Van Gruijthuijsen eigenlijk over de inhoud, over het voorstel zelf van die groene schoolpleinen? Volgens het CDA liggen daar wel degelijk kansen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als wij tegen de schoolpleinen waren, hadden wij niet voorgestemd bij de actualisatie van BrUG in december.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus van GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik hoor de heer Van Gruijthuijsen aan en ik denk: wat is dit nu? Eerst waren alle gelederen gesloten binnen de coalitie en nu zien we opeens dat een heel sleutelproject onderuitgehaald wordt, tenminste de financiering daarvan. Ik ben verbijsterd. Waarom deze keiharde zakelijke opstelling van de VVD? Als provincie hebben we behoorlijk wat middelen zitten in de algemene middelen, dit is een prachtig project, GS hebben het zo voorgesteld, en u gaat er met uw fractie voor liggen. Het verbaast me.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik verbaas me af en toe waar u zich verbaast over voelt, mevrouw Brunklaus, maar goed, dat kan. Wij vinden het net een brug te ver, mevrouw Brunklaus, om nu al – het gaat om de timing – een beroep te doen op de algemene middelen. Laat eerst het project maar eens starten, met de 64 schoolpleinen die in de actualisatie van BrUG staan – 16 per jaar: 2018 16, 2019 16, 2020 16, 2021 16; dat hebben we in december vastgesteld. Als het sneller zou gaan en dit jaar bijvoorbeeld 30 de ambitie zou worden, haal dan dat geld uit de jaren 2019, 2020 en 2021 naar voren, om uit dat potje eerst dat geld te besteden voordat er een beroep gedaan wordt op de algemene middelen. Dat is wat er gezegd wordt. Er wordt geen blokkade gelegd op de inhoud van dit project, kijk alleen eerst even kritisch voordat er een beroep gedaan wordt op de algemene middelen, mevrouw Brunklaus. Dat is het punt; niet meer, niet minder.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel. Mag ik dan van de VVD weten of u dat ook gaat doen bij al die andere sleutelprojecten? Er liggen er nog meer voor. Gaat u daarvan ook zeggen: haal het maar uit de algemene middelen? Het is wel typisch dat u dit project, dit mooie, voor burgers groene schoolproject voor kinderen, benoemt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ik denk niet dat het, zoals in reactie op de heer Deryckere, over de inhoud van het project gaat. Het gaat meer over de systematiek die GS toepassen om dit project te financieren en de timing daarbij. Dus het gaat niet over de inhoud van dit project, maar over de financiering. Dat heeft geen relatie met de andere projecten die in het MIPP staan. Mochten die verderop in de besluitvorming langskomen, dan zullen wij ook op dat moment weer onze eigen overweging maken, of we dat MIPP-project, waarvan er nog veel in de pipeline zitten en waarbij ik straks misschien nog wel iets ga zeggen over hoe het MIPP-projectenboek zich langzamerhand ontwikkelt, maar dat is van later zorg. Op dit moment is dit de aanpassing die wij aan GS vragen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Hageman, D66.

De heer **Hageman** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik kan u helemaal volgen als u het heeft over de timing en wanneer je algemene middelen inzet, maar als het specifiek over het project gaat: hoe ziet u eigenlijk de provinciale rol op het gebied van schoolpleinen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ja, daar kun je ook wel wat vinden, maar laten we dit project niet breder of smaller maken dan het is. We hebben er in december, bij de actualisatie van BrUG, voorgestemd en daar zijn we voor. Als je echt een kerntakendiscussie zou willen houden, denk ik wel dat ik een eind met u mee kan gaan, van: is dit nou een project dat bij die provinciale kerntaken zit, of zit dat meer bij andere organisaties?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u voorzitter. Ja, het indoctrineren van kinderen met groene schoolpleinen is inderdaad geen provinciale kerntaak. Maar los daarvan: heel deze discussie, die hadden we kunnen voorzien aangezien met die systematiek van die sleutelprojecten voortdurend wordt afgeweken van de provinciale kaders. Als wij als PS nu gewoon vooraf duidelijke kaders vastleggen in plaats van steeds maar ad hoc zulke projecten erin te fietsen, dan was ja dit probleem gewoon te voorzien waar de VVD nu schijnbaar tegenaan loopt en waar wij als PVV toch wel voor gewaarschuwd hebben toen deze systematiek werd vastgelegd. Dus wij pleiten er nogmaals voor om eerst de kaders te stellen die wij als PS moeten stellen en dan pas over te gaan tot projecten in plaats van nu al projecten naar voren te schuiven en daar dan invulling aan te geven. Hoe kijkt u dan daartegen aan, terwijl u er zelf eerst mee in heeft gestemd?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, de VVD-fractie heeft helemaal niks tegen de systematiek van de MIPP-aanpak. Het gaat nu wel om de systematiek om een greep te doen uit de algemene middelen, de timing daarop. Ik begrijp wel dat de PVV graag meteen terug wil van 'oude besluiten zijn genomen en dus kan er niks meer en moet u maar gedwee volgen', nee, de VVD-fractie wil gewoon per project, zoals dat in het projectenboek komt, een eigen afweging kunnen maken: is dit de goede timing, is dit de juiste inhoud? En dan zullen we onze afweging maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat is wel een lastige discussie dan steeds, want u wil dan enerzijds niet vooraf die kaderstellende rol van PS invullen, waar wij eigenlijk gewoon in het dualisme een vaststaande rol hebben, en nu zegt u van: ja, we willen toch per project gaan afwegen. Stop dan helemaal met die systematiek van sleutelprojecten en hou het gewoon aan de normale provinciale kaders van eerst beleid en dan geld, in plaats van het op deze manier een beetje houtje-touwtje aan elkaar te knopen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen. U vervolgt uw betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat doe ik, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er is nog een interruptie van de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ik begrijp niet helemaal waarom de VVD nu met het bezwaar komt en niet in de vorige periode. U zegt zelf: het geld heeft als oorsprong BrUG-gelden, voor een deel, en het GOB, ook natuur, en wordt nu gebruikt voor iets waarvan u ook zegt: het is geen kerntaak, groene schoolpleinen. Dus dat is een beetje raar. U verschuift iets van een kerntaak naar een niet-kerntaak en op dat moment had u geen bezwaar daarop, heeft u ook niet gezegd: ja, dat mag eigenlijk niet, als u dat nou per se wil, haal het uit de algemene middelen, want het is iets extra's, en nu zegt u van: het hele project deugt eigenlijk niet en we moeten dat niet naar voren halen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, nu bent u wel heel grote spaghettisaus aan het maken van de inbreng die ik tot nu toe heb gegeven en volgens mij behoorlijk uit de context gehaald. Ik heb gezegd dat we inderdaad inhoudelijk dit project hebben gesteund, en daar staan we achter, maar als je ook een kerntakendiscussie gaat voeren als provincie, 'waar ben je nou van?', dan zou het best zo kunnen zijn dat de vergroening van schoolpleinen niet onder die provinciale kerntaak zou passen. Maar dan moet je het wel doen in de volgorde van de dingen: eerst een kerntakendiscussie 'waar zijn we van?' en dan wel of niet zeggen dat dit project erbij hoort. In die volgorde, zo heb ik het gezegd en zo heb ik het ook zeker bedoeld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Maar ik constateer toch dat op het moment dat dat geld uit een kerntaak komt, namelijk het Groen Ontwikkelfonds, nodig voor al die

natuurontwikkeling, ja voor een deel, dat u dan geen bezwaar heeft, geen bezwaar, hè, van: nou kunnen we misschien taken niet uitvoeren en nu gaan we iets extra's doen met dat geld. Toen heb ik u niet gehoord. Komt dat dan omdat u eigenlijk natuur helemaal niet zo belangrijk vindt en het eigenlijk wel prima vond met wat u net eerder vertelde: als dat geld over is, kunnen we het voor andere leuke dingen gebruiken? Eigenlijk zit u helemaal niet op die kerntaken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft op het GOB net al gereageerd, dus dat is de derde keer. Dat gaan we niet opnieuw doen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Omdat het een kerntaak is, wil het niet zeggen dat je al het geld maar gereserveerd moet houden, mijnheer Van der Wel. Dat heb ik net al aangegeven: als bijvoorbeeld partners terughoudend blijven optreden bij de uitvoering van dat soort projecten. Dus ja, ik verval in herhalingen, mijnheer Van der Wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie nog een interruptie van de heer Van Hattem, PVV. Nieuw onderwerp?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, nog wel even naar aanleiding van wat de VVD zojuist meldde, en dan met name sla ik aan op het punt van: dan moeten we eerst de kerntakendiscussie gaan voeren. Volgens mij is die kerntakendiscussie hier uitvoerig gevoerd en we hebben niet voor niks destijds een Agenda van Brabant opgesteld, met duidelijke kerntaken erin. Wil de VVD daarmee zeggen dat we steeds opnieuw die kerntakendiscussie moeten gaan voeren, in plaats van dat we nu zeggen van: ja, we hebben heldere taken, we hebben heldere kaders en daar maken we beleid op, in plaats van steeds bij die sleutelprojecten er maar beleid bij te gaan zoeken en opnieuw die kerntakendiscussie te moeten gaan voeren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, ik vind het helemaal niet erg om eens in de zoveel tijd eens over die kerntaken te discussiëren, mijnheer Van Hattem. Daar kom ik dadelijk nog op terug in mijn verdere betoog.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan toch de vraag van: wat is voor de VVD de Agenda van Brabant, met daarin een duidelijke kerntakenopgave, nog waard? Want die is juist hier neergezet om als provincie een smal, en zogezegd betekenisvol takenpakket te hebben, in plaats van dat het gaat uitwaaiëren naar allerlei nieuwe taken. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij is dit de IPO-agenda, 'Smal doch betekenisvol'. Ik weet niet of dit de Agenda van Brabant is, mijnheer Van Hattem.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Heijmans, SP.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Toch even een vraag aan de heer Van Gruijthuijsen. U komt nu, een jaar voor de verkiezingen, in één keer met de kerntakendiscussie als een belangrijk onderwerp. Maar zo'n kerntakendiscussie, als wij die nu zouden gaan voeren, terwijl er over een jaar een nieuw bestuur komt, zou het niet netjes zijn om dat aan de nieuwe coalitie in het onderhandelingstraject over te laten? En uit dat onderhandelingstraject komt volgens mij de conclusie: en dat betekent dat wij de volgende zaken als onze kerntaken zien. Met andere woorden: wat bent u voor een soort voorschot aan het nemen op iets wat u toch volgens mij vooral aan de toekomstige coalitie zou moeten overlaten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij is dit juist inspelen op de toekomst, en dat is de titel van deze perspectiefnota, mijnheer Heijmans.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Sloot. Nog even de heer Heijmans, een tweede reactie.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, maar als dat het was, dan zou u hoogstens volgens mij moeten zeggen: laten wij nu de voorbereidingen treffen, zodat de nieuwe mensen een goede discussie kunnen voeren. Maar volgens mij gaat u toch net iets verder en gaat u al over tot het trekken van conclusies wat onze kerntaken zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): In reactie op de heer Hageman, mijnheer Heijmans, heb ik gezegd: maar als we een kerntakendiscussie zouden voeren, dan zou er misschien iets anders uitgekomen zijn met betrekking tot de ondersteuning van de groene schoolprojecten. Ik heb niet gezegd: wij gaan nu de kerntakendiscussie voeren. Volgens mij kunt u dat vanaf morgen weer terugluisteren op de band, mijnheer Heijmans.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Sloot, CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, het voelt een beetje ongemakkelijk je te mengen in een soort relatiecrisis, maar toch een vraag aan de heer Van Gruijthuijsen. Ik hoor u spreken over de kerntaken, en daar heeft u waarschijnlijk ook een beeld bij van wat u heel duidelijk géén kerntaken van de provincie vindt. Kunt u er zo eens twee noemen? En laten we het dan niet bij de schoolpleinen houden, maar even de wat grotere onderwerpen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja. Ik heb mijn moties meteen bij aanvang van mijn betoog ingediend en daar wordt inderdaad ook een motie over de veerkrachtige provincie aangeduid, en daarin wordt ook verwezen naar de zeven kerntaken van het IPO, zoals het IPO ziet wat de provincie als kerntaak ziet. Daar kunt u vanzelf de gedachte uit trekken wat wel en niet, en daar zijn wij ook nieuwsgierig naar: hoe GS dat zien. Wat ons betreft zou bijvoorbeeld inderdaad een aantal programma's daar minder of meer goed op van toepassing zijn, en dat heeft misschien met een aantal projecten rondom sociale veerkracht te maken, om zo maar even een suggestie te doen, mevrouw Van der Sloot.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, ik hoor u inderdaad heel veel woorden zeggen, maar volgens mij wilde u vooral zeggen dat wat de VVD betreft de provincie geen sociaal beleid hoeft te hebben. Wat vindt u ervan dat ik, maar waarschijnlijk ook de SP, daar niet zo gelukkig mee worden in deze periode, gezien uw samenstelling et cetera, et cetera?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou ja, gelukkig hebben we als coalitie volgens mij, om maar even in die termen te blijven, een redelijk open huwelijk. Ik weet niet of u dat zo zeer aanspreekt, mevrouw Van der Sloot, maar ik denk dat ons huwelijk wel een stootje kan hebben, want het gaat goed deze drie jaar. Als ons huwelijk zo maar monotoon en heel grijs voortkabbelt, daar is niemand bij gebaat, en volgens mij is dit juist een mooi moment om dat open huwelijk te etaleren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog een interruptie van mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik begrijp dat u van de nodige crises houdt, huwelijks crisis of wat voor crisis dan ook. Het siert u natuurlijk wel dat u aan de orde stelt om de kerntaken opnieuw te bespreken, maar u legt dat voor in een motie en aan GS met een bepaalde ondertoon over sociale veerkracht. Ik vind dat het aan de Staten is om dat met elkaar te bespreken. Het zou natuurlijk veel mooier geweest zijn als de VVD had voorgesteld om nou eens goed na te denken over de toekomst van Brabant op langere termijn. Natuurlijk is de sociale agenda daar een belangrijke. Waarom stelt u niet voor om eens gewoon eerst een lange-, lange-, lange-termijnagenda op te stellen en dan met die kerntaken aan de slag te gaan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat is toch een beetje als ..., ja, die visie ... Volgens mij komt die visie van onze Brabanders zelf en moeten wij ons juist richten op wat de rol van de provincie is in de totale bestuurlijke context van lokaal, regionaal, landelijk en Europees. Daar is het wat ons betreft vooral dóén en ook vooral níét doen als andere partijen er wellicht beter op voorgesorteerd zijn, wat beter in de materie zitten. Vanuit dat perspectief is die motie ingediend, die ik dadelijk nog graag wil toelichten; dat is misschien wel makkelijk. Dus een totale visie over waar Brabant in 2050 zou moeten staan, ja, dat gaat wat de VVD-fractie betreft echt wel een beetje te ver.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar waarom heeft u dan in uw motie juist het sociale domein genoemd? Het zit natuurlijk bij de gemeenten, maar de gemeenten doen ook andere dingen. U licht dat er specifiek uit en daardoor – het CDA was net ook een beetje geïrriteerd daarover – worden wij getriggerd. Dat is natuurlijk niet precies waar wij de focus op willen leggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik weet niet of mevrouw Van der Sloot geïrriteerd was. Ze stelde een vraag die ik me vanuit haar perspectief heel goed kan voorstellen. Goed, dat is dan zo. Ja, kijk, uiteindelijk vinden wij als VVD dat wij die boodschap neer willen leggen om GS te vragen wat nu de beleidsterreinen

zijn en wat beter past en minder goed. Vanaf dat moment kunnen we dan weer een discussie gaan voeren over die inhoud. Het is meer een voorzet van: ga onderzoek doen, en dan kunnen we bij de begroting 2019 praten over wat naar de toekomst toe een onsje meer of een onsje minder kan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik vind het eigenlijk een beetje lafjes om het op dit moment in te brengen, want we praten nu eigenlijk over de Begroting 2019, die eigenlijk alweer uitgevoerd wordt in de nieuwe coalitieperiode, terwijl u eigenlijk zegt dat het op heel veel terreinen slecht gaat, daar begon u uw bijdrage mee: sociaal beleid, energie, natuur. Wat wilt u nu in dit laatste jaar waar dit college voor staat radicaal anders doen ten opzichte van wat u de afgelopen drie jaar gedaan heeft? Dus wat draagt u het college op om nog in 2018 anders te gaan dan wat u de afgelopen drie jaar hierin gesteund heeft?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ze hoeven van mij in 2018 echt niks anders te doen dan gewoon gas vol op de plank uit te voeren wat we in beleidsvoorstellen hebben aangegeven, zodat de inhoudelijke beleidsdoelen gerealiseerd worden die we hebben afgesproken, en dat is het. Dus wat we dit jaar echt nog gaan doen, en dat is het nodige, moet gewoon uitgevoerd worden. Dat is de afspraak die we met elkaar gemaakt hebben, dat zijn de besluiten die door Provinciale Staten zijn goedgekeurd. En wat dat betreft gewoon gas op de plank.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dus al die dingen waarvan u zegt dat het slecht gaat, niet loopt en dergelijke, daar gaan we nog een jaar doormodderen, laten we gewoon lopen. Eigenlijk bent u hier alleen de schetsen voor uw eigen verkiezingsprogramma 2019 aan het voorleggen aan ons en durft u tegen het college niet te zeggen: ga in het komend jaar nog een aantal radicaal andere keuzes daarin maken en zorg dat u het beleid daarin ombuigt op een aantal punten waarvan wij de afgelopen jaren hebben gezien dat het slecht is gegaan of anders had gemoeten, of dat er minder geld moet naar natuur, dat gaan we nu anders doen. Die uitspraken durft u hier niet te doen. U durft alleen over 2019 een aantal schoten voor de boeg te geven en daarmee eigenlijk een beetje stoer te zeggen van: ja we gaan het in de toekomst anders doen, terwijl u verantwoordelijk bent geweest voor het beleid van de afgelopen drie jaar,

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Wij gaan door met datgene wat er in het bestuursakkoord staat en wij vragen GS om daar ook vol gas op door te gaan, juist op de elementen in het bestuursakkoord die nog niet gerealiseerd zijn. Dus wat dat betreft gas erop, mijnheer Vreugdenhil. Dat is volgens mij ook de klankkleur van het betoog dat ik tot nu toe heb gehouden. En richting de toekomst, er zijn een aantal vragen gesteld van: wat als? Nou, dat zijn overwegingen die ik dan geef op basis van de vragen en de suggesties die vanuit u en mijn collega's komen, en daar geef ik dan zo goed mogelijk antwoord op. Als dat niet de bedoeling is, hoor ik dat graag van u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg uw betoog, alstublieft.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja.

De bestuursopdracht Energie. Het volgende. De VVD-fractie is van mening dat er genoeg plannetjes zijn gemaakt rondom energie en dat we nu serieus met deze opgave aan de slag moeten en oplossingen vinden die ook snel opschaalbaar zijn, om de doelstellingen van 'Parijs' te halen. Gelukkig heeft het Rijk nu een minister om daadwerkelijk deze doelstellingen op een slimme manier te realiseren en dit kunnen we met resterende middelen uit de huidige periode nu al ondersteunen. Als provincie kunnen we hier ook op een goede manier gebruikmaken van onze immunisatieportefeuille. Hoe kijken GS hier tegenaan? En, voorzitter, waar de VVD-fractie echt van schrok – en dat bedoelen we eufemistisch – is dat zo maar even de WHO-normen als referentie worden gebruikt voor toekomstig beleid. Nederlandse of Europese normen zijn volgens de VVD voldoende om onze inwoners een gezonde, goede leefomgeving te bieden. De WHO-normen zijn vele malen strakker, onnodig en zinloos, in het belang van Brabant

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie. Eerst de heer Meijer, D66, en dan in die volgorde.

De heer **Meijer** (D66): Ja, want waar de VVD-fractie eufemistisch gesproken van schrok, schrok de D66-fractie van de VVD-fractie toen ze deze motie zag. Want zegt de VVD-fractie nou werkelijk dat de gezonde lucht van de Brabanders wel een onse minder kan zijn?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mevrouw Van der Sloot, een open huwelijk hè, u weet dat toch? Een onse minder, nee, wij hebben in Nederland en in Europa goede regels die ervoor zorgen dat de inwoners op een gezonde manier kunnen leven. Als we nu daar nog eens een verdubbelslag op maken, dan is het wat de VVD betreft echt een verkeerd plan om dat nu al in beleidsdocumenten als uitgangspunt te nemen. Daarom deze motie, want wij werden echt verrast en het verrast ons dat u niet verrast was.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, mijnheer Van Gruijthuijsen, in een goed huwelijk verras je elkaar af en toe, en wij waren inderdaad nogal verrast. Maar ik wil wel heel graag ook gewoon plenair hier gezegd hebben dat, als dit college een streefwaarde neerlegt, namelijk de WHO-normen – en die zijn inderdaad een tandje strenger dan de normen die we nu hanteren –, dan zou ik alleen maar zeggen: applaudisseert u alstublieft. Iedere Nederlander heeft recht op gezonde lucht en dat dit college er een tandje bij zet en streeft naar de hoogst haalbare normen die wij op dit moment kennen, zou vanuit D66 alleen maar leiden tot meer steun.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, mijnheer Meijer, er wordt nu net gedaan alsof Nederlandse en Europese normen slecht zijn voor de gezondheid van de Nederlander en dat wil ik toch echt bestrijden. De Nederlandse en Europese normen zijn de normen op basis waarvan elke Nederlander gewoon in een gezonde leefomgeving kan wonen. Dat daar bij een aantal collega's van ons anders over wordt gedacht – ik zie mevrouw Roijackers al schudden –, is dan zo, maar dat is onze mening.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling, SP.

De heer **Everling** (SP): Voorzitter. Ik zou van de heer Van Gruijthuijsen toch echt wel heel erg graag willen weten of hij liever, als het om gezondheid gaat, naar adviezen luistert die artsen geven – de Wereldgezondheidsorganisatie – of naar adviezen van mensen die zoveel mogelijk geld willen verdienen. Dat zou ik toch echt heel erg graag van de heer Van Gruijthuijsen willen weten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik vind dat een oneigenlijke vergelijking, mijnheer Everling. Ook artsen worden betaald en de besluitvorming is zo dat in Den Haag op basis van allerlei adviezen, ook van artsen, een aantal wetten/normen zijn vastgesteld. Ook in Brussel zijn er normen vastgesteld en daar geven ook diverse partijen input op. Ongetwijfeld zijn er een aantal wetenschappelijke rapporten her en der op te duikelen die zeggen dat de WHO-norm echt nodig is. Nou, laten we dan eerst netjes de koninklijke weg bewandelen en zeggen van: dit kabinet, in Nederland, neemt besluiten om morgen de nieuwe Nederlandse normen te hanteren. Dan zou dat een aanleiding zijn voor ons om te zeggen van: nou, dat is prima, wij komen die Nederlandse normen na. Maar we gaan niet voorbij die Nederlandse of Europese normen, mijnheer Everling.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, voorzitter, als ik de heer Van Gruijthuijsen zo hoor, denk ik dat hij gewoon het advies van artsen niet accepteert of waardeert op waarden zoals zij die hebben gegeven. Ik denk dat het gewoon verstandig is om adviezen die artsen geven over gezondheid, om daar aan vast te houden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat gun ik de heer Everling, dat hij dat vindt. Maar goed, wij zijn er hier voor om de algemene belangen te wegen en daarop beleid te maken. Dus dat is de keuze van de heer Everling.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers, GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Een stem op de VVD is een stem tegen je gezondheid. De norm van de WHO is van meet af aan ...

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter, ik maak hier echt bezwaar tegen. Er wordt nu iets geframed, voorzitter. We leven in Nederland, dat is een gezond land, en daar zijn Nederlandse en Europese normen voor. Nu doet mevrouw Roijackers namens de fractie van GroenLinks echt alsof wij in een ongezond land leven. De gemiddelde Nederlander wordt ouder en ouder, gezónder ouder, dus laten we ook die rapporten dan maar eens even voor onze rekening nemen, zou ik dan zeggen. Maar dit vind ik echt even een stapje te ver gaan, mevrouw Roijackers. Daar ben ik zeer door verrast.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga u nu onderbreken. Ik wil graag even mevrouw Roijackers de kans geven voor haar interruptie. Daarna mag u weer reageren. Eerst de termijn voor mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Tien tot twintig maanden korter leven is het effect van op de Europese norm in Brabant blootgesteld worden aan fijnstof. In die situatie zitten we nu. GroenLinks vindt die situatie niet alleen ongezond, maar ook maatschappelijk ongewenst. De WHO-norm van 20, als

het gaat over fijnstof, is van meet af aan klip-en-klaar en is verwaterd onder druk van de grote industrie in Europa tot een twee keer zo hoge en zeer ongezonde norm.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Mijn vraag is: de bescherming van de gezondheid, hoe belangrijk vindt de VVD dat, wetend dat nu al tien tot twintig maanden korter wordt geleefd met de blootstelling op dit moment, zoals berekend in Brabant?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik vraag me af of je al dat soort rapporten en onderzoeken heel specifiek kunt meten en daarmee rekening houden. Er zijn ook altijd andere effecten op gewoon zelfs de eigen levenswijze van mensen, ongeacht fijnstof, of alcoholgebruik, of hoeveel kilometers men in een auto zit. Dus ik vind het een hele lastige discussie, mevrouw de voorzitter, om te zeggen van: door die normering van de Nederlandse wetten staat het vast dat mensen tien tot twintig maanden korter leven. Ik vind dat een hele lastige.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers, u had twee termijnen gehad, u bent klaar. De heer Van Hattem, volgende interruptie alstublieft.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja. De VVD heeft het voor elkaar gekregen om een pseudo-kritische motie te formuleren, want ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik onderbreek u even. Mijnheer Van den Berg, wilt u gaan zitten en uw mond houden? Want u praat daar te hard en ik kan het niet volgen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. De VVD heeft dus deze motie geformuleerd, met als doel: de Europese norm leidend voor luchtkwaliteit. Ik ben het met u eens dat er een veel te hoge, ver doorgeslagen WHO-norm hier wordt toegepast, want de luchtkwaliteit is beter als ooit tevoren, maar de Europese richtlijn luchtkwaliteit nemen als uitgangspunt voor beleid, dat is totaal nietszeggend, want die Europese richtlijn die moet toch al verplicht worden omgezet, vanwege uw eigen geliefde EU, in nationale wetgeving. Dus ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): ... wat wil deze motie nu eigenlijk zeggen en waarom heeft u niet gewoon een amendement ingediend om ervoor te zorgen dat die WHO-norm uit de perspectiefnota wordt geschrapt?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wij vinden deze motie met deze tekst een juist instrument, om vandaag als Staten uit te spreken dat we naar de toekomst toe de WHO-normen niet gaan toepassen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel, of nee, de heer Van Hattem, sorry.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar dat we dat uitspreken, maar daar hebben wij een heel mooi instrument voor, dat heet 'amendement'. Daarmee schrapt u dus uit de plannen en nu is het ja een motie die zegt 'we gaan de Europese richtlijn hanteren', maar die Europese richtlijn die is al gewoon straks wettelijk verplicht. Dus wat zegt deze motie nou feitelijk? Wat kan GS hier anders gaan doen dan het wettelijke beleid uitvoeren? Want er staat niet in het dictum dat u die WHO-norm prullenmandeert.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou ja, wat als we deze motie niet zouden aannemen, mijnheer Van Hattem?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel. U wilde ook interrumpen. U bent nu aan de beurt.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Volgens mij zijn er een heleboel steden die te kampen hebben met heel veel uitstoot, waar de norm veel hoger ligt dan bijvoorbeeld gemiddeld, met uitschieters. Om dat naar beneden te krijgen, zou je de norm naar beneden kunnen bijstellen. Bent u het met mij eens dat waar we nu zijn, die verlaagde uitstoot, juist zijn oorsprong vindt in het feit dat we een normering hebben gegeven, dus juist als we die norm naar beneden stellen, dat er meer innovatie komt, meer alternatieven om bijvoorbeeld de stad te benaderen ...?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): En dus uiteindelijk allemaal goed is voor Brabant in de innovatie, maar ook voor de mensen in Brabant die gewoon langer leven ...?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, ik vraag wat uw vraag is en u gaat door met een betoog. Wat is uw vraag?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik vind echt dat u moet luisteren. Ja, nee, u interrompeert mij. Ik vraag: bent u het met mij eens dat dat goed is voor de economie, innovatie, en dat het tegelijkertijd de gemeenten een kans geeft om de luchtkwaliteit te verbeteren, die we anders niet hebben?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mijnheer Van der Wel. Het punt is dat we Nederlandse wetten, Europese regels hebben, en wat de VVD betreft komen we die hier, in onze provincie, bij het ontwikkelen van beleid na. Dat is de lijn. Wij appelleren daaraan via deze motie, door te zeggen van: ga het nou niet strenger maken dan de Nederlandse wetten, los van alle kansen die u hier aangeeft. Stel dat straks in Den Haag regels worden aangescherpt, dan zou dat misschien goed zijn voor een aantal ontwikkelingen. Maar wij vinden dat er geen kop moet op de Nederlandse wet- en regelgeving en de Europese regels.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, de lijn van de VVD is heel helder: we doen alleen wat we hebben afgesproken. Maar het gaat erom dat er ook gemeenten zijn die vragen om middelen, mogelijkheden, om die luchtkwaliteit bijvoorbeeld te verbeteren, daar waar wij als provincie bijvoorbeeld niet meer kunnen

doen dan stimuleren van openbaar vervoer. Wij kunnen niet helpen om auto's te weren uit de binnenstad, we kunnen de auto's niet zuiniger maken of minder uitstoot laten genereren. Dus wij zoeken, denk ik, als provincie, om de doelstelling gezondheid in te kunnen kleden, naar een mogelijkheid om die luchtkwaliteit te verbeteren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel. En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou ja, goed, ik vind het jammer dat u ... Bent u het met mij eens dat de luchtkwaliteit verbeterd zou moeten worden?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Op het moment dat ze daar de Nederlandse en Europese regels overtreden, natuurlijk. Die regels moeten gehandhaafd worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Braspenning, interruptie. Was u eerder? Ik was het even kwijt. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, mijnheer Van Gruijthuijsen, u weet het einde van deze vergadering wel uit te stellen met uw optreden. Ik heb een heel praktische vraag aan u, ik ga niet meedoen aan discussies over normen. De vraag is gewoon: heeft u er bezwaar tegen dat de provincie, en uw eigen gedeputeerde Van der Maat loopt daarin voorop – dat doet hij heel goed –, bezig is om op sommige plekken in Brabant de luchtkwaliteit te verbeteren boven die Europese norm, bijvoorbeeld door elektrische bussen en elektrische vuilniswagens? Heeft u daar bezwaar tegen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De VVD-fractie heeft er bezwaar tegen dat het uitgangspunt om beleid te maken, via die WHO-normen gaat. Dat is het punt dat we met deze motie willen maken. Dat in individuele projecten wordt ingezet op elektrische bussen, is alleen maar goed voor onze innovatie, maar het uitgangspunt, de basis van ons beleid, moeten gewoon de Nederlandse en Europese regels zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Nog even heel kort antwoord, mijnheer Van Gruijthuijsen. Als er kansen liggen om de luchtkwaliteit te verbeteren, dan vindt u het geen bezwaar dat we die kansen af en toe pakken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld elektrisch transport, openbaar vervoer, ermee gediend kunnen zijn, ja, maar – en dat was het zinnetje in deze paragraaf waar ik nog net niet aan toegekomen was vanwege de vele interrupties die de vergadering alleen maar langer en langer en langer laten duren, mijnheer Smeulders – we zetten Brabant niet op slot. Dat is het punt. Als wij als uitgangspunt bij het nieuwe beleid de WHO-normen gaan hanteren, komt Brabant op slot te staan. Dan komen ontwikkelingen die we deze periode in gang zetten ook abrupt tot een einde, en dat is iets waar de VVD-fractie niet aan mee wil werken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Braspenning, CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, dank je wel, voorzitter. Strengere normen voor welk onderdeel dan ook en een eigen Brabantse norm die nog verder gaat dan een Europese of een landelijke leidt over het algemeen tot heel veel ellende. Ik moet toch heel even terug naar de vraagstelling, en die wil ik gewoon scherper hebben. Ik begrijp het idee van de motie, maar voor hetzelfde geld staan we hier straks bij de begrotingsvergadering weer voor dezelfde discussie. U had ook beter, denk ik, een amendement kunnen maken en gewoon kunnen zeggen van: schrap nou gewoon dat gedeelte over die WHO-norm. Volgens mij was het dan veel duidelijker geweest.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): We vinden het op dit moment al een duidelijk signaal richting GS als deze motie wordt aangenomen en we zien er geen toegevoegde waarde in om daarvoor een amendement in te dienen, anders hadden we dat wel gedaan. Ik ben blij dat u aangeeft dat een Brabant-norm toch eigenlijk iets is wat het CDA niet past. In het verleden heeft men op andere dossiers wel een specifieke Brabant-norm willen introduceren – dat ging volgens mij over inkomens – en ik ben blij dat u daar via deze interruptie toch afstand van neemt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter. Ik doelde meer op de extra normen die we op 7 juli allemaal met elkaar verzonnen hebben, en die leiden tot heel veel gedoe, denk ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Panhuizen, VVD, interruptie.

De heer **Panhuizen** (VVD): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan de SP-fractie. Ik verbaas me namelijk over hun verbazing, want in het Provinciaal Milieu- en Waterplan, waar ze ontzettend lovend over waren richting hun gedeputeerde, staat expliciet dat we voor die Europese norm zijn. Dus eigenlijk is mijn vraag aan de heer Everling: waar waren uw moties toen, waar waren uw amendementen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling. U wordt uitgedaagd.

De heer **Everling** (SP): Sorry, mevrouw de voorzitter en mijnheer Panhuizen, maar ik was net even in overleg, dus als u uw vraag eventjes wilt herhalen, zal ik daar antwoord op geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Ja, mijn vraag was de volgende. In het Provinciaal Milieu- en Waterplan, waar uw fractie ontzettend lovend over was, stond heel duidelijk dat we de Europese norm gingen hanteren. En mijn vraag is: als u zo'n bezwaar heeft tegen die Europese norm, waar waren uw moties en waar waren uw amendementen toen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): In het Provinciaal Milieu- en Water Plan staat niet dat de Europese norm aangehouden wordt. Er staat dat *minimaal* de Europese norm aangehouden wordt. En 'minimaal' betekent wat mij betreft dat we echt wel streven naar wat meer en wat mij betreft is dat inderdaad de WHO-norm.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Er staat in het Provinciaal Milieu- en Waterplan dat ons wettelijk kader de Europese norm is. En als u dat zo expliciet had willen maken, nogmaals: waar waren de moties, waar waren de amendementen? Er is niks in de bijdragen toen gezegd over die WHO-norm.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nogmaals: omdat in het Provinciaal Milieu- en Waterplan gewoon opgenomen staat dat er wordt gestreefd naar minimaal de Europese normen. Dat kunt u gewoon teruglezen. Ik zal dadelijk de bladzijdennummers even voor u opzoeken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers. Wilt u een nieuw punt aansnijden, want over luchtkwaliteit heeft u het al gehad.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik heb een vraag aan de CDA-fractie naar aanleiding van hun interruptie van zojuist. Dus ik wil graag vragen aan de heer Braspenning of ik de vraag hier voor deze microfoon kan stellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft het woord, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Van verandering van normen, daar komt alleen maar ellende van. Ik wil u specifiek vragen: als wij de WHO-norm gaan invoeren in Brabant, komt daar naar de mening van het CDA dan alleen maar ellende van?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Mevrouw Roijackers, ellende in de zin dat we dit niet als Brabant alleen nog beter op gaan lossen. Daarvoor dient veel meer gekeken te worden naar landelijk en Europees samen handelen om problemen op te lossen. Op de RIVM-website, en dat weet u ook, wordt vanaf de jaren zeventig gemeten en daar zien we gewoon een spectaculaire daling van allerlei vormen die de luchtkwaliteit zouden verminderen. Ik denk dat we wat dat betreft heel erg goed op de goede weg zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Wat goed dat u daarnaar heeft gekeken, want u heeft ook gezien waar het RIVM nog knelpunten ziet, en dat is specifiek in gebieden met – mijnheer Braspenning, zal ik het toch maar even zeggen? – veel veehouderij. Bent u van mening dat wij de luchtkwaliteit in Brabant beter moeten monitoren en beter moeten beschermen in het belang van de gezondheid?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, mevrouw Roijackers, ik woon tegen de grensstreek aan en als ik 2 km over de grensstreek rijd en zie wat daar gebeurt op dit moment aan intensieve veehouderij, dan is wat wij hier doen gewoon dweilen met de kraan open. Dus nogmaals: dat komt niet alleen vanuit Brabant. Je zult dat gewoon samen met andere partners en andere landen op moeten lossen en op moeten pakken, en daarvoor past gewoon een norm die voor iedereen hetzelfde is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, interruptie op de heer Van Gruijthuijsen?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wat zet de VVD bij monde van de heer Van Gruijthuijsen de zaken op scherp. Het lijkt wel alsof de verkiezingen zijn begonnen, de campagnes zijn begonnen, laat ik het zo zeggen. Ik had een vraag aan u. Ik hoorde u net zeggen van: ja, die elektrische bussen, die zijn goed, want dat is innovatie. Mijn vraag aan u is: vindt u de dingen alleen maar goed als het innoveert? Vindt u het niet belangrijk om het klimaat te sparen, met een andere vorm van energie aan de slag te gaan? Het klinkt allemaal zo koud, zo zakelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is? Die heeft u al gesteld.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik heb de vraag al gesteld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mevrouw Brunklaus: nee, de VVD is niet koud en zakelijk. De VVD gelooft in de kracht van mensen om zelf oplossingen te verzinnen voor de uitdagingen die zij in hun leven tegenkomen, die gelooft in de kracht van de ondernemer die innovatieve ideeën omzet in mooie producten, om zo de samenleving een stuk vooruit te helpen. Daar gelooft de VVD in en niet zozeer dat de overheid met een dwingende vinger alleen maar normen, normen, normen, normen oplegt, die steeds strakker worden en waar je van de doelstellingen daadwerkelijk kunt zeggen van: weegt die maatregel nou op in het integrale afwegingsbelang, in het algemene belang, van de ontwikkelingen van het land, de regio of de gemeente? Dat is de afweging die we maken en de VVD is een zeer warme vereniging, waar het altijd zeer gezellig is. Weet u wat: ik ga u een keer uitnodigen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat zal best allemaal wel. Dit was een stuk uit het verkiezingsprogramma van de VVD. Dank u wel voor de zendtijd voor politieke partijen. Maar mijn vraag is niet beantwoord. Ik vraag: vindt u dat elektrische bussen ook belangrijk en noodzakelijk zijn vanwege alles wat speelt rondom ons klimaat en het gebruik van de grondstoffen? En u geeft gewoon geen antwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, mevrouw Brunklaus, u geeft mij de ruimte om op uw vragen en opmerkingen antwoord te geven, daar probeer ik op een zo goed mogelijke manier antwoord op te geven en dan zegt u: u bent uw verkiezingsprogramma aan het aanhalen. Ja, ik probeer daar gewoon op een

goede manier antwoord op te geven. Als die bussen bijdragen aan klimaatdoelstellingen, dan is dat prima, dat is geen enkel probleem. Of het noodzakelijk is, dat is een tweede, maar ik vind vooral dat als een ondernemer, uit Brabant toevallig, daar het initiatief toe neemt, we dat juist heel erg goed moeten omarmen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, een onvervalst stukje VVD-propaganda van de ergste soort wat we zojuist weer hoorden, met eigenlijk totale nietszeggendheid. Wat zegt u nu eigenlijk? Een warme vereniging, ja, waar warme bitterballen worden geserveerd, maar diezelfde boeren die het vlees voor die bitterballen moeten produceren, die wacht een koude sanering met de normen die u zegt niet op te leggen, maar die wel keihard worden opgelegd aan die veehouders hier in Brabant. Die krijgen keiharde normen opgelegd van uw zelfde VVD. Uw VVD die geeft absoluut geen ruimte aan individuen en ondernemers ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag, mijnheer Van Hattem?

De heer **Van Hattem** (PVV): ...om te ondernemen. Hoe kunt u dit in godsnaam volhouden dat u het individu de ruimte geeft, de ondernemer de ruimte geeft, terwijl u hier wel die normen oplegt aan onze boeren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik wil best – maar dat zal ik niet doen hier in de Staten – uitleggen aan de heer Van Hattem wat een vereniging is in de politieke context, maar goed. In mijn betoog heb ik al gezegd dat wij voor een kleine krachtige overheid gaan en dat wij als VVD-Statenfractie lastige besluiten niet zo maar uit de weg gaan, vanuit het algemeen belang, en dat daar de vraag is of daar dan de ondernemers uiteindelijk op lange termijn bij geholpen zijn. Daar hebben we een klein jaar geleden een flink debat over gevoerd. Dat besluit is toen genomen en daar staan wij achter. Dus aan het op slot zetten van de provincie, heb ik al zojuist gezegd als reactie, werkt de VVD niet mee.

Op het gebied van ondermijning is het blijkbaar allemaal op orde, nu er niets in de perspectiefnota staat. Volgens de VVD kan ondermijning nog meer in onze eigen organisatie, en in organisaties en besturen in Brabant, een plaats krijgen. Binnen de taken van de provincie liggen er meer oplossingen voor en die presenteren we u via een motie.

En waarom komen GS niet met aandacht voor de ontwikkelingen rondom arbeidsmigranten? Deze groep mensen is belangrijk voor onze economie, maar de huisvesting daarvan vraagt van gemeenten, en misschien van de provincie, wel meer aandacht dan tot nu toe het geval is. De PvdA komt dadelijk met een motie namens onder andere onze fractie en zal een en ander verder toelichten.

De VVD wil een samenwerking met onze Brabantse waterschappen die effectief en efficiënt is. Volgens de VVD zijn er nog voldoende uitdagingen voor een goede uitvoering van onze wateropgave. Het is volgens de VVD een onderzoek waard om te kijken of één waterschap in Brabant hiertoe beter in staat is. Daarom vragen wij via een motie om een onderzoek naar de voor- en nadelen van één zo'n waterschap in Brabant en naar de voor- en nadelen van een eventuele fusie, zoals dat ook in andere provincies al tot een fusie heeft geleid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja kijk, we moeten natuurlijk heel kritisch kijken naar bestuurslagen en wanneer daar een overbodige politieke laag in zit dan moeten we daar goed naar kijken of dat wel de toekomst heeft, maar wat de VVD nu voorstelt is om van een aantal waterschappen één groot mega-waterschap te maken, en is dat dan wel het meest efficiënte wat er te bedenken is? Want het is hetzelfde als met die gemeentelijke herindeling: groter is niet altijd beter, en daarbij beseffend; we zitten hier in Brabant met vier waterschappen, want het waterschap Rivierenland is ook nog provinciegrensoverschrijdend, dus waarom niet gewoon kijken van: kun je de waterschappen niet beter onderbrengen bij de provincie als bestuurslaag? Want dat is veel efficiënter en dat scheelt meteen één klap, en dat daar misschien op landelijk niveau een oplossing voor komt, in plaats van hier weer tot een mega-bestuurslaag op waterschapsniveau te gaan werken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, inderdaad, die tweede discussie, of je het waterschap bij de provincies onder moet brengen, dat is een discussie die hier niet in deze zaal kan plaatsvinden, daar ligt het besluit ergens anders. Daarom zou ik u aanraden om dat eens via uw Haagse connecties, want u kunt dingen meenemen, heb ik gelezen, uit de dagelijkse praktijk in lokaal, provinciaal naar landelijk, en dit is misschien zo'n voorbeeld. Maar het voorstel dat er via de motie nu ligt, kunnen we wel hier in de provincie realiseren en dat is juist datgene, denk ik, wat we juist willen: zeggen van, waar gaan we wel over, laten we daar eens gaan onderzoeken wat de voor- en nadelen zijn. En als daar uitkomt dat er alleen maar nadelen zijn, nou, dan moeten we eens kijken wat voor besluit er dan uit zal gaan komen, of dat we daadwerkelijk overgaan tot een fusie, of niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dit zijn zeker dingen die je ooit mee kan nemen, maar het punt is: je zit hier met een soort van richting weer richting opschaling, en welk voordeel ziet de VVD er dan zelf in om toch al te denken in die richting, tot één gefuseerd waterschap, want dat is wel een beetje de insteek van deze motie: welk efficiencyvoordeel ziet u erin? Terwijl je toch met verschillende stroomgebieden zit van water, en ..., anders dan in sommige andere provincies. En de vraag is: wat ..., waarom op dit moment nu deze discussie, in plaats van te kijken van wat nu echt het beste is?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mijnheer Van Hattem. Wij zien een aantal voorbeelden in Nederland waarin succesvolle fusies hebben plaatsgevonden. Als wij een klip-en-klaar antwoord hadden op hoe dat zou uitwerken in de Brabantse situatie, hadden we wel een andere motie ingediend, om inderdaad de drie, plus een beetje, waterschappen van Brabant te fuseren. Wij vragen nu om een onderzoek naar de voor- en nadelen, of dat inderdaad een-op-een te kopiëren is van Limburg en van Overijssel/Drenthe, even uit mijn hoofd gezegd. Dus we vragen om die voor- en nadelen op een rijtje te zetten. Als ik nu uit het niets ga zeggen, op basis van een onderbuikgevoel, mijnheer Van Hattem, een onderbuikgevoel, ja, dat zou ik voor onszelf als VVD willen afraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen, vervolg uw betoog alstublieft.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): In de perspectiefnota zien we wel een terechte ontwikkeling bij Brabant C. Brabant C is een instrument van de provincie, maar wordt volgens voorliggend voorstel ook

van onze BrabantStad-partners. De ambitie om financiële revolverendheid neemt toe, deze wordt naar voren gehaald en er zijn tussentijdse controlemomenten ingevoerd om te kijken of deze punten ook daadwerkelijk gehaald worden. Dit is van groot belang volgens de VVD om Brabant C bij het innovatieve karakter van Brabant te laten aansluiten.

In Nederland is het bestuur in beweging en gemeenten spelen een steeds grotere rol op het sociaal domein, en dat doen ze over het algemeen goed. Daar heeft de VVD-fractie veel waardering voor, en dat brengt ons bij de vraag waar de provincie zich nu wel of niet in de toekomst op zou moeten concentreren. Wat zijn nu de kerntaken van de provincie, hoe doen we dat vervolgens in Brabant en welke beleidsdomeinen horen daar nu wel of minder goed bij? En wij vragen samen met D66 via een motie om met hun bevindingen bij de begroting voor 2019 naar PS te komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Everling, SP.

De heer **Everling** (SP): Dan komen we toch weer min of meer op de kerntakendiscussie uit. Ik wil haar hier niet gaan voeren, maar ik wil wel even één vraag stellen. Waarom kiest de VVD hier om in een motie sociale veerkracht specifiek te noemen, maar bijvoorbeeld ondermijning, ook geen provinciale kerntaak, hieruit weg te laten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, zoals ik ook in mijn bijdrage heb genoemd, vragen we een aantal dingen aan GS om rondom ondermijning op te pakken die binnen de provinciale kerntaken passen. Dat gaat om het toepassen via het domein ruimte van onze instrumenten om ondermijning tegen te gaan. Bibob is gewoon een sociale kerntaak, kwaliteit op lokaal bestuur is gewoon een provinciale kerntaak. Dus ik ben even benieuwd wat de heer Everling bedoelt met: ondermijning is geen provinciale kerntaak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik vind het een nogal makkelijke redenering, want zo kun je bijna alle kerntaken wel goedpraten. Ik bedoel: als je kijkt naar sociale veerkracht, zou dat ook prima kunnen vallen onder cultuur, zou dat prima kunnen vallen onder vitaal platteland, enzovoort.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het gaat meer om de inhoudelijke programma's die onder het thema sociale veerkracht vallen, of dat nu daadwerkelijk de ruimtelijk-economische elementen zijn waarvan wij als VVD zeggen: dat lijkt ons verstandig om als provincie Brabant zich in de toekomst op te gaan richten. Want daar – en daar denk ik dat we elkaar kunnen vinden, mijnheer Everling – zijn voor de provincie Noord-Brabant voldoende uitdagingen, voldoende om onze aandacht vol op te focussen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, een vraag aan de heer Everling en aan de heer Van Gruijthuijsen in de eerste termijn. Mijnheer Everling, u heeft zelf de motie mee ingediend rondom ondermijning, dus ik begrijp uw vragen niet zo goed. Twee, eigenlijk aan u beiden: waarom heeft u deze motie niet aan alle partijen rondgestuurd, zodat we mee hadden kunnen tekenen, aangezien u weet dat dit ook een heel belangrijk punt is voor een partij als GroenLinks?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef eerst het woord aan de heer Everling en daarna aan de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Everling** (SP): Nou ja, als mevrouw Brunklaus het daarnet gehoord had: wij interpreteren misschien de provinciale kerntaken iets breder dan de VVD doet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, het is in de laatste dagen tot stand gekomen en, nou goed, ik was even niet in staat de afgelopen dagen – en dat is even een persoonlijke afweging, of een persoonlijk feit – om even alles breed uit te zetten, mevrouw Brunklaus. Dus dat is een omissie vanuit mijn kant. Van harte welkom.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Hartelijk dank. Dus dan willen wij hem graag mee indienen. En dan even naar de heer Everling. Ik snap dat u zich afzet tegen de VVD in dit geval, omdat u het natuurlijk sociaal ook ontzettend belangrijk vindt, net zoals GroenLinks dat ook vindt, en u vindt dat dat ook een kerntaak moet blijven van de provincie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer. U was eerder, D66 was eerder.

De heer **Meijer** (D66): Ik vind het interessant wat er gebeurt aan dynamiek in de zaal. Wij beschouwen dat zo eens en alleen maar door het voorbeeld te noemen bij de overweging ontstaat een enorme dynamiek. Ik zou eigenlijk de andere fracties wel willen oproepen bij dezen om ook iets verder vooruit te kijken. Het feit dat wij onderwerpen aanstippen om ter discussie te stellen, wil nog niet zeggen dat wij definitief die keuze maken. Ik denk dat de heer Van Gruijthuijsen daar ook maar eens iets over moet zeggen. Is het nou de bedoeling met deze motie dat wij vóór de begroting 2019 ook definitief allerlei voorstellen doen en dat we die kerntakendiscussie dan afronden, of heb ik goed geïnterpreteerd dat we starten met een onderzoek om een debat te voeren, zodat we ook die campagne in kunnen gaan, om ook definitief te laten zien wat nou de progressieve kant en de conservatieve kant in deze Statenzaal is?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk niet dat de VVD deze motie heeft ingediend om de progressieven van de conservatieven te onderscheiden. Dat zijn uw woorden, mijnheer Meijer. De motie is in ieder geval niet ingediend om al vóór de provinciale begroting van 2019 allerlei besluiten te nemen. Het geeft ons meer breed een instrumentenkoffer van: hoe kijken we nou verder naar die toekomst? Het geeft ons wat meer inzicht als deze motie wordt aangenomen, mijnheer Meijer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Deryckere, CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik ga graag mee in deze discussie. Ik vind het erg interessant om te kijken naar die provinciale taken. Maar toch een vraag daarover: wat is het basisbeginsel van de VVD hier nou in? Zijn dat die wettelijke taken die in de wet staan en die de provincie zou moeten uitoefenen volgens de rijksoverheid? Of zegt u: nee, we kijken meer naar wat de behoefte is van Brabanders, wat zij belangrijk vinden? Er zitten hier mensen op de tribune om het over sociale veerkracht te hebben, die dat blijkbaar heel erg belangrijk vinden en behoefte hebben aan een provinciale

rol daarin. Zijn het alleen de wettelijke taken, of is het ook wat een Brabander specifiek belangrijk vindt, terwijl het in Flevoland minder belangrijk kan zijn?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): En daar op aansluitend zou ik zeggen: is dan de provincie de juiste plek om die behoefte, waarbij het volgens mij voor de inwoners van welke gemeente of welke provincie ook helemaal niet uitmaakt welke overheid dat uitvoert, maar als er dan een andere overheid is, bijvoorbeeld een gemeente, of een aantal gemeenten samen die die behoeften beter kunnen invullen, omdat die meer met dat bijltje aan het hakken zijn, omdat ze al zoveel meer doen op die domeinen waar ze verantwoordelijk voor zijn, dan is het volgens de VVD beter om het daar te beleggen dan dat we daar als bestuurslaag maar op blijven acteren en ons ertegenaan blijven bemoeien. Laten we het dan leggen bij die bestuurslaag die die problemen, die uitdagingen, die onderwerpen het beste kan counteren en oplossen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Een zeer uitgebreid antwoord, maar ik was eigenlijk gewoon op zoek naar een ja of nee. Vindt u dat er meer taken zijn dan die wettelijk zijn bepaald die de provincie zou moeten oppakken, ja of nee?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, volgens mij heeft u nu een aantal taken in het hoofd waarvan u zegt van: nou, dat zijn typische VVD-taken die ook niet wettelijk zijn. Dus daar gaat u vast dan op reageren. Het uitgangspunt zijn de wettelijke taken wat de VVD betreft. Dat staat ook in de motie. Het IPO heeft zeven kerntaken genoemd van de provincies. Nou het is, denk ik, goed om je daar ook als VVD in Brabant aan te houden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg uw betoog alstublieft.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik kom bijna tot een afronding, voorzitter.

De VVD wil graag op een goede manier investeren in de toekomst van onze provincie op gebieden waar de provincie het verschil kan maken. Deze investeringen dienen ervoor te zorgen dat Brabant in beweging blijft, innoveert, en die investeringen dienen het verschil te maken. Om meer inzicht te krijgen op een financiële positie van de provincie, is het ook van belang dat de provincie financieel duurzaam bezig is. Daarom hebben we, samen ook weer met D66, een motie ingediend.

Rest mij namens de VVD-fractie niet anders dan de ambtelijke organisatie te danken voor alle voorbereidingen. Er is veel werk verzet, maar GS: er is nog veel werk te verzetten. We zijn trots op wat er bereikt is, maar er is nu geen tijd om vanuit de 23ste etage van ons provinciehuis als GS voor je uit te gaan staren en luchtig in te spelen op de toekomst van Brabant. Daarvoor is onze provincie voor ons te belangrijk. Het is doorpakken en doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Het was een lang verhaal van de heer Van Gruijthuijsen, maar ik probeer het toch even samen te vatten en daar een vraag aan te koppelen.

Uw tweets helpen daar wel bij, want u geeft in die tweets aan: we willen geld weghalen bij sociaal beleid, we willen de groene hobby's stoppen en we willen geld verdienen door een fusie van de waterschappen. Zo zegt u dat op Twitter, om nieuwe wensen, nieuwe plannen en nieuwe uitgaven te kunnen financieren. U vraagt aan het college vijf plannen die gerealiseerd worden door het college op het sociaal beleid. Ik vraag aan u: welke vijf wensen / nieuwe plannen / nieuwe uitgaven heeft u die rechtvaardigen om deze drie grote bezuinigingen die u hier voorstelt, ook daadwerkelijk door te voeren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb gevraagd om vijf plannen die deze periode zijn gerealiseerd, om economie met ecologie te verbinden, die voor die periode ...

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Mijn vraag aan de heer Van Gruijthuijsen was: vijf plannen van de VVD die deze bezuinigingen op deze drie onderwerpen rechtvaardigen en waarvoor u dat geld nodig heeft waarvan u zelf zegt: we hebben dat geld nodig voor nieuwe wensen, nieuwe plannen en nieuwe uitgaven. Uw eigen woorden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik reageer alleen even op de aanname van de heer Vreugdenhil dat ik zou hebben gezegd dat ik het college heb gevraagd om vijf plannen rondom sociale veerkracht. Ik heb gevraagd om vijf plannen die economie met ecologie hebben verbonden. Daar reageer ik op voordat ik verder ga met mijn antwoord. Dus dan hebben we dat even rechtgezet, mijnheer Vreugdenhil. Nou, die plannen, dat zal in de volgende periode zijn, maar wat we in ieder geval niet willen, is dat we nu al zoveel hebben toegewezen dat er dadelijk geen ruimte meer is voor nieuwe plannen die het nieuwe bestuur op dat moment zinnig vindt, omdat het allemaal aan zaken is uitgegeven, waarvan wij zeggen: nou, dat had misschien net even wat later gekund en hadden we aan een nieuw bestuur kunnen overlaten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Ik vind het echt een slap antwoord, want op internet, op Twitter, probeert u te framen: als we geen groene schoolpleinen meer doen dan is er geen verhoging van de opcenten, als de waterschappen gaan fuseren dan hoeft u minder belasting te gaan betalen. Het is kolder als u dat zo naar buiten wilt brengen. En wat u hier doet, is niet een afweging maken tussen verschillende plannen/ideeën, maar eigenlijk een snoeiharde bezuiniging op sociaal beleid, op groenbeleid én een deel weghalen bij de waterschappen hier voorstellen, om voor uzelf ruimte te creëren dan voor uw nieuwe verkiezingsprogramma, om daar nieuwe plannen te realiseren. Ik vind dat niet recht doen aan de discussie die we hier voeren, om in het laatste bestuursjaar nog uw eigen verantwoordelijkheid daarin te nemen, om de koers die u dan hier neerlegt, te verleggen, dan kunnen we daar het debat over voeren. Het is eigenlijk maar een platte bezuinigingsretoriek die u hier neerlegt, waarmee u de verkiezingen in wilt gaan. Ik vind dat jammer en het is volgens mij ook niet de doelstelling van het debat hier. Zo ken ik de VVD ook niet, als een degelijke financiële partij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, het is toch eigenlijk ook wel tenenkrommend dat de VVD hier weer beweert dat ze de ruimte laten voor de volgende bestuursperiode om nieuwe

afwegingen te maken. Deze perspectiefnota die doet juist niks anders dan juist langjarig dingen vastleggen. Wij zien die Energieagenda, we zien het Klimaatakkoord van 2050, 'Brabant klimaatneutraal in 2050'. Allemaal plannen op de lange termijn waar langjarig middelen voor worden uitgetrokken. Daar zet de VVD met deze perspectiefnota op in. U bent juist de nieuwe bestuursperiode in de weg aan het lopen met de huidige plannen. En dan kunt u misschien ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): ... het schoolpleintje schrappen, maar dit is gewoon niet steekhoudend. Dus mijn vraag is: hoe kunt u nu volhouden dat u op dit moment nieuwe plannen niet in de weg staat, terwijl u juist ver vooruit aan het schuiven bent?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, de VVD vindt het uitstekend om de bestuursopdracht Energie aan GS te geven, en dan is het te zijner tijd, als ze de bestuursopdracht hebben uitgevoerd, hoe dat wij daartegenover staan. Als de ambities juist zijn, als de financiering op een goede manier wordt ingezet, dan is dat op dat moment de overweging die wij maken of dat wij dan dat plan kunnen ondersteunen. Maar wij vinden het zeker ..., maar goed, want je kunt dat allemaal ontkennen over die klimaatwisselingen, maar het is nu eenmaal zo, en dan komt bij ons de vraag langs: wat wordt de rol van de provincie Noord-Brabant daarbij? En dan maken we op dat moment de afweging.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, u maakt niet op dát moment de afweging, u bent nu al alles vast aan het leggen in een Energieagenda met investeringen die daarbij horen, u bent nu al aan het potverteren, u zegt nu al: we moeten in 2050 klimaatneutraal zijn en daar alle investeringen op in aan het zetten. Dat is wat er gebeurt. En u schrijft zelfs letterlijk in moties van, hè: als de vette jaren voorbij zijn van de Essentgelden. U bent aan het potverteren, u bent het geld nu al aan het opmaken en u bent nu al plannen aan het vastleggen. En dat is wat er gebeurt met deze perspectiefnota, en dan is het gewoon een regelrechte leugen om te zeggen van: we laten de ruimte voor plannen voor de volgende bestuursperiode. Dan moet u nu zeggen van: we gaan nu geen bestuursopdracht geven voor zo'n Energieagenda et cetera. Dan stoppen we daarmee en dan zou het geloofwaardig zijn. Maar nu bent u echt met dubbele tong aan het praten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, ik begrijp even niet wat de heer Van Hattem bedoelt met zijn uitgebreide betoog. Ik denk dat het feitelijk gewoon is zoals ik het juist verteld heb en dat hij nu op een hele mooie wolk voor zich uit aan het staren is met dit prachtige weer, mevrouw de voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ben blij dat de VVD in ieder geval zegt dat het Klimaatakkoord ertoe doet en dat we die maatregel moeten uitvoeren. Wat ik dan zo jammer vind, en dat mis ik even in het licht dat u dan moet schijnen eigenlijk over de perspectiefnota, is dat we dan eigenlijk in die perspectiefnota zien dat we afstand nemen van het model van Kate Raworth, die zegt: er is een

economisch plafond en boven dat economisch plafond, als we daaroverheen gaan – en wat ons betreft zijn we daar al overheen – dan gaat het ten koste van sociale aspecten en van ecologie. En waar is nu het licht van de VVD, die zegt van: ja, we moeten dat sociale beschermen en we moeten ook de ecologie beschermen, en ja, dat zou ook wel eens ten koste kunnen gaan van economische groei, want meer groei is niet per definitie gezonder leven, beter leven, of een fijnere natuur. Waar zit de VVD hier dan in?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): In ieder geval niet in de donuts van de mevrouw die u nu aanhaalt. Daar vindt u ons niet. Donuts zijn niet altijd gezond, zoals u misschien weet, niet voor de gesteldheid van de mensen. Wij geloven in andere dingen, en dat is ruimte geven aan de mensen, de kracht die de mensen zelf hebben om iets van hun leven te maken, en ook ondernemers die oplossingen vinden, zoals ik dat al eerder heb gezegd, voor de uitdagingen die we vinden. De vraag is, en daar blijf ik bij: wat gaat de rol van de provincie zijn met de doelstellingen die we op lange termijn nationaal, als Nederland, maar ook als wereld uiteindelijk met elkaar gedefinieerd hebben? Daar zal in de toekomst, ook hier in deze Statenzaal, over gediscussieerd worden en daar leggen we op dit moment nog helemaal niks voor vast.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Maar is de VVD het met mij eens dat het overgrote deel van de problemen die we nu hebben als provincie, als het gaat om uitstoot, als het gaat om het buitengebied dat helemaal volstaat met stallen, maar ook met leegstaande stallen, dat dat eigenlijk de oorzaak vindt in die altijd maar economische groei? En waar is nou die balans, waarbij u zegt van: nou, economische groei, ja, oké, prima, maar er zit een grens op, want als het ten koste gaat van het sociale aspect, dan wel van ecologie, dan kan het ook een keer níét? Maar ik hoor u nergens een rem zetten. U zegt alleen maar: ja, groeien, groeien, groeien, bedrijvigheid, bedrijvigheid, bedrijvigheid, subsidie, subsidie, subsidie, en nergens van: hé, waar zit die grens dan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, uw punt is duidelijk. De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, om zo even een lijn te trekken over waar een grens zit aan groei, waar een grens zit aan het sociale of het ecologische domein, wat echt als een basis nodig is, ik denk dat dat geen wiskundige formule is. Ik denk wel dat ze met zijn drieën aan elkaar verbonden zijn. Ik geloof daar meer in dan inderdaad in de donut, maar ik denk wel dat je daar op een goede manier mee om kunt gaan, zonder daar als een wiskundige naar te kijken. Van de economische groei van de jaren tachtig kun je zeggen van: goh, dat was misschien wel heel erg lineair, en dat zijn wel lessen die we met zijn allen geleerd hebben, maar ik zou zeker geen lat willen leggen op economische groei. Als dat hand in hand kan gaan, zoals dat volgens mij in Brabant op een uitstekende manier gebeurt, vindt de VVD-fractie het nutteloos om hier een rem te zetten op de economische groei.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter, ik heb nog een vraag aan de VVD over een motie, want ik heb daar niets over gehoord en ik wil even een verduidelijking. Het gaat over motie 1, 'Ruim baan voor nieuwe woonvormen'. U zegt in het dictum dat er ruim baan gegeven moet worden aan initiatieven voor niet-traditionele woonvormen, zowel in de stad, kleine kernen en het buitengebied. En nou is mijn vraag – want

Groenlinks heeft het hier ook heel vaak over gehad, ik kom er straks ook op terug -: wat bedoelt u met 'in het buitengebied'? Is dat overal bouwen, of vindt u dat dat gewoon binnen bepaalde grenzen moet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): 'Overal' is aan de ene kant zo definitief en 'nergens' is ook definitief. Dus de waarheid zal ergens in het midden zitten, maar we denken wel dat het bouwen via niet-traditionele woonvormen op niet-traditionele plekken mee kan helpen aan een stukje sociale gelukvorming van onze inwoners, als ze even op een rustig plekje via, nou, een woonboot, of via een tiny house, ergens kunnen wonen, of in een leeggekomen stal die anders wellicht ingenomen gaat worden door criminelen, of door er allemaal wat productielocaties van te maken. Daar mag best wat creatiever naar gekeken worden. Als u zegt van: er moet midden in een gebied echt een huis of iets anders neergezet worden, ja, dan denk ik niet dat dat nodig is om die 120.000 woningen extra te halen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik begrijpt wat u zegt. Dank u wel. Maar we hebben toch een beleid dat hierover gaat, leegstand in het buitengebied. Vindt u dat dat beleid verruimd moet worden?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk dat onze motie daar zeker bij kan helpen, ja.

Amendement A1 'Financiering groene schoolpleinen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;
overwegende dat:

- op 1 december 2017 bij de behandeling van de beleidsactualisatie van het Brabantse natuurbeleid geannoteerd is, dat binnen het deelprogramma Natuur & Samenleving het onderdeel 'Natuur en Maatschappij' gericht is op het versterken van het draagvlak voor natuur door projecten te realiseren die zich richten op de meerwaarde van natuur voor mensen;
- het project ten behoeve van gezonde, klimaatbestendige groene schoolpleinen onder 'verankering van natuur en landschap in de samenleving', en dus onder het deelprogramma 'Natuur en Samenleving', valt;
- Provinciale Staten slechts vierenhalf maand geleden akkoord gegaan zijn met de streefwaarde van in totaal 64 (verspreid over de jaren 2018, 2019, 2020 en 2021) gezonde, klimaatbestendige groene schoolpleinen;
- Provinciale Staten voor het deelprogramma Natuur & Samenleving ingestemd hebben met de verwerking van de meerjarige effecten van 6 miljoen euro in de meerjarenraming 2019 tot en met 2022 met als dekkingsbron de bestuursakkoordmiddelen;
- het project Schoolpleinen pas net gestart is en een besluit tot extra financiering van dit project voortijdig is;

besluiten:

- het Statenbesluit 4.a.i. te laten vervallen;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD, Suzanne Otters-Bruijnen"

Motie M1 'Ruim baan voor nieuwe woonvormen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;
constaterende dat:

- de Provincie Noord-Brabant een woningbouwopgave voor de aankomende tien tot vijftien jaar heeft ter grootte van 120.000 woningen;
- de Brabantse Agenda Wonen de ambitie heeft om 'ruim baan te geven aan goede plannen';
- de vraag naar woningen voor kleinere huishoudens toeneemt door huishoudensverdunning, onder andere voor 'starters op de woningmarkt, ouderen die kleiner willen wonen in hun vertrouwde omgeving of gescheiden mensen die alleen verder gaan;
- de vraag naar woningen voor deze groepen speelt in de steden, maar ook in kleine kernen en het buitengebied.

overwegende dat:

- deze woningbehoefte met alleen traditionele woonvormen onvoldoende ingevuld kan worden;
- er nieuwe, 'niet-traditionele' woonvormen mogelijk zijn in bestaande bebouwingen, zoals het verhuren/verkopen van een deel van woningen, of het verbouwen van een werktuigenloods tot woning;
- niet-traditionele woonvormen in tal van ons omringende landen heel normaal zijn, maar hier door beperkende regelgeving niet;

vragen het college:

- ruim baan te geven aan initiatieven voor niet-traditionele woonvormen, zowel in de stad, de kleine kernen en het buitengebied en hiertoe voor de begrotingsbehandeling in het najaar te komen met een voorstel en zo nodig tot aanpassing van de Verordening ruimte om dit mogelijk te maken;
- gemeenten op te roepen om onnodige knellende regelgeving op het gebied van woonvormen aan te passen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de VVD-Statenfractie Noord-Brabant: Tim Kouthoofd en Wilma Dirken"

Motie M2 'Europese norm leidend voor luchtkwaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;
constaterende dat:

- de Europese norm voor luchtkwaliteit altijd leidend is in het ontwikkelen van beleid door de provincie en niet de WHO-norm;
- de WHO-richtlijn slechts een advies is richting leden van de organisatie en niet een wettelijk kader is;

overwegende dat:

- de industrie, veehouderij en mobiliteit binnen onze provincie ruimte verdient om zich verder te ontwikkelen;
- de WHO-norm toepassen zou betekenen dat binnensteden autovrij gemaakt moeten worden en de economie in Brabant met al zijn innovatieve sectoren zich niet verder zou kunnen ontwikkelen;
- een gezond Brabant belangrijk is en daarvoor de Europese richtlijnen luchtkwaliteit leidend en voldoende is en daarmee de WHO-norm onnodig;

vragen het college:

- de Europese richtlijn luchtkwaliteit te nemen als uitgangspunt voor ontwikkelen en implementeren van beleid;

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de VVD-Statenfractie Noord-Brabant: Alex Panhuizen"

Motie M3 'Onderzoek naar effecten eventuele fusie Brabantse waterschappen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;

constaterende dat:

- de Brabantse waterschappen elk hun eigen beleid voeren als het aankomt op het behalen van de KRW-doelstellingen;
- wij als provincie veel gezamenlijke en belangrijke opgaven hebben binnen Brabant met de drie waterschappen;
- in Brabant nog veel werk te verzetten is om de vereiste waterdoelen te behalen;
- in de provincie Limburg geconstateerd is dat twee apart werkende waterschappen binnen een provincie, niet genoeg bestuurskracht zouden hebben en toekomstbestendig genoeg te zijn;
- de Drents Overijsselse Delta, een in 2016 gefuseerd waterschap tussen de verschillende waterschappen in Overijssel en Drenthe een zeer succesvol fusietraject achter de rug hebben waar veel fiscale voordelen uit voortgekomen zijn (5% gemiddelde daling van het belastingtarief);

overwegende dat:

- Brabant een krachtige waterstrategie nodig heeft als het aankomt op het behalen van onze KRW-doelen, waarbij er sprake is van slechts één Brabantse waterstrategie;
- schakelen tussen provincie en waterschap sneller gaat wanneer er één Brabants waterschap zou ontstaan;
- een Brabants waterschap meer focus aan zou kunnen brengen richting belangrijke Brabantse waterprojecten, zoals bijvoorbeeld het Volkerak-Zoommeer;
- een Brabants waterschap qua bestuurskracht extra slagen zou kunnen maken;
- een Brabants waterschap door een kleinere overhead en bestuur fiscale voordelen mee zou kunnen brengen;
- sinds de fusie van de Limburgse waterschappen er veel sterker geschakeld wordt tussen provincie en waterschap en een Limburgse waterstrategie nu een feit is;

vragen het college:

- een onderzoek in te stellen naar de positieve en negatieve effecten van een eventuele fusie van de Brabantse waterschappen en hierover voor de Begroting van 2019 de Staten hierover te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de VVD-Statenfractie Noord-Brabant, Alex Panhuizen"

Motie M4 'Inspelen om ondermijning tegen te gaan'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;

constaterende dat:

- er sinds de oprichting van de Taskforce Brabant Zeeland en haar 'voorgangers' inclusief de financiële betrokkenheid van de provincie Noord-Brabant al het nodige is bereikt in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit;
- in opdracht van de VBG en de provincie Noord-Brabant in mei 2017 het rapport 'Ondertussen in het buitengebied' is verschenen;
- de aandacht voor ondermijnende criminaliteit in de provincie weer nieuwe uitdagingen met zich meebrengt omdat er meer informatie beschikbaar is;

overwegende dat:

- het doel is om als één overheid – waaronder gemeenten, provincie en omgevingsdiensten – bij te dragen aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit;
- werkwijzen, processen en procedures binnen en tussen overheidsorganisaties verbeterd kunnen worden om ondermijning tegen te gaan;
- er veel specifieke ervaring is bij specifieke opsporingsdiensten in 'technieken' om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan; denk hierbij bijvoorbeeld aan 'stop'-gesprekken of 'profiling';

vragen het college:

- omgevingsdiensten en RIECs opdracht te geven om, in overleg met politie, justitie, waterschappen en andere professionele partners op dit gebied, profielen van sectoren op te stellen waarna interne processen scherper moeten worden ingeregeld om ondermijning tegen te gaan;
- meer alertheid te creëren bij bestuurders en ambtenaren van gemeenten bij besluiten waar ondermijning op de loer kan liggen, zoals vastgoedtransacties of gebruik van panden in strijd met het bestemmingsplan;
- te onderzoeken of het mogelijk is om Brabantbreed in alle gemeenten alsmede binnen de provinciale organisatie hetzelfde Bibob-beleid vast te stellen en uit te voeren;
- met betrekking tot Bibob de procedures indien mogelijk te versnellen en uit te breiden naar bijvoorbeeld vastgoedtransacties en subsidieverzoeken;
- te onderzoeken welke andere instrumenten de provincie Brabant hiervoor nog meer ter beschikking staan;
- actief gemeenten te benaderen om met de nieuwe colleges van B en W de strijd tegen ondermijning verder uit te werken;
- een maatschappelijke discussie over ondermijning te organiseren zodat bij burgers in Brabant duidelijk wordt dat ieder een bijdrage hierin moet leveren;
- en hier verslag van te doen aan Provinciale Staten voor de behandeling van de Begroting 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de VVD: Martijn van Gruijthuijsen

Namens de SP: Maarten Everling

Namens D66: Arend Meijer

Namens de PvdA: Ben Maas”

Motie M5 ‘Veerkrachtige provincie’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;

overwegende dat:

- bestuurlijk Nederland in beweging is met verschuivende taken tussen overheidslagen zoals op het gebied van natuur of het Sociale domein;
- er steeds meer in breed verband opgepakte uitdagingen te zien zijn zoals op het gebied van de energietransitie, klimaatadaptatie, handhaving en veiligheid;
- beweging in een ambitieus Brabant het gevaar met zich mee brengt dat verantwoordelijkheden onduidelijk worden en bestuurlijke drukte ontstaat;
- we vertrouwen kunnen hebben in gemeenten dat zij individueel of in regionaal verband de opgaven in bijvoorbeeld het sociaal domein goed oppakken;
- de provincie in de toekomst nog meer dan voldoende uitdagingen heeft bij de uitvoering van haar kerntaken in het ruimtelijk/economisch domein;

vragen het college:

- te onderzoeken welke van de huidige beleidsdomeinen van de provincie Noord-Brabant zich goed of minder goed verhouden tot de provinciale kerntaken;
- de resultaten van dit onderzoek vóór de behandeling van de Begroting 2019 aan Provinciale Staten te verstrekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD: Martijn van Gruijthuijsen

D66: Jeroen Hageman”

Motie M6 ‘Inspelen op financiële duurzaamheid’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;

overwegende dat:

- er komend jaar weer een nieuw college aantreedt dat echt meerjarenkeuzes gaat maken;
- de ‘vette’ Essent-jaren op een einde lopen;
- dit college geen indexatie van de uitgaven heeft toegepast;
- de immunisatieportefeuille met 122 miljoen euro onder druk staat en dat het komend college daar maatregelen voor zal moeten nemen;
- de voorliggende perspectiefnota louter kansen voor dit jaar in beeld brengt, maar geen inzage geeft in de meerjaren opgaven die op ons af komen etc.;
- de verwachting aanwezig is dat er meer financiële wensen zijn dan financiële mogelijkheden;
- de insteek moet zijn dat ook komende bestuursperiode de opcenten niet verhoogd hoeven te worden;

vragen het college:

- om voor de begroting van 2019 een vergelijkend overzicht te geven van de financiële mogelijkheden voor 2019-2023 (zowel structureel als ook incidenteel) en deze te vergelijken met de voorgaande bestuursperiode waarbij de Essentmiddelen als incidentele impuls gelden zijn verwerkt voor die bestuursperiodes;
- om voor de begroting van 2019 een overzicht te geven van de beleidsprogramma's, verplichtingen, activiteiten en projecten die aflopen in de periode 2019-2023 en daarbij aan te geven welke herprioriteerbare ruimte per jaar ontstaat;
- om voor de begroting van 2019 de financiële implicaties die horen bij de kansen die zich dit jaar voordoen (zoals beschreven in de bestuursopdracht) te wegen in het licht van de meerjarenopgaven die aanstaande zijn en hierbij een scenario mee te nemen dat de opcenten ook komende bestuursperiode niet verhoogd worden;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD: Martijn van Gruijthuijsen

D66: Jeroen Hageman"

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen is klaar met zijn betoog, heb ik geconstateerd. Ik stel voor dat we even pauzeren, want deze voorzitter heeft niet dezelfde blaas als onze reguliere voorzitter. Over drie minuten, vier minuten, afhankelijk van hoe snel u bent, kunnen wij weer beginnen en dan mag mevrouw Van der Sloot haar betoog hier voor u neerzetten.

Schorsing (12.15-12.22 uur).

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Wilt u plaatsnemen? Het woord is aan mevrouw Van der Sloot, CDA, voor haar betoog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Vandaag gaan wij nog één keer in de huidige bezetting onze ambities vaststellen, althans 'de huidige bezetting': er zijn wat publiekswissels geweest. Dus Arend en Maarten, van harte welkom. Een mooi en belangrijk moment om vandaag te starten bij de perspectiefnota.

Want ambities, voorzitter, die heeft het college op een aantal onderdelen zeker laten zien de afgelopen jaren, en niet zonder succes. De leegstand in Brabant wordt aangepakt, de intercity van Breda naar Brussel rijdt, de biodiversiteit verbetert, de Vuelta komt naar Brabant, we gaan voor aardgasvrije wijken en dankzij gedeputeerde Pauli en zijn Fotonica houden Japanners ook van Brabant.

Voorzitter. Dat zijn flinke resultaten, waar het college trots op mag zijn, inclusief de nieuwe ambities, namelijk het halen van extra geld uit Den Haag en het realiseren van de energiedoelen; die onderschrijven wij van harte ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers, GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Een mooi optimistisch verhaal, ik ging er goed in mee, ik zat in die intercity, maar toen noemde u biodiversiteit, en dan weet u, dan kan ik niet anders dan vragen: waar ziet u dat de biodiversiteit in Brabant verbetert?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat leest u met mij in de stukken die we vandaag aangeleverd hebben gezien. De biodiversiteit verbetert. Mijn collega heeft daar ook al wat over gezegd. Wij zijn er blij mee, dus ik zou vooral zeggen, met u: zie dat positief en laten we vooral in die intercity gaan zitten, met af en toe wat stopjes, die we ook nodig hebben vanuit onze partij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ten aanzien van wat wij te beschermen hebben en het verlies van biodiversiteit sinds 1990: vindt u dat er een schepje bij mag als het gaat over de bescherming van onze waardevolle biodiversiteit en landschappen in Brabant?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wat u mij hoorde zeggen, en dat was misschien ook wel een unicum in deze zaal, is dat ik het college een compliment probeerde te maken. Dus laten we het daar maar even bij houden voor nu.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik zie het college namelijk ook kijken: so far so good. Maar, voorzitter, er zijn ook een aantal zaken waar wij ons over verbazen. Het lijkt namelijk dat het college het wat rustiger aan gaat doen. Want waar eerst de ideeën niet sneller, bruisender en fris genoeg konden zijn, laat het college nu ook een beetje ander gedrag zien. Hij heeft behoefte aan meer vrijheid, misschien wel meer vrije tijd, en we voelen ook een soort nostalgie – die voel ik vandaag ook in de zaal – en heimwee naar een oude liefde – open huwelijk, ik noem maar wat. Stuk voor stuk duidelijke kenmerken van een midlifecrisis. Ik wil dat graag wat concreter uitleggen, want ik zie u kijken; ik zal het zeker graag wat concreter uitleggen. In de perspectiefnota zien we wat ander gedrag dan normaal, want het college laat een aantal onderwerpen lopen die hij overlaat aan het nieuwe college. Nou, dat lijkt natuurlijk heel vriendelijk, maar op onderdelen zien wij liever dat het college aan de slag gaat. Wij zien als CDA namelijk grote maatschappelijke uitdagingen op de arbeidsmarkt, met betrekking tot de leefbaarheid van Brabant en het huishoudboekje van de provincie. Daarnaast wachten we al drie jaar, samen met u, op hét plan voor de flexsecurity, een frisdenteam voor de krimp en het nieuwe model voor de varkenssector. Voorzitter. Wij willen u als dichtbij-, degelijke en duidelijke partij door uw midlifecrisis helpen door u van de straat te houden met een aantal nieuwe opdrachten. Ik start met de arbeidsmarkt, dan de sociale kant van de provincie en de financiën.

Voorzitter. Wij zien donkere wolken op ons afkomen op de arbeidsmarkt, in de techniek, in de zorg en met betrekking tot arbeidsmigranten. Ik begin in de techniek. Het tekort aan arbeidskrachten is groot. Je kan tegenwoordig sneller een advocaat inhuren dan een loodgieter. Feiten en cijfers. Er zijn 2500 technische

vacatures in Brabant, een stijging ten opzichte van 2017 van 26%. De Brabantse bouwondernemingen hebben veel werk, maar weinig mensen. En de uitstroom van het aantal technisch mbo'ers daalt al jaren, want het imago is niet goed en doorstuderen is de norm. Dat is een probleem, voor onze economie, voor de woningbouw, maar ook voor onze klimaatdoelen. Zo schreef de SER landelijk ook gisteren, want klimaatneutraal, woningen van het gas, zonnepanelen, dat is allemaal onhaalbaar als we geen jongens en meisjes hebben met een technische opleiding. Wij denken aan het aantrekkelijker maken van het techniekonderwijs, het inzetten op vakscholen en het samenwerken met het MKB. Wij roepen het college met een bestuursopdracht dan ook op om samen met de partners in het veld praktische oplossingen te vinden om het schreeuwend tekort aan technische vakmensen aan te pakken.

Voorzitter. In de zorg zien wij een soortgelijk probleem: een tekort aan vakmensen. Dit probleem wordt alleen maar nijpender met de grijze golf die er aankomt. Op sommige plekken zitten we bijna op het kritieke punt, of we wel voldoende zorg kunnen leveren. Dat maakt het naast een groot arbeidsmarktprobleem ook een probleem voor de veerkracht van Brabant: wat Brabantse gemeenten of zorginstellingen niet alleen kunnen oplossen en het Rijk in de regio niet doet. Er moet een oplossing komen op de korte en langere termijn, gericht op de duurzame inzetbaarheid van mensen in de zorg, opleidingen, en vooral een goede afstemming tussen alle betrokkenen en ingezette acties. Daar zien wij een rol voor de provincie. We dienen daar een motie over in.

Voorzitter. Dan stap ik door naar een heel heikel punt in steeds meer Brabantse gemeenten: de huisvesting van arbeidsmigranten. Wij zien dat Brabant veel werk heeft, bijvoorbeeld in de logistiek en akkerbouw, met veel werknemers uit Oost-Europa. Veel Brabanders maken zich hier ook wel zorgen over. Het lot van de arbeidsmigrant trekken wij ons ook aan, want het gaat hier om mensen die vaak hun familie verlaten om de Brabantse economie draaiende te houden. Wij zien gevolgen ontstaan die wij in Brabant niet zouden moeten willen, zoals het opkopen van reguliere woningen voor huisvesting, resulterend in onveilige, soms onmenselijke situaties en aan de andere kant verdringing op de woningmarkt. Er zijn gevoelens van onveiligheid vanwege concentratie, en soms overlastgevend gedrag, maar er is ook sprake van uitbuiting van buitenlandse werknemers. Meerdere gemeenten worstelen ieder voor zich met dit onderwerp. Een integrale afstemming in de regio ontbreekt. Dit onderwerp, voorzitter, vraagt om regie, die verder gaat dan de individuele gemeente of het bedrijfsleven. Daarom leggen wij u met een amendement een bestuursopdracht voor om een integrale manier te vinden om deze uitdaging in Brabant aan te gaan.

Voorzitter. Dan het sociale beleid, een ander thema dat het college doorschuift: sociale veerkracht. Als we dat even terugkijken, dan had dat een boeiend verloop in de tijd. Van sociale veerkracht jaar 1 gebeurde er niets. In jaar 2 schaften we het bestaande leefbaarheidsbeleid af. In jaar 3 deden we onderzoek en een paar projectjes. En in jaar 4 doen we weer niks, zo lezen we uit de stukken. En dat terwijl 43% van de Brabanders niet veerkrachtig is. Wij hebben noodsignalen ontvangen van de netwerkorganisaties, zoals de Vereniging Kleine Kernen en 't Heft, dat ze op omvallen staan per 1 juni, terwijl wij ze in deze zaal toch anders hebben beloofd. In het laatste PON-onderzoek staat dat aandacht voor de middengroep met waarschijnlijk relatief weinig middelen een zetje in de juiste richting kan geven. En dat is nou precies wat netwerkorganisaties kunnen en waar het CDA voor pleit. Daarom dienen wij samen met GroenLinks een motie in om de Vereniging Kleine Kernen en 't Heft structureel te ondersteunen.

Het onderzoek van PON laat ons ook zien dat het aanleren van vaardigheden van belang is om veerkrachtig te zijn. En in deze tijd van digitalisering, wat we als Brabant heel erg belangrijk vinden, zijn digitale vaardigheden superbelangrijk, om mee te kunnen doen in de samenleving en bijvoorbeeld eenzaamheid te voorkomen. Wij dienen daarvoor ook een motie in.

Voorzitter. Dan het huishoudboekje. In het kader van die midlifecrisis: die nieuwe motor zit er niet echt in dit jaar, want wij zien dat het deel van de Essentgelden dat we netjes hadden belegd niet het resultaat haalt dat we verwacht hadden. In de komende periode komt er een min van 52 miljoen euro op ons af, en

dan gaat het hard met onze reserve. Daarom dienen wij een motie in om vroegtijdig te signaleren dat de bodem van de reserve in zicht komt.

En, voorzitter, naast inkomsten kennen we natuurlijk ook uitgaven, en die worden steeds groter door de inflatie. Om die ontwikkeling bij te houden moet je indexeren. U schrijft ook dat er feitelijk zo'n 49 miljoen tekort is voor de nieuwe bestuursperiode. Voorzitter, dat maakt in totaliteit dat wij een gat hebben, of een tekort, of een uitdaging, in de nieuwe bestuursperiode van zo'n 100 miljoen. Je zou bijna medelijden krijgen met een toekomstig college. Daarom een aantal vragen ook aan de gedeputeerde. Kunt u het gat nog dichten en gaat u dat doen? Wat zijn de consequenties daarvan? En welke mogelijkheden ziet u nog om de inkomsten, het rendement, te verhogen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Als we de begroting zien, dan weten we dat een van de inkomstenbronnen, een van de weinige inkomstenbronnen, de opcenten zijn. En u heeft het over een correctie. Vindt u dan ook, net als wij, dat we daar ook gewoon een inflatiecorrectie op toe moeten gaan passen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): U heeft een mooi thema te pakken, want de motorrijtuigenbelasting zien wij nog dalen de komende jaren in totaliteit. Kijk, als er meer elektrisch gereden wordt, en als het ook vanuit het Rijk nog steeds gestimuleerd gaat blijven, dan zien we daar ook straks een tekort ontstaan. Daar maken we ons ook wel zorgen over. Natuurlijk is elektrisch rijden fantastisch en hartstikke goed, maar voor de inkomsten van de provincie zien we daar wel een problematiek in. Daar moeten we naar kijken. Maar als u zegt: 'wilt u de motorrijtuigenbelasting verhogen?', nee, dat zien wij niet zitten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dan kunnen we dat uitsluiten als antwoord van het college, want dat gaan ze ook niet geven als oplossing. Maar dan ben ik inderdaad wel benieuwd hoe GS dat gat gaan vullen, want dit is onze enige inkomstenbron en het Rijk gaat ons ook niet meer geld geven. Ik denk dat uw vraag dan een beetje spaak loopt. Heeft u zelf ideeën waar we nog geld aan kunnen verdienen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben blij dat u met ons ziet dat wij straks, het nieuwe college althans, met 100 miljoen euro in de min staat, op voorhand. Je zou kunnen nadenken ... Ik hoorde de VVD spreken over allerlei bezuinigingen op het sociaal domein et cetera, nou, daar zijn wij absoluut geen voorstander van. Wij willen vooral kijken hoe we de inkomsten kunnen vergroten, met de Essentgelden zeg maar, het rendement dat we daarop zouden kunnen halen. Je zou kunnen nadenken – maar dat zijn ook scenario's die ik heel graag van de gedeputeerde wil horen – of we daar nog in de vorm van leningen wat kunnen doen. Kunnen we wat doen met sale-and-lease-back-constructies, is er in het vastgoed nog wat mogelijk? Ik weet dat dit klinkt als misschien wel een ver-van-ons-bed-show, en we moeten ook oppassen voor IJslandse toestanden, laten we daar helder in zijn, maar ik vind wel dat we eerlijk en open met elkaar deze discussie moeten aangaan, want ik vind het niet chic om een nieuw college met 100 miljoen euro tekort op te zadelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van den Berg, PVV

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, het CDA wil volgens mij van de kolen af, u wilt van het aardgas af, u wilt elektrisch rijden, u wilt huizen verwarmen met warmtepompen. Kunt u mij vertellen waar het CDA de elektriciteit vandaan gaat halen, hoe die dat op gaat wekken als het in december twee weken 10°C vriest en het niet waait, wat vaak gebeurt bij een hogedrukgebied, en dan is heel Noordwest-Europa zonder wind. Hoe gaat u de elektriciteit opwekken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Slood.

Mevrouw **Van der Slood** (CDA): In eerste instantie door voldoende handjes te hebben die ook die cv-ketels en andere warmtepompen kunnen installeren. Dus laten we daar, mijnheer Van den Berg, eens mee starten. Daarna kunnen we kijken hoe we dat probleem integraal kunnen aanpakken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, maar misschien is het handig om van tevoren te bedenken waar je al die elektriciteit vandaan gaat halen, want je hebt nogal wat gigawattjes nodig en als het niet waait – en de zon die doet bijna niks in december –, moet u mij eens uit gaan leggen hoe u dat gaat doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Slood.

Mevrouw **Van der Slood** (CDA): Nou, ik moet zeggen met betrekking tot de zonnepanelen, dat we daar nog zeker een slag te slaan hebben met elkaar. En nogmaals: dan komt ook weer het pleidooi voor het technisch mbo/vmbo. Laten we daarop investeren, zodat we ook op die zonnepanelen, maar ook de meer innovatieve vormen daarvan – ik denk aan Solliance en alles wat daar ontwikkeld wordt, waar we ook als provincie iets mee doen –, dat we daar op door kunnen ontwikkelen. Dus ik zie daar heel veel mogelijkheid om het ook op een schone manier te doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Staak was dacht ik eerder, de heer Van der Staak, SP.

De heer **Van der Staak** (SP): Ja, dank u. Ik heb inmiddels de motie gezien, 'Bodem in zicht', en ik hoorde u net in een laatste zinnetje nog 100 miljoen euro zeggen – wat daarvóór gezegd werd, had ik even gemist. Ik ben wel benieuwd waar u dat bedrag nou precies vandaan haalt. Kan het ook 95 miljoen euro zijn, kan het 112,5 miljoen euro zijn, of is 100 miljoen euro gewoon een lekker afgerond getal?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Slood.

Mevrouw **Van der Slood** (CDA): Nou, we zien dat we 52 miljoen euro tekort hebben op het doelrendement, dus 52 miljoen euro voor de komende periode op grond van de schattingen die er nu zijn gemaakt – laten we daar helder op zijn –, maar die door deze organisatie zijn gemaakt, en overigens ook in de technische vragen terugkwamen. Daar ziet u dat wij 52 miljoen euro tekortkomen op het rendement op de Essentgelden. En daarnaast zien we dat we 49 miljoen euro te kort hebben op de indexatie. Het is eigenlijk een groter bedrag, namelijk 65 miljoen euro, maar een deel daarvan hebben we al kunnen dekken, althans: daar is door het college al een dekking voor aangegeven. Dus bij elkaar, ja, u heeft gelijk: 101 miljoen euro.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Dan heb ik daar nog een vervolgvraag over, want wat zijn onvoorziene tegenvallers? Daarmee sluit u af in uw motie. Wat moet ik me daarbij voorstellen? Waar denkt u aan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wat ik een belangrijk punt vind: als je gaat zeggen dat er een bodem is in een reserve, dat moet geen dood geld worden. Het moet niet zo zijn dat we die 100 miljoen euro voor altijd vastzetten per se, en daar nooit meer aan mogen komen. Wat wij vooral willen met elkaar, is dat wij in die reserve met elkaar een soort early warning system, of een grote bel, installeren, van: jongens, als we nou hier onder komen, laten we dan met elkaar eens heel hard gaan nadenken hoe we dit kunnen oplossen en welke scenario's er zijn

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Ja, ik heb eigenlijk dezelfde vraag als de heer Van der Staak, tenminste: zo zou die kunnen klinken. Waar gaat u het geld vandaan halen? Want u wilt een reserve instellen bovenop wat er wellicht al is, of in ieder geval een reserve die telkens op 100 miljoen euro of daaromtrent zou moeten zijn. Er is een tekort, wat u schetst. Als ik dat dan uitreken, denk ik: u had 100 miljoen euro te kort, u wilt ook nog een reserve van 100 miljoen euro, dan heeft u nog een keer 100 miljoen euro nodig en bent u al aan 200 miljoen euro. En u wilt niet aan de uitgaven komen, want u wilt niet al die andere dingen niet doen, maar alleen aan de inkomstenkant. Met andere woorden: u wilt ongeveer 200 miljoen euro per jaar leggen bovenop de belasting die we al hebben, op minder auto's, zoals u het uitlegt. Dat is wel een forse lastenverzwaring die het CDA voorstelt op dit moment voor de Brabantse autobezitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor de Brabantse autobezitter, mooi, VVD. Wat wij vooral belangrijk vinden, en ik ken u goed genoeg dat u daar ook in mee kan gaan, is dat we met elkaar heel erg duidelijk krijgen van: wat zijn de financiële scenario's van deze provincie? Wij hebben toentertijd de Essentmiddelen gehad, dat was ook in de tijd dat het op de beurzen floreerde, alles wat je aanraakte werd goud. Nou, die tijd is er nu niet meer. Kijk, andere dingen gaan goed, maar dit is nou echt een risico, waar we ook met elkaar tegenaan gelopen zijn. En ik vind het eerlijk om als huidige Staten, ook voor dit college, echt scenario's daarin neer te leggen, klaar te leggen voor de volgende periode. U geeft aan: nou, je kan denken aan bezuinigingen, nou fair enough om dat over te laten aan een nieuw college. Maar ik zou zeker graag scenario's willen hebben voor het verhogen van het rendement: wat zouden we daarin kunnen doen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Is het CDA dan ook van plan te kijken naar meer risico op het vermogen dat we hebben? Want hoger rendement, u weet dat ook en uw fractiecollega's ook volgens mij, komt nooit alleen en gaat altijd gepaard met meer risico's. Is het CDA van plan om meer risico's te gaan lopen met het vermogen van de Brabander?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Als u denkt dat wij in bitcoins of dat soort zaken willen investeren, dan is dat zeker niet zo. Wij denken meer aan strategische investeringen in Brabant. Je zou ook kunnen nadenken over strategische vastgoedposities die er in de provincie zijn, functies die heel belangrijk zijn, waar je ook als provincie een rol in zou kunnen oppakken. Maar nogmaals: dat moet goed uitgezocht worden. Ik denk dat je op die manier ook zou kunnen zorgen voor een redelijk duidelijke, vlakke lijn op het gebied van het rendement, misschien niet het hoogste, maar wel duidelijk, en dan weten we ook waar we aan toe zijn de komende jaren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Altundal, SP.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter, dank u wel. In de lijn van de heer Koevoets. Het CDA heeft een tijdje terug, toen we de Essentmiddelen opnieuw wilden renderen, ook gekozen voor een bepaalde risicoacceptatie. Nu stelt het CDA voor om voor de rentereserve een minimaal niveau te handhaven, maar dat kan alleen, denk ik, door het risico te verhogen. Is het CDA er nu voorstander van om de risicoverhouding te wijzigen, om meer risico te nemen in dat rendementsvraagstuk?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank voor uw vraag. We gaan zeker niet gokken met het geld van de Brabanders, allesbehalve. Ik wil juist aan de gedeputeerde vragen: laten we eens kijken naar de strategische posities. Ik noem onderwijsinstellingen die op strategische plekken zitten. Zou je daar, ook vanuit een hypothecaire lening, bijvoorbeeld kunnen kijken of je daar een rol zou kunnen spelen? Is dat een manier om ervoor te zorgen dat we ons rendement ook halen? Niet zo superhoog als we misschien zouden willen, maar wel helder en duidelijk voor de toekomst.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter, dank u wel. Hypothecaire leningen op vastgoed, het zijn goede ideeën, maar dat zijn geen liquide middelen. Als u zegt dat u het risicoprofiel wilt verhogen, betekent dat ook dat de risico-impact op de reserve zo groot is dat u in één klap van 100 miljoen euro misschien bij 50 miljoen euro uitkomt. Bent u zich daar bewust van?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij zitten volgens mij erg op één lijn. Nogmaals: het is niet de bedoeling het risico te verhogen. Ik heb thuis ook een hypotheek en daarvoor betaal ik ook rente aan de bank, dus als je een hypotheek hebt, zitten er ook inkomsten bij aan de andere kant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Een hypotheek voor Statenleden lijkt me niet zo'n goed idee, via de Brabantbank, maar goed. U gaf al aan: het sociale domein, dat koestert u, en dat vind ik goed om te horen, maar als u dan richting wilt geven aan het college over waar te bezuinigen, zou het dan niet een idee zijn om te bezuinigen op de vele economische programma's? Want de economie trekt aan en ik denk dat heel veel bedrijven juist helemaal geen steun nodig hebben, die kunnen dat op eigen kracht. En heel veel van die programma's berusten ook op subsidies, dus zou het niet een idee zijn het college mee te geven: bezuinig nou eens op die economische programma's?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, als je heel specifiek gaat kijken naar de vraag die we stellen met betrekking tot netwerkorganisaties dan hebben we met elkaar ook een transitiebudget vastgesteld. Het zijn ook geen grote bedragen, wel belangrijke bedragen, maar daar zit al ruimte. Het zijn ook geen miljoenen, was het maar waar, maar het zijn geen miljoenen en ze kunnen er bij wijze van wel miljoenen mensen mee helpen. Het zijn kleine bedragen die veel betekenen. Als u vraagt of ik op de economische programma's wil snijden, nou nee, op dit moment niet. Sterker nog: ik wil investeren in dat arbeidsmarktbeleid, juist ook omdat ik de provinciale doelen wil halen, en dat wilt u met mij, want dat is ook Brabant klimaatneutraal.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik zie daar een duidelijk verschil. Als we het hebben over energie, energieneutraal, klimaat, en u zegt: daar steunen we dan de gemeenten mee met hun opdracht om energie te besparen, dat snap ik heel goed. Daar zit ook dat rendement op, zeg maar. Maar bij heel veel van die fondsen, voor MKB'ers en zo, nemen we toch grote bedragen mee, 500.000 euro per keer, en dan moeten we toch kijken of dat rendement, dat geld, ook terugkomt. Er is ook onzekerheid. We hebben die fondsen al veel besproken. Is het voor u dan niet te bespreken om in de volgende periode te kijken of het allemaal wel rendement oplevert? Want we nemen ook heel veel verlies.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het is fair enough om te kijken of iets rendement oplevert, maar ons uitgangspunt als CDA is wel dat alleen een sterke economische provincie ook een sociale provincie kan zijn. Dus op die manier zitten we daar in. We vinden economie heel belangrijk, werkgelegenheid voor mensen, alles wat daar ook als output uitkomt, en dan kunnen we ook de sociale provincie zijn die het CDA zo graag ziet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Altundal. Heeft u een nieuw punt?

De heer **Altundal** (SP): Ja, voorzitter, het gaat om de doelstelling. Uiteraard denk ik dat we met zijn allen de doelen nastreven die we hebben vastgesteld. Het verschil is dat het CDA naar mijn mening op bestaand vermogen meer risico wil nemen, om daarmee geld te genereren om meer doelen te halen, terwijl wij daarin geen risico willen nemen, want uiteindelijk kan de impact zijn dat we daardoor die doelen niet halen. Daar zit een koersverschil.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nee, het belangrijkste verschil dat u ziet is het tekort van 100 miljoen euro waar we het nieuwe college mee opzadelen. En wij willen aan de gedeputeerde vragen met scenario's te komen en te kijken hoe we dat tekort kunnen tegengaan, omdat ik het niet eerlijk vind om dat bij een nieuw college te doen. Als wij die scenario's hebben, dan gaan u en ik ook kijken van: oké, maar waar kiezen we dan met elkaar voor? Waarbij wij als CDA zeker niet voor een hoog risicoprofiel zullen kiezen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter, dank u wel. Het gaat hier niet om een tekort. U wilt een ondergrens aanbrengen en dat is een andere benadering. Op het moment dat u het over een tekort hebt, wordt het nog interessanter, want dan wilt u blijkbaar het tekort weghalen door meer risico te nemen. Dus u wilt gokken met belastinggeld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U heeft het al over risico's eerder gehad. Ik stop deze discussie. Mevrouw Van der Sloot, vervolg uw betoog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij zien verder dat het college in de MIPP-opdrachten een beetje zoekt naar meer vrijheid. Ook zo'n duidelijk kenmerk van die midlifecrisis. Op één punt willen we het college vragen om meer vrijheid te nemen, en dan gaat het over het MIPP-project van het Markdal. De betrokken mensen daar zien nog een andere oplossing voor de uitdaging, en die zouden we ook graag willen meenemen in het onderzoek.

Dat doen we ook met de problematiek van de truckparkings. Onveilige en onmenselijke situaties en het belang voor onze logistieke sector zijn voor ons reden genoeg om echt door te pakken. Wij dienen daar ook een motie voor in.

Laat helder zijn dat wij het college ook de komende tijd graag aan het werk zien, om voor Brabant aan de slag te gaan met de arbeidsmarkt, met de sociale kant en met gezonde financiën.

Voorzitter. Ik sluit af met het laatste kenmerk van de midlifecrisis: die heimwee naar vroeger en de oude liefdes. Nou, die nostalgische gevoelens heb ik vanochtend al wel een beetje geproefd hier in de zaal, naar colleges van weleer, of partners van toen, een beetje met het zicht op de finish. Nou, in ieder geval, mijnheer Van Gruijthuijsen, maakt u zich geen zorgen. Oude liefde roest niet, zeggen wij als CDA wel eens. Ik wens ons allemaal een gelukkig verkiezingsjaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. U krijgt nog een korte interruptie van de heer Everling, SP.

De heer **Everling** (SP): Ja, een korte opmerking, voorzitter. Lang niet iedereen heeft last van een midlifecrisis. Dat duurt nog wel eventjes.

Amendement A2 'Bestuursopdracht arbeidsmarkt, techniek- en vakonderwijs'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 A inzake 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers';

besluiten dat de volgende tekst aan het Ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd bij punt 1:

- c. Stel – in afstemming met de partners in het veld – een nieuwe aanpak op om het tekort aan technisch en vakpersoneel – zowel op korte als middellange termijn – krachtig aan te pakken en leg deze aanpak voor aan Provinciale Staten tijdens de behandeling van de Begroting 2019.

Toelichting

Het probleem

- Het tekort aan technisch en vakpersoneel is in Brabant erg groot. Momenteel zijn er 2500 oningevulde vacatures.
- Dit tekort wordt jaarlijks groter in Brabant. Zo is bijvoorbeeld in de bouwsector vraag naar 2000 extra arbeidskrachten, terwijl het aanbod slechts 500 mbo-leerlingen is.
Een tekort aan arbeidskrachten is het grootste knelpunt voor ondernemers, meer nog dan het tekort aan materialen, financiering of onvoldoende vraag vanuit de markt.

- Concrete problemen blijken uit de noodkreet vanuit de bouwondernemingen dat metselaars niet te vinden zijn en bijvoorbeeld het recente faillissement van Bouwgroep Moonen.
- De vraag naar technische vakmensen wordt alleen maar groter door bijvoorbeeld de stijgende woningbehoefte en de energieopgave van de provincie.

Doel

Nu en in de toekomst een solide en toonaangevende technische sector met medewerkers die goed toegerust zijn voor het belangrijke werk dat zij doen. Daarbij te gaan naar een tekort van nul vakmensen of daar dichtbij.

Oplossingsrichtingen

- 1) Het aantrekkelijker maken van het techniek onderwijs door (onder andere) het voor onderwijsinstellingen mogelijk te maken met de nieuwste technieken en materialen te (laten) werken, passend bij de huidige en toekomstige arbeidsmarktvraag.
- 2) Het verkennen van de mogelijkheden van het opzetten van verdere samenwerking met het bedrijfsleven (o.a. vakscholen en her-/bijscholing).
- 3) Het verkennen van de (financiële en praktische) mogelijkheden om het MKB te ondersteunen bij het opleiden van nieuwe vakmensen.
- 4) Het ondersteunen van praktische initiatieven in het mbo op het gebied van zij-instromers (inclusief jobcarving/deelcertificaten) en meester-gezelconstructies.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Marianne van der Sloot"

Amendement A3 'Bestuursopdracht Arbeidsmigranten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 A inzake 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers';

besluiten dat de volgende tekst aan het herzien Ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd onder punt 1:

- d. Breng het arbeidsmigrantenvraagstuk in Brabant op een integrale wijze in kaart (feiten en cijfers), ga na of het bestuurlijk instrumentarium toereikend is, maak een plan van aanpak om op een integrale wijze met deze uitdaging in Brabant om te gaan en leg dit voor aan Provinciale Staten tijdens de behandeling van de Begroting 2019.

Toelichting

Het probleem:

- In heel Brabant en binnen diverse sectoren speelt het vraagstuk van arbeidsmigranten. Toch is er op dit moment nog weinig cijfermatige kennis over (huidige en toekomstige) schaal en omvang van dit thema.
- De (groei van de) Brabantse economie is voor een deel afhankelijk van de inzet van deze groep werknemers die zich al dan niet tijdelijk vestigt in de provincie en hierdoor is er direct sprake van een provinciaal belang.
- De komst van arbeidsmigranten levert een aantal uitdagingen op voor wat betreft huisvesting, borging van goede arbeidsomstandigheden, leefbaarheid, economie en participatie.
- Er is momenteel geen integrale regionale afstemming.

Doel

- Inzicht krijgen in de omvang en schaal van de problematiek.
- Nagaan of de huidige bestuurlijke instrumenten toereikend zijn om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en innovatieve oplossingen te faciliteren.
- Komen tot een integrale (Brabantse) aanpak en afstemming en delen van best practices.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Marianne van der Sloot

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel
Lokaal Brabant, Jan Heijman
ChristenUnie-SGP, Hermen Vreugdenhil
50PLUS, Wim van Overveld
GroenLinks, Patricia Brunklaus"

Motie M11 'Digitalisering'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 A inzake 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers';
constaterende dat:

- uit de monitor Sociale Veerkracht 2018 blijkt dat 13% van de Brabanders niet veerkrachtig is en dat 31% dat slechts gedeeltelijk is;
- uit de Monitor Sociale Veerkracht 2018 blijkt dat het aanleren van onlinevaardigheden een van de meest effectieve en efficiënte manieren is om de veerkracht van mensen te versterken;
- volgens Stichting Lezen & Schrijven 11% van de Nederlanders moeite heeft met basaal computergebruik; dit betekent, vertaald naar Brabant, dat 275.000 Brabanders geen of zeer beperkte digitale vaardigheden hebben;
- vooral ouderen, allochtonen, sociale minima en verstandelijk beperkten moeite hebben om digitaal bij te blijven;

overwegende dat:

- steeds meer nutsvoorzieningen zoals de belastingdienst, banken en overheidsdiensten digitaal zijn;
- er sprake is van een digitale kloof die onder meer zorgt voor ongelijke carrièrekansen en onwetendheid over de gevaren van het internet;
- digitale vaardigheden een manier kunnen zijn om eenzaamheid te doorbreken;
- de provincie inzet op digitalisering en sociale veerkracht maar nog geen volwaardige inzet pleegt op het terugdringen van het aantal digibeten;

roepen Gedeputeerde Staten op om:

- het versterken van digitale vaardigheden bij Brabanders op te pakken in een cross-over tussen de programma's Digitalisering en Sociale Veerkracht;
- hiervoor voor de Begroting 2019 met een voorstel richting Provinciale Staten te komen;
- de aanpak in samenwerking met netwerkpartners zoals Cubiss, Stichting Lezen & Schrijven en netwerkorganisaties samen te stellen en op te pakken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot en Marcel Deryckere, CDA Brabant"

Motie M12 'Markdal'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 A inzake 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers';
constaterende dat:

- er bij de MIPP sleutelprojecten gesproken wordt over een robuuste beekdalpassage A58 en het Beerzedal;
- dat ook de doorsnijding van de A58 met het beekdal van de Mark tussen knooppunt Galder en Sint-Annabosch een robuuste beekdalpassage is;
- dat ook hier een opgave ligt die bestaat uit meerdere dimensies die van belang is voor een goed functionerend natuurnetwerk;

overwegende dat:

- er tot op heden geen oplossing is gevonden die recht doet aan de diverse dimensies in het gebied van de Mark;
- dat een onderzoek naar de geschikte oplossing recht doet aan omwonende belanghebbende en de natuur;

spreken uit dat:

- de opgaven van de doorsnijding A58 met het Markdal tussen knooppunt Galder en Sint-Annabosch aanvullend op te nemen in de MIPP-sleutelprojecten;
 - daarbij ook een verdiepte ligging mee te nemen in de opties naast een verhoogde ligging;
- en gaan over tot de orde van de dag.

Ton Braspenning, CDA Brabant

Hagar Roijackers, GroenLinks”

Motie M13 ‘Bodem in zicht’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 A inzake ‘Perspectiefnota 2018: Brabant op koers’;

overwegende dat:

- de dividend- en rentereserve van totaal circa 300 miljoen euro bestaat uit een ‘harde reserve’ van circa 160 miljoen euro en naar voren gehaalde boekwinsten van circa 140 miljoen euro;
- de dividend- en rentereserve niet alleen een egaliseringsreserve is, maar ook een reserve vormt voor onvoorziene tegenvallers;
- gezien de omvang van onze portefeuille, het van belang is dat de dividend- en rentereserve op peil blijft en niet volledig wordt uitgenut door structureel voorziene tekorten;

constaterende dat:

- er wel een bovengrens is gesteld aan de dividend- en rentereserve, maar een ondergrens schittert door afwezigheid;
- uitgaven gedekt worden door deze ingecalculeerde inkomsten en daarmee doelstellingen/bestuursopdrachten in gevaar kunnen komen als we niet kunnen terugvallen op de dividend- en rentereserve bij onvoorziene omstandigheden;
- in het kader van de signalerende rol van GS en controlerende rol van PS het van belang is dat er een herkenbare/transparante ondergrens is waarop gestuurd kan worden;

roepen GS op om:

een kritische ondergrens op de ‘harde’ dividend- en rentereserve in te stellen van 100 miljoen euro; en dit bedrag alleen te bestemmen voor onvoorziene tegenvallers;

en gaan er tot de orde van de dag.

CDA Brabant: Marianne van der Sloot en Huseyin Bahar

Lokaal Brabant: Jan Heijman”

Motie M14 ‘Arbeidsmarkt zorg’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 A inzake ‘Perspectiefnota 2018: Brabant op koers’;

constaterende dat:

- vanwege bezuinigingen is sinds 2012 circa 11% van de zorgmedewerkers (16.000) uitgestroomd; het betreft vooral medewerkers met een lager opleidingsniveau;
- op dit moment 155.000 mensen in Noord-Brabant in de zorg werken en er in 2017 zo’n 12.000 vacatures waren;

- in vergelijking met 2012 (instroom in 2012: 11.200 studenten) de jaarlijkse instroom in opleidingen voor zorg en welzijn (mbo en hbo) in Noord-Brabant gedaald is met 1400 studenten (instroom in 2016: 9800);
- nu 1 op de 7 werknemers in Nederland in de zorgsector werkt; als de vraag naar zorg in het huidige tempo blijft doorgroeien, zou dat in 2040 ongeveer 1 op de 4 werknemers moeten zijn;

overwegende dat:

- de tekorten aan medewerkers in de zorg naar verwachting stijgen, gezien de demografische ontwikkelingen en de verminderde instroom op (mbo-)opleidingen;
- dit leidt tot grote problemen op de arbeidsmarkt en een wijziging (c.q. vermindering) van het zorgaanbod voor Brabanders;
- onder andere innovatie, een verbeterd imago van de zorg, het scheppen van een goed arbeidsklimaat, het realiseren van een lagere parttime, het anticiperen op de demografische ontwikkelingen in Brabant en inzet op onderwijs/stageplekken/zij-instromers factor kunnen bijdragen aan een oplossing voor de problematiek;
- verschillende stakeholders (onder andere de rijksoverheid, werkgeversorganisaties, gemeenten, zorgverzekeraars, onderwijsinstellingen) samen én los van elkaar trachten een oplossing te vinden;
- de provincie een verantwoordelijkheid kent voor het arbeidsmarktbeleid en de sociale veerkracht van de Brabanders;

roept Gedeputeerde Staten op:

- in overleg met de Brabantse stakeholders in de zorg (zorgaanbieders, vakbonden, zorgverzekeraars, onderwijsinstellingen) te onderzoeken óf en hoe de provincie Noord-Brabant kan aansluiten bij, regie voeren op en/of het stimuleren van de diverse acties gericht op het verkleinen van de arbeidsmarktproblemen in de zorg, op korte én langere termijn;
- de resultaten van dit overleg voor te leggen aan Provinciale Staten ruim voorafgaand aan de begrotingsbehandeling voor 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot, CDA Brabant"

Motie M15 'Tijdelijke Truckparkings'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel;

constaterende dat:

- de provincie Noord-Brabant een belangrijke logistieke hotspot is met duizenden vervoersbewegingen per dag;
- er onder vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers de behoefte bestaat aan beveiligde parkeerplaatsen, voorzien van sanitaire voorzieningen en horeca;
- steeds meer (buur)landen handhaven op het bestaande Europese verbod om de verplichte wekelijkse rust in de cabine van de vrachtwagen door te brengen en ook Nederland is in februari van dit jaar overgegaan tot handhaving hierop;
- sommige gemeenten, waaronder Bergen op Zoom, een lokaal algemeen verbod op cabineovernachten afkondigen, dus ook voor de dagelijkse rust;
- een gebrek aan (beveiligde) parkeerplaatsen al dan niet in combinatie met verboden op cabineovernachten tot problemen kan leiden;
- criminaliteit op Hazeldonk drastisch is afgenomen door toezicht en handhaving op de beveiligde truckparking;

overwegende dat:

- vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers verzekerd moeten zijn van veilige en leefbare werkomstandigheden en dit mede een taak is voor overheden én samenleving;
- het niet altijd duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de veilige en leefbare werkomstandigheden, maar de vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers mogen hiervan niet de dupe worden;
- afgelopen zomer op Hazeldonk een beveiligde truckparking is geopend, mede mogelijk gemaakt door o.a. het bedrijfsleven en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM);
- meer truckparkings in Brabant zouden moeten worden beveiligd en toegerust volgens bijvoorbeeld het model van Hazeldonk;
- de provincie in het bezit is van honderden gronden, waarvan locaties langs snelwegen en provinciale wegen;
- de motie over truckparking van 10 november 2017 unaniem is gesteund door alle leden van de Provinciale Staten en de daaropvolgende motie in de Tweede Kamer ook ruime steun heeft kregen;
- GS veelvuldig overleggen voert om de definitieve oplossingen voor truckparkings te realiseren, maar dit geen kortetermijnoplossing gaat opleveren in Brussel en Den Haag;
- urgentie geboden is, definitieve oplossingen gedegen voorbereiding kennen en daarom tijdelijke oplossingen escalatie kunnen voorkomen;

roepen GS op om:

- te onderzoeken of binnen redelijke termijn tijdelijke truckparkings bij voorkeur voorzien van sanitair en horeca, langs logische aanrijroutes aan snelwegen of provinciale wegen gerealiseerd kunnen worden;
- indien uit onderzoek nodig blijkt hiervoor provinciale gronden ter beschikking te stellen;
- indien uit onderzoek nodig blijkt, te faciliteren dat ondernemers met bestaande parkeerterreinen deze tijdelijk om kunnen vormen tot truckparking;
- om PS voorafgaand aan de Burap 2018 te informeren over de resultaten van dit onderzoek en eventuele financiële consequenties mee te nemen in de Burap 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot en Ankie de Hoon, CDA

Sjo Smeets, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Motie M16 'Structurele steun voor 't Heft en Vereniging Kleine Kernen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 A inzake 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers';

constaterende dat:

- de Vereniging Kleine Kernen en 't Heft financiële problemen hebben die ertoe leiden dat beide organisaties in hun voortbestaan worden bedreigd;
- de Vereniging Kleine Kernen en 't Heft vrijwilligersorganisaties zijn die de structurele kosten die nodig zijn om op vaste basis deel te nemen aan projecten binnen Sociale Veerkracht niet zelfstandig kunnen dragen;

overwegende dat:

- de Vereniging Kleine Kernen en 't Heft twee organisaties met honderden leden in de vorm van wijk/dorpsraden, bewonersverenigingen en buurthuizen zijn;
- binnen het beleid Sociale Veerkracht naast professionele organisaties zoals ZET en Zorgbelang Brabant ook vrijwilligersorganisaties met nauwe banden met bewoners noodzakelijk zijn;
- deze vrijwilligersorganisaties dankzij hun leden in wijken, dorpen en steden weten wat er speelt en grote uitvoeringskracht kennen;

roepen Gedeputeerde Staten op om:

- vanaf dit jaar meerjarig zekerheid te bieden aan de Vereniging Kleine Kernen en 't Heft door het financieel ondersteunen van een vaste begroting die het mogelijk maakt om op projectbasis deel te nemen aan provinciale projecten;
 - bij de BURAP 2018 de betreffende financiële ondersteuning voor te stellen;
- en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van der Sloot en Marcel Deryckere, CDA Brabant

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M68 'Vereniging Kleine Kernen en 't Heft'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 20 april 2018;

constaterende dat:

- het jaar 2016 en 2017 omschakel jaren waren voor de netwerkorganisaties die jarenlang structurele subsidie van provincie hebben ontvangen;
- Provinciale Staten per amendement op 11 november een transitiebudget hebben gereserveerd voor de netwerkorganisaties;
- er geen beroep is gedaan op dit budget in 2017 omdat de eigen middelen eerst zijn aangesproken;
- in 2018 is gebleken dat dit budget wel nodig is;

overwegende dat:

- de Vereniging Kleine Kernen en 't Heft twee organisaties met honderden leden in de vorm van wijk/dorpsraden, bewonersverenigingen en buurthuizen zijn;
- binnen het beleid Sociale Veerkracht naast professionele organisaties zoals ZET en Zorgbelang Brabant ook vrijwilligersorganisaties met nauwe banden met bewoners noodzakelijk zijn;
- deze vrijwilligersorganisaties dankzij hun leden in wijken, dorpen en steden weten wat er speelt en grote uitvoeringskracht kennen;

roepen Gedeputeerde Staten op om:

- het transitiebudget voor de netwerkorganisaties dat voor 2017 was gereserveerd beschikbaar te stellen voor het jaar 2018 en dit via de Jaarrekening 2017 formeel aan te passen.

Marianne van der Sloot en Marcel Deryckere, CDA Brabant

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik krijg later nog wel een toelichting, want ik verstond het echt niet. Iedereen begon te lachen, maar helaas. Ik zit even in dubio. Het is 10 voor 1, de SP zou nu aan haar betoog kunnen beginnen, maar dan lopen we het risico dat ik halverwege moet afbreken. Dus ik kijk je even aan: wil je nu beginnen, of pauzeren we eerst? Wat heb je liever? Goed, dan pauzeren we tot half 2.

Schorsing (12.50-13.35 uur).

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Het woord is aan de heer Everling van de SP.

De heer **Everling** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik kan wel merken dat ik van het onderwijs kom, ik ben tenminste in ieder geval ruim op tijd hier aanwezig wat dat betreft. Goed.

Voor alles is er natuurlijk een eerste keer, zoals nu ook voor mij: behandeling van de perspectiefnota als voorzitter van de SP. Maar ook voor mijn studenten. U weet, de meesten hier, denk ik – ik heb het net eigenlijk al gezegd –: ik geef les op het mbo. Maar wat hebben mijn studenten nu te maken met de perspectiefnota? Nou ja, om eerlijk te zijn, niet heel erg veel, maar tegelijkertijd ook weer wel, want de perspectiefnota gaat er vooral om te kijken naar de toekomst. En wie hebben ook alweer de toekomst? En ik had ze ook nog iets beloofd, en daar kom ik zo meteen nog wel een keertje op terug.

Afgelopen week was ik met twee van mijn klassen hier, in het provinciehuis, in deze zaal. Ze waren hier nog nooit eerder geweest. Ook voor hen was het een eerste keer om hier aanwezig te zijn. Onder leiding van ProDemos hebben zij het provinciespel gespeeld. Sommigen van jullie hier kennen het misschien wel, zijn hierbij aanwezig geweest. Een serious game, zichtbaar, tastbaar, met daar, in het midden, voor de interruptietafel, de kaart van Brabant. Doel van het spel: ze kennis laten maken met wat wij, Provinciale Staten, hier nu eigenlijk doen. Ze mochten zelf keuzes maken voor Brabant: waar investeren we in en waarom, wat vinden we nu echt belangrijk? Dat is nog knap lastig. Ze werden verdeeld in eigen verzonnen fracties: Partij voor de Jeugd, Partij voor de Zorg, PVB (Partij voor de Verbetering), om er een paar te noemen. Elke fractie mocht letterlijk een item kiezen dat ze later op de kaart konden zetten. Er werd wat gemopperd door een fractie, toen een andere fractie er met een item vandoor ging. Een heerlijk schouwspel om te zien. Maar waar kozen deze jongeren voor? Dat vond ik als Statenlid eigenlijk wel interessant om te zien. Laadpalen voor elektrische auto's, meer woonwijken, fietspaden, biologische veehouderij, OV mét nachtbus, cultuur – het zijn jongeren: vooral in de vorm van festivals natuurlijk. En nee, ik heb ze niks ingefluisterd, nou ja, één ding eigenlijk wel, want op een gegeven moment ging het over energie. En nee, ik heb niet gezegd 'zonnepanelen', 'windmolens'. Nee, voor de kernenergiefans onder ons heb ik ze gewezen op het bestaan van thorium. Maar ze gingen alsnog voor windmolens, vonden ze toch iets verstandiger. Ik kan ze ook geen ongelijk geven.

Voorzitter. Waarom vertel ik dit nu hier? Nou, één: omdat ik trots ben op mijn studenten, omdat, ook al vinden zij politiek – vaak ook enigszins terecht – oersaai, ze wel hier hebben gezeten en serieus hebben nagedacht over wat zij vinden, wat zou moeten. En twee: dit verhaal illustreert eigenlijk ook precies waarom ik dit doet, waarom ik hier sta: voor hen, voor alle Brabanders, voor een duurzame toekomst, sociaal, waar we naar elkaar omkijken en iedereen naar zijn of haar capaciteiten en talenten mee kan doen, menselijke waardigheid ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van den Berg, PVV. Het duurde even voordat het thorium landde.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, dat valt wel mee, ik laat mensen graag even uitspreken. En het laat ook wel zien waar het fout gaat in het onderwijs, dat natuurwetenschappen totaal niet voorkomen, dat mensen wijsgemaakt worden dat windturbines ook maar het geringste deukje in een pakje klimaatboter kunnen schoppen, de totale misverstanden rondom vormen van kernenergie, waarbij thoriumenergie absoluut niet te vergelijken is met de huidige kernreactoren, die overigens ook al prima zijn. Daar zit veel fout en het zou mooi zijn als het onderwijs daar wat meer de natuurkunde zijn werk zou laten doen en dat er daar beter geschoold wordt, in plaats van mensen wijsgemaakt worden dat alles wat u doet ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijn vraag is: vertelt u uw leerlingen ook dat wij ongeveer tot 2030 – zo is berekend nu – 600 miljard euro uit gaan geven met een effect van enkele duizendsten van een graad? Vertelt u dat ook?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Wat ik ze heb verteld, is gewezen op de mogelijkheden die er zijn en zij hebben daar hun eigen afweging in gemaakt en hun keuze daarin was: geen kernenergie, geen thorium, maar was toch echt investeren in windmolens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): En u – via u, voorzitter – bent een van de mensen die kennis over zou moeten brengen, en daar is een beetje het probleem: er wordt geen kennis overgebracht, althans niet op onafhankelijke wijze. En dat is eigenlijk zo jammer, want we hebben het, als je het over thorium hebt, over een fantastisch iets, wat ook prima combineerbaar is met wind en zon. Het is heel jammer als u daar de leerlingen niet eerlijk en oprecht over informeert. En dat geldt ook voor kernenergie, wat gewoon aantoonbaar de veiligste vorm van energie in de wereld is. Dat is gewoon met cijfers onderbouwd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Ik ga u nu onderbreken, dit wordt een betoog.

De heer **Van den Berg** (PVV): En ja, het is zonde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Geen vraag meer. De heer Altundal, interruptie.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter. Ik vind het echt niet kunnen dat hier iemand zijn functie ter discussie wordt gesteld. Dan zou de heer Van den Berg maar als PVV een voorstel moeten doen hoe in het onderwijs hiermee omgegaan moet worden. Dat is een andere benadering dan dat we hier een debat voeren over iemand zijn functie. Dan kunnen we alle debatten voeren over de functie die we hier hebben van Statenleden. De heer Everling zit hier als fractievoorzitter van de SP en niet als onderwijzer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik doel op het onderwijs, dat dat erg eenzijdig is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Everling vervolgt zijn betoog.

De heer **Everling** (SP): Ja, en mijn vaardigheid om kennis over te brengen, dat is niet aan de heer Van den Berg om te oordelen, dat laat ik heel erg graag over aan mijn leerlingen, en die denken, denk ik, daar iets anders over. Dat vind ik toch iets belangrijker.

Menselijke waardigheid, daar was ik gebleven, gelijkwaardigheid en solidariteit, waarden waar ik als socialist voor sta. En dan nu mijn belofte aan mijn studenten, want ja, die heb ik ze toch gedaan. Dat zal zo dadelijk mijn eerste vraag zijn. Een van de studenten vroeg na het spelen van het spel, heel onbevangen: "Mijnheer, doen jullie dit eigenlijk ook zo?" Ik keek naar de kaart daar op de vloer en alle items daarop. Nee, dat doen we niet, wij praten vooral heel erg veel en lang. We krijgen soms pakken digitaal papier, soms ook nog analoog, ik heb een hele stapel papier op mijn bureau liggen daarzo. Maar toch: weer die saaie politiek dus. Maar ik zal het ze voorstellen, beloofde ik ze. Belofte maakt schuld, hierbij dus mijn eerste vraag: kunnen wij het provinciespel, of een variant daarvan, niet breder inzetten in ons huis? Volgend jaar zijn er Statenverkiezingen en er zullen straks ongetwijfeld veel kandidaten zijn en nieuwgekozen Statenleden voor wie de provincie en het werk van de Staten één groot vraagteken is. Het

daarvoor inzetten is misschien nog niet eens zo'n heel gek idee. Maar ik kan me ook zomaar voorstellen dat een variant hierop ook kan werken bij het betrekken van mensen bij de Omgevingsvisie, of misschien nog in andere situaties waar ik niet aan gedacht heb.

Voorzitter. Voor het gemak heb ik mijn verdere verhaal in een paar onderwerpen opgedeeld. Allereerst een aantal wat meer algemene vragen en opmerkingen, vervolgens bespreek ik de thema's mobiliteit, agrofood, energie en duurzaamheid, wonen en als laatste ga ik het over cultuur en sport hebben.

In de perspectiefnota worden knelpunten genoemd rondom een aantal beleidsthema's. Deze zouden op een rijtje gezet worden voor de volgende coalitieonderhandelingen. Mijn vraag daarbij is: is dat niet een beetje laat? Het leek ons dat, wanneer je de thema's al kan noemen, daar al wel enig zicht op is. Laat ze dat liever zo snel mogelijk weten, als het even kan vóór de volgende begroting.

De SP heeft daarnaast regelmatig aandacht gevraagd om de positie van werknemers te verbeteren en gepleit voor zoveel mogelijk banen die bestaanszekerheid garanderen en te stoppen met allerlei aanbestedingen en uitbestedingen. Is het college bereid om eens een onderzoek te doen naar wat eventueel de extra kosten zouden zijn, als we bijvoorbeeld schoonmaak en catering weer in eigen beheer zouden gaan uitvoeren? Verschillende overheidsinstanties hebben dit al gedaan.

Sprekend over de catering: we zijn de duurste provincie als het gaat om de uitgaven van de catering. Daar hebben we het al eens een keertje eerder hier over gehad. Er zijn al eerder vragen over gesteld. De SP is voor goede kwaliteit en vindt dat we ook als provinciehuis gastvrijheid moeten uitstralen. Is het college bereid om met een korte notitie te komen met daarin mogelijke scenario's om de kosten van de catering te beperken? Zonder dat het wat de SP betreft hoeft door te slaan in soberheid.

En ik kom nog even terug op het mbo. Overigens is dit ook een van de items die mijn studenten hier op de kaart hebben gezet, en dat gaat om stageplaatsen. Voor hen ging het vooral specifiek om stages in de zorg – het is een zorgopleiding – en ons gaat het nu even specifiek om hier, in het provinciehuis. Bij navraag door mijn fractiegenoot Wouter van der Staak bleek de inzet om meer mbo'ers als stagiairs binnen te halen precies nul. Dat is misschien wel wat karig, om mezelf maar even licht eufemistisch uit te drukken. Graag zouden wij meer inzet zien om meer mbo'ers in het provinciehuis te krijgen, niet alleen om het provinciespel te spelen, maar ook vooral om het vak te leren waarvoor ze opgeleid worden. Ze vertegenwoordigen toch het grootste deel van de beroepsbevolking. Volgens ons zijn daar genoeg mogelijkheden voor en daarom dienen wij ook een motie daarover in.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Sloot, CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik ken de motie nog niet, maar die klinkt in ieder geval erg goed. Mijn vraag gaat eigenlijk over het stukje wat u daarvóór zei. U geeft les op een mbo, een zorgopleiding. Stageplekken is een belangrijk punt. Zou u het ook een goed idee vinden als de provincie, ook juist samen met de onderwijsinstellingen, met de zorginstellingen, met alle anderen die daar in de zorg met elkaar te maken hebben, eens zou kijken hoe we er nou kunnen voor zorgen dat we meer vakmensen in de zorg krijgen, met andere woorden: ook meer stageplekken in die zorg?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik zou het niet zo'n punt vinden als de provincie daar een rol in pakt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, hartstikke mooi, daar hebben we een voorstel voor liggen, maar laten we vooral ook samen kijken hoe we dat voor elkaar krijgen.

De heer **Everling** (SP): We zullen het zien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling vervolgt zijn betoog.

De heer **Everling** (SP): Vorig jaar, bij de perspectiefnota, vroegen wij ook om een onderzoek naar zzp-scholingsvouchers voor zzp'ers die twee jaar actief zijn en maximaal 120% van het sociaal minimum verdienen. Graag horen wij een update van de stand van zaken. Ja, er zou gewacht worden op het experiment in Amsterdam, dat loopt nou al een tijdje en we beginnen wel een beetje ongeduldig te worden. Dus ik zou graag willen weten wat daar de status van is.

Ik ga nu even over op het kopje mobiliteit. Treinen, ook zo'n onderwerp waar mijn studenten een item voor hebben uitgezocht en op de kaart hebben gezet. Liefst zo frequent mogelijk naar alle uithoeken van Nederland. Eén probleem: er zijn ook wegen die naar de andere kant van het spoor lopen en het zal niet de eerste keer zijn dat op plekken waar wegen en spoor elkaar kruisen ongelukken gebeuren, natuurlijk niet dagelijks, maar wanneer er iets gebeurt op een overweg, is de impact best groot: materiële schade, flinke vertragingen, maar ook ontzettend veel menselijk leed. Dat moeten we natuurlijk met zijn allen niet willen hier en zoveel mogelijk voorkomen. Dat lijkt mij tenminste. De minister heeft na het ongeluk in Dalfsen per Kamerbrief laten weten dat een hogere bijdrage, die nu 50% is, wellicht op zijn plaats is. Als provincie zouden we hierop in kunnen zetten. Daarom dienen wij een motie in, die vraagt de lijst van te verbeteren overgangen up to date te brengen en eventuele kosten globaal inzichtelijk te maken.

En dan recreatieve helikoptervluchten. Een andere fractiegenoot van mij, Willemieke Arts, is al enige tijd bezig met dit onderwerp. Anderhalf jaar geleden al stelde ze vragen over een voorval in Eindhoven. Recentelijk stelde ze nog vragen over de plannen met de gyrocopter. Wat wij namelijk graag willen voorkomen, is dat omwonenden willekeurig geteisterd kunnen worden met lawaai. Helikopters produceren nu eenmaal ontzettend veel geluid. Voor het opstijgen buiten vliegvelden hebben ze een speciale ontheffing nodig, de ontheffing 'Tijdelijk en uitzonderlijk gebruik'. Het lijkt er echter sterk op dat er steeds minder uitzonderlijk is. Er worden meer ontheffingen verleend en er wordt goed gebruik van gemaakt. De vraag is of de beleidsregels die in 2012 opgesteld zijn, nog wel voldoen en of ze niet restrictiever zouden moeten worden, zoals dat in Noord-Holland bijvoorbeeld ook het geval is. Graag horen wij de reactie van de gedeputeerde hierop.

Agrofood, en dan AgriFood Capital. Het zal niet onbekend zijn dat onze partij ook in de gemeenten forse kritiek heeft op deze club, en ik heb het ook. Onze eerste voorkeur zou zijn: kappen ermee, maar helaas, dat zal nu niet direct gaan lukken. Maar ik zou wel het volgende af willen spreken. AgriFood Capital krijgt geen cent meer totdat zij een aantal zaken goed op een rijtje hebben staan. Ze moeten een stuk transparanter worden, ook qua organisatiestructuur, over de gebruikte rechtsvorm, de constructies, het verloop van de geldstromen tussen de verschillende onderdelen van de organisatie en de kosten daarvan, helder waar het geld vandaan komt, waarin geïnvesteerd wordt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik was even benieuwd, mijnheer Everling, want u stelt een organisatie ter discussie. Ik kan me voorstellen dat u een mening heeft over die organisatie, maar kunt u mij en de zaal even helpen in wat precies onze rol in die organisatie is, zodat we ook makkelijker met u mee kunnen denken en zelf ook een mening kunnen vormen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): AgriFood Capital krijgt onder andere ook geld vanuit de provincie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): En is dat dan de organisatie die geld krijgt vanuit de provincie omdat zij een organisatie zijn, zoals we in het verleden wel eens hebben gedaan in wat mijn fractiegenoot Ine Meeuwis dan bolwerken noemt, of is dat omdat ze een maatschappelijke opgave aanpakken en we taakgericht een stukje financiering meepakken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Het probleem is eigenlijk dat het soms behoorlijk vaag is. Dat is de reden waarom ik mijn vraag stel. AgriFood Capital moet namelijk kunnen laten zien dat de gedane investeringen doelmatig zijn en wat daarvan de opbrengsten zijn. Ik verzin het niet, maar AgriFood Capital heeft toch wel een klein beetje het imago om een praatclubje te zijn. Dat hoor ik anderen gewoon zeggen. Dat vind ik jammer. Dat beeld komt natuurlijk ook wel ergens een klein beetje vandaan. De tussentijdse evaluatie hielp daar ook niet bij, die was behoorlijk beeld-bevestigend. Ondertussen gaat er wel veel gemeenschapsgeld heen. De provincie draagt haar steentje bij, zoals ik net al zei, en de gemeenten ook een heleboel: 4 euro per inwoner. Ik vind het uitermate jammer als dat geld inderdaad aan een praatclub uitgegeven blijkt te zijn. Dat kan en mag niet de bedoeling zijn. De SP wil duidelijkheid hierover, het liefst zo snel mogelijk voor de volgende begroting. Onze oproep aan GS is dus een vrij eenvoudige: dwing AgriFood Capital tot veel meer openheid, zorg dat de eerder genoemde punten boven tafel komen. Wat ons betreft hangt de toekomst van AgriFood Capital daar wel van af.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En ik wou ook stilte in de zaal, want ik keek even die kant op, omdat jullie geroezemoes tot hier doordringt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Heel goed, voorzitter. Ja, de vraag aan de SP is: u zegt van ja, AgriFood Capital daar moet een evaluatie komen, moet gekeken worden of het beeld klopt, en als nou blijkt dat het beeld inderdaad klopt, dat het vooral een praatclub is, wat is dan de visie van de SP voor de vervolgstap? Ziet u dan het als een gewenste ontwikkeling om het door te ontwikkelen tot iets anders, of moet dan gewoon de stekker eruit, stoppen ermee en geen geld meer steken in zo'n praatclub?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dat zullen we tegen die tijd moeten gaan bekijken hoe ernstig het is. Daarom vraag ik ook van: maak het inzichtelijk. Als blijkt dat er geen redden aan is, dan zou ik zeggen: haal de stekker eruit. Kunnen dingen goed verbeterd worden, en heeft het zin, dan moet het verbeterd worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, en dan stel ik toch de vraag: wat is dan de visie van de SP op AgriFood Capital? Wanneer heeft het voor de SP dan wel zin?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Wanneer het een daadwerkelijk aantoonbare bijdrage levert aan de transitie in de landbouw.

Verder: energie en duurzaamheid. De SP juicht het vergroten van het aanbod aan duurzame energie toe, maar we moeten er wel voor waken dat de ruimte die we hebben in Brabant zorgvuldig benut wordt. Niet elke plek is namelijk geschikt. De ruimte is ook simpelweg beperkt. Wat wij niet willen, is dat cowboys van het grootkapitaal alle ruimte inpikken en daarbij alle subsidie opslurpen. Ik geloof dat we net een heel mooi lijstje hebben gekregen, heel veel papier, dat is dan wel weer jammer, maar het is veel geld, subsidie die door ons allemaal bekostigd is. Mijn vraag aan GS is: hoe voorkomen we deze verdere wildgroei, daarbij rekening houdende met wat we wel willen, waar en hoeveel? Ik snap dat het wellicht te ver voert om daar hier vandaag echt diep op in te gaan, dat snap ik, maar wat mij betreft wordt het wel een onderdeel van de Energieagenda. Wij willen meer sturing/regulering zien om ellende te voorkomen. Graag hoor ik de gedachte van GS hierover.

En dan nul op de meter, niet voor nieuwbouwwoningen, maar voor bestaande huurwoningen van woningbouwcorporaties. Veel duurzaamheidsmaatregelen komen vooral bij de meer vermogende mensen terecht, simpelweg omdat zij het kunnen betalen, of gewoon eigenaar zijn van hun woning. Dat maakt het toch wat makkelijker.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie CDA, de heer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. We hebben het nu over energie en ik ben eigenlijk benieuwd naar wat de SP vindt van het voorstel van D66 om als provincie een windmolenpark te kopen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nou ja, het zal je misschien niet helemaal verbazen dat de SP het wel prettig vindt om energie in handen van de overheid te hebben.

De heer **Van Vugt** (CDA): Dus u wilt nog meer dan één windpark, misschien wel tien?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Alles.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U vervolgt uw betoog.

De heer **Everling** (SP): Nul op de meter, daar was ik gebleven. Veel duurzaamheidsmaatregelen komen vooral bij de meer vermogende mensen terecht, zoals ik net al zei, simpelweg omdat zij het kunnen betalen, of gewoon eigenaar zijn van hun woning. Dat maakt het wat makkelijker, terwijl huurders die voordelen dus niet hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van de Berg, interruptie. PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Het is heel fijn dat de SP al die huurwoningen nul op de meter wil hebben. Dat zijn enorme ingrepen, ook ontzettend duur. Maar gewoon even de simpele vraag: waar haalt u de bouwvakkers vandaan om dat te doen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nou ja, het is inderdaad een zeer belangrijke vraag waar wij technisch geschoolde mensen vandaan halen. Het lijkt me een hele goede ontwikkeling om daar achteraan te gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Denkt u uw mooie verhalen dan – via u, voorzitter – binnen tien jaar überhaupt te kunnen realiseren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Lastig om daar een termijn aan te plakken, maar het liefst zo snel mogelijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U vervolgt uw betoog.

De heer **Everling** (SP): Ik zou graag weten wat volgens GS de stand van zaken is ten aanzien van de realisering van nul-op-de-meterwoningen in de sociale huur. Onze indruk is namelijk dat het maar niet echt wil lopen, logisch ook misschien, gezien de kosten. Hoe denken GS hiermee om te gaan?

Even een ander onderwerp: milieu, fracking. Recent heeft minister Wiebes besloten de gaskraan in Groningen dicht te gaan draaien. Keigoed. Eén addertje onder het gras: eigenlijk vrijwel tegelijkertijd gooide hij de fracking weer terug op de agenda. Voor Brabant is hier vast nog geen sprake van, maar voor Friesland ligt er een ontwerpbesluit om dit mogelijk te maken. Onbegrijpelijk, onacceptabel, onverantwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Gruijthuijsen, VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ben even nieuwsgierig naar de heer Everling. Hij zei zojuist dat de nul-op-de-meterwoningen, die ambitie, ja, dat dat niet gehaald wordt. En dan is de vraag aan de heer Everling: moet daar maar op blijven ingezet worden, op nul-op-de-meterwoningen, als dat na een keer, twee keer, drie keer hier in de Staten toe opgeroepen wordt, maar dat dan de doelstelling niet gehaald wordt, terwijl met andere instrumenten, andere investeringen wellicht, de doelstellingen wel gehaald kunnen worden? Is dat dan: wij blijven doorgaan, of misschien moeten wij de investeringen die er wel voor klaarliggen, voor nul-op-de-meterwoningen, misschien ergens anders voor inzetten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, ik vraag me eigenlijk meer af of het een en/en-verhaal is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het is een vraag aan u, of dat u inderdaad zegt van: we blijven doorgaan op wat we ooit hebben afgesproken, maar we zien dat het geen resultaat heeft – dat is wat u zegt over nul-op-de-meterwoningen –, of dat we misschien onze budgetruimte wellicht op andere instrumenten in moeten zetten om die duurzaamheidsdoelstellingen te halen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Wat ik met en/en bedoelde, is dat we misschien ook die focus op de nul op de meter moeten houden. Ik denk dat dat ook wel het een en ander oplevert voor de mensen die in die woningen wonen, financieel gezien. En wellicht zijn er inderdaad in de toekomst ook nog andere instrumenten die daar heel erg geschikt voor zijn, om daarmee aan de gang te gaan. Dat zou kunnen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U vervolgt uw betoog.

De heer **Everling** (SP): Ja, ik had het over fracking op het eind. Onbegrijpelijk, onacceptabel, onverantwoord. Sinkholes en vergiftigd grondwater zijn reële risico's. Dat zien we in de Verenigde Staten regelmatig gebeuren helaas. Daarnaast betekent dit een voortzetting van de fossiele brandstofverslaving. Het mogelijk maken van fracking in Friesland schept wat ons betreft een gevaarlijk precedent. Als het straks op één plek kan, kan het ook zo maar weer op andere plekken spelen, ook hier in Brabant. De SP wil dit vóór zijn, en de PVV misschien niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de PVV, de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Bij geothermie worden twee hele diepe gaten geboord, dat gaat een beetje uit elkaar, en als daar het water niet door wil lopen, in die waterdoorlatende laag, wat denkt u wat er dan gebeurt? Dan wordt er gefrackt. U vindt dat gevaarlijk, dus u bent bij dezen ook tegen geothermie begrijp ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Dat moeten we nog maar bezien. En daarnaast, ik ken niet alle technische kanten daarvan, maar een groot verschil in ieder geval is dat bij fracking behoorlijk heftige chemicaliën worden gebruikt, en die moeten we ook sowieso niet in ons milieu terecht willen krijgen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, voorzitter, dan kan ik niet anders dan concluderen dat de SP tegen geothermie is, want daar worden exact dezelfde stoffen en exact dezelfde technieken gebruikt. Volgens mij ontbreekt het hier aan een stukje kennis bij de SP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Misschien, misschien ook niet, maar dat is uw conclusie en niet de mijne. We hebben in Brabant al eerder afgesproken dat we fracking niet willen. Mooi, keigoed. Maar er komt nu een Omgevingswet aan, een wet bedoeld om ontwikkelingen mogelijk te maken. In veel gevallen prima, in andere gevallen twijfelachtig en in sommige gevallen totaal onwenselijk. In onze eigen Omgevingsvisie mogen we ook dingen benoemen die we niet willen. Fracking lijkt ons hier een perfect voorbeeld van. Nu

is de Brabantse Omgevingsvisie volop in ontwikkeling en ik wil niet al te veel op de zaken vooruitlopen, maar één ding zou ik wel graag willen regelen hier, en dat is dat wij geen millimeter ruimte geven aan fracking. Daarom twee vragen daarover nog. Gaan GS zich met alle kracht verzetten, mocht de minister besluiten ook in Brabant te willen gaan fracken? Zijn GS bereid om in de Omgevingsvisie expliciet op te nemen dat we geen millimeter de ruimte geven? Wij willen namelijk een sterk signaal afgeven: fracking is niet gewenst, nu niet, nooit. Het is slecht voor het milieu, helpt ons niet om van fossiele brandstofverslaving af te komen. Gewoon niet doen.

Volgende punt: wonen. Ja, ook dit stond op de kaart van mijn studenten. Zij maakten zich er namelijk oprecht zorgen over: hoe komen wij nog aan een betaalbare woning? Bouwen, bouwen en bouwen, dat zou het motto moeten zijn. Natuurlijk moet je goed kijken waar allemaal behoefte aan is, en zeker ook waar er vooral géén behoefte aan is, feit blijft dat er ook een enorm krapte is op de woningmarkt, zowel koop als huur. In de Brabantse Agenda Wonen zijn maatregelen opgenomen. We houden dit scherp in de gaten, met name wat betreft de betaalbare huurwoningen. Het is een aankondiging.

Wat betreft de huisvesting van arbeidsmigranten wil ik echter nog even wat extra aandacht vragen. We hebben het al een paar keer eerder gehoord vandaag. Steeds vaker leidt het ook tot overlast, niet omdat het arbeidsmigranten zijn, maar vooral door de wijze waarop ze gehuisvest worden. Je ziet nu al dat gemeenten manieren proberen te verzinnen om hiermee te dealen, bijvoorbeeld door een maximum te stellen aan mensen die in één woning mogen zitten, of een maximum aan het aantal woningen voor arbeidsmigranten per straat. Voorzitter, wat ik van GS wil weten, is of zij bereid zijn een bijdrage te leveren aan de oplossing van deze problematiek, en wat deze in kan houden.

Cultuur en sport, laatste kopje. De Vereniging Kleine Kernen. Vanaf de overgang naar projectgebaseerd werken in plaats van een structurele subsidie geven, geven zij al aan dat het lastig is om het hoofd boven water te houden. Dat snap ik. Ze geven aan een aantal mensen in vaste dienst nodig te hebben om de vrijwilligers te organiseren en bij te staan. Dat snap ik ook. Maar ik snap ook dat het nog altijd lastig is om aan nieuwe systematiek te wennen. Maar toch, de roep om hulp is sterk. Ik zou van GS willen weten hoe zij tegemoet kunnen, en gaan, komen aan deze club. Ze doen goed werk om kleine kernen leefbaar te houden.

Daarnaast hebben wij ook vaker gepleit voor gratis museumbezoeken. Nu is het fantastisch dat duizenden scholieren musea gratis bezocht hebben, een belangrijke doelgroep die niet uit zichzelf naar musea gaat, of zal gaan, maar toch. Welke mogelijkheden zien GS om gratis museumbezoeken nog verder uit te breiden, te verbreden?

En nog even doorgaande op musea: tijdens de begrotingsbehandeling van vorig jaar vroegen wij om te verkennen ...

De plaatsvervangend voorzitter: Interruptie van mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, nou breekt mijn klomp een beetje, want GroenLinks heeft twee jaar geleden hier voorgesteld om daar goed werk van te maken en ik kan me niet herinneren dat de SP erg voor was. Nu komt u zelf met een voorstel hiervoor. Ik vind het nogal een zwalkende stap, laat ik het zo zeggen.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik kom niet met een voorstel, ik stel een paar kritische vragen, omdat wij inderdaad ook zien dat, in dit geval, de stichting Vereniging Kleine Kernen in de knel komt, en daar stel ik vragen over.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik wacht nog maar even tot mijn eigen betoog. Dank u.

De heer **Everling** (SP): We zullen het dadelijk vanzelf gaan horen

Even doorgaande op de musea dus. Tijdens de begrotingsbehandeling van vorig jaar vroegen wij om te verkennen of cultuurhistorische en natuurhistorische musea wel voldoende instrumentarium hebben ter ondersteuning van de musea. Die verkenning hebben we inmiddels voorbij zien komen. Daaruit concluderen wij dat er behoefte is aan extra ondersteuning, met name op gebieden van innovatie en ontwikkeling. De SP voorziet deze musea graag in deze behoefte. Daarvoor hebben wij ook een motie ingediend.

Dan nog kort, hoewel ik zelf meer fan ben van het wat stevigere gitaargeweld, de Brabantse dance-industrie. Fractiegenoot Joep van Meel en ook Inge Schüller van de VVD hebben hier al eens eerder aandacht voor gevraagd. Later hebben GS Front of House, de samenwerkende Brabantse Dance Festivals, ook ondersteund. Wat is de huidige status daarvan ...?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga u even onderbreken. Interruptie van de heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, want u wandelt stevig door, u houdt het tempo er goed in, heel prima. Uw opmerking over natuurhistorische, kleine en middelgrote musea gaat gepaard met een motie. Heeft de SP ook al eens verkend of bijvoorbeeld het instrumentarium van VisitBrabant een toevoeging kan zijn om budget vrij te maken bij die kleine musea, juist om ze zelf bezig te laten zijn met hun kerntaak, namelijk gewoon een mooi museum zijn?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): VisitBrabant zou misschien kunnen voorzien in een stukje marketing, waardoor er mensen kunnen komen, maar dat is niet voldoende. Die kleine musea hebben vooral behoefte aan extra ondersteuning in innovatie en verdere ontwikkeling en daar kan VisitBrabant vrij weinig in doen, is daar niet het juiste instrument voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik vrees alleen dat een provinciaal ambtenaar daar ook heel weinig in kan doen natuurlijk hè. Dus het is eigenlijk wel aan de musea zelf om te innoveren en door te ontwikkelen et cetera. Waar onze fracties elkaar zouden kunnen vinden, is als u zegt: nou, die kleine musea zijn bezig met zaken die uiteindelijk niet echt bijdragen aan hun kerntaak, namelijk een goed museum zijn en bezig zijn om innovatief door te ontwikkelen. Dus ik vind het jammer dat u nu in uw motie er direct van uitgaat dat wij dat als provincie dan maar moeten financieren. Bent u bereid te overwegen om uw motie dermate aan te passen, om te zeggen: we gaan eerst eens kijken waar bijvoorbeeld VisitBrabant in kan stappen om budget vrij te maken, voordat we gaan ondersteunen? Bent u daartoe bereid?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Daar zal ik dadelijk eerst over moeten overleggen. Maar wat ik belangrijk vind, is dat niet zomaar een ambtenaar bepaalt of in een museum wel of geen innovatie of ontwikkeling kan plaatsvinden. Nee, wat ik in onze motie vraag is dat musea op een andere manier gebruik kunnen maken van de instrumenten die er zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Vervolg uw betoog.

De heer **Everling** (SP): Front of House, de samenwerkende Brabantse Dance Festivals dus. GS hebben die ondersteund het afgelopen jaar. Wat is de huidige status? Overigens was dit ook een zwaarwegend item in een van mijn klasjes afgelopen dinsdag. Die vonden zij wel belangrijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie interrupties. De heer Vreugdenhil en daarna de heer Bakker.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Dit college heeft er beleid van gemaakt om dancefestivals te ondersteunen. Tegelijkertijd weten we dat bijvoorbeeld laatst bij een dancefestival 4 kg drugsafval in het afvalwater gevonden wordt en dat ook door de opruimers van het drugsafval geconstateerd wordt: als het dancefestival begint, dan krijgen wij het extra druk, want dan liggen onze natuurgebieden vol. Hoe kijkt de SP ertegenaan dat die festivals toch een belangrijke plaats zijn waar veel xtc met name gebruikt wordt en tegelijkertijd in de hele vergunningverlening we niet succesvol zijn om dat drugsgebruik terug te dringen? Moeten we dan gekke Henkie zijn of wegkijken, of zegt de SP met ons: dan moeten we ook, waar het geconstateerd wordt, keihard aanpakken en niet meer zo ruimhartig zijn met de vergunningverlening?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Duidelijk. De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nou ja, het mag duidelijk zijn dat er drugs gebruikt worden op festivals, maar festivals zijn niet de oorzaak van drugsgebruik. Ik vind het veel belangrijker dat we die oorzaken aanpakken en daar waar overtredingen zijn, moet gewoon opgetreden worden. Dat lijkt me gewoon klip-en-klaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dus als de oproep gedaan zou worden richting het college om die festivals waar aangetoond wordt, bijvoorbeeld door de waterschappen, dat er volop drugs gebruikt is, daar moeten we in de toekomst geen vergunning meer voor geven, of in ieder geval niet een verruiming van de vergunningen daarin mogelijk maken, dan zegt u van: dat is een duidelijke en eerlijke stap die we ook moeten doen in het terugdringen van drugsgebruiksfestivals?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Nee, daar ben ik het niet mee eens. Nogmaals, festivals zijn niet de oorzaak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Bakker, PVV.

De heer **Bakker** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Mijnheer Everling, de Brabantse dance die behoort zonder steun van enige overheid eigenlijk tot de wereldtop. Wat denkt de SP te verbeteren door een stukje overheidssteun aan de Brabantse dancescene?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Onder andere verdere ontwikkeling ervan, opleiding van jonge talenten, enzovoort.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Ja, voorzitter. De dancescene heeft zich ontwikkeld zonder overheidssteun, in alle vrijheid. De markt heeft zijn werk in principe gedaan. Nogmaals de vraag: ja, hoe moet je dat nog verder ontwikkelen als de dancescene tot de wereldtop behoort?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik denk dat wij er gewoon als partij op een andere manier tegen aankijken, mijnheer Bakker. Ik ben het gewoon niet eens met wat u zegt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, even aanhakend bij de vragen van de heer Vreugdenhil over vergunningen voor dancefestivals waar aantoonbaar drugs gebruikt wordt. De korpschef van de politie in Amsterdam zegt dat ook de gebruikers hun verantwoordelijkheid hebben. Dus als een festival zegt: bij ons is het niet toegestaan, mensen gaan het toch gebruiken en het wordt aangetoond, dan geeft hij als voorbeeld dat we bijvoorbeeld geen, of veel scherpere eisen aan die vergunning zouden moeten stellen. Dus ik vind het een beetje apart dat u zegt: dat is niet de oorzaak. Natuurlijk wel, want als je het faciliteert dat daar gewoon wordt gebruikt, dan krijg je dit soort dingen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan krijg je dat het geproduceerd gaat worden, en met name in Brabant geproduceerd gaat worden.

De heer **Everling** (SP): Ik heb inderdaad ook niet echt een vraag gehoord, maar een korte reactie daarop: nogmaals, festivals zijn niet de oorzaak van drugsgebruik, dat is de aanwezigheid van drugs.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer, D66, u mag nog een tweede termijn, maar u stelde geen vraag, dus ik dacht u klaar was. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Bent u het dan niet eens met de korpschef van politie, die zegt: we moeten de gebruikers ook verantwoordelijk stellen? En dat betekent: als u massaal drugs gaat gebruiken, en dat kunnen we aantonen, in het water bijvoorbeeld, dat we dan zeggen: nou, dan krijgt u, als u geen verdere maatregelen neemt, gewoon geen vergunning meer voor dat festival. Want, nogmaals, wat hij zegt ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik onderbreek u. Uw vraag is helder.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De oorzaak wegnemen betekent dat mensen geen drugs gebruiken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is helder, mijnheer Van der Wel. De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, mijnheer Van der Wel, u gaat echt geen ander antwoord krijgen van mij dan ik al gegeven heb. Festivals gebruiken geen drugs, dat zijn de mensen die er aanwezig zijn. Als zij in overtreding zijn, dan moeten ze aangepakt worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, ik zou inderdaad ook wel richting de ChristenUnie-SGP en de Partij voor de Dieren willen zeggen dat we toch echt wel in een hele naïeve wereld leven als we denken: we stoppen met een festival, dan gebruiken mensen geen drugs meer. Dat is toch echt wel heel erg la-la-land wat u hier verkondigt. We zijn in een situatie waarin in Nederland drugs gebruikt worden. Mensen die drugs gebruiken gaan vaak naar een festival. Dat wil niet zeggen dat als we het festival stoppen, mensen dan stoppen met hun drugsgebruik. Dat is ook de kritiek die inderdaad te voeren valt richting de politiekorpschef.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil. Ja, u mag allebei nog reageren. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Even een antwoord op de heer Meijer. Juist het tegengaan van drugsgebruik is een van de onderdelen van de vergunningverlening daarin. Als dat aantoonbaar faalt, of er onvoldoende actie wordt ondernomen en er geen aangescherpte eisen gesteld worden aan de vergunning, dan heb je als overheid wel een verantwoordelijkheid om ofwel de eisen aan te scherpen, ofwel heldere afspraken te maken hoe het drugsgebruik tegengegaan kan worden, maar is dat nadrukkelijk bij de vergunningverlening een verantwoordelijkheid van de overheid. En daar hebben wij als Provinciale Staten, waar het coalitieakkoord zegt van: we gaan makkelijker vergunningen verlenen – zo staat het in het coalitieakkoord van u –, ook een verantwoordelijkheid, om dan eens met die partijen in gesprek te gaan hoe we dat tegengaan. En wij lopen voor die verantwoordelijkheid niet weg.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel mag nog reageren en daarna de heer Meijer.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, hierin steunen wij de heer Vreugdenhil. Het gaat ook om de afspraken die je maakt. Als je met elkaar afspreekt: na een festival wordt het netjes opgeruimd op uw kosten en ze doen dat niet, dan zegt u de volgende keer ook niet van: nou, fantastisch festival, gaat u daar vooral mee door. En waar het om gaat, mijnheer Meijer, is dat de politiechef ook aangeeft, en ik denk dat dat terecht is, dat je die mensen verantwoordelijk moet stellen voor hun gedrag, en dat kan door bijvoorbeeld te zeggen: nou, als u die regels blijft overtreden, dan kan het festival niet doorgaan. Anders komt de boodschap niet over. En Brabant draagt wel de verantwoordelijkheid voor al die xtc-fabrieken die wij hier hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer, u mag reageren en daarna wil ik deze discussie eigenlijk sluiten.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor eigenlijk twee zaken als het gaat over het afval dat gereinigd moet worden en de vervuiling die tegengegaan moet worden: waar leggen we dan die kosten? Ik denk dat we daar met de partijen prima uit kunnen komen. Daar heeft ook de D66-fractie een hele sterke mening over, hoe je dat nou eigenlijk moet aanpakken. Maar waar ik vooral namens D66 afstand van wil nemen, en ik denk dat de heer Everling namens de SP het daarin wel met mij eens is, is dat we niet

moeten stoppen met feestjes alleen maar omdat daar mensen komen die drugs gebruiken. De vergunninghandhaving, zeg ik in de richting van de heer Vreugdenhil van de ChristenUnie-SGP, zou ook kunnen betekenen dat we in de vergunning opnemen dat de pilletjes getest moeten worden, zodat die pilletjes inderdaad niet de gezondheid schaden, en dat we kijken hoe we ervoor zorgen dat dat op een veilige, verantwoorde manier kan zijn. Maar ik vrees dat we elkaar daar niet in gaan vinden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wil deze discussie eigenlijk afronden, want het wordt wel heel erg ver van de perspectiefnota af nu. Mijnheer Bakker, heeft u een ander onderwerp, of dit onderwerp?

De heer **Bakker** (PVV): Ik heb een ander onderwerp, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan krijgt u nog even de gelegenheid.

De heer **Bakker** (PVV): Ik wil toch nog eventjes terugkomen op de eventuele steun vanuit de provincie richting festivals, Brabantse dancefestivals. Kunt u aangeven, mijnheer Everling, welke Brabantse dancefestivals steun van de provincie nodig hebben?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Niet zozeer het steunen van festivals, maar meer mensen met elkaar in verbinding brengen, helpen met verdere ondersteuning ten opzichte van talentontwikkeling, enzovoort.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van Meel.

De heer **Van Meel** (SP): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb dan toch wel een vraag aan de heer Bakker. Want denkt u nou juist niet dat het heel goed is, bijvoorbeeld met zo'n organisatie als Front of House, waar die organisatoren samenkomen, om samen van elkaar te leren? Ik zeg helemaal niet dat de provincie die markt moet ondersteunen, die loopt prima, maar je hebt natuurlijk te maken met verschillende festivals, verschillende regelgeving in verschillende gemeenten, dus ik denk dat het heel goed is om van elkaar te leren en met elkaar samen te werken. Dus ik vind het eigenlijk een beetje gek dat u die vraag zo stelt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Daar wil ik wel antwoord op geven. De dancescene die floreert eigenlijk zonder dat de overheid daar naar om hoeft te kijken. Het is een stukje ... ja, ik zeg altijd 'marktwerking'. Je hebt een groep liefhebbers, je hebt mensen die dancemuziek maken en die vinden elkaar bij die festivals. Het zijn pure particuliere initiatieven, het stimuleert juist de creativiteit. Laten we daar als overheid juist ons eigen niet mee bemoeien, want je ziet waar dat toe leidt. Dat leidt gewoon tot een dancescene die zich kan meten tot de wereldtop. Brabant staat nummer 1 voor wat betreft de dancescene in de wereld, en dat zonder dat wij er hier in deze arena ons maar een minuut mee hebben bemoeid. Waarom zouden wij daar ons eigen daar ..., waarom zouden wij daar ons eigen mee gaan bemoeien eigenlijk?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Meel, een laatste reactie en dan stoppen we dit onderwerp.

De heer **Van Meel** (SP): Ja, goed, mijnheer Bakker, ik denk dat wij die opvatting delen. We doen het hartstikke goed. Alleen, nogmaals, ik heb ook met verschillende organisatoren van die festivals gesproken

en volgens mij zijn die heel blij met dit samenwerkingsverband, omdat ze nu gewoon kennis makkelijker met elkaar uit kunnen wisselen. De lijntjes worden korter en volgens mij geven we er ook helemaal niet zo heel veel geld aan uit. Dus ik snap uw verhaal niet zo goed.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De argumenten zijn gedeeld. Ik wil de heer Everling vertellen dat hij nog een heel beperkte spreektijd heeft.

De heer **Everling** (SP): Ik ben aan mijn allerlaatste stukje toe, voorzitter.

Sport, en dan met name de toegankelijkheid. Het zou mooi zijn als het Nederlands Invalidenelftal elders in de wereld ging spelen, wetende dat de provincie daarvoor het verschil heeft gemaakt. Wij hebben stappen gemaakt met de loketten om hulpmiddelen te verkrijgen, maar is dat genoeg? Kunnen GS aangeven hoe het zit met de ambities en de al behaalde resultaten wat betreft de toegankelijkheid van sport door mensen met een beperking, en het meer mensen aan het sporten krijgen?

Het is prachtig om al die topwielrenners in een paar tellen voorbij te zien flitsen, maar is dat waar wij het hier voor doen? De SP niet. Voor ons draait het er voornamelijk om dat iedereen moet kunnen sporten. Topsport op de fiets, op het voetbalveldje in het dorp, op de tennisbaan, enzovoort, met of zonder handicap.

Goed, voor alles een eerste keer, ook voor de heer Heijmans, voor de eerste keer in vijftien jaar niet als voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie nog een interruptie, de heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Allereerst gefeliciteerd met uw maidenspeech als fractievoorzitter. Maar toch nog een kleine interruptie daarbij, want ik hoor u net toch een paar opmerkingen maken over het profwielrennen ten opzichte van de breedtesport. Zoals u weet heeft de provincie ook de ambitie om de Vuelta hiernaartoe te halen en daar de nodige bedragen tegenover te stellen. Betekent deze kritiek dan ook dat de SP die ambities om de Vuelta hierheen te halen, daarmee ook overboord wil zetten, of blijft u dat ondertussen toch gewoon steunen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik sluit het niet uit, maar ik vind het wel belangrijk dat we volop steun gaan bieden voor de breedtesport en de gehandicaptensport.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, u sluit het niet uit, maar als u enerzijds hier kritiek uit op die paar wielrenners, profwielrenners, die daar in een minuut voorbijflitsen en anderzijds zegt van: ja, misschien gaan we het toch maar steunen. Wees nou eens duidelijk. Vertel nu eens wat u daarmee wilt. Wilt u die Vuelta blijven steunen, wilt u die tonnen aan belastinggeld uit gaan geven voor dat eenmalige evenement, of niet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Zeker niet zonder meer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U bent klaar met uw betoog. denk ik. Dank u wel.

De heer **Everling** (SP): Ik ben klaar. Dank u wel, voorzitter.

Motie M35 'Stagiairs werven op de Brabantse ROC's'

"Provinciale Staten in vergadering bijeen op 20 april '18;

constaterende:

- dat er in 2017 33 mbo-stagiairs werkzaam waren binnen de provinciale organisatie;
- dat het directieteam van de provincie Noord-Brabant, bij monde van de heer Van Bijnen, de wens uitsprak het personeelsbestand te verjongen en verfrissen;
- dat volgens de heer Van Bijnen de provinciale organisatie relatief onzichtbaar is voor stagezoekende mbo'ers;

overwegende:

- dat het wenselijk is om de provinciale organisatie actiever te promoten als stageaanbieder;
- dat de komst van mbo-stagiairs onder meer kan bijdragen aan de wens het personeelsbestand te verjongen en verfrissen, dit in ieder geval gedurende de duur van de stages;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

per schooljaar 2018/2019 op alle Brabantse ROC's, bij ter zaken doende opleidingen, stagiairs te werven middels bijvoorbeeld A3-posters waarop beschikbare stageplaatsen worden vermeld;

en gaan over tot de orde van de dag

Wouter van der Staak en Maarten Everling, SP

Martijn de Kort en Ben Maas, PvdA

Sjo Smeets, GroenLinks"

Motie M36 'Investeren in kleine en middelgrote (natuurhistorische) musea'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018;

constaterende dat:

- uit de verkenning naar het instrumentarium ter ondersteuning van cultuur- en natuurhistorische musea, blijkt dat met name de middelgrote musea met een (boven)regionale uitstraling middelen zoeken voor innovatie en ontwikkeling;
- deze musea nu onvoldoende of niet terecht kunnen bij de bestaande instrumenten als Brabant C en de Impulsgeldenregeling

overwegende dat:

- ook de Raad voor Cultuur constateert in haar advies 'Een wankel evenwicht' dat de positie van middelgrote en kleine musea fragiel is en draagkracht voor noodzakelijk geachte ontwikkelingen veelal ontbreekt;
- de Raad voor Cultuur regio's adviseert in nauwe samenwerking met elkaar, makers, culturele instellingen en overheden, deze musea te ondersteunen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- aanvullend en aansluitend op het bestaande instrumentarium zo spoedig mogelijk een pilot te starten waarmee kleine en middelgrote natuur- en cultuurhistorische musea ondersteund kunnen worden over de jaren 2018 en 2019;
- de resultaten van deze pilot te benutten voor vormgeving van het instrumentarium in de volgende planperiode 2021-2024;

en gaan over tot de orde van de dag.

SP, Maarten Everling

PvdA, Ben Maas"

Motie M37 'PHS-sanering overwegen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018;

constaterende dat:

- door de sterk toegenomen frequentie van treinen op de trajecten Utrecht-Weert en Dordrecht-Venlo de bewaakte en onbewaakte overwegen op die trajecten steeds langer voor het wegverkeer gesloten zijn;
- daardoor het risico op ongevallen sterk toeneemt;
- de Brabantse lijst met voor sanering prioritaire overgangen (LVO) nog stamt uit 2014;
- de minister van I&M in de zogenaamde Dalfsenbrief aan de Tweede Kamer een hogere saneringsbijdrage van het Rijk niet uitsluit;

verzoeken het college van GS om:

- zo snel mogelijk een geactualiseerde Brabantse LVO-lijst op te stellen, met daarop alle overwegen die op bovengenoemde trajecten liggen;
- op deze lijst ook aan te geven een globale raming van de kosten om deze overwegen ongelijkvloers te maken of voor het (auto)verkeer te sluiten;
- deze lijst aan PS te doen toekomen;
- voor deze lijst in het najaar van 2018 bij het MIRT-overleg met het ministerie aandacht te vragen;

en gaan over tot de orde van de dag.

SP, Willemieke Arts

D66, Arend Meijer

PvdA, Ben Maas"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan nodig ik de heer Van Hattem uit om zijn betoog namens de PVV te houden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. De kern van het politieke kader van deze perspectiefnota is niet het hele boekwerk, maar bovenal punt 1 van het Statenvoorstel; de bestuursopdrachten waarmee het regeerakkoord en het interbestuurlijk programma tot leidraad voor onze provincie worden verheven. Ook de integrale energieagenda die de duurzaamheidsdictaten van het Rijk en de Brusselse Eurocraten moet incorporeren, is een van de kernpunten van deze perspectiefnota.

Met het interbestuurlijk programma – het IBP, onthoud dat goed – wordt onze autonomie overboord gezet. Het provinciale beleid wordt gedegradeerd tot slechts een radertje in een naar corporatisme neigend systeem. De overige passages uit de perspectiefnota zijn uiteindelijk slechts ondergeschikt aan het programma en bieden dan ook ruimte aan nogal nietszeggende beschouwingen. Het leest als een propagandistische brochure met vergezichten naar een klimaatneutrale heilstaat in 2050. Iedereen moet 'duurzaam' gaan leven, in aardgasvrije wijken, fossiele brandstoffen gebruiken mag niet meer, het land moet volstaan met windparken als triomfbogen van de Groene Staatsideologie. Van de SP en de PvdA is het streven naar zo'n maakbare samenleving op ideologisch geschoeide leest te verwachten. Na het mislukken van het maakbaarheidsideaal van de multiculturele samenleving was een nieuw verheffingsdoel nodig. Maar de VVD loopt als uitgerekend de grootste partij in deze coalitie even hard voorop. Om de energieagenda en een klimaatneutraal Brabant in 2050 te verwezenlijken zien we méér overheid, méér ambtenaren, méér betutteling, minder vrijheid en minder democratie met de VVD aan het roer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik hoor de heer Van Hattem een hoop zaken zeggen over klimaat et cetera, et cetera, maar u heeft het allemaal over rijksbeleid. Ik dacht dat we ons zouden beperken tot wat

we hier in Brabant deden en tot deze perspectiefnota, maar u noemt een heleboel dingen op waar we hier in deze Statenzaal gewoon verder niets meer over kunnen zeggen. Waarom doet u dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik vraag me af of mevrouw Brunklaus die perspectiefnota wel gelezen heeft, want die staat vol met allerlei klimaatdoelstellingen, het Energieakkoord wat er in zit, en daarbij het interbestuurlijk programma waar een expliciete bestuursopdracht staat om dat te gaan overnemen en daarbij aan te gaan sluiten, en ook aan te sluiten bij het regeerakkoord. Dus heel dat rijksbeleid en dat interbestuurlijk programma, wat top-down wordt opgelegd, daar wordt aansluiting bij gezocht. Dat is nu juist het probleem.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik begrijp helemaal niks van u. U zit ook in de Eerste Kamer. We zijn toch niet losgezongen van de rest van Nederland? Het Rijk heeft een bepaalde afspraak gemaakt met andere Europese landen. Daar moeten wij als provincie toch gewoon in mee? Daar gaan gemeenten toch ook gewoon in mee? We zijn toch één overheid?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, daar gaan we. We zijn toch één overheid. Dat is nou net het probleem. Met dat interbestuurlijk programma worden we in één groot stramien geperst als provincie, waarbij we onze autonomie kwijtraken en waarbij de kaders van het Rijk leidend worden in plaats van onze eigen agenda. Dat is het probleem en dat wilt u niet zien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, mijnheer Van Hattem, het is wel bijzonder dat u zelf, nota bene actief op drie bestuurslagen, de persoon Thorbecke bijna in één hè, het Huis van Thorbecke in één persoon gevat, hier zegt dat we ons niets moeten aantrekken van rijksbeleid. Dat is wel heel erg opmerkelijk. U kunt toch niet beweren dat wij in dit provinciehuis echt zoveel autonomie hebben dat we ons niets aantrekken van democratisch genomen beslissingen op rijksniveau?

De **plaatsvervangend voorzitter**: En had u nog een vraag?

De heer **Meijer** (D66): U kunt toch niet beweren dat wij in dit ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is juist ons belang dat ik voor onze PVV-kiezers op alle niveaus keihard moet strijden om de ellende die wordt uitgestort op het gebied van klimaat, energie, massa-immigratie vooral, om dat aan te pakken, om die ellende een halt toe te roepen. Dat is op al die niveaus hard nodig en daar maak ik me voor onze kiezers hard voor, en dat is juist wat door D66 – en daar kom ik zo meteen nog wel op terug – overal op alle niveaus wordt uitgestort, en dat moeten we op alle niveaus keihard bestrijden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): En ik ben ontzettend blij dat u dat als persoon op alle niveaus probeert te doen en ik zie uit naar uw verkiezing bij de waterschappen. Maar los daarvan ben ik benieuwd welk probleem u nu werkelijk ziet. Veel Nederlanders zien de energietransitie als een kans, veel Nederlanders zijn het ermee eens dat we onderweg zijn naar een groene economie. Welk probleem probeert u hier nou eigenlijk op te lossen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Het probleem, dat bent u, dat is D66. Het probleem is dat al die Nederlanders dat als een kans zien, al die Nederlanders is helemaal niets gevraagd. D66 ontnemt ze de kans om zich uit te kunnen spreken in referenda. Dat is wat uw partij doet. En als gezegd wordt 'ze staan allemaal achter die energieagenda', zo'n Energieakkoord dat wordt gesloten buiten de volksvertegenwoordiging om. Daar zitten allerlei partijen aan tafel waar wij niet eens mee praten, dat wordt hier op tafel gelegd. Zo'n interbestuurlijk akkoord, dat wordt hier op tafel gelegd zonder dat wij als Provinciale Staten de kaders daarvoor kunnen stellen. Dat is het probleem en dat is waar u gewoon totaal aan voorbijgaat en veronachtzaamt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Uijlenhoet, GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, dank u wel. Een vraag aan de heer Van Hattem. Er is onlangs onderzoek gedaan en een grote meerderheid van de Nederlanders ziet het klimaatprobleem als hét grootste probleem van deze tijd. Daar lijkt u volledig aan voorbij te gaan, is het niet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het grootste probleem van deze tijd is de islamisering en de massa-immigratie. Dát is het echte probleem en niet het klimaatprobleem wat door uw propaganda wordt opgedrongen aan veel mensen en uw fabels die daarover worden verspreid. Dat is een veel ..., dat is waar u aan voorbijgaat. Het is één grote klimaatleugen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Nou, voorzitter, daar denken de meeste Nederlanders dus gelukkig anders over. Volgens mij voert u een beetje een achterhoedegevecht. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat gevecht dat moeten de meeste Nederlanders nog gaan ervaren, als door uw maatregelen hun portemonnee wordt leeggeroofd met dat klimaatbeleid, de kosten die enorm gaan oplopen de komende jaren. Dat is wat ze gaan ervaren en dan zal er een heel andere stemming gaan ontstaan dan wat u hier nu schetst.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, de PVV, bij monde van de heer Van Hattem, heeft het alweer over massa-immigratie. Het liefst zou de PVV een hek om Nederland heen zetten. Dat kan natuurlijk niet in de moderne wereld, dat gaat niet lukken. Ik vraag me eigenlijk af waarom u iedere keer deze retoriek over ons uitstort en waarom u dan toch nog in een Benelux-parlement zit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Het is juist om te strijden op alle niveaus tegen deze ellende en tegen die massa-immigratie die u over ons uitstort. U met uw open grenzen zorgt dat die invasie, die asielinvasie, deze kant op komt via bootjes, en via uit Afrika en vanuit allerlei islamitische landen. Dat wordt over ons uitgestort en dat is het probleem en daar kijkt u zelf voor weg en daar ervaren wij hier de gevolgen van.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Mijnheer Van Hattem. U reageert gewoon als een blind paard. U luistert nooit naar argumenten van anderen op dit front. U heeft gewoon een agenda en u wilt zoveel mogelijk negatiefs hierover zeggen. Dat is uw enige agenda. Ik vind eigenlijk dat u op die manier niet goed bijdraagt, en absoluut niet bijdraagt aan het debat dat wij hier eigenlijk horen te houden over de perspectiefnota.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik heb zeker een agenda en die agenda is het verkiezingsprogramma van de PVV. Dat is waar wij voor onze kiezers opkomen en dat is het tegengaan van massa-immigratie, de asiel-invasie, de islamisering, en dat is waar onder andere zo'n interbestuurlijk programma, wat met deze perspectiefnota vergoelikt wordt, geïncorporeerd wordt. Dat moeten we tegen zien te gaan en dat is wat u niet doet. U laat het gebeuren, u geeft Nederland weg.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Wij hebben onderling ook al bedacht dat u misschien ook wel kandidaat voor de Tweede Kamer moet worden, want ik denk dat dat namelijk het gremium is waarin een heel aantal van de besluiten waar u nog de meeste moeite mee heeft, uiteindelijk democratisch worden genomen. Ik ben wel benieuwd. Ik ken u uiteindelijk ook wel als iemand die het staatsrecht redelijk goed kent. Wij hebben toch ook gewoon als provincie een aantal wettelijke taken? Stel je voor hè, God behoeft het, maar stel je voor dat u daadwerkelijk invloed krijgt, zou u dan de rijkstaken die wettelijk gewoon naar ons toe gelegd worden, zou u die dan negeren? Hoe zie ik dat nou voor me dan straks?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Het is weer zo'n als-danverhaal waarmee u komt. U staat hier ... U bent nu argumenten aan het zoeken om weg te kijken van het probleem en het probleem is dat met dit interbestuurlijk programma heel veel beleid vanuit de rijksoverheid bij deze provincie door de strot wordt geduwd, waar alleen maar eenvormigheid ontstaat en waarbij allerlei taken op het gebied van energie, migratie et cetera, dat komt allemaal door die koker van het interbestuurlijk programma en dat gaat gewoon ten koste van onze autonomie. Onze autonomie wordt uitgehold.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter. Het is interessant hè. Op het moment dat we de heer Van Hattem moeilijke vragen gaan stellen, dan zegt hij: u haalt er argumenten bij. Ik constateer dat de PVV continu één beleidsonderwerp erbij haalt waar ze zich blijkbaar comfortabel genoeg bij voelen, om daar flink over te oreren. En wij gaan het, gelukkig, met elkaar nooit eens worden over het uitvoeren van rijkstaken op provinciaal niveau.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, vervolg uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): En gelukkig spreekt de PVV hier wel over de ellende die door D66 en soortgelijke partijen wordt veroorzaakt.

Goed, voorzitter, ik kom terug bij mijn verhaal. En voordat ik D66 nogmaals de eer geef die hen toekomt in deze ellende, was ik nog met de VVD bezig, want die hebben hier ook recht op. En ik moet toch ... Dat de VVD als grootste partij in deze coalitie toch al die linkse maatregelen steunt, daar moet ik toch even een foto van tonen, wat daar nu de inspiratie voor is. De nu getoonde foto laat enkele Brabantse VVD-politici zien die de inspiratiebron tonen voor hun Groene Communisme, het CCCP van de Sovjet-Unie. Of staat CCCP hier voor Communist Climate Change Party als nieuwe naam voor de VVD? Om de neo-marxistische maakbaarheidsdroom compleet te maken heeft BrabantKennis, namens de provincie, een 'Toekomstgids voor Brabantse gemeenten' gepubliceerd over 'globale uitdagingen' in een 'betekeniseconomie' en een 'collectief van menselijke doelen'. Daarbij komt nog wat GS verkondigt over sociale veerkracht: er blijken volgens dit college 'niet-veerkrachtige burgers' te bestaan die worden gedefinieerd als, en ik citeer: "Niet-veerkrachtige burgers zijn mensen die niet kunnen deelnemen in en bijdragen aan een goede kwaliteit van leven in Brabant. Zij missen het vermogen om individueel of samen met hun sociale omgeving te reageren op veranderingen en de toegang tot externe hulpbronnen." Einde citaat. Dit klinkt niet alleen eng, dit is ronduit stuitend. Wanneer draagt iemand niet bij aan een goede kwaliteit van leven in Brabant? Wat is die 'goede kwaliteit'? Zijn dat enkel de drammerige idealen van het Groene Communisme en het multiculturalisme? Wil GS hiermee zeggen dat iemand die daaraan niet voldoet, gewoon niet deugt en een tweederangs burger is? En het 'missen van het vermogen om te reageren op veranderingen'? Welke veranderingen? Het klakkeloos accepteren van de massa-immigratie, de asielinvasie en de daaraan verbonden islamisering? Zijn burgers die het niet accepteren dat asieleisers voorrang krijgen voor een sociale huurwoning, die protesteren tegen windturbines, die geen moskee in hun leefomgeving willen daarmee dan niet-veerkrachtige burgers? Is dat sociale veerkracht, het doordrammen van politieke correctheid?

Dit alles wordt in voorliggende perspectiefnota bezegeld met een 'bagel', verzonnen als symbolisering van de deugocratie. De deugocratie, een staatsvorm waarbij voor de bestuursmacht de drang om te deugen belangrijker is dan de volksmacht. De kaderstellende en controlerende taak van de volksvertegenwoordiging die steeds meer wordt uitgedoosd via bestuurlijke akkoorden met niet-democratisch gecontroleerde partners, gericht op doelen die gelijkgeschakeld worden met de agenda's van hogere bestuursmachten in Den Haag en vooral in Brussel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik hoor deze PVV-retoriek aan en ik hoorde de heer Van Hattem net wat eerder zeggen op één van mijn vragen, dat zijn enige doel is om het PVV-verkiezingsprogramma uit te dragen. Mijn vraag is de volgende. Denkt u nu werkelijk - want ik geloof dat er niemand meer naar u

luistert – denkt u nu werkelijk dat er een aantal mensen zit te kijken en aan de buis gekluisterd zitten om uw woorden hier te horen? Want in de Statenzaal luistert niemand meer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, als er niemand meer luistert, dat zou ik zeer betreuren. Blijkbaar luistert u nog wel, anders was u niet naar voren gekomen. En staat u hier dan ook niet om uw eigen GroenLinks-verkiezingsprogramma naar voren te brengen? Is ..., heeft u dat dan ook overboord gegoooid? Dat zou toch raar zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nee, volgens mij zijn wij hier bijeen om te reflecteren op de perspectiefnota en vragen aan het college te stellen en aan coalitiepartijen en oppositiepartijen, om te kijken of we nog tot nieuwe voorstellen kunnen komen en te reageren op de voorstellen die GS ons doen, of we daar ja of nee tegen willen zeggen. Daar moeten wij het debat over voeren. Maar daar bent u niet mee bezig. U bent bezig met uw verkiezingsprogramma uit te dragen hier in deze Statenzaal, en dat doet u op allerlei onderwerpen die niks, niks, niks met de perspectiefnota te maken hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Natuurlijk draag ik hier mijn verkiezingsprogramma uit en zet ik dat af tegenover zo'n perspectiefnota. Maar het is juist door uw belachelijke voorstellen dat we hier over zo'n bagel aan het praten zijn, dat er iets als een bestuurlijke bagel in het verkiezingsprogramma staat. Ik heb die ellende niet verzonnen, dat komt van u af, van uw partij, die komt met zo'n bagel aanzetten en ja, ik voel me dan wel geroepen om op zulk soort onzin te kunnen reageren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. In het verleden was er al uitgegaan van een economisch model, alleen maar op groei. Dit model, die bagel, geeft ook de sociale omstandigheden, plus ecologie. U bent het daar niet mee eens. Welk model hangt u dan aan? Hoe gaat u nou de werkelijkheid beschrijven en hoe zegt u nou: waar moeten we ons aan spiegelen als Staten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik voel me niet zo thuis bij het spiegelen aan allerlei modellen. Dat soort bestuurskundig geneuzel, dat laat ik liever achterwege. Wij staan liever hier gewoon voor onze kiezers, naar onze kiezers te luisteren, dat is veel belangrijker, en in plaats van weer een model te verzinnen waar het beleid aan moet worden opgehangen. Uitgangspunten van een verkiezingsprogramma zijn belangrijker dan bestuurskundige modellen als een bagel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dat wordt wel lastig dan het beleid, zeg maar, vorm te geven op basis van alleen uw verkiezingsprogramma. Je moet toch waarden met elkaar afwegen. Enhet is

juist ... Bent u het met me eens dat bijvoorbeeld natuurecologie ook zijn deel uitmaakt van het provinciaal beleid en op die basis dus ook bescherming geniet? Bent u daar wel voor?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar om natuur te beschermen heb ik geen bagel nodig.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, vervolg uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik ga verder. Met D66 landelijk en provinciaal aan het bewind verliezen we niet alleen het zelfbeschikkingsrecht over onze organen, maar ook als volksvertegenwoordigers het zelfbeschikkingsrecht over onze bestuursorganen. De stem van de burger wordt eveneens geroofd. Onze burgers krijgen geen kans om zich uit te spreken in referenda. Waar D66-minister Ollongren landelijk het raadgevend referendum afschaft, was het eerder D66 in deze Brabantse Staten die een provinciale referendumverordening afwees. De D van D66 staat dan ook niet meer voor Democraten, maar enkel nog voor 'Deugen'.

Wat gaat dit conformeren via bestuursopdrachten aan het inhoudelijk programma van het IBP - het interbestuurlijk programma - betekenen voor het provinciaal beleid op het gebied van energie, migratie, klimaat, et cetera? Via de MIPP-sleutelprojecten kan GS alles makkelijk in projectjes gieten. Er is altijd wel een kader voor te vinden waar het in kan passen, zonder duidelijke kaderstelling door PS. Helemaal bedenkelijk aan deze werkwijze is de mandatering aan GS voor projecten die zogenaamd niet kunnen wachten. De politieke vriendjes van GS uit hun bestuurlijke netwerken kunnen zo makkelijk voorsorteren om het volgende project binnen te harken. Een werkwijze die net zo gecorrumpeerd is als het grote voorbeeld van dit college, de Europese Commissie en haar herverdelingsmechanisme van EU-fondsen. Naar dit grote voorbeeld geschapen ziet GS zichzelf als belangrijke stimulator middelen uitdelen voor projecten die toegeschreven zijn aan haar deugagenda.

Wat klimaat en energie betreft is een bedenkelijke vorm van massapsychologie het uitgangspunt. Er is geen ruimte voor twijfel, geen ruimte voor kritiek.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Heijmans, SP.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, toch een vraag die mij intrigeert. Ik hoor de heer Van Hattem heel vaak het woordje 'deugen' gebruiken, maar, mijnheer Van Hattem, u gebruikt dat telkens op een manier dat ik denk: bedoelt hij dat nou negatief? Vindt u dat iets negatiefs: deugen? En zegt u dus, als ik tegen u zeg dat u niet deugt, dat dat dus een compliment voor u is?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als u het zegt misschien nog wel, maar het probleem is: dit beleid gaat ervan uit, als je niet meegaat in deze stramien van een vorm van politieke correctheid, dan deugt je dus niet en dan hoor je er niet bij, dan doet je mening er niet toe. We zagen net het voorbeeld van hoe GroenLinks hier onder andere als een gebeten hond naar voren kwam om te laten merken dat de PVV niet zou deugen. En zo gauw je dus buiten de sporen van hun agenda komt, dan wordt het dus al een probleem. En datzelfde als met de kritiek op klimaat en energie. Zoals ik al zei: er is geen ruimte voor twijfel, geen ruimte voor kritiek. Wie de duurzaamheidsdrammers niet klakkeloos napraat wordt de mond gesnoerd. Wie niet in hun tempo mee marcheert deugt niet en wordt buitengesloten. Bij de presentatie onlangs van het Brabants Energieakkoord aan nieuwe gemeenteraadsleden, door onder andere VVD'er Ed Nijpels en

klimaatactivist Marjan Minnesma, bleek dit maar al te duidelijk. De Groene Staatsideologie werd hier als onweerlegbaar gepresenteerd, zogenaamd als 'gedepolitiseerd'. Het is een sekte, een groene sekte, die bijvoorbeeld door middel van de Brabantse Energie Alliantie ook nog eens door dit college wordt gepromoot en gefaciliteerd, op een schaamteloze manier, maar ook nog wordt afgedwongen. Zelfs in de gemeentelijke collegeprogramma's probeert dit college haar plannen nog door te drukken. Nadat dit college de Brabantse veehouders met absurde milieuregels het mes op de keel heeft gezet, heeft D66-gedeputeerde Spierings haar milieumessen alweer geslepen om ook de ondernemers in de Brabantse binnensteden in de afgrond van de armoede te duwen. Haar idee om alle door fossiele brandstoffen aangedreven voertuigen van leveranciers uit de steden te gaan weren, betekent de nekslag voor met name veel hardwerkende MKB'ers. De prijs voor de onrealistische en niet-effectieve klimaat- en energieplannen van de groene sekte komt daarmee bij de ondernemers en de burgers te liggen.

Die prijs schuift dit college ook door naar de toekomst. Veel plannen in deze perspectiefnota zijn op langjarige basis, ondanks dat dit het laatste jaar van deze bestuursperiode is. Veel plannen zijn ook onomkeerbaar, met name de destructie van de veehouderijsector en de potverterende landschapsverwoestende energieagenda.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, mijnheer Van Hattem, weet u eigenlijk wat een belangrijk kenmerk van een sekte is?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Belangrijk kenmerk van een sekte is dat als je daar niet de ..., gewillig luistert naar de ideologie van die sekte, dan word je uitgestoten, buitengesloten en dan ben je je leven niet meer zeker.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Het allerbelangrijkste kenmerk van een sekte is dat er maar één leider is, en die leider die wordt blind achternagelopen door zijn volgers. Dat wou ik even gezegd hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, sektes kunnen ook meerhoofdig zijn. Dat kan ook, dat hoeft ..., daar zijn ook genoeg voorbeelden van te bedenken, maar dat hoeft ik voormalige en huidige sekteleiden ook niet uit te leggen.

Goed. Daarom de vraag aan GS of zij bij de begroting ook met een voorstel komen om voor langere tijd haar grafrechten af te kopen, als zij van plan zijn om zo lang over hun graf heen te gaan regeren.

Zoals het Eindhovens Dagblad onlangs doorzag ... Onlangs doorzag het Eindhovens Dagblad zelfs de bedenkelijke plannen van dit college. Het ED schreef op 13 april een analyse, getiteld: 'Provincie kaapt klimaat voor eigen agenda', verwijzend naar een onderzoek van de provincie wat stelde dat kleinere gemeenten achter zouden blijven bij de doelstellingen voor een klimaatneutraal Brabant in 2050. Het ED concludeert, en ik citeer: "Met de insteek die de provincie kiest, wekt ze op zijn minst de schijn een belangrijk thema als duurzaamheid te verweven met haar eigen bestuurskrachtagenda." Einde citaat. Oftewel, gedeputeerde Spierings misbruikt nu ook de klimaatwaan om haar herindelingsagenda van bovenaf door te drukken. Dit roept de vraag op welke boodschap dit college nog heeft aan gemeentelijke

autonomie. Is dat wat met de 'Toekomstgids voor Brabantse gemeenten' wordt beoogd? Is dit zelfs niet in strijd met het Europese Handvest voor lokale autonomie? Als u daar dan toch een boodschap aan moet hebben. Graag een reactie.

Ook de politieke partijen moeten worden meegesleurd in de deugtentakels van dit college. Ik citeer: "Wij zullen u onder andere als input voor uw verkiezingsprogramma's een geactualiseerde duurzaamheidsbalans doen toekomen." Einde citaat. Impliciet is de boodschap hiervan: als u dit ideologische voorschrift geen deel uit laat maken van uw verkiezingsprogramma, dan deugt uw partij niet en kunt u collegedeelname wel op uw buik schrijven. Wat blijft er over van een levendige democratie als verkiezingsprogramma's zo geüniformeerd zullen worden?

Wat de nadere inhoud van het energie- en klimaatbeleid betreft: u gaat van het gas af. Dat maakt nieuwe huizen 50% duurder, aldus de baas van CE-Delft. Maar wat is het alternatief? Warmtenetten zijn beperkt toepasbaar en moeten soms tussentijds bijgestookt worden. Groen gas is er domweg te weinig. Hopeloos veel te weinig. Zonnepanelen werken nauwelijks in de winter en opslag is er niet en komt er niet tegen een betaalbare prijs. En geothermie? Ach wat, dat heeft al wat faliekante mislukkingen achter de rug. Maar goed, een deel van de huishoudens kan het er mee doen. Maar wat gaat u doen met al het gas dat er ook mee terugkomt, soms wel een kubieke meter gas per kubieke meter water bij geothermie? Terugstoppen?

En de rest? Warmtepompen à 6 kilowattuur aansluitwaarde per huis en een gekmakende zoem door de hele stad? Hoe moeten we dan in combinatie met de elektrische auto in een periode van twee weken koud, windstil weer en sneeuwbedekking aan onze elektriciteit komen? Ook het KNMI kwam vorige maand met een rapport dat dit volstrekt onmogelijk wordt, waarna professor doctor Mulder uit Groningen met een onderzoek kwam dat om die reden 'van gas los' juist meer gas gaat vergen om onvoorstelbare hoeveelheden benodigde elektriciteit op te wekken. Dezelfde professor Mulder die eerder al aantoonde dat wind- en zonsubsidies geen enkel nut hebben omdat alle besparingen via de CO₂-beurs in Poolse bruinkoolrook opgaan.

Alleen de verhalen van de Groene Sekte mogen verkondigd worden, maar de echte cijfers krijgen we nooit te horen. Uw eigen cijfers die de oplichting blootleggen: meer dan 14% duurzaam in Brabant is 1% wind, 1% zon, 1% geothermie en de rest is schadelijker en CO₂-rijker dan gas en vaak zelfs dan kolen.

Dan de cijfers van toenmalig PvdA-staatssecretaris Dijkzema: de Urgenda-maatregelen - het van 16% naar 25% verhogen van de reductie van CO₂ levert theoretisch 0,000045 graden, 45 miljoenste deel van een graad op.

Het hele Klimaatakkoord zou volgens die redenering voor zo'n 200 miljard euro ongeveer 0,00027 graden opleveren, aldus de berekeningen van Rob van Dorland, klimaatspecialist bij het KNMI, die voor de Volkskrant nog even de onthutsende cijfers van Marcel Crok doorrekende: 1/3000ste van een graad. Geëxtrapoleerd naar de hele wereld is dat 1/10de van een graad voor 60.000 miljard euro. Het verschil van tussen 10.15 uur vanochtend en 10.45 uur vanochtend. Als je dat verkoopt als klimaatmaatregel, dan ben je een oplichter waarbij Heer Olivier niet in je schaduw kan staan.

Laten we daarom inzetten op oplossingen zoals onlangs gepresenteerd bij de rondetafelbijeenkomst over energie door doctor Le Pair en professor doctor De Lange. Zij zien daarbij vooral een rol voor de gesmolten zoutreactor op basis van thorium, waar professor doctor De Lange liet zien hoeveel thorium er nodig is voor een heel mensenleven elektriciteit, vervoer en verwarming, vliegereizen inclusief: het volume van één pingpongbal.

Naast het klimaatbeleid is ook in deze perspectiefnota het Natura 2000-beleid weer gepresenteerd als onderdeel van 'vitale natuur'. Daar is weinig vitaals aan, gelet op de vele levens van agrariërs en andere ondernemers die met dit nepnatuurbeleid onmogelijk worden gemaakt. Met het doorgeslagen stikstofbeleid kan de veehouder straks ook op de lijst van bedreigde soorten. Zij worden immers gegijzeld door de ecologenmafia, de doorgewinterde milieuactivisten die hun drammerige eisen door dit college ingewilligd hebben gezien. Is dit ook niet een vorm van ondermijning? Wordt bij

'natuurherstelmaatregelen' en bijbehorende natuurbeheerplannen voor soms nieuw aangelegde Natura 2000-gebieden niet bewust gekozen voor extreem stikstofgevoelige natuurdoeltypes? Door de keus voor de aanleg van zulke gevoelige natuurdoeltypes krijgen met name agrarische ondernemers in de verre omtrek van zo'n Natura 2000-gebied de grootste problemen in hun bedrijfsvoering. Het lijkt erop of bewust voor zulke natuurdoeltypes gekozen is om de landbouw in het nauw te drijven. Veehouders worden in dit kader verplicht om luchtwassers te plaatsen, terwijl deze onvoldoende blijken te werken. Ondertussen blijken luchtwassers wél te zorgen voor een hoger risico op stalbranden. Is dit niet een reden temeer om te stoppen met het onnodig op kosten jagen van veehouders met deze zinloze luchtwassers? Graag een reactie van GS.

Waar met vele miljoenen Brabants belastinggeld het agrarisch buitengebied wordt omgevormd tot nepnatuur, is voor datzelfde buitengebied nauwelijks effectief toezicht en handhaving mogelijk. De boswachters hebben hierover onlangs terecht een noodkreet laten horen. Wat de PVV betreft moet stevig worden ingezet om het buitengebied weer onder controle te krijgen. Niet langer een vrijplaats voor criminelen, sluikstorters, stropers en ander schorem, maar weer rust en vrijheid geven aan hardwerkende boeren, recreanten, grondeigenaren en de dieren in bos en veld. Drugsdumpingen vormen een steeds groter probleem, ook voor de gedupeerde grondeigenaren. Daarom de vraag aan GS of naar aanleiding van de gerechtelijke uitspraak over het doorbelasten van opruimkosten van drugsafval aan particuliere grondeigenaren, de casus in Nuenen, nog beleidswijzigingen te verwachten zijn en wat de stand van zaken is van het overleg met de rijksoverheid hierover.

Wat ondertussen ook het politieke graf van dit college overstijgt is de aanpak van de files. Een collegeperiode lang letterlijk stilstand. Ook deze perspectiefnota bevat slechts nietszeggende passages voor onze wegeninfrastructuur. Ondanks een royale inkomstenpost van de opcenten motorrijtuigenbelasting, ziet de automobilist er niet veel voor terug. Hetzelfde geldt voor de ambities van dit college op de digitale snelweg: grote woorden over digitalisering in het bestuursakkoord, maar in de praktijk na drie jaar nog geen stap verder: "Wij werken aan een visie op digitalisering" en "Wij zetten ons in op de langjarige transitie als digitalisering". Terwijl deze er eind 2017 al hadden moeten zijn. Vraag aan GS is wat de ambtenaren op deze portefeuilles de afgelopen jaren dan wél hebben gedaan, behalve quasi-hippe kreten verzinnen voor provinciale beleidsdocumenten.

Ook op andere economische dossiers is onduidelijk wat onder dit college daadwerkelijk wordt gepresteerd. Wanneer gaan we echt regionaal economisch beleid meten en inzichtelijk maken in de P&C-rapportages wat de clubjes als VisitBrabant en House of Leisure concreet bijdragen aan Brabant? En dan ook met zinvolle en meetbare kpi's op onder andere arbeidsmarktbeleid, VisitBrabant en branding. Eind 2016 was in de Statenmededeling Monitoring economisch beleid te lezen dat Statenvoorstellen worden voorzien van concrete kpi's en dat dit is uitbesteed aan Adviesbureau ERAC. Waarom is dit nog niet gerealiseerd?

Bij deze perspectiefnota hoeven de snobistische cultuurclubjes ondertussen niet te vrezen of er daadwerkelijk wordt gepresteerd: met de subsidie-injectie van 9 miljoen euro's wordt de toekomst voor de komende vier jaar voor Brabant C gegarandeerd. Nog meer elitekunst, nog meer overeind houden van 'professionele' kunstenaars die zonder dit Brabantse subsidie-infuus veroordeeld waren tot het uitvoeren van amateurkunst. Opmerkelijk is dat met de injectie van 9 miljoen zo'n 3 miljoen beschikbaar is om de organisatie van Brabant C voor de komende vier jaar zekerheid te geven om zich te ontwikkelen. De resterende 6 miljoen is beschikbaar voor projecten. Het college regeert hier wederom ver over haar graf heen.

Voorzitter. De PVV-fractie dient nog de nodige moties in met betere alternatieven voor beleid dan de perspectiefnota van dit college. Om af te sluiten wil ik nog een plaatje tonen wat kenmerkend is voor de plannen van dit college. Het is een infographic uit voorliggende perspectiefnota, die treffend in beeld brengt hoe van onze ouderen en onze gehandicapten het geld wordt ontnomen, om deze munten

vervolgens in de subsidiegleuf van een windturbine te steken om deze draaiend te laten houden. Inderdaad, de groene deugdecadentie die ten koste gaat van onze eigen mensen. Voorzitter, tot zover in eerste termijn.

Amendement A4 'Aardgasvrij schrappen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18A Perspectiefnota, Brabant in beweging;

constaterende dat:

- aardgasvrije woningen al snel 50% duurder zijn dan niet-aardgasvrije woningen (aldus directeur CE Delft);
- de als vervanging vaak genoemde warmtepompen – naast een enorme geluidsoverlast van de ventilatoren – gezien de hoge elektriciteitsvraag zullen leiden tot juist méér aardgasverbruik om deze elektriciteit op te kunnen wekken (prof. dr. Mulder RUG);

overwegende dat:

- gas een voordelige en zeer schone 24/7 beschikbare bron van energie is, welke onmogelijk vervangen kan worden door wind- en zonne-energie;
- het van de gekke is dat wij gigantische kosten maken om woningen gasvrij te maken, terwijl België juist op forse wijze áán het gas gaat;
- aardgas vanuit het buitenland – na bewerking – relatief goedkoop toegepast kan worden;
- aardgasnetten in de toekomst wellicht zeer bruikbaar blijven voor transport van andere brandstoffen;

besluiten:

- in het besluit 20/18A onder het voorstel, in de tekst bij punt 1a 'aardgasvrije woningen' te schrappen; en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Amendement A4A 'Aardgasvrij schrappen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18A Perspectiefnota, Brabant in beweging;

constaterende dat:

- aardgasvrije woningen al snel 50% duurder zijn dan niet-aardgasvrije woningen (aldus directeur CE Delft);
- de als vervanging vaak genoemde warmtepompen – naast een enorme geluidsoverlast van de ventilatoren – gezien de hoge elektriciteitsvraag zullen leiden tot juist méér aardgasverbruik om deze elektriciteit op te kunnen wekken (prof. dr. Mulder RUG);

overwegende dat:

- gas een voordelige en zeer schone 24/7 beschikbare bron van energie is, welke onmogelijk vervangen kan worden door wind- en zonne-energie;
- het van de gekke is dat wij gigantische kosten maken om woningen gasvrij te maken, terwijl België juist op forse wijze áán het gas gaat;
- aardgas vanuit het buitenland – na bewerking – relatief goedkoop toegepast kan worden;
- aardgasnetten in de toekomst wellicht zeer bruikbaar blijven voor transport van andere brandstoffen;

besluiten:

- in het herzien ontwerpbesluit 20/18F onder het voorstel, in de tekst bij punt 1a 'aardgasvrije woningen' te schrappen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Amendement A5 'Integrale energieagenda 2019-2030 over verkiezingen PS 2019 heen tillen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18A Perspectiefnota, Brabant in beweging;

constaterende dat:

- het voorstel om te komen tot een energieagenda 2019-2030 inhoudt dat er tot ver 'over het graf heen' geregeerd wordt;

overwegende dat:

- het maken van deze agenda in de nieuwe bestuursperiode een uitstel betekent van waarschijnlijk slechts enkele maanden;
- 'ver over het graf heen regeren' onwenselijk is;

besluiten:

- in het besluit 20/18A onder het voorstel, de tekst bij punt 1b volledig te schrappen en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Amendement A5A 'Integrale energieagenda 2019-2030 over verkiezingen PS 2019 heen tillen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18A Perspectiefnota, Brabant in beweging;

constaterende dat:

- het voorstel om te komen tot een energieagenda 2019-2030 inhoudt dat er tot ver 'over het graf heen' geregeerd wordt;

overwegende dat:

- het maken van deze agenda in de nieuwe bestuursperiode een uitstel betekent van waarschijnlijk slechts enkele maanden;
- 'ver over het graf heen regeren' onwenselijk is;

besluiten:

- in het herzien ontwerpbesluit 20/18F onder het voorstel, de tekst bij punt 1b volledig te schrappen; en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Amendement A6 'Nee tegen 9 miljoen euro voor Brabant C'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018: Brabant op koers;

constaterende dat:

- met de huidige financiële middelen het Brabant C fonds medio 2019 is uitgeput;
- GS het fonds met 9 miljoen euro wil aanvullen en de organisatie van Brabant C voor vier jaar zekerheid wil geven;

overwegende dat:

- voor vier jaar zekerheid geven na medio 2019 niet meer de taak van dit college is;
- de uiterste houdbaarheidsdatum van dit college 20 maart 2019 is;
- de Brabander dan mag bepalen of onze provincie op koers ligt of drastisch van koers moet wijzigen;
- het besluit of Brabant C ook na 2019 zekerheid verdient, overgelaten dient te gaan worden aan de nieuwe Provinciale Staten;

besluiten:

om in herzien ontwerpbesluit 20/18 F de 9 miljoen euro voor Brabant C te schrappen en beslispoint 3 diensgevolge te wijzigen in:

- '3. Instemmen met het verwerken van de consequenties van de volgende voorstellen voor de Begroting 2019 in de Bestuursrapportage 2018 ten laste van de algemene middelen:

- a. 4,4 miljoen euro voor implementatie Omgevingswet;
- b. 0,5 miljoen euro voor stedelijke transformatie’;

en gaan over tot de orde van de dag.

Willem Bakker, PVV Noord-Brabant”

Amendement A7 ‘IBP schrappen uit perspectiefnota’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 perspectiefnota;

constaterende:

- dat het interbestuurlijk programma een zwaar inhoudelijk programma is, vergelijkbaar met de Agenda van Brabant, en niet slechts een ‘werkwijze’ kan worden genoemd;
- dat het interbestuurlijk programma nog niet in PS is besproken, en daarmee besluitvorming in de perspectiefnota gezien de zwaarte van het programma prematuur is;

besluiten:

beslispunt 1a uit het herzien ontwerpbesluit 20/18F te schrappen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant”

Amendement A8 ‘Geen WHO-norm voor luchtkwaliteit’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 perspectiefnota;

constaterende dat:

- de wettelijke norm voor luchtkwaliteit leidend is bij het ontwikkelen van beleid door de provincie en niet de WHO-norm;

overwegende dat:

- de industrie, veehouderij en mobiliteit binnen onze provincie ruimte verdienen om zich verder te ontwikkelen;
- de WHO-norm toepassen zou betekenen dat binnensteden autovrij gemaakt moeten worden en de economie in Brabant niet verder zou kunnen ontwikkelen;
- een gezond Noord-Brabant belangrijk is en daarvoor de wettelijke norm voor luchtkwaliteit leidend en voldoende is en daarmee de WHO-norm onnodig;

besluiten:

beslispunt 6 aan herzien ontwerpbesluit 20/18F toe te voegen:

‘6. De WHO-norm voor luchtkwaliteit niet toe te passen voor de beleidsontwikkeling binnen de Provincie Noord-Brabant.’

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem, PVV Noord-Brabant”

Motie M10 ‘Kosten en baten energietransitie in beeld’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 A perspectiefnota ‘Brabant in beweging’;

constaterende dat:

- de belastingbetalende burgers nauwelijks inzicht hebben in de grote hoeveelheid projecten op het gebied van ‘hernieuwbare energie’ en de mate waarin die bijdragen aan de energietransitie;
- zelden tot nooit openbaar wordt gemaakt welke subsidies er verstrekt worden bij projecten voor ‘duurzame’ energie;

- onder meer alleen al in de eerste helft van 2017 in Noord-Brabant voor bijna 400 miljoen euro aan SDE+-subsidie voor zonne-energie beschikt is voor de komende 15 jaar aan zonne-energie (zie bijlagen);

overwegende dat:

- de belastingbetalende consument zou mogen en moeten weten welk effect de diverse projecten hebben op de energievoorziening en welke kosten er mee gemoeid zijn voor de belastingbetaler;

roepen het college op:

- een openbaar register op de website van de provincie Noord-Brabant te publiceren met daarin:
 1. een uitputtend overzicht van het vermogen per hernieuwbare energiesoort, de (te verwachten) productie en de (te verwachten) maximale subsidiekosten en verschoven kosten via andere regelingen zoals Postcoderoos, saldering en EIA, voor de belastingbetaler zijn en;
 2. bij wie subsidie- en belastingvoordeelbedragen van boven 25.000 euro terechtkomen;
 3. het (te verwachten) aandeel in de totale Brabantse energieconsumptie in procenten;
- dit register ten laatste gelijktijdig met de presentatie van de (agenda-)stukken van de Energieagenda 2019-2030 te realiseren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M17 ‘Ring Eindhoven-Helmond’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 A perspectiefnota ‘Brabant in beweging’;

constaterende dat:

- de vertragingen op de wegen in en rondom Eindhoven toenemend en soms dramatisch uit de hand lopen;
- voorgestelde maatregelen op de A58, A2 en A67 in geval van calamiteiten geen afdoende oplossing bieden;
- dit voorstel ‘Perspectiefnota, Brabant in beweging’ heet, maar het juist aan zowel beweging als perspectief voor de automobilist bij Eindhoven en Helmond nu nog ontbreekt;

overwegende dat:

- een agglomeratie van het formaat Eindhoven-Helmond niet zonder een ringstructuur van wegen met hoge capaciteit kan;

roepen het college op:

- de procedures voor de aanleg van de Ruit Eindhoven, inclusief Noord-Oostcorridor alsnog op te pakken en met spoed voort te zetten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M18 ‘(Verhoogde) rijbaanscheidingen en landbouwverkeer- passeerstroken’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 6 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 18/18 Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur K(O)PI;

constaterende dat:

- veel ongelukken veroorzaakt worden door foutieve inhaalmanoeuvres, niet zelden bij het inhalen van landbouwverkeer;

overwegende dat:

- een (verhoogde) rijbaanscheiding het inhalen nagenoeg onmogelijk maakt;
- het reduceren van het aantal verkeersslachtoffers tot één van de speerpunten behoort;

- landbouwvoertuig-inhaalstroken, zoals die veel in de provincie Zeeland te zien zijn, zeer effectief ergenis en gevaarlijke inhaalmanoeuvres voorkomt;

roepen het college op:

- bij aanleg en reconstructie van provinciale wegen standaard uit te gaan van gescheiden rijbanen, indien de ruimtelijke situatie dit toelaat;
- bij provinciale wegen met veel landbouwverkeer speciale inhaalstroken te realiseren, waarbij het landbouwverkeer op een rechter extra rijstrook dient uit te wijken en verderop voorrang moet verlenen bij het weer invoegen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M19 ‘Geen zonneakkers op landbouwgrond’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 20/18A perspectiefnota ‘Brabant in beweging’;

constaterende dat:

- er in Noord-Brabant een run gaande is op landbouwgrond voor plaatsing van zonnepanelen;

overwegende dat:

- er meer dan voldoende daken en braakliggende terreinen zijn waar zonnepanelen geplaatst kunnen worden;

roepen het college op:

- geen plaatsing van zonnepanelen op landbouwgrond toe te staan, dan wel gemeenten op te roepen geen plaatsing van zonnepanelen op landbouwgrond toe te staan, zolang er voldoende braakliggend terrein en daken voor dit doeleinde beschikbaar zijn;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M20 ‘Einde aan reclamerommel langs wegen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 A perspectiefnota, ‘Brabant in beweging’;

constaterende dat:

- sinds de intrekking van de LSV (Landschapsverordening) in 2012 het toezicht van reclame in het buitengebied voor het overgrote deel is terechtgekomen bij gemeenten;
- het aantal reclame-uitingen op aanhangers, stellages, spandoeken, hele containers(!), etc. met name de laatste jaren de spuigaten uitloopt;

overwegende dat:

- al die ‘reclamerommel’ een rommelige, armoedige indruk geeft, waarbij kennelijk ‘de brutalen de halve wereld hebben’;

roepen het college op:

- gemeenten nadrukkelijk te verzoeken om op te treden tegen illegale reclame-uitingen langs de wegen;
- als provincie (blijvend) streng te handhaven langs provinciale wegen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M21 ‘Geen windturbines in de natuur’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 20/18A perspectiefnota ‘Brabant in beweging’;

constaterende dat:

- NUON 4 windturbines gaat plaatsen in het Robbenoordbos (Wieringermeer), de eersten in een bos in Nederland;

overwegende dat:

- het plaatsen van windturbines in natuurgebieden volstrekt onbespreekbaar dient te zijn;

roepen het college op:

- geen plaatsing van windturbines toe te staan in bossen en overige natuurgebieden en voor plaatsing ook in de toekomst geen enkele uitzondering te maken

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M22 ‘Stop windmolens’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 20/18A perspectiefnota ‘Brabant in beweging’;

constaterende dat:

- zelfs bijna 200 stuks 200 meter hoge windturbines in totaal slechts 1% van de Brabantse energiebehoefte kan dekken;
- dat hiermee jaarlijks (stand fase 1-3 SDE+ regeling 2018) ongeveer 50-70 miljoen euro SDE+-subsidie en belastingverschuiving via de postcoderoos mee gemoeid is;
- er daarnaast grote bedragen verloren gaan aan netverzwaring, netaanpassing en netbalanceringskosten om het sterk wisselvallig aanbod op te vangen;
- zeker in combinatie met elektrische auto’s en warmtepompen er een geweldige en vele tientallen miljarden verslindende uitbouw en toename van zeer zware hoogspanningsleidingen moeten komen, hetgeen gezien de gezondheidsdiscussie hieromtrent niet wenselijk is;
- er daarnaast grote hoeveelheden belastingen verschoven en vermeden worden middels de Energie Investerings Aftrek en andere regelingen;
- de (veelal) gascentrales die bij moeten springen in geval van te weinig wind/zon hun businessmodel in rook op zien gaan en daardoor wellicht in de nabije toekomst subsidie gaan eisen voor leveringszekerheid, waarbij de door windenergie noodzakelijke snel regelbare gascentrales aanzienlijk meer gas verbruiken dan ‘baseload’- gascentrales;
- windturbines uitstekend gemist kunnen worden en geen enkele toegevoegde waarde aan de elektriciteitsvoorziening leveren;
- de uiteindelijke besparing in CO₂ door alle windturbines (én zonnepanelen) als gevolg van de werking van het EU ETS emissiehandelssysteem negatief is en het ‘klimaat-effect’ in °C NIJL;
- de turbines ernstige schade toebrengen aan leef- en woongenot en de gezondheid van omwonenden;
- de turbines het Brabants landschap veranderen in een grootindustriële wantoestand;
- de turbines een ware en buitengewoon sadistische slachting veroorzaakt onder vogels en vleermuizen, waarbij de windturbine voor de vleermuizen inmiddels doodsoorzaak nummer 1 is;

overwegende dat:

- alle bovenstaande feiten nimmer weerlegd zijn en stuk voor stuk al aanleiding zouden moeten zijn om met deze idioterie te stoppen;

roepen het college op:

- per direct het plaatsen en vervangen van windturbines, voor zover dit onder de provinciale bevoegdheid valt (5-100 MW opgesteld vermogen) te verbieden;
- de ongemakkelijke waarheid over de windenergie te verspreiden onder de gemeenteraden en gemeentebesturen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M23 'Bibob vastgoedtransacties'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 2018, Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- de Wet Bibob bestuursorganen, zoals gemeenten, provincies en het Rijk, de mogelijkheid biedt om criminele activiteiten aan te pakken;
- de provincie de Wet Bibob toepast bij omgevingsvergunningen onderdeel milieu en bouw, subsidies en overheidsopdrachten, om te voorkomen dat zij onbedoeld en ongewild strafbare activiteiten faciliteert;
- de gedeputeerde Ruimte 6 april jl. bij de behandeling van de voorgenomen verkoop van KVL aangaf dat binnen de provincie Noord-Brabant geen beleid is vastgesteld voor het toepassen van de Wet Bibob bij vastgoedtransacties;

overwegende dat:

- fraude, witwassen en de georganiseerde misdaad een structurele bedreiging vormen voor de vastgoedwereld;
- de Wet Bibob (sinds juli 2013) ook van toepassing is op vastgoedtransacties van de landelijke overheid;
- de provincie een voorbeeldfunctie heeft richting de Brabantse gemeenten;
- andere provincies (zoals Groningen en Noord-Holland) en ook een Brabantse gemeente als Helmond reeds Bibob-onderzoeken toepassen bij vastgoedtransacties;
- vastgoed recentelijk door de provincie is verkocht aan een ondernemer en hier vanwege vigerend beleid geen Bibob-onderzoek heeft plaatsgevonden;

verzoeken GS:

- bij vastgoedtransacties, een overeenkomst of een andere rechtshandeling van de provincie met betrekking tot een onroerend goed, een Bibob-onderzoek toe te passen;
- in het vastgoedbeleid vast te leggen op welk soort vastgoedtransacties en in welke gevallen de Wet Bibob voortaan wordt toegepast;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant: Joyce Willems-Kardol

50PLUS: Wim van Overveld

CDA Brabant: Marianne van der Sloot

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski

Lokaal Brabant: Jan Heijman

GroenLinks: Patricia Brunklaus"

Motie M24 'Brabant wijzer zonder BrabantKennis'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 perspectiefnota;

constaterende dat:

- BrabantKennis te pas en te onpas op de proppen komt met als 'kennis' gepresenteerde documenten met een eenzijdige politieke lading;
- BrabantKennis zich presenteert als 'Wij zijn BrabantKennis. Wij verkennen op eigen wijze de toekomst van Brabant: onafhankelijk, nieuwsgierig en vernieuwend in vorm. We prikkelen tot nadenken en houden Brabant scherp';
- de medewerkers van BrabantKennis allen enkel ambtelijke en non-profitervaring hebben en daarmee een belangrijk stuk kennis missen over het bedrijfsleven, terwijl de Brabantse overheid er niet voor zichzelf moet zijn, maar er moet zijn ten dienste van burgers en bedrijven;

overwegende dat:

- BrabantKennis door de gekleurde, uitermate subjectieve en uiterst eenzijdige rapportages niet als een 'Kennisinstituut' zou moeten worden gepresenteerd;
- de wijze waarop BrabantKennis zich als 'toekomstverkenner' presenteert haaks staat op wat van een onafhankelijk kennisinstituut verwacht mag worden, namelijk feiten presenteren;
- de wijze waarop BrabantKennis zich opdringerig en sturend opstelt in de richting van de Brabantse gemeenten, volgens onze Nederlandse staatsinrichting nog steeds autonome bestuursorganen, niet past bij een organisatie die als kennisinstituut is neergezet;

besluiten:

dat BrabantKennis niet meer nodig is omdat er immers geen feiten worden gepresenteerd maar opinie wordt gemaakt, en dat BrabantKennis om die reden kan worden opgeheven;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant"

Motie M25 'Vooruit met Brabant, dus weg van het IPO'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 perspectiefnota;

constaterende dat:

- van de transitie van het IPO naar een belangenorganisatie met een smalle agenda weinig meer over is, gezien onder meer de uitdijende agenda en de documenten over de inzet voor een nieuwe kabinetsperiode;
- het IPO tekende bij het kruisje voor het IBP. zonder zich af te vragen of de democratische legitimiteit afdoende was geborgd;

overwegende dat:

- het IPO zich daarbij op uiterst opdringerige wijze manifesteert als een pleitbezorger van een politiek omstreden agenda, wat niet past bij een organisatie die beoogt een belangenbehartiger te zijn en dus een neutrale houding zou moeten aannemen;
- het IPO de belangen van Brabant niet behartigt maar juist verkwanselt onder meer door adviezen die de Brabanders aan de bedelstaf zullen brengen met een blik die slaafs op Brussel is gericht;
- het IPO op geen enkele wijze oog heeft voor de burgers, noch voor de volksvertegenwoordiging;
- de belangen van Brabantse burgers en bedrijven daarom veel beter geborgd zijn zonder het regenteske IPO;

besluiten:

het IPO-lidmaatschap op te zeggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, Alexander van Hattem, PVV Noord-Brabant"

Motie M26 'Brabant en Nederland prominent voorop in onze Statenzaal'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 perspectiefnota;

constaterende dat:

- in de Tweede Kamer en veel vergaderzalen van gemeenteraden of Provinciale Staten de Nederlandse vlag en/of de gemeentelijke/provincievlag hangen;

overwegende dat:

- wij nooit mogen vergeten dat wij staan voor Brabant en voor Nederland;
- in onze vergaderzaal van Provinciale Staten Noord-Brabant zowel de provinciale als de nationale vlag een mooie en duidelijke functie zullen hebben als symbool van onze trotse provincie en natie;

besluiten:

- in onze Statenzaal prominent de Brabantse en de Nederlandse vlag op te hangen; en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant”

Motie M26A ‘Brabant en Nederland prominent voorop in onze Statenzaal’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 perspectiefnota;

besluiten:

- in onze Statenzaal prominent de Brabantse en de Nederlandse vlag op te hangen; en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant”

Motie M27 ‘Extra capaciteit Bibob-eenheid’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- onze provincie weerbaar moet zijn tegen kwaadwillende mensen die onze kansen en mogelijkheden willen gebruiken voor criminele doeleinden;
- de Wet Bibob in de provincie Noord-Brabant op onderdelen goed geïmplementeerd is en een voorbeeld voor andere provincies;
- de Visitatiecommissie diverse aanbevelingen heeft gedaan, zoals het breder borgen van weerbaarheid binnen de ambtelijke organisatie, het vaker uitwisselen van gegevens en ervaringen met andere overheden, en het actief en structureel communiceren met het bedrijfsleven over integriteit;

overwegende dat:

- de Visitatiecommissie heeft aangegeven dat voor de aanbevelingen extra capaciteit nodig is;
- de provincie door het gebruik van het instrument Bibob voorkomt dat de overheid criminele activiteiten faciliteert;

verzoeken GS:

- ervoor te zorgen dat de Bibob-eenheid blijvend ingezet kan worden en hiervoor voldoende financiële middelen en/of andere middelen beschikbaar te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant”

Motie M28 ‘Boeren horen bij Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- Brabantse boeren grote investeringen moeten doen vanwege de transitie duurzame veehouderij;
- de provincie Noord-Brabant zwaardere eisen stelt aan boeren dan andere provincies;
- door het Brabantse beleid honderden veehouders voortijdig hun bedrijf moeten beëindigen;
- vijf tot tien procent van de Brabantse boerenbedrijven die wél doorgaan onder de armoedegrens terecht gaan komen;

overwegende dat:

- de kleinschalige boerengezins- en familiebedrijven bij Brabant horen;

verzoeken GS:

- in overleg te treden met o.a. retailers en de voedselverwerkende industrie, en met hen een eerlijker verdienmodel voor de kleinschalige boerengezins- en familiebedrijven te bespreken en te bekijken in hoeverre de provincie hieraan een bijdrage kan leveren;
- de uitkomsten hiervan te rapporteren, zodat PS een afgewogen oordeel kan vellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant”

Motie M29 ‘Weide- en akkervogels horen bij Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- het aantal weide- en akkervogels gestaag daalt;
- sinds 1960 het aantal weide- en akkervogels met 60 tot 70 procent is teruggelopen;
- de kempaan en grauwe gors praktisch zijn verdwenen;

overwegende dat:

- weide- en akkervogels bij Brabant horen;
- dé verplichte mestinjectie een belangrijke oorzaak is van de achteruitgang van weide- en akkervogels;
- vooral biologische boeren sterk gekant zijn tegen mestinjectie, omdat ze stellen dat dit het bodemleven verwoest;
- stalmest juist goed is voor wormen en insecten, en dus voor weidevogels, maar drijfmest een ramp;
- insecten de voornaamste voedselbron van vogels en van veel zoogdieren vormen;

verzoeken GS:

- om in het kader van eventuele mogelijkheden binnen het nieuwe omgevingswetstelsel met de rijksoverheid in contact te treden en te lobbyen voor een kleinschalige proef met landgebouwgronden waarbij zonder de verplichte mestinjectie mag worden geboerd, en de resultaten, inclusief de effecten voor de weide- en akkervogels, richting PS te evalueren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren Noord-Brabant”

Motie M30 ‘Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) als voorwaarde bij uitbreidingen in de veehouderij’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) een verklaring is waaruit blijkt dat gedrag in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving;
- de provincie niet vraagt om een VOG te overleggen bij een aanvraag voor uitbreiding in de veehouderij zoals bij de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) of het stalderingsloket;

overwegende dat:

- veroordeelde dierenbeulen ongestoord hun veehouderijbedrijf kunnen uitbreiden;
- door het gebruik van het instrument VOG de provincie kan voorkomen dat dierenbeulen en/of criminelen hun bedrijf kunnen uitbreiden;

verzoeken GS:

- ervoor te zorgen dat het overleggen van een VOG als voorwaarde wordt opgenomen bij aanvragen voor uitbreidingen in de veehouderij, zoals in de BZV en het stalderingsloket;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant"

Motie M31 'Bescherm nationaal park De Biesbosch'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- Nationaal Park De Biesbosch een beschermd natuurgebied is en tevens het grootste zoetwatergetijdengebied van Europa;
- De Biesbosch te groot is voor toezichthouders om overal te kunnen controleren;
- criminelen het gebied gebruiken als werkterrein;

overwegende dat:

- er steeds vaker wietplantages worden aangetroffen in De Biesbosch;
- het parkschap Nationaal Park De Biesbosch de handen vol heeft aan het weghalen van vernielde spullen en het opruimen van illegaal gedumpt afval;
- het aantal vernielingen en illegale dumpingen nog steeds toeneemt;

verzoeken GS:

- in overleg te treden met o.a. justitie, politie, defensie, gemeenten, de provincie Zuid-Holland en natuurbeschermingsorganisaties en met hen te bespreken welke innovatieve oplossingen en/of welke aanpassingen en beleid kunnen bijdragen aan het verbeteren van toezicht en handhaving en in hoeverre de provincie hieraan een bijdrage kan leveren;
- de uitkomsten hiervan te rapporteren, zodat PS een afgewogen oordeel kan vellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

Motie M32 'Stop de afvaldump tsunami in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- boswachters in Brabant in zes weken tijd 232 afvaldumpingen hebben aangetroffen in de Brabantse natuurgebieden;
- dat omgerekend neer zou komen op 2000 dumpingen per jaar, zwerfafval niet meegerekend;
- de problematiek in het buitengebied vraagt om een specifieke focus en werkwijze van betrokken partijen;
- dat de afgelopen jaren de capaciteit voor toezicht in het buitengebied is afgenomen;

overwegende dat:

- de problematiek van afvaldumpingen hardnekkig is;
- afvaldumpingen tot ernstige verontreinig van het milieu kunnen leiden;
- het opruimen van afvaldumpingen tot hoge kosten leidt voor verschillende toezichthoudende organisaties, zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Brabants Landschap;

verzoeken GS:

- om de regierol te pakken en in overleg te treden tussen gemeenten, SSiB, justitie, politie, het OM, Defensie en natuurbeschermingsorganisaties om te onderzoeken wat er in beleid kan worden gegoten om de problematiek van afvaldumpingen te stoppen en in hoeverre de provincie hieraan een bijdrage kan leveren;
 - de uitkomsten hiervan te rapporteren, zodat PS een afgewogen oordeel kan vellen;
- en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant
Paranka Surminski, Partij voor de Dieren Brabant"

Motie M32A 'Stop de afvaldump tsunami in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- boswachters in Brabant in zes weken tijd 232 afvaldumpingen hebben aangetroffen in de Brabantse natuurgebieden;
- dat omgerekend neer zou komen op 5000 dumpingen per jaar, zwerfafval niet meegerekend;
- de problematiek in het buitengebied vraagt om een specifieke focus en werkwijze van betrokken partijen;
- dat de afgelopen jaren de capaciteit voor toezicht in het buitengebied is afgenomen;

overwegende dat:

- de problematiek van afvaldumpingen hardnekkig is;
- afvaldumpingen tot ernstige verontreinig van het milieu kunnen leiden;
- het opruimen van afvaldumpingen tot hoge kosten leidt voor verschillende grondeigenaren;

verzoeken GS:

- om de regierol te pakken en in overleg te treden tussen gemeenten, SSiB, justitie, politie, het OM, Defensie en natuurbeschermingsorganisaties om te onderzoeken wat er in beleid kan worden gegoten om de problematiek van afvaldumpingen te stoppen en in hoeverre de provincie hieraan een bijdrage kan leveren;
- de uitkomsten hiervan te rapporteren, zodat PS een afgewogen oordeel kan vellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant
Paranka Surminski, Partij voor de Dieren Noord-Brabant"

Motie M33 'Cameratoezicht in het buitengebied'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- Brabant landelijk nog altijd koploper is qua drugsdumpingen;
- uit cijfers blijkt dat er vorig jaar in Brabant op 83 plekken drugsafval is gevonden en dat 2016 en 2017 samen piek jaren waren als het om drugsdumpingen gaat;
- het meeste afval wordt achtergelaten op openbare plekken in de buitengebieden, zoals parkeerplaatsen en verlaten wegen;

overwegende dat:

- de problematiek van drugsdumpingen hardnekkig is;
- drugsdumpingen tot ernstige verontreinig van het milieu kunnen leiden;
- verschillende toezichthoudende organisaties, zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Brabants Landschap, aan hebben gegeven dat cameratoezicht een ondersteunend middel kan zijn in de preventieve en repressieve aanpak van drugsafval;

verzoeken GS:

- om de kosten van het plaatsen van camera's in bossen en het buitengebied te onderzoeken;
- in overleg te treden met o.a. justitie, politie, gemeenten en natuurbeschermingsorganisaties en met hen te bespreken of cameratoezicht in het buitengebied in beleid kan worden gegoten en in hoeverre de provincie hieraan een bijdrage kan leveren;

- de uitkomsten hiervan te rapporteren, zodat PS een afgewogen oordeel kan vellen over de mogelijkheid tot uitbreiding en aanscherping van het (camera)toezicht in bossen en het buitengebied; en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren Noord-Brabant”

Motie M34 ‘Idops in ere herstellen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- de integrale dorpsontwikkelingsplannen (idops) in het verleden concrete resultaten hebben geboekt voor de leefbaarheid binnen de kleine kernen in Brabant;

overwegende dat:

- het huidige programma Sociale Veerkracht van vaagheid aan elkaar hangt en concrete resultaten slechts een wollig omschreven stip op de horizon vormen;
- met het oog op successen uit het verleden het verstandig is, om de idops in ere te herstellen als instrument om de kleine kernen in Brabant te versterken;

verzoeken GS:

- de idops nieuw leven in te roepen;
- om binnen het bestaande budget voor Sociale Veerkracht financiële ruimte te zoeken voor een nieuwe ronde idops en hiervoor bij de Begroting 2019 richting PS een voorstel te doen;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Louis Roks

50PLUS, Wim van Overveld

CDA, Marcel Deryckere

Lokaal Brabant, Jan Heijman”

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Precies binnen de tijd. Ik geef nu het woord aan de fractie van D66, de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. De zon schijnt, net als vorig weekend. Daarom hebben wij als fractie, net als vele andere Brabanders, de fiets eens uit de schuur gepakt. Brabant ligt op koers en dat wilden wij wel eens in het echt zien. We reden met een stevige glimlach op het gezicht, en niet voor niets. D66 Brabant zit drie jaar in het college en tijdens ons ritje kwamen we veel successen tegen. Dat begon al bij vertrek. We vertrokken vanuit mijn huis en de burens hebben tegenwoordig een elektrische auto, inclusief laadpaal. We dachten terug aan 14 juli 2017, toen gedeputeerde Spierings de eerste duizend laadpalen opleverde, laadpalen waar voor het eerst geen cent overheidssubsidie voor nodig is. En het aantal zal de volgende jaren verder stijgen. Als de volgende fractie over twee jaar, in 2020, op de fiets stapt, komen ze in Brabant ten minste 100.000 elektrische voertuigen tegen. Het gevolg van een concreet plan van aanpak, waar ook onze partners zich aan hebben gecommitteerd.

We fietsten de wijk uit en we zagen de windturbines langs de A59. Wat een schitterende gedachte dat Nuon ervoor zorgt dat die 100.000 voertuigen straks op 100% windenergie draaien. En we zijn al begonnen. Recent nog zagen we 9 extra elektrische bussen bij Den Bosch, met als doel in 2025 al het openbaar vervoer in Brabant zonder uitlaatgassen te laten rijden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Via u, voorzitter. Zegt u nou dat, als die elektrische auto's de batterijtjes leeg hebben, dat ze dan moeten wachten totdat het gaat waaien voordat ze de accu weer op kunnen laden?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nee, dat zeg ik niet. Ik zeg dat we inmiddels in een stadium zitten dat elektrische voertuigen prima in staat zijn om door Brabant te rijden en dat u ook weet dat de innovaties zover komen dat het ook echt mogelijk gaat worden om energie op te slaan, zodat die voertuigen ook rijden als het een keertje niet waait.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Kunt u mij uitleggen waar u de elektriciteit vandaan haalt als het twee weken niet waait, -10°C is, we allemaal warmtepompen hebben en de autootjes op moeten laden, waar u het opgeslagen heeft?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Als u ervoor zorgt dat we een kratje bier hebben, leg ik u dat na de vergadering graag uit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Vugt, CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, die 100.000 voertuigen, dat lijkt zo, maar dat is niet zo, want het gaat om equivalenten. Misschien dat de heer Meijer de Statenmededeling is ontgaan, maar daar is op een slimme manier toegerekend naar 100.000 voertuigen, maar daar hebben we het dus niet meer over. Het gaat om equivalenten. Mijn vraag is: wat vindt u daarvan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik snap uw vraag niet helemaal. Het gaat uiteindelijk erom dat we met elkaar een slag slaan om ook op het gebied van vervoer naar energiezuinige alternatieven te komen, dus ik begrijp niet helemaal wat u suggereert.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Nou, ik suggereer dat uw heldere doelstelling van 100.000 voertuigen niet gehaald wordt. Door een omkering, zeg maar, in het rekenmodel wordt er nu wel naartoe gewerkt, en dat is dus een verkeerde voorstelling van zaken, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer

De heer **Meijer** (D66): Laten we vooral ons best doen, en uw fractievoorzitter lonkte al naar volgende coalities, om in ieder geval ervoor te zorgen dat de gezamenlijke opgave die we volgens mij allebei ambiëren vorm krijgt, zodat we over vier jaar samen kunnen concluderen dat het inderdaad rondom vervoer een stuk duurzamer gaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U hebt twee interrupties gehad. Dank u. Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog.

De heer **Meijer** (D66): Over vier jaar zal er in Brabant, in lijn met de landelijke afspraken, 470,5 MW aan energie uit wind worden opgewekt. We bespraken op onze fietstocht het windpark langs de A16, bijna dertig windmolens waar met dank aan gedeputeerde Van Merrienboer draagvlak voor is bij gemeenten, windmolens waarvan de opbrengst bovendien voor 25% terugvloeit naar de Brabanders in dat gebied. Was sociale participatie enkele jaren geleden nog een containerbegrip, waar vooral in deze zaal over gesproken werd, inmiddels is het concreet geworden, en het past ook bij onze Brabanders. Samenwerken zit ons in het bloed.

Rechts van ons zagen we het nieuwe distributiecentrum van Bol.com, sinds september vorig jaar een opvallende blauwe nieuwkomer in het Brabants landschap. Liefst acht voetbalvelden aan innovatieve distributietechnologie, maar ook gewoon duizend nieuwe banen. Gedeputeerde Pauli zei terecht dat Brabant, en in dit geval Waalwijk, zich hiermee definitief positioneert als hotspot voor snelgroeiende ondernemingen op het gebied van internetverkoop en fijnmazige distributie. In de verte ontstond een klein regenwolkje ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Vugt, CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb inderdaad die grote logistieke bedrijven ook gezien, die niet alleen in het Waalwijkse, maar door heel Brabant ontstaan, maar dat levert wel op dat wij, zeg maar, vanuit Oost-Europa heel veel mensen moeten invliegen. Mijn vraag is: hoe kijkt D66 tegen die problematiek aan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou, ik weet niet of ze per se alleen maar uit Oost-Europa komen, dus in die zin weet ik niet of uw stelling helemaal opgaat, maar we hebben er natuurlijk wel mee te maken dat mensen hiernaartoe komen om een baan in te gaan vullen, en dat levert nieuwe uitdagingen op: hoe gaan we hiermee om, waar vestigen zij zich, hoe gaan ze meedoen in Brabant? In het gebied waarin wij fietsten komen inderdaad maar liefst zesduizend nieuwkomers de komende periode en dat levert ons nieuwe uitdagingen op. Ik weet dat uw fractie daar al een amendement voor ingediend heeft, ik weet ook dat de PvdA-fractie nog met een motie zal komen, dus ik herken het probleem en ik denk ook dat we daar, ook op provinciaal niveau, zeker aandacht aan moeten besteden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): In het verlengde daarvan. Tijdens ons werkbezoek aan die partijen werd tegen ons gezegd: kunnen wij deze mensen ook niet vestigen op het bedrijventerrein? En mijn vraag is: tot op heden is de provincie daar nog wel afkerig van, maar hoe ziet u dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Waar het vooral om gaat, en daar vinden het CDA en D66 zich over het algemeen, is dat huisvesting van ieder individu op een levenswaardige, fatsoenlijke manier moet gebeuren. Of dat op het bedrijventerrein is, of dat in de woonwijk is, of dat op een speciale plek is, dat weet ik niet.

Dat zal uiteindelijk ook wel maatwerk moeten zijn, denk ik. Niet iedere gemeente is hetzelfde en daar zullen we met elkaar over moeten verkennen. Waar het D66 om gaat, is dat we als provincie wel met elkaar moeten verkennen: wat is dan onze rol, wat gaan wij dan doen op provinciaal niveau? Om vervolgens te kijken: hoe stappen we eventueel in en op welke terreinen dan? Ja, en daar moeten we, denk ik, ook uw fractie, eerst nog maar eens even kijken: wat doen we dan precies, voordat we definitief zeggen wat dat dan is?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel, interruptie op dit onderwerp? Gaat uw gang.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ik kan me heel goed inbeelden dat u heel positief bent over het distributiecentrum en de technieken die daar allemaal in worden gebruikt om de pakjes te sorteren et cetera. Waar we ook mee te maken hebben, is het Klimaatakkoord, waar u toch een warm voorstander van bent. En wat we ook constateren, is dat de hoeveelheid vervoer eigenlijk alleen maar toeneemt, dat het gebruik van diesel alleen maar toeneemt en dat we al een 'x' aantal jaren stilstaan als het gaat om reductie op het gebied van CO₂. Dus hoe ziet u dat dan in het aantrekken van dit soort industrie, die eigenlijk alleen maar promoot dat we nog meer diesel gaan gebruiken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Als ik uw vraag zo mag interpreteren dat u zich zorgen maakt bij de komst van dit soort distributiecentra over de aan- en afvoer van de diverse pakketjes, dan deel ik uw zorg en dan denk ik dat het dus belangrijk is dat we met elkaar naar nieuwe vormen van mobiliteit gaan zoeken. En ik weet dat onze gedeputeerde en dit college daar ook volop mee bezig zijn. Het lijkt wel alsof u al weet waar ik straks iets over ga zeggen, maar ja, we moeten ook naar nieuwe vormen van mobiliteit. En emissielos rijden is inmiddels niet meer een vergezicht waar we alleen nog maar over kunnen dromen. De technologieën zijn er inmiddels, de innovaties zijn er. Laten we ook zo snel mogelijk dingen gaan toepassen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het hoeft niet altijd in twee termijnen hè, het mag ook in één termijn. Dus u heeft nog een tweede.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou ja, we hebben nog een aantal opgaven te gaan, en dan noem ik bijvoorbeeld het Logistiek Park Moerdijk, dat innovatief en vooruitstrevend is. Nou goed, er zouden windmolens komen, maar die komen er niet, dus dan voorzie ik wel een probleem, en dan denk ik van: wat is dan het standpunt van D66 als het gaat om het Logistiek Park Moerdijk, de toekomst, en hoe kunnen we dan die slag eerst maken in het vervoer, en het beperken van bijvoorbeeld diesel, voordat we 135 ha met bedrijven daar lokaliseren, die allemaal weer meer diesel gaan uitstoten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik weet niet of we nou moeten wachten met een ontwikkeling of een kans omdat we een aantal andere zaken nog niet geregeld hebben op het niveau waar de Partij voor de Dieren tevreden mee is. Wat ik wel weet, is dat we bijvoorbeeld ook met buisleidingen en vervoer op die wijze een enorme slag kunnen slaan om de hoeveelheid vervoersbewegingen tussen Logistiek Park Moerdijk en haar omgeving misschien wat te minimaliseren. En ik weet ook dat dit college, bij monde van gedeputeerden Van der Maat en Van Merrienboer absoluut op de achtergrond bezig zijn om te verkennen

of dit soort innovatieve wijzen van transport in Brabant een plek kunnen krijgen, maar dat gaat dan weer in balans met de omgeving, en dat moet in verhouding staan tot de natuur, en ja, dat zijn wel grote afwegingen en dat kost tijd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Nee, mijnheer Van der Wel, u was klaar. De heer Koevoets, VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Nou ja, ik vroeg me af in welke wereld de heer Van der Wel leeft. Het lijkt erop alsof de heer Van der Wel denkt dat op het moment dat wij die distributiecentra niet hebben hier, mensen gewoon stoppen met online kopen. Zo werkt dat natuurlijk niet. Het is een beetje een kip-en-ei-verhaal voor u en dat moet u als Partij voor de Dieren toch aanspreken, mijnheer Van der Wel. Die mensen blijven gewoon kopen, die pakjes blijven gewoon thuisbezorgd worden, ook bij u als u wat bestelt, en dat komt gewoon met de vrachtwagen. En als dat uit Waalwijk komt, of uit Roosendaal, of Moerdijk wat mij betreft, dan is het waarschijnlijk dichterbij u dan als het bij wijze van spreken uit een ander land zou komen. Dus denkt u daar vooral aan. En ik wil vragen: denkt u echt dat, als u die dozen, zoals u ze wilt noemen, als die logistieke distributiecentra, waar veel innovatie inderdaad toegepast is, niet hier zet, dat ze dan gewoon stoppen met rijden in onze provincie?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Wel. Een reactie mag.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Waar ik een probleem mee heb, is met het college dat, zeg maar, geen ondermaat, of geen grens, stelt aan die economische ontwikkeling en dus denkt dat met meer industrieterreinen daarmee, zeg maar, dingen efficiënter gaan, of dat we daarmee minder brandstof gaan gebruiken. Ik denk juist dat dat is als je minder distributiecentra zou hebben. Dat is één. En twee denk ik: benoem het dan ook als college. Zeg dan gewoon eerlijk van: we willen eigenlijk heel veel industrieterrein aanleggen en dat heeft als gevolg dat we heel veel vrachtwagens gaan laten rijden en heel veel diesel gaan gebruiken, en daar kunnen we op dit moment helemaal niets aan doen. Maar wat is dan die tegenhanger: wel het Klimaatakkoord accepteren met heel veel bombarie en aan de andere kant geen alternatieven onderzoeken van: hoe gaan we die pakjes dan vervoeren? Ik hoor 'buizenpost', of wat dan ook, ik vind het allemaal prima ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga u nu onderbreken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wat is dan de waarde van GS, die wel zeggen: 'Ik ga voor het klimaat' en dan eigenlijk alleen maar op windmolens en zonnepanelen ziet en niks doet aan bijvoorbeeld de vervoerskwestie? Dat is toch raar?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Koevoets. U mag reageren en dan sluit ik deze discussie.

De heer **Koevoets** (VVD): Ja, ik laat de antwoorden van GS aan GS, mijnheer Van der Wel. Maar al die grenzen die u eraan wilt stellen: ik vraag me af of u snapt dat mensen gewoon mensen zijn, individuen, en dat mensen gewoon zaken bestellen, dingen kopen, enzovoort. Zij bepalen met name de economie en hoe dat reilt en zeilt, dus niet door een grens, of een plafond, of een vloer, wat u dan ook wilt, te leggen ergens onder, dat de wereld verandert. Wij samen, de mensheid, de mensen samen, die maken de economie en niet GS of een aantal distributiecentra in onze provincie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Slood. Heeft u een andere opmerking? Want ik wil eigenlijk deze discussie als het kan afronden.

Mevrouw **Van der Slood** (CDA): Ja, wel een ander onderwerp dat iets te maken heeft richting de heer Koevoets. Ik ben het met u eens dat het bestellen van pakketjes en dat soort dingen, dat gaat hartstikke door. Ik doe er zelf ook groots aan mee, hartstikke fijn. Maar wat ik wel een interessante vind in relatie tot dit thema – en dat is ook weer een verbinding naar de Partij voor de Dieren, denk ik – is de schonestadsdistributie: hoe kan je er nou voor zorgen dat niet al die logistieke ondernemers achter elkaar er doorheen rijden, maar hoe kan je zorgen dat je dat op een centraal punt regelt, en dat je het op die manier ook schoon in een stad, in een dorp, in een gemeente kan uitventen? Ik zie wel dat alle gemeenten het stuk voor stuk, ieder voor zichzelf, aan het uitventen zijn en uitbedenken zijn, terwijl ik daar zou denken dat we ook als provincie, ook vanuit de slimme toren die we hier met elkaar hebben, een rol zouden kunnen spelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Als je wat ouder bent, krijg je wat van die ... ja, flashbacks, nou, ik weet niet of het flashbacks zijn, al krijg je die soms – dank u voor het souffleren – ook nog wel wat mee. In de Middeleeuwen, zou je bijna denken, maar vroeger hadden we eigenlijk een heel mooi systeem en dat heette Van Gend en Loos. Ik weet niet of u dat allemaal nog hebt gekend: daar werden pakketjes naar een centraal punt in de stad gebracht, vaak via de trein, en van daaruit gedistribueerd. Dat was eigenlijk best een goed systeem als ik eraan terugdenk. Misschien was Van Gend en Loos toen zijn tijd al wel ver vooruit, maar heeft het toen niet gehaald. Het antwoord op uw vraag: ik denk dat dat soort initiatieven heel erg goed zouden zijn wat ons betreft. Ik denk dat het met name moet komen van initiatieven die daar uitkomen, maar als u daar ideeën voor heeft, ik zou zeggen: wat let u om daar een initiatief voor te maken, mevrouw Van der Slood?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Slood.

Mevrouw **Van der Slood** (CDA): Hartstikke mooi. Een uitgestoken hand zie ik steeds vaker vandaag, maar misschien ook een aardige richting de gedeputeerde om te kijken: kan u ons hiermee op weg helpen, zodat we hier echt iets mee ...? Doen we al? Nog mooier. Maar laat ons vooral weten hoe dat dan verder kan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel. U mag ook nog even kort reageren, maar graag kort.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Nou ja, heel fijn dat de heer Koevoets met dit voorbeeld komt. Hij vraagt de Partij voor de Dieren uit welke tijd wij komen, maar hij komt zelf met een voorbeeld van veertig jaar geleden, wat niet wil zeggen dat het niet een prima voorbeeld is, maar fijn dat de VVD ook terug in de tijd wil gaan voor goede oplossingen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel voor deze reactie. Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog alstublieft.

De heer **Meijer** (D66): Ja, als mijn fractievoorzitterschap zó wordt, voorzitter, dan komt het wel goed.

Want we hadden nog een flink stuk te gaan, en niet alleen op onze fietstocht, dus we besloten om wat tempo te maken. Over tempo gesproken, we hadden een schitterend vooruitzicht. Over twee jaar racet de D66-fractie dankzij de F-59 en de F-65 via de F-261 een schitterend rondje Waalwijk-Den Bosch en Tilburg, zonder ellendige paaltjes. Als het aan D66 ligt, is er over tien jaar zelfs een Brabantbreed netwerk van snelfietsroutes. Gedeputeerde Van der Maat bewijst zich een uitstekende vader en brengt ook dit kindje in korte tijd groot. Net op tijd ontweek onze persvoorlichter overigens nog even een bus, bussen die in 2024 allemaal elektrisch zullen rijden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Goh, ik ben met u mee aan het fietsen en ik dacht: nu wordt het spannend, maar nu slaat u verdorie linksaf bij Waalwijk. U gaat gewoon West-Brabant niet meer in. Dat is nou toch wel heel erg jammer. Weet u dat dat het mooiste deel van onze provincie is?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer, reactie.

De heer **Meijer** (D66): Ik beloof u, mevrouw Brunklaus: we komen nog in West-Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En overigens, die windmolens die u telt, die staan er nog lang niet en ik weet ook nog niet of ze er komen te staan. U kent ook de Raad van State. U ziet heel veel dingen op uw weg in het Oost-Brabantse, in de Meierij, Midden-Brabant, maar daar ziet u ook dingen die er niet zijn. Dus misschien moet D66 toch wat realistischer worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog.

De heer **Meijer** (D66): Als we dat soort dingen van GroenLinks gaan horen, dan zitten we goed. Inmiddels waren we het kleinstedelijk gebied Waalwijk uit, mevrouw Brunklaus zei het al, langs de typische boerderijtjes en de uitgestrekte weilanden. Wat een geruststellende gedachte dat die oude stallen die her en der nog te vinden zijn, over vier jaar gewoon voldoen aan de laatste milieueisen. Wat goed dat D66-gedeputeerde Spierings het belangrijke werk van gedeputeerde Yves de Boer concreet gemaakt heeft en na vijftig jaar conservatisme ruimte heeft gecreëerd voor de innovatieve koplopers die in Brabant al jaren gefrustreerd zagen hoe hun collega's bleven hangen in het heden, wachtend op een college dat beweging zou brengen in Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Boon, PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ga de heer Meijer nu even teleurstellen en wakker maken uit zijn droom, want hij fietst langs moderne, nieuwe stallen. Ja, dat is de droom, maar de werkelijkheid zal zijn dat die boeren gedwongen – omdat ze geen geld meer hebben – gestopt zijn. Die stallen staan leeg, die staan te verpauperen, dankzij u, dankzij uw maatregelen. Dus dat is de werkelijkheid en ik hoop dat u niet te snel voorbij fietst, dat u rustig fietst en even kijkt naar die boeren die zonder werk aan de kant staan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is? Geen vraag. De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Volgens mij maakte de heer Boon een punt van orde, en dat mag natuurlijk altijd. Ik zag overigens dat de stalletjes er nog steeds staan en over vier jaar voldoen aan de laatste eisen. Deze ambities bieden hoop voor al die inwoners in Oost-Brabant met zorgen over hun gezondheid. Overigens valt er op het gebied van gezondheid nog veel meer te verwachten voor de Brabanders, want onder de titel 'Gezonder Brabant', voorheen de Brabantse Health Deal, wordt slim gebruikgemaakt van elkaars kennis en kunde, om gezondheid echt centraal te stellen in de ontwikkeling van stad en platteland. D66 ziet uit naar de concrete resultaten van de Toolbox en de Roadmap, die voor alle gemeenten beschikbaar is.

Alsof het bedacht is, zagen we in de verte letterlijk De Hoop, en dan bedoel ik deze keer voormalig Korenmolen in Waspik. Ja. Een molen zoals we er al meer gezien hadden. We fietsen langs oude fabrieken, oude kloosters en molens. Gedeputeerde Swinkels zegt dat altijd wel mooi: Brabant is bezaaid met erfgoed. Zeker op de fiets kun je dat goed ervaren.

We stopten in Breda, toch echt West-Brabant, voor een lunch in hotel Nassau, het voormalige Huis Assendelft, ofwel Liefdesgesticht, een groot complex met verschillende vloerhoogten, kleine doorgangen, allerlei bochten, kamertjes, hoekjes en keldertjes, en niet te vergeten de geheime tunnel onder de Nieuwstraat. Uiteindelijk zijn er meer dan driehonderd ruimten, een verborgen pareltje dat met provinciaal geld gerenoveerd is. Een voorbeeld hoe we met een gerichte impuls erfgoed kunnen terugbrengen in de dagelijkse praktijk, zodat alle Brabanders ervan kunnen profiteren, bijvoorbeeld voor een huwelijksfeest. Het leent zich daar uitstekend voor, weet ik sinds 2 februari, toen ik er zelf mijn huwelijk vierde.

In Zundert trokken we nog even door naar de Belgische grens, bij Hoogstraten. Over enkele jaren staat hier grensoverschrijdend businesscenter Treeport, een prachtig voorbeeld van hoe ondernemers elkaar opzoeken rond één thema, in dit geval de bomenteelt. Een prachtig voorbeeld ook hoe 'denk en handel internationaal', een van de richtingwijzers van D66, vorm kan krijgen. D66 zag vorig maand tijdens een werkbezoek de maquette die de bedrijven – ik word helemaal door u afgeleid, mijnheer Van der Wel ... Ik zag vorige maand de maquette en de meest recente stand van zaken, met de natuurverbindingszone en de windmolens die de bedrijven van energie gaan voorzien. We leerden hoe de restwarmte optimaal benut gaat worden voor de telers, hoe het onderwijscomplex vorm krijgt met experts van over de hele wereld, een plek om trots op te zijn, en dat allemaal in Zundert.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Volgens mij was D66 op de elektrische fiets, deze dag. Dat klopt, denk ik, want u heeft zo'n enorme afstand afgelegd, complimenten daarvoor. Als u het dan over Treeport heeft, dan wil ik toch nog wel, na alle fantastische verhalen die u vertelt, even aandacht vragen voor het overmatig gifgebruik, waar met name ook de waterschappen last van hebben. Dus dat mag wel een tandje minder in Zundert en omgeving. Maar het tweede punt: dan bent u vast langs de een hart onder opvang voor inheemse dieren gefietst, en daar bent u vast gestopt om even binnen te kijken. Niet? Want ze hadden u met open armen ontvangen. Want u gaat natuurlijk mij nu vertellen dat voor de toekomst u de opvang van inheemse dieren de riem wilt steken. Want dat is mijn vraag: dat wil D66 toch ook?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik heb mijn kilometertracker tijdens de fietstocht bijgehouden. We zitten op een behoorlijk aantal kilometers, maar het valt nog wel mee. Dit is eigenlijk wel te doen voor iedereen met een goede conditie. Dan Treeport en het gif: ik heb het over businesscenter Treeport, en dat is er nog niet, dus ik weet even niet zo goed wat voor gif u bedoelt. Als het gaat over gif in de bomenteelt, dan staat de

voorzitter mij vast niet toe om daar uitgebreid met u over in discussie te gaan, want dat staat geloof ik niet in de perspectiefnota. Dan de opvang inheemse dieren: ik wil ze best een warm hart toedragen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, en waar resulteert dat dan voor de fractievoorzitter van D66 in? Want die opvang inheemse dieren, die heeft nog niet zo lang geleden gevraagd om provinciale steun en ik kan mij herinneren dat D66 niet onverdeeld positief was. Maar u bent er nu langs geweest. Bent u ook binnen geweest? Want dat raad ik u sterk aan. Is D66 bereid om in de toekomst erover na te denken om ook dit deel te laten zijn van dat sociaal natuurecologisch concept?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik knikte al dat wij niet binnen zijn geweest, helaas. Ik zie een gezamenlijk werkbezoek graag tegemoet. Dat lijkt me heel erg interessant. U weet inderdaad dat onze fractie wel wat zorgen heeft, en ook wat vragen. Volgens mij hebben we ook met elkaar een klein aanzetje gedaan, en daar kom ik verderop in mijn betoog ook over te spreken: over kerntaken en wat is nou des provincies en wat niet? Ik ben er nog niet helemaal over uit of een subsidie voor de inheemse dierenopvang nou dicht bij onze kerntaken staat, of niet. Maar laten we op werkbezoek gaan, dan kunnen we daar van gedachten wisselen, ook mijn fractie heeft daar vast gedachten over. Pakken we hem zo samen op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik zie inderdaad ook de D66-fietsen langs alle mooie, open velden, godzijdank nog, want als ik zo het beleid van D66 zo zie, wat ze willen, dan zullen we vooral langs inderdaad windturbines fietsen, langs eindeloze zonnepanelenakkers, waar in plaats van voedsel subsidie geoogst wordt. Ik heb bij motie 10 22 pagina's vol, klein lettertype, aan SDE-beschikkingen, 400 miljoen in een halfjaar. Legt u mij eens uit, want u zegt eigenlijk: met die wind en zon komen we een heel eind. Hoeveel procent van de energiebehoefte van Brabant gaan wij met alle plannen die uitgevoerd worden voor Brabant realiseren? Zegt u het nou eens eerlijk tegen uw kiezer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, u had een interessantere inleiding dan dat u uiteindelijk vragen had. Het gaat erom dat wij een landelijke afspraak hebben, die democratisch ook gewoon geborgd is, dat wij in Brabant 470,5 MW uit wind gaan opwekken. Daar hebben we ons aan gecommitteerd. Brabant is een provincie van afspraak is afspraak, ook al is het niet onze slogan, maar we gaan het wel gewoon doen. En dat is wat ik in ieder geval richting onze kiezers altijd zal uitdragen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, via u voorzitter. En de kiezer die denkt dat dat wat voorstelt. Dat stelt zeker wat voor, want het kost ongeveer 1 miljard euro subsidie de komende vijftien jaar. Dat zijn de beschikkingen. Zon wordt nog veel duurder. En zon en wind samen gaan in Brabant, als ik afga op de beantwoording van dit college, voor 1,69% , of sorry 1,67% van de energiebehoefte dekken. Dus u kunt mooie verhaaltjes houden over wat allemaal loopt op die wind- en zonne-energie, maar het stelt helemaal

geen ene bal voor en de Brabander wordt straat- en straatarm. Let wel: het kost al 1000 euro per Brabants huishouden aan wind.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Het punt is duidelijk. Ik dank u. Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik parafraseer, denk ik, de dagvoorzitter van de bijeenkomst waar u ook bij bent geweest: kameraad, wij gaan het met elkaar niet eens worden.

Door de Chaamse bossen zagen we in de bermen helaas veel afval liggen, huisraad, asbest, afval van wietplantages en drugsafval. Niet alleen de boswachters zijn het zat, maar vele Brabanders, en de fracties in dit huis trouwens ook. Daarom is het belangrijk dat 'Samen sterk in Brabant' voortgezet wordt. Via een motie wil D66 de financiering voor de komende jaren regelen. Samen met de VVD vroegen wij enkele jaren geleden de actie 'Een dumper is een stumper' te starten, maar er is meer nodig. D66 wil dat het college een Brabantbrede aanpak ontwikkelt om dit probleem tegen te gaan, door in gesprek te treden met gemeenten, om hen te overtuigen dat zij moeten stoppen met het onnodig lastigvallen van inwoners als het gaat om het wegbrengen van hun afval. Veel afval in de natuur ontstaat namelijk doordat inwoners bij de milieustraat ontdekken dat ze ervoor moeten betalen, niet kunnen pinnen en onnodig lang in de rij moeten staan. Wij dienen daarom een motie in.

Toch al behoorlijk moe, voelden een paar van ons de kilometers gewoon goed in de benen. Gelukkig is daar het vooruitzicht dat dit college een hyperloopverbinding in Brabant wil verkennen. Wat zou het mooi zijn als die bezoekers aan De Efteling tussen Tilburg, Den Bosch en het pretpark via deze innovatieve vorm binnenkort hun reis kunnen vervolgen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Boon, PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. En het drugsafval, wat gaat u daarmee doen? Daar hoor ik u niet over.

De heer **Meijer** (D66): Opruimen, lijkt mij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Opruimen, oké, maar hoe gaat u voorkomen dat het wordt gedumpt? Hoe gaat u zorgen dat we uiteindelijk de dumpers te pakken krijgen? Hoe kunnen we zorgen dat die criminele organisaties, dat we die gaan stoppen? Hoe gaan we preventief aanpakken, of blijven opruimen, en staan we hier over vier jaar nog te praten over opruimen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Als u doelt op cameratoezicht in het buitengebied, dan heeft mijn fractie daar grote zorgen bij, omdat het namelijk camera's plaatst in gebieden waar mensen vrij willen recreëren, en als partij die staat voor privacy hebben wij veel moeite met uw oplossingsrichting om overal maar camera's neer te hangen. Dat is mijn antwoord op uw vraag.

Onze kleine honderd kilometers zaten erop ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon mag nog reageren. Had u twee keer gehad? Excuus. Vervolgt u maar.

De heer **Meijer** (D66): Onze kleine honderd kilometers zaten erop. De maandag erop blikten we vol trots met de fractie terug op onze sportieve prestatie en over alle zaken die we onderweg zagen. Ik vertelde dat ik er over wilde opscheppen in onze perspectiefnota, waarop één van hen terecht zei: dit kun je niet zo uitspreken, dan is het net alsof D66 Brabant klaar is. Nou, voorzitter, ik verzeker u: dat is niet zo. D66 heeft namelijk drie speerpunten: focus op gezondheid, ruimte voor innovatie en een transparante, vernieuwende bestuursstijl.

Ten eerste die focus op gezondheid. Iedereen heeft recht op gezonde lucht. Omgevingsdiensten en GGD's hebben daarbij een belangrijke uitvoerende rol. Wat zij daarbij nodig hebben, is een duidelijke politieke visie. D66 blijft zich zorgen maken over die onduidelijkheid. Mede op ons verzoek is gezondheid in deze bestuursperiode een aspectbeleid geworden, maar het gevolg hiervan lijkt dat de helderheid naar de uitvoerende diensten ontbreekt. D66 ziet dat in de toekomst dus graag anders: gezondheid, net als energie, als een apart thema.

Rondom het thema gezondheid en gezonde lucht spreken we in dit huis veel en graag over de landbouw. D66 zou graag eenzelfde urgentie ontwikkelen om de emissiereductie bij mobiliteit en grootschalige industrie te realiseren. De komende maanden ontwikkelen de woordvoerders mobiliteit samen met partners in het veld de nieuwe visie op het openbaar vervoer. D66 wil dat proces bij deze perspectiefnota niet verstoren, maar rekent er wel op dat het college Mobility as a Service en toekomstbestendig OV lading gaat geven, die ook Brabanders buiten deze zaal aanspreken.

D66 pleit ervoor vrachtverkeer door de dorpen op zo kort mogelijke termijn te gaan reduceren. Dat kan door alternatieven te ontwikkelen middels rondwegen. Maar in 2018 kan dat gelukkig ook anders.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Nou heeft de PVV de afgelopen jaren bij herhaling moties ingediend om doorgaand vrachtverkeer uit de dorpskernen te weren. Ik kan mij niet herinneren dat wij daarbij veel steun hebben ontvangen van de D66-fractie. Wat geweldig dat u van mening kennelijk veranderd bent.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Terwijl u een sprintje naar de interruptiemicrofoon trok, sprak ik uit dat wij niet zozeer geloven in rondwegen en er blij mee zijn dat het in 2018 ook anders kan. Uw moties komen toch wel heel erg vaak neer op rondwegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, dat is pertinent onjuist. Wij hebben gezegd, bijvoorbeeld bij de N69, dat het eromheen kan via de A2. Wij hebben bijvoorbeeld gezegd de weg door Middelbeers, de N395, dat het over de A58 en de N269 kan. Hetzelfde bij Chaam en Baarle-Nassau. Daar hebben wij altijd voor bestaande wegen en nooit voor rondwegen gepleit. Dus dat klopt niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog alstublieft.

De heer **Meijer** (D66): Ja, bedankt voor deze feitelijke correctie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw De Hoon, CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Een bijzonder sympathieke motie, maar de vraag van ons is eigenlijk: u stelt hier dat er al heel erg veel oplossingen zijn, dat er al veel doordacht is. Welke pilotuitslagen hebben wij gemist?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou, ik ken uw fractie als zeer deskundig, dus ik denk niet dat u het gemist heeft. Waar het voor ons interessant is, en dat weet u ook, is tussen Eindhoven en Helmond, rondom die Automotive Campus. Daar worden heel veel experimenten gedaan met zelfrijdend vrachtverkeer, vrachtauto's die automatisch met elkaar op afstand blijven, mobiliteit die zich vormt als een zwaluwvlucht, zodat ze automatisch met elkaar in beweging blijven en daarmee ook afgestelde verkeerslichten automatisch doorgang vinden. Nou, dat soort oplossingen. Onze fractie pleit ervoor om die ideeetjes die rondom die Automotive Campus eigenlijk al heel erg veel bestaan – en ik ben ook benieuwd hoe het college daarnaar kijkt – uit dat Zuidoost-Brabantse hoekje te trekken naar de dorpen en het niet-stedelijk gebied, omdat wij denken dat er heel veel winst te halen valt als al die dingetjes die daar bedacht worden, slimme toepassingen, nu ook uitgerold worden over de rest van Brabant.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Uiterst sympathiek, daar waar het bijna de gevaarlijkste provinciale weg is, die A270. Heel benieuwd naar uw verdere betoog en de beantwoording van de gedeputeerde straks over de verdere uitleg, want nog altijd hoor ik u niet over daadwerkelijke uitkomsten, maar wellicht dat het debat meer geeft.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de PVV. Heeft u een nieuw punt, want op dit onderwerp heeft u al geïnterrupteerd?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, min of meer nieuw want ook hier hoor ik ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Min of meer is niet genoeg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ook hier hoor ik het PVV-standpunt, de vorige vergadering nog, om te gaan investeren in slimme verkeerslichten en dat soort systemen, waar wij al jaar-in, jaar-uit voor pleiten en om de haverklap met moties mee komen, heel toevallig niet vandaag. Nooit steun van D66 gezien en ik hoor hier werkelijk gewoon onze voorstellen uitrollen. Ga zo door, zou ik zeggen, mijnheer Meijer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog.

De heer **Meijer** (D66): Ja, dank voor het compliment, en als ik u dan feitelijk mag corrigeren: volgens mij hebben wij hier ook moties aangenomen rondom slimme mobiliteit, met steun van D66. En uw software voor verkeerslichten heeft een heel stevige toezegging gekregen. Dus volgens mij hebben we daar niet helemaal hetzelfde beeld.

Ik sla even over wat ik nog meer over mobiliteit wilde zeggen. Waar het ons vooral om gaat, en laten we dat centraal stellen, is dat we gaan focussen om dorpen waar bovengemiddelde fijnstofuitstoot plaatsvindt als gevolg van vrachtverkeer, te laten profiteren van al die innovaties die in Zuidoost-Brabant al zijn

ontwikkeld. Zo nemen we koudwatervrees bij de gemeenten weg en verbeteren we bovendien de kwaliteit van de Brabantse lucht.

Rondom het thema Ruimte, mijn tweede onderwerpje, is D66 erg tevreden met de voortgang van dit college. Specifiek op het thema energie zien we een enorme dynamiek ontstaan. D66 wil dat de energietransitie van alle Brabanders is. Ten eerste roepen wij daarom alle gemeenten op hun duurzaamheidsvisies tot uitvoering te brengen. Mag er nu wel of geen zonneweide komen? Hoe groot mag deze zijn? Op welke wijze kunnen inwoners hiervan profiteren? Kan het college ons hieromtrent een stand van zaken geven? D66 wil namelijk voorkomen dat door politiek gebabbel over visies het enthousiasme van de Brabanders als een slecht Bavariabiertje doodslaat.

Om het enthousiasme aangewakkerd te houden zou de provincie wat D66 betreft nog meer voorbeeldgedrag mogen tonen. Vorig jaar namen we de motie 'Brabantse E-Catcher' al aan, maar daar houdt het niet op.

De plaatsvervangend voorzitter: Interruptie de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Vindt D66 het ook een goede zaak dat we bijvoorbeeld eens een register zouden krijgen waar we precies de voortgang kunnen zien van al die mooie zonne- en windprojecten en dergelijke, daarbij ook het kostenplaatje voor de belastingbetaler, en hoeveel stroom er opgewekt wordt, in hoeverre doelstellingen behaald worden? Lijkt dat u geen schitterend idee om daar een heel mooi overzicht op de provinciale website te zetten?

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou, waar het om gaat, mijnheer Van den Berg, is niet per se dat ik nog meer details nodig heb. Als politicus willen wij ons toch wel een beetje focussen op wat haalbaar is. We maken veel uren, uw fractievoorzitter nog meer, en wij willen ons dus beperken tot wat haalbaar is als politicus. Maar waar ik het met u eens ben, is dat iedere Brabander wel moet zien: wat zijn nou de projecten rondom duurzame opwekking van energie, wat is daar nou precies het profijt van, waarom doen we dat eigenlijk? Ik wil niet dat we met elkaar een indoctrinatiecampagne beginnen waarmee iedere Brabander alles maar moet zien wat we in dit huis doen, maar ik zou het wel prettig vinden, en D66 pleit daar ook altijd voor, dat iedere Brabander gewoon kan zien: wat zijn we aan het doen met die energietransitie en waarom is dat belangrijk?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, fantastisch, dat vinden wij ook en daarom hebben wij ook motie 10 ingediend, waarin het kosten- en batenplaatje staat. En dan ziet u dus inderdaad, als we het over details en haalbaarheid hebben, dat er over de eerste helft van 2017 alleen al voor Brabant aan zonprojecten 400 miljoen euro beschikt is. En dat zijn ... Is dat haalbaar voor de Brabander, die 400 euro per gezin? Daarbovenop komen nog projecten die onder de postcoderoos vallen, daarbovenop komen nog saldering van particuliere zon, dus we zitten gauw aan een miljard euro in een halfjaar wat er doorgaat. Ik vind het belangrijk, en ik hoop dat u dat ook vindt, dat de belastingbetaler daar ook een beetje inzicht in krijgt wat dat nu eigenlijk allemaal kost.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik ga u nu afronden. Uw punt is helder. De heer Meijer vervolgt zijn betoog.

De heer **Meijer** (D66): Ja, mijnheer Van den Berg, ik moet u heel eerlijk bekennen dat door de enorme bijlage die u bij die motie heeft gedaan, die zoveel afkeer in onze fractie heeft gekregen, dat er zó'n pakket papier nodig was als bijlage bij uw motie, dat ik er nog niet aan toe ben gekomen om hem inhoudelijk te beoordelen. En mijnheer Van den Berg, voordat u nou een interruptie doet: ik zal u toezeggen dat we die gaan bekijken en op de inhoud zullen beoordelen, om vervolgens te komen tot ons oordeel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg. Heel kort alstublieft.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, die inhoud van die motie is heel simpel. Daar staan alle Brabantse projecten alleen op het gebied van zon-PV op. Het zijn 22 pagina's à 33 projecten met minimaal een ton subsidie. Alles bij elkaar praten we over 397 miljoen euro. Dat is de inhoud en ik wou u eens laten zien hoeveel geld hier de lucht in vliegt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Meijer vervolgt zijn betoog.

De heer **Meijer** (D66): U heeft mij en mijn fractie vooral laten zien hoeveel papier u kunt produceren. Vorig jaar namen wij de motie 'Brabantse E-Catcher' aan, maar daar houdt het voor ons niet op. Is het college bereid om een Brabants windpark aan te schaffen, zes Kindmolens aan de grenzen van onze provincie, om iedereen welkom te heten in duurzaam Brabant, koploper in de energietransitie? Uiteraard zeg ik 'Kindmolens', dit zijn windturbines waarvoor speciaal ook kinderen een aandeel kunnen kopen en rente kunnen ontvangen. Zo beschermen we de energietransitie tegen grote buitenlandse investeerders die vooral voor eigen gewin instappen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Porthoine, VVD. Daarna zag ik eerst de heer Van Vugt en daarna de heer Van den Berg.

De heer **Porthoine** (VVD): Mijnheer Meijer, u begon uw betoog met uw tevredenheid met de dynamiek van ons hele energieprogramma. Er zijn nog heel veel dingen daarbinnen die we nog moeten realiseren en iedere keer hoor ik u weer met die symboolmoties komen. Ik heb hier in het gebouw nog niet heel veel zien gebeuren en de windmolens buiten, de grote projecten, die hebben we nodig om aan die 470 MW te komen. Draagt dat nou werkelijk iets bij aan de beweging die we op dit moment proberen te maken? Want er komt er straks weer een over het onderwerp ABC. We hebben te veel, vind ik, symbolische moties waarmee we allemaal steeds ad hoc benadrukken hoe belangrijk het is waar we mee bezig zijn, maar ik zie niet in wat dan de bijdrage is aan de structurele beweging en het grote programma dat we proberen uit te voeren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik wil wel stevig afstand nemen van uw notie dat wij met alleen maar symbolische moties zouden komen. Kijk, wij kennen deze gedeputeerde Energie als iemand die veel energie erin steekt om dingen voor elkaar te krijgen, projecten te realiseren. Wij horen ook heel veel projecten die heel goed gaan. Er gebeurt een hoop, er zit beweging in Brabant. Wat ik met u eens ben, is dat het niet altijd even transparant en even duidelijk is voor ons. Maar als ik u dan toch even de spiegel mag voorhouden, mijnheer Porthoine: wij krijgen Statenmededeling na Statenmededeling over dit onderwerp en wij agenderen als Statenleden zelf niet zo heel veel van die Statenmededelingen, om dan

ook daadwerkelijk met het college in gesprek te gaan over wat er dan gebeurt. Dus als u meer wilt weten wat er dan toch al gebeurt, dan zeg ik: agendeer dan vaker die Statenmededelingen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Porthoine.

De heer **Porthoine** (VVD): Nou, dan heeft u, denk ik, aan mij precies de goede, want volgens mij was het de VVD die hier op 23 maart een rondetafelbijeenkomst organiseerde, omdat wij die behoefte met u delen, dat wij veronderstellen dat er wel veel gebeurt, maar dat de gedeputeerde zelf in die bijeenkomst ook aangaf dat wij dat niet met alle Brabanders zo delen, waardoor er buiten dit huis een veel lager besef ligt van al die goede dingen. En daarnaast: wij hebben dit huis nog niet omgebouwd tot een E-Catcher en u komt met het volgende project, een windmolenpark, waarbij ik principieel zeg dat de provincie nooit een energiebedrijf wordt, tenzij u het idee heeft dat we dat over tien jaar à la Essent kunnen verkopen, want dan wil ik er nog wel met u over meedenken. Kortom, ik vraag mij af hoe die symboolwerking bijdraagt aan de grote beweging, waar we echt nog een paar slagen moeten maken, waar we op dit moment met elkaar hier voor staan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga door naar de heer Van Vugt voor een interruptie. Ik hoorde geen vraag. CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter. Ik ga een heel eind mee met de opmerking van de heer Porthoine als het gaat om het voortdurend produceren van plannen, plannen, plannen en suggesties, maar de daadwerkelijke uitvoering laat toch wel op zich wachten wat betreft de echte resultaten op energiegebied. Nu ligt er weer een plan en ik vind inderdaad dat we eerst eens moeten werken, want we gaan opnieuw de organisatie belasten met het uitwerken van een plan, terwijl we weten dat de organisatie lange tijd nodig heeft gehad om op oorlogsterkte te komen. Ik vind: laten we eerst doen wat er al ligt. Bent u het daarmee eens?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou, ik zou willen dat de organisatie inderdaad in een stand zit dat ze doen wat wij willen. Ik weet alleen niet of uw veronderstelling dat ze dat op dit moment niet aan het doen zijn, klopt. Ik pass die vraag graag door naar het college, om u daar een antwoord op te geven. Maar wat ik wel constateer, is dat we in Brabant nog niet op vol tempo zitten, en volgens mij constateerde u dat ook met ons tot kort geleden, namelijk: het gaat niet hard genoeg, het gaat niet hard genoeg, we redden het niet, we redden het niet. En dat signaal, ook vanuit de CDA-fractie, hebben wij geprobeerd concreet te maken door tegen het college te zeggen: nou, weet u wat, dan zetten we nog een stap vooruit en ga dan aan de slag met zo'n windpark.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, maar dat is nou precies het punt. Er ligt al veel, bijvoorbeeld het hele verhaal rondom de sportverenigingen, en ik merk keer op keer dat er moties aan te pas moeten komen om het college weer op kracht te zetten daarop. Laten we dat nou eerst eens doen. Laten we nou ook het geld eens besteden dat er beschikbaar is, om dat tot uitvoering te brengen, voordat we weer met nieuwe plannen komen die weer heel veel uren kosten om uit te werken. Dat is mijn punt: laten we nou doen wat er ligt.

De heer **Meijer** (D66): Waar de CDA-fractie en D66 fundamenteel, denk ik, van inzicht verschillen – en nogmaals: ik pass hem graag door naar het college – is dat er op dit moment nog niks zou gebeuren. U wekt nu de suggestie dat het nog niet tot uitvoering komt, en die observatie deel ik niet met u. De D66-fractie ziet dat er een hoop gebeurt, dat er veel dynamiek is, dat er veel projecten worden gestart. Alleen, het gaat ons erom dat we uiteindelijk die doelstelling gaan halen, en dan helpt het misschien wel als de fracties in dit huis zeggen: hóp, ambtelijke organisatie, ga maar eens verkennen of we niet ook zo’n windpark tot ons bezit kunnen krijgen. En richting de heer Portheine: net als in een huwelijk, je weet nooit zeker hoe lang het duurt. Dus hoe lang wij dit windpark tot ons bezit gaan houden, ja, je weet het niet. Misschien tien jaar, misschien twintig jaar, misschien voor de rest van de eeuwigheid. Who knows.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. U heeft het steeds over ‘uw doelstelling’. Als alle wind is uitgerold, en dan praten we over bijna 200, meer dan 200 m hoger turbines in Brabant, dan praten we over 2,5 miljoen zonnepanelen. Dan zitten we op 1,67%, nogmaals, tegen miljardenkosten. Wat is uw doelstelling qua zon en wind? Hoeveel procent ...? Met Kindmolens, verschrikkelijk, mijn collega had het over een Groene Sekte, nou, daar zijn we hier beland. Hoeveel procent wind en zon moet er zijn volgens uw doelstelling?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik denk dat u weet, mijnheer Van den Berg, dat D66 een groot voorstander is van energieopwekking uit duurzame middelen, en dan is er dus nooit genoeg. Er is altijd zon, er is oneindig veel zon, dus laten we dat nou zo ontzettend benutten. Nederland is een winderig land. Laten we die wind nou benutten. Ik zou bijna Jan Terlouw gaan citeren, maar laat ik dat niet doen, want dan help ik u vooral in uw beeld van een sekte.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Even afgezien van de technische onmogelijkheid omdat je ook iets hebt als windschaduw, een technische onmogelijkheid omdat je zoiets hebt als netbalanceren, netaanpassing, netbalans en überhaupt de financierbaarheid van het hele verhaal: hoeveel windturbines mogen hier staan? Bent u het eens met Urgenda dat wij vierduizend windturbines moeten zetten op land, dat wil zeggen op elk postzegeltje Nederland van 2,8 km bij 2,8 km een 200 m hoge turbine? Is dat uw planning?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nee, D66 heeft zich ook gewoon te houden aan het bestuursakkoord en we hebben in het bestuursakkoord afgesproken dat we in ieder geval die 470,5 MW, waar we landelijk ook afspraken over gemaakt hebben, gaan realiseren. Dus als u het op dit moment aan mij, in deze zaal, in deze context, vraagt, dan is dat mijn antwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Uijlenhoet, GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, dank u wel. Op zich een sympathiek voorstel, maar het lijkt wat ons betreft toch een beetje een soort vlucht naar voren, van: we deden nog niet zoveel, of het gaat

eigenlijk niet hard genoeg, dus laten we nou proberen het zelf te gaan doen. Maar welke benadering zit er nou achter? Hoe denkt u nu eigenlijk dat, door het zelf te gaan doen, u daarmee de bouw van ..., de ontwikkeling van windparken kunt versnellen? Hoe ziet u dat voor u?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou, u ziet in de motie ook staan dat het windpark A16 eigenlijk wel een mooi voorbeeld is, waarin vier gemeenten eigenlijk het initiatief hebben genomen om dat te realiseren. Ik ben eigenlijk wel heel benieuwd naar het antwoord van het college, als ze deze motie lezen, en ik ben ook wel heel benieuwd naar hoe de heer Van Merrienboer hier naar kijkt, of hij met zo'n aanpak, zoals bij de A16 eigenlijk getoond is, of hij ziet, van: als we die aanpak nou eens wat vaker gaan doen, en ook bij andere gemeenten gaan inprikken van: joh, ziet u dit zitten? Ja, dan denk ik dat dit een heel realistisch voorstel is eigenlijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter. Dat windpark A16 is toch op een wat andere manier vormgegeven. Dat is niet gekocht door de gemeenten of zo, maar wordt ontwikkeld samen met grondeigenaren, met projectontwikkelaars en met burgers, kleinverbruikers – daar zijn we ontzettend blij mee. En dat brengt mij op mijn volgende punt: hoe denkt u nou in dit model, als de provincie zelf een windpark gaat ontwikkelen, die kleinverbruikers te kunnen benaderen? Want juist die betalen de hoogste lasten. Zou het niet veel slimmer zijn om met datzelfde geld die burgers van Brabant in positie te brengen om inderdaad in plaats van 25% windturbines te krijgen, of daarin te participeren, zoals in de A16, maar bijvoorbeeld voor 100%? Zorg er nou voor dat die Brabanders in positie komen. Zou dat niet veel slimmer zijn? Wat vindt u daarvan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou, ik ga een heel eind met GroenLinks mee. D66 vindt het belangrijk dat ook inwoners kunnen participeren in dit soort projecten. Daarom is ook letterlijk in de motie opgenomen dat we het eigenaarschap van die windturbines nadrukkelijk bij de inwoners zelf, bij de Brabanders, leggen voor ten minste 66%. Ja, als partij moet je toch een percentage kiezen. Wat interessant is, is dat wij dit ook koppelen aan de structurele financiering van de energietransitie. Wat wij zien, is dat er zorgen zijn over de structurele financiering van die energietransitie. Weten we zeker dat daar inderdaad funding onder blijft liggen? En dan vonden wij het wel een heel mooi model, vanuit goed rentmeesterschap. D66 zegt: laten we dan een deel van de opbrengsten gebruiken voor de structurele financiering van teams hier in dit huis et cetera.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja. Kan de heer Meijer nou toch eens concreet aangeven hoeveel extra opgesteld vermogen hij dan echt wil gaan realiseren in Brabant aan wind op land? Want we hebben 470 megawatt staan, maar tot hoe ver wil hij nou eigenlijk gaan? Moet echt heel Brabant vol komen te staan met windmolens, of Kindmolens, waarbij kinderen geïndoctrineerd worden met uw zotte plannen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik deel uw beeld niet dat we al voor 470,5 MW hebben staan. Daar moeten we nog iets voor realiseren en dit project kan bijdragen aan de realisatie van die landelijke afspraak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem. Had u nog een tweede reactie?

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou ja – dank u, voorzitter –, ik hoor de heer Meijer toch zeggen van: ja dit draagt bij aan die doelstelling, maar ik begreep dat hij nog meer zou willen. Houdt het dan ook op bij die 470 megawatt, of moet er nog meer bijkomen wat D66 betreft? Moet Brabant nog voller komen te staan met die vreselijke windturbines?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. D66 is een fractie van experimenten. Wij zijn heel erg benieuwd: als we dit nou eens realiseren om tot die 470,5 MW te komen, of dat tot animo leidt, of het inderdaad leidt tot enthousiasme bij de Brabanders. En als dat zo is, en we concluderen: hé, dit werkt, laten we het dan vooral verder voortzetten en laten we vooral niet doen dat we dit eenmalig mogen doen. Maar laten we wel met elkaar evalueren, en daar is uw fractie toch ook altijd een voorstander van, om altijd even te kijken of het u goed bevallen is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Portheine, VVD.

De heer **Portheine** (VVD): Mijnheer Meijer, u begon uw betoog met het belang dat u hecht aan 'afpraak is afspraak', en dat gaat ook over die 470 MW. Per welke datum hebben we met het Rijk afgesproken dat we die 470 MW moeten leveren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dan lees ik letterlijk de motie voor: 2020.

De heer **Portheine** (VVD): En als u nu over windmolens praat, ongeacht of de provincie daar dan de exploitant van is of een willekeurig initiatief in Brabant, hoe lang bent u dan onderweg voordat die windmolens er daadwerkelijk staan en ook een bijdrage leveren aan die afspraak?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik hoor wat u doet en dat doet u slim. U suggereert hier dat het niet realistisch is om dit in anderhalf jaar tijd ook daadwerkelijk neer te zetten. Ik weet niet of dat zo is. Ik denk dat er best wel procedures zijn, en middelen zijn, om dat daadwerkelijk gerealiseerd te krijgen in anderhalf jaar. Het wordt krap, het wordt spannend, maar wat ik veel belangrijker vind, mijnheer Portheine, is dat wij een landelijke afspraak hebben. En stel nou dat wij tot de conclusie komen dat we in 2020 die parken niet hebben staan, en het draait niet allemaal, dat we op zijn minst kunnen zeggen: maar wij hebben vanuit de provincie Noord-Brabant wel onze verantwoordelijkheid genomen, kijk, we hebben zelfs een eigen windpark ontwikkeld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): U zegt dat ik suggereer, maar ik suggereer niks. Ik stel alleen een vraag naar een paar feiten. De praktijk is dat ik geen enkel windmolenproject in Brabant ken dat binnen twee jaar van plan tot operationeel doorlopen is, en zeker niet als je dat op een zorgvuldige manier wilt doen, met de omwonenden, die wel degelijk niet alleen over de lusten en de lasten betrokken moeten worden. Dat hebben we in Moerdijk gezien, dat is een goed voorbeeld, maar dat red je niet in twee jaar. Dus ik zou zeggen: zou het niet sympathieker zijn om in uw motie te kijken of we bestaande initiatieven kunnen versnellen en kijken of die capaciteit operationeel kan worden, in plaats van met symbolische Kindmolens? Dan denk ik aan nog niet eens 1 MW. Dat draagt eigenlijk niets bij aan de capaciteit die we nog moeten plaatsen. Dus mijn vraag is: wat gaat ons dat brengen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Twee dingen. We moeten niet het misverstand wekken dat Kindmolens een soort kleine variant van windmolens is. Kindmolens is de term die je gebruikt op het moment dat je definitief zegt: het aandelenpakket komt beschikbaar voor jongeren. Mijnheer Portheine, het is een antwoord op uw vraag hè? Dus het lijkt me wel sympathiek dat we dat met elkaar wel definiëren als goed, hè? Het zijn niet kleine windmolentjes, of van die dingen die je in je cocktail krijgt. Als u bedoelt: ga eens verkennen of je deze aanpak kan gebruiken op de projecten die al bij het college bekend zijn, dan wil ik best een eind met u meegaan. Dus dan denk ik dat we de beantwoording van het college maar even moeten afwachten. En als het college zegt: 'nou, we horen wat er in deze motie bedoeld wordt en we zien projecten waar deze aanpak toepasbaar is', nou, wellicht kan de D66-fractie dan zeggen: nou, dan definiëren we hem ook zo dat die moet aansluiten bij reeds bekende projecten. Maar daarvoor heb ik echt gewoon even het antwoord van het college nodig, voordat ik die stap met u kan zetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heren. Ik zit even te aarzelen of ik u allemaal opnieuw het woord geef, want u heeft op dit onderwerp allemaal al het woord gevoerd. Dus ik wil echt iets nieuws horen, maar niet nog een keer dezelfde vraag in een andere vorm nog een keer stellen, want ik merk ook heel veel onrust in de zaal. De aandacht gaat verslappen. Dus kort en krachtig een vraag stellen en daarna gaan we door met het volgende onderwerp. Kort en krachtig alstublieft.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, maar het is wel even belangrijk. De gedeputeerde Spierings die gaf tijdens de Brabantse Energie Alliantie aan dat er een nieuwe ronde 'Wind op land' komt en het zal mij niet verbazen als dat in het komende Klimaatakkoord – daar heeft u wel over gesproken, ik zie u 'nee' schudden –. dan wil ik graag weten wat, ook van de gedeputeerde, hoeveel megawatt u in gaat zetten, of van D66, hoeveel megawatt we daar gaan leveren. Ik vind het ook belangrijk dat de Brabander weet hoeveel molens hij nog in zijn achtertuin kan verwachten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is helder. Ik stel voor dat we even de drie vragen bij elkaar pakken en dan één beantwoording. De heer Van Vugt en daarna de heer Uijlenhoet, of vergis ik mij? De heer Uijlenhoet mag eerst.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb toch nog even een vraag aan D66, meer in ideologische zin. Want hoe past dit verhaal nou, van een soort staatswindmolens, bij een toch wat meer liberale partij zoals we D66 kennen? Hoe vertelt u dit nou naar uw achterban?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De vraag van de heer Van Vugt. Dan kan je ze in één keer beantwoorden.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, die ligt aardig in het verlengde, voorzitter. Want wat wij juist willen beogen met die energietransitie is de grote massa bereiken. En hoewel uw voorstel sympathiek is om meters te maken, bereiken we waarschijnlijk het omgekeerde, namelijk een door de overheid soort gedictieerd plekje van: en daar gaan wij windmolens zetten, terwijl wij liever hebben dat het van onderop komt, en liefst ook nog in coöperatief verband, zodat het echt van de mensen wordt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog en beantwoording.

De heer **Meijer** (D66): Ja, precies. Ik ga proberen van achter naar voren te beantwoorden, voorzitter, maar ik ben nog niet in het gedeputeerdenklasje geweest, dus ik weet niet of me dat allemaal lukt.

De opmerking van de heer Van Vugt: we willen graag dat de energietransitie vanuit de Brabanders zelf komt. Dat deel ik heel erg met u. D66 wil ook juist dat de energietransitie van alle Brabanders wordt. Wat er dan soms nodig is, is politieke moed en politieke daadkracht, om te zeggen: we zetten nu een stap naar voren vanuit de provincie, en wij zeggen: dit gaan we in ieder geval doen. En vervolgens stellen we via aandelenpakketten, of deelnemingen, of hoe dat financieel-technisch ook maar mag werken – en dat vragen we juist om te onderzoeken aan dit college –, stellen we de participatie van inwoners op die manier beschikbaar, zodat zij ook gaan profiteren van die windmolens. Dan suggereert u dat wij daarmee niet kijken naar waar die windmolens moeten komen. Dat is natuurlijk onzin. Het staat ook helemaal niet in deze motie, dat wij gaan dicteren waar de molens moeten komen. Dat is juist aan de heer Van Merrienboer, om met zijn collega-wethouders eens te verkennen van: waar kunnen we nog windparken realiseren en hoe gaan we dat dan samen doen?

Dan de opmerking van de Uijlenhoet, om te kijken: hoe leg je dat nu ideologisch, als liberaal, uit aan de achterban?

De heer **Uijlenhoet** (GL): Toch even voor de duidelijkheid, u heeft ...

De heer **Meijer** (D66): Ik ga echt de vraag beantwoorden, anders vergeet ik het als we nu interrumperen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik had u gevraagd even te wachten. Ik wil eerst de zin laten afmaken.

De heer **Meijer** (D66): De opmerking van de heer Uijlenhoet hoe je dat ideologisch uitlegt. Wij zijn in goed contact met onze achterban en D66'ers zijn over het algemeen erg voorstander van de energietransitie. Dat daar politieke moed voor nodig, en draagkracht bij de achterban is, om daadwerkelijk als overheid ook stappen vooruit te zetten, daar maak ik me geen enkele zorg over. Dat krijgen wij echt wel uitgelegd, maar bedankt dat u zich daar zorgen over maakt. Waar het dan wel om gaat, is dat dat financiële instrument erin blijft zitten, dat een deel van de opbrengsten van dat windpark ook daadwerkelijk terugvloeit naar alle Brabanders. Dat is het mooie van wat er in deze motie staat hè: dat een derde van de opbrengsten ook gewoon beschikbaar komt, of nee, twee derde zelfs, voor de Brabanders zelf. En daarmee los je dan uiteindelijk ook het participatievraagstuk wel op, zonder dat je in de afwachting houding hoeft te gaan zitten van mensen die zelf met initiatieven komen. U bent zelf een voorbeeld van iemand die inderdaad zelf al genoeg draagkracht heeft om tot initiatieven te komen, en u organiseert ook clubs om zich heen, en u realiseert dat, maar zo is natuurlijk niet iedere Brabander. En het voorbeeld van de A16 is juist dat, als je zelf een stap naar voren zet, en je zegt zelf: wij gaan dit gewoon doen, dat je vervolgens je draagvlak organiseert.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer, dank u. De heer Van Vugt wou net al reageren. Ik heb hem eventjes gevraagd te wachten. Bij dezen.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, het was een hele lange zin, voorzitter. Ik heb u echt zelf horen zeggen, toen u met de argumentatie voor de motie op de proppen kwam, dat de windmolens geplaatst moesten worden aan de grenzen van de provincie. Dus in die zin heeft u wel een beeld van ook de locaties.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Als die beeldspraak leidt tot deze verwarring, dan zal ik hem duiden als beeldspraak ten behoeve van de mimiek in mijn betoog.

Niet alleen de transitie rondom energie is volop in beweging. Het college zet belangrijke stappen rondom het aardgasvrij maken van Brabant. Wij verzoeken het college om naast de 2 miljoen die nodig zijn voor de eerste tranche aardgasvrije woningen in de B5, in de integrale begrotingswijziging die volgens GS vóór de zomer nog mag worden verwacht, ook een bedrag op te nemen voor woningen in de M7, en dat zijn de Midden-Brabantse gemeenten, zeg maar de club vlak achter de top. Zo maken we de energietransitie voor alle Brabanders mogelijk.

Ten slotte, voorzitter, rond ik snel het hoofdstukje energie af voordat de heer Van den Berg hier is. Ten slotte de transparante, vernieuwende bestuursstijl. Het college van Brabant heeft de afgelopen jaren bewezen hoe nieuwe spelers aan andere tafels tot vernieuwende inzichten komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Heeft u een nieuw punt op het gebied van energie? Want de discussie begint zich te herhalen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Jazeker. Nou nee, kijk, de D66 kan ik, ken ik ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik was nog niet uitgesproken, mijnheer Van den Berg. Ik wil geen herhaling van de discussie, dus echt nieuwe punten, en kort en krachtig alstublieft.

De heer **Van den Berg** (PVV): Uiteraard, altijd nieuw. Ja, ik ken D66 als een echte Europese partij, en de EU en alles moet hetzelfde zijn, maar wat zien we nu? U wilt tegen onvoorstelbaar hoge kosten aardgasvrij. Ondertussen bouwen ze in Duitsland 5 gigawatt aan nieuwe centrales bij, België gaat over, massaal, op gas en wij worden aardgasvrij. Wat vindt u daar nou van, zou dat in Europa niet wat beter geregeld kunnen worden?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ten eerste veronderstelt u dat D66 een partij is die zegt dat het overal hetzelfde moet worden. Dat is absoluut niet zo. Waar u pleit dat nieuwe elementen geen plekje zouden kunnen krijgen in deze samenleving, is D66 juist een partij die zegt: diversiteit is echt welkom. Hoe meer verschillen hoe beter, daar wordt het alleen maar leuker van.

Dan op de inhoud van de motie. Wij zien in Nederland een beweging van het aardgas af. Gelukkig ziet het college dat met ons. Zij hebben een initiatief genomen om in aardgasvrije wijken een stap vooruit te zetten. En wij zeggen: nou, laat nou niet alleen de B5 daarvan profiteren, maar verbreed dat ook, en zorg dat ook de gemeenten één niveauje daaronder, qua omvang, daarvan kunnen profiteren. Dat is eigenlijk wat we in deze motie heel simpel voorstellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, wat vindt u van het idee dat wij, als wij alles elektrisch willen doen, wat u wil doen, dat wij ongelooflijk veel gascentrales nodig zullen hebben om onze huizen te verwarmen bijvoorbeeld? Hoe gaat u dat oplossen? U heeft werkelijk geen idee over wat voor energiehoeveelheden wij praten. U heeft überhaupt geen idee over de energiehuishouding in Nederland. En als u dat wel zou hebben, dan zou u niet eens peinzen over iets als aardgasvrij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Dit punt heeft u al vele malen gemaakt.

De heer **Van den Berg** (PVV): Hoe gaat u voor energie zorgen twee weken kou in december ...?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Zonder gas ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: U had dit punt al vele malen gemaakt. Ik stop deze discussie. Dankuwel. Mijnheer Meijer, ik stel voor dat u uw betoog verder vervolgt.

De heer **Meijer** (D66): Ja, gelukkig hadden de heer Van den Berg en ik elkaar al een kratje bier beloofd om dit soort discussies te voeren.

Voorzitter. Ik wil echt doorgaan naar het laatste punt. Ten slotte de transparante, vernieuwende bestuursstijl. Het college ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik was even afgeleid, dank u. Een vraag van u, mijnheer Van den Berg?

De heer **Van den Berg** (PVV): Jazeker, voorzitter. Wat vindt de heer Meijer nou belangrijk: dat wij dat met een kratje bier bespreken, of dat de Brabantse kiezer een verklaring van D66 mag geven – en dat mag u van mij op uw website doen – hoe u voor die energie gaat zorgen op het moment dat we een zogenaamde Dunkelflaute hebben? Dan gaat u maar eens vertellen hoe wij dat zonder gas, zonder kolen en zonder kernenergie gaan realiseren. Dan zullen we eens verder kijken, met het kostenplaatje erbij. En als u dat op een fatsoenlijke manier lukt, krijgt u van mij een kratje bier.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ten slotte de transparante, vernieuwende bestuursstijl. Het college van Brabant heeft de afgelopen jaren bewezen hoe nieuwe spelers aan andere tafels tot vernieuwende inzichten komen. Dit leidt tot nieuwe dynamiek en vernieuwende oplossingen. De aanpak van maatschappelijke opgaven in Brabant is volop in beweging, maar ook bestuurlijk Brabant is volop in beweging. De provincie Noord-Brabant heeft meegedaan aan deze veranderingen, gelukkig. Het profiel van de provinciale organisatie heeft zich steeds aangepast aan de wijzigende maatschappelijke omstandigheden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, hij heeft het over transparantie en overleggen, maar hoe transparant zijn die overleggen rond zo'n energieakkoord? Hoe transparant zijn die overleggen

aan al die overlegtafels over asielhuisvesting geweest de afgelopen jaren? Dat zijn allemaal weinig transparante ontwikkelingen geweest die wij in deze provincie hebben gezien en die D66 wel allemaal van harte heeft gesteund. En dan zult u misschien zo meteen wel zeggen van: ja, dat van die asielhuisvesting, dat hebben wij, dat hebben wij niet geregeld, maar u heeft het wel zelf gesteund met de motie die hier in deze Staten is ingediend van 'Brabant neemt haar verantwoordelijkheid'. Dus hoe kunt u nu zeggen dat dit een transparante ontwikkeling is geweest, terwijl er juist allerlei bestuursakkoorden zijn gesloten buiten het zicht van de volksvertegenwoordiging om?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Het is wel interessant dat ik de heer Van Hattem moet uitleggen hoe dat dan werkt. Wij hebben een volksvertegenwoordiging en we hebben bestuurders. En bestuurders doen dingen, die realiseren ambities, die zorgen voor oplossingsrichtingen en die realiseren akkoorden. Vervolgens is het uw en mijn taak om vervolgens als volksvertegenwoordiging daar vragen over te stellen, kritische vragen – daar bent u goed in –, vragen als u zorgen heeft, bij te stellen op het moment dat u het niet prettig vindt, moties in te dienen om zaken af te keuren – dat kunt u ook, sterker nog: u kunt het op heel veel verschillende niveaus zelfs.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. U zit er blijkbaar nogal vol van, maar het punt is en blijft: u beweert hier dat het allemaal transparant gebeurt, maar het sluiten van die bestuursakkoorden gebeurt helemaal niet zo transparant. Wat is daar nu transparant aan op de manier waarop dat is gebeurd? Kunt u dat eens uitleggen? Dat is mijn vraag die ik u stel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik wou nog een venijnige opmerking maken over waar ik vol van zat, maar de wijze waarop dat hier, in dit huis, geregeld is, is dat wij uitgaan van vertrouwen. Wij hebben een college, dat mag erop rekenen dat zij in deze zaal het vertrouwen heeft om een aantal zaken te realiseren. Zo werkt dat in de volksvertegenwoordigende democratie, zoals wij die op dit moment met elkaar hebben afgesproken. Dat betekent dat ik dus ervan uitga dat deze gedeputeerden in principe de juiste zaken doen en zij mogen erop rekenen dat wij hen daarin vertrouwen. En hoe het werkt, is dat wij vervolgens kritische vragen kunnen stellen en hen terug kunnen roepen en tot de orde kunnen roepen et cetera, op het moment dat daar eindresultaten komen die ons, of u, zorgen baren. U kunt dat agenderen hè, u kunt er een vergadering voor organiseren, u kunt themabijeenkomsten organiseren, u kunt inspraakrondes organiseren, van alles. We hebben een heel rijk democratisch instrumentarium om deze gedeputeerden op een gegeven moment te bevragen over de akkoorden die zij sluiten met maatschappelijke partners. Maar als u de ambitie heeft om naast al die volksvertegenwoordigende rollen die u heeft, ook nog aan tafels te gaan zitten wanneer het college in gesprek is met maatschappelijke partners, ja: u moet het vooral doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. U komt nu met een heel verhaal over vertrouwen in het college et cetera, maar mijn vraag heeft u nog steeds niet beantwoord. Wat is er dan volgens u transparant aan? Want u beweert dat het transparant gebeurt, maar ik heb niks gezien van die transparantie. Sterker nog: wij hebben zelf stukken opgevraagd over allerlei overlegtafels, die hebben we

niet gekregen, die worden geweigerd. En wat is er dan transparant, in uw beleving, want u bent degene die het hier poneert, aan zoals dit georganiseerd is, al die bestuursakkoorden die we de laatste tijd voorbij hebben zien komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer, vervolg uw betoog, want deze vraag is al eerder gesteld.

De heer **Meijer** (D66): Oké, voorzitter.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, maar er is helaas geen antwoord op gekomen, moeten we concluderen.

De heer **Meijer** (D66): Ja, maar ik moet van de voorzitter toch echt doorgaan, mijnheer Van Hattem.

De provincie Noord-Brabant heeft meegedaan aan alle veranderingen op bestuurlijk gebied, gelukkig. Het profiel van de provinciale organisatie heeft zich aangepast aan de gewijzigde maatschappelijke omstandigheden. Het IPO omschrijft het huidige profiel van de provincies als 'gebiedsregisseur' en er staan nieuwe veranderingen voor onze deur. De energietransitie, klimaatadaptie, handhaving en veiligheid vormen de uitdagingen van de toekomst. D66 vertrouwt erop dat gemeenten, individueel of in regionaal verband, de opgaven, bijvoorbeeld in het sociaal domein, goed op kunnen pakken. De provincie kan zich vervolgens beperken tot een regierol in dezen. Het is aan politieke partijen in dit huis om hier de komende bestuursperiode kleur in te gaan bekennen. Om dit te faciliteren roepen wij, samen met de VVD, op om het onderzoek te starten welke van de huidige beleidsdomeinen zich goed of minder goed verhouden tot de provinciale kerntaken van de toekomst.

Voorzitter. Ik rond af. De fractie van D66 is een tevreden fractie. Brabant ligt inderdaad op koers. In drie jaar tijd is er veel bereikt en nog één keer wil D66 benadrukken hoe bijzonder het college is. Links en rechts zijn dankzij het progressieve midden met elkaar verbonden. Deze partijen vonden elkaar in een gevoel van urgentie om een vernieuwingsslag. Dit gevoel kreeg vorm in de term 'Beweging in Brabant'. Terugkijkend kunnen wij constateren dat er volop beweging in Brabant is. U heeft gehoord dat wij vinden dat de klus nog niet geklaard is, maar dit college realiseerde al een hoop D66-wensen in de afgelopen jaren. Enthousiast en optimistisch gaan we dan ook het laatste jaar van deze bestuursperiode in, om samen nog meer voor elkaar te krijgen.

Motie M44 'Aardgasvrije wijken'

"Provinciale Staten van Brabant, in vergadering bijeen op 20 april 2018;

behandelend Statenvoorstel 20/18 inzake de Perspectiefnota 2018 'Brabant op koers';

constaterende dat:

- de energietransitie in volle gang is;
- alle vijf steden van Brabantstad (B5) bezig zijn om wijken aardgasvrij te maken;
- in de nieuwe Stedelijke Agenda Brabantstad (februari 2018) de ambitie is opgenomen om in de B5 5000 woningen aardgasvrij te maken per 2021;
- GS voor het doel van Brabantstad - 5000 woningen aardgasvrij - in de perspectiefnota een bedrag van 2 miljoen euro noemt dat al in 2018 ter beschikking zal moeten worden gesteld;

overwegende dat:

- GS gebruik willen gaan maken van het momentum dat ontstaat nu het Rijk, in drie tranches, jaarlijks 100 miljoen euro investeert in aardgasvrije wijken;
- Brabant meer steden telt dan alleen de B5-steden die bezig zijn met de energietransitie;
- in de zeven middelgrote midsize Brabant (M7)-steden (Oss, Uden, Meijerijstad, Waalwijk, Oosterhout, Bergen op Zoom, Roosendaal) ook wijken aardgasvrij gemaakt zullen moeten worden;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

om, naast de 2 miljoen euro die nodig zijn voor de 1e tranche aardgasvrije woningen in de B5, bij de integrale begrotingswijziging die we volgens GS voor de zomer mogen verwachten (zie bladzijde 6/15 van het Statenvoorstel inzake de perspectiefnota onder bestuursopdracht a.), ook een bedrag voor het aardgasvrij maken van woningen in de M7 op te nemen;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Ine Meeuwis-van Langen

VVD, Peter Portheine

SP, Joep van Meel

PvdA, Martijn de Kort

GroenLinks, Arno Uijlenhoet"

Motie M45 'Brabantse wind'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 inzake de Perspectiefnota 2018 'Brabant op koers';

constaterende dat:

- Gedeputeerde Staten voornemens zijn om te komen tot een Energieagenda 2019-2030;
- de provincie Noord-Brabant zich in 2013 heeft gecommitteerd aan landelijke afspraken om in 2020 470,5 MW windenergie te gaan opwekken;
- het financieel rendement van investeringen in windturbines momenteel aantrekkelijker is dan de opbrengst van verplicht schatkistbankieren;
- het verstrekken van leningen met maatschappelijk rendement vanuit de immunisatieportefeuille past binnen het treasurybeleid van de provincie;
- in het bestuursakkoord is uitgesproken dat omwonenden van windparken in Brabant in de toekomst meer moeten gaan meeprofiteren van de groene energie, onder andere door participatiemogelijkheden van burgers te vergroten;

overwegende dat:

- er behoefte is aan meer projecten in Brabant om energie uit wind te realiseren om de landelijk gemaakte afspraken na te komen;
- de provincie actief ruimte moet maken voor het realiseren van duurzame (decentrale) energieopwekking, bijvoorbeeld uit zon en wind;
- in meerdere Midden-Brabantse gemeenten plannen in ontwikkeling zijn om windmolens te realiseren waarbij individuele (jonge) Brabanders een stukje profijt van de windmolen kunnen kopen; dit gebeurt onder meer op industrieterreinen in Tilburg, Waalwijk en Dongen;
- bij het windpark A16 de provincie samen met vier gemeenten het initiatief heeft genomen om windenergie langs de A16 te realiseren; waarbij vooraf is vastgelegd dat de lokale gemeenschappen moeten kunnen deelnemen in windprojecten en dit tot draagvlak heeft geleid bij de inwoners in West-Brabant;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken wat er nodig is om als provincie Noord-Brabant versneld de landelijke afspraak te behalen om 470,5 MW windenergie te realiseren; hierbij in ieder geval te verkennen of en hoe de provincie Noord-Brabant zelf eigenaar wordt van ten minste 6 windturbines;
- in deze verkenning nadrukkelijk mee te nemen dat het eigenaarschap voor deze windturbines voor 66% (eventueel via aandelen) bij Brabanders terechtkomt; in lijn met de projecten in Midden-Brabant;
- de rendementen van de overige 34% aandelen te gebruiken voor de structurele financiering van de energietransitie;

- de Provinciale Staten te informeren over deze onderzoeken en waar nodig te komen tot investeringsvoorstellen bij de Begroting 2019 om over te gaan tot de aanschaf van 6 windturbines; en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Arend Meijer”

Motie M46 'Smart mobility buiten de B5'

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 inzake de Perspectiefnota 2018 'Brabant op koers';

constaterende dat:

- er in Brabant diverse provinciale wegen zijn die één of meer dorpskernen doorkruisen;
- de Brabantse economie floreert en de hoeveelheid verkeer derhalve toeneemt;
- naast het vele bestemmingsverkeer er ook (vracht)verkeer op de provinciale wegen zoekt naar sluiproutes, om stagnatie op de A-wegen te vermijden;
- verkeer, zeker wanneer het stopt en weer in beweging komt, een belangrijke bron van fijnstofvervuiling is;
- het in het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant' genoemde integraal gebiedsproces en de samenwerking met de Zuidoost-Brabant aanwezige bedrijven, kennisinstellingen en gemeenten ontwikkelde smart-mobilitytoepassingen van de toekomst volop worden ontwikkeld en getest;

overwegende dat:

- er in Brabant diverse dorpen en steden liggen waar een provinciale weg doorheen loopt; deze wegen wat betreft inrichting en gebruik (snelheid, intensiteit) divers zijn; diverse provinciale wegen doorgaand (vracht)verkeer onnodig laten stoppen en derhalve onnodig extra fijnstofuitstoot veroorzaken;
- Gedeputeerde Staten inzet op innovatieve mobiliteitsvormen om Brabant voor de toekomst bereikbaar te houden;
- de ontwikkelde smart-mobilitytoepassingen rondom smart mobility & logistiek inmiddels in vergevorderd stadium zijn ontwikkeld, waardoor er steeds meer emissieloze alternatieven bestaan voor traditioneel vrachtverkeer over de weg;
- ook de niet-stedelijke gebieden in Brabant moeten profiteren van de ontwikkelde innovaties;
- iedere Brabander recht heeft op schone lucht;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken waar in Brabant wegvakken bestaan die zijn gelegen binnen de bebouwde kom, waarbij het sluipende doorgaand (vracht)verkeer leidt tot hinder en bovengemiddelde fijnstofuitstoot;
- daar waar binnen de bebouwde kom op provinciale wegen een dergelijke situatie zich voordoet, met de betreffende gemeente in gesprek te treden om de geleerde lessen uit de pilots rondom smart mobility toe te passen;
- de Provinciale Staten te informeren over deze onderzoeken en waar nodig te komen tot investeringsvoorstellen bij de Begroting 2019 om het doorgaand (vracht)verkeer uit de dorpskernen te verwijderen;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66: Suat Kutlu en Arend Meijer

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil”

Motie M47 'Minder drempels bij milieustraat'

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 A inzake Perspectiefnota 2018;

constaterende dat:

- de problematiek van afvaldumpingen in zowel de natuurgebieden als in de rest van het buitengebied van Noord-Brabant groot is;
- de campagne 'Een dumper is een stumper', die in de perspectiefnota wordt geregeld, zich vooral richt op het Brabantse inwoners, terwijl ook gemeenten een verantwoordelijkheid hebben in het voorkomen van afvaldumpingen;

overwegende dat:

- onderzoek van de D66-Statenvoorstel heeft uitgewezen dat vanuit de meeste Brabantse gemeenten drempels opwerpen voor het aanbieden van afval bij de plaatselijke milieustraat; bijvoorbeeld door hier kosten voor in rekening te brengen;
- terrein behorende organisaties aangeven dat zij een directe relatie zien tussen die drempels en het aantal dumpingen in het buitengebied van gemeenten;
- de problematiek rondom afvaldumpingen vraagt om bundeling van krachten; samenwerking tussen grondeigenaren, boa's, rijksoverheid (o.a. politie en justitie), waterschappen, provincie en gemeenten is essentieel voor een succesvolle aanpak van afvaldumpingen;

roepen Gedeputeerde Staten op om:

- samen met alle genoemde partijen te gaan werken aan een Brabantbrede aanpak van afvaldumpingen, waarbij de provincie een regierol neemt;
- in overleg met gemeenten te treden over hun gemeentelijk afvalverwerkingsbeleid en aan te dringen op het verlagen van mogelijke drempels in bijvoorbeeld de uitwerking van coalitieakkoorden, teneinde het aantal afvaldumpingen in het buitengebied terug te dringen;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Femke Dingemans

PvdA, Driek van Griensven

VVD, Suzanne Otters-Bruijnen

SP, Maarten Everling

GroenLinks, Hagar Roijackers”

Motie M48 'Samen Sterker in Brabant'

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18A Perspectiefnota 2019: Brabant op koers;

constaterende dat:

- de provincie sinds de start van het pilotproject jaarlijks 0,2 miljoen euro bijdraagt aan Samen Sterk in Brabant (SSiB);

overwegende dat:

- om SSiB om te kunnen vormen tot een stabiele, structurele voorziening, het nodig is om deze provinciale bijdrage voor de toekomst te continueren;
- het toezicht door SSiB doelmatiger en effectiever wordt met het inrichten van een Brabantbreed Boa Registratie Systeem (BRS);

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

bij de Burap 2018 ten behoeve van de Begroting 2019 een voorstel te doen om:

- tot en met 2022 structureel 0,2 miljoen euro per jaar ten behoeve van een blijvende inzet van SSiB beschikbaar te stellen;
- eenmalig 60.000 euro voor het inrichten van het BRS beschikbaar te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Femke Dingemans

PvdA, Driek van Griensven

VVD, Suzanne Otters-Bruijnen

SP, Maarten Everling
GroenLinks, Hagar Roijackers
ChristenUnie/SGP, Hermen Vreugdenhil
Partij voor de Dieren, Paranka Surminski"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Binnen de tijd. Ik stel voor dat we even vijf minuten een sanitaire stop doen en daarna verder gaan met het betoog van de Partij van de Arbeid.

Schorsing (15.58-16.05 uur).

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. We gaan beginnen. Ik stel voor dat de heer Smeulders alvast achter de kathedraal gaat staan. En ik heropen de vergadering. De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. En dan zou het fijn zijn als mensen gaan zitten. En het zou helemaal fantastisch zijn als mensen ook zouden willen luisteren. Ja.

Dank u wel, voorzitter. 'Beweging in Brabant'. Drie jaar geleden is het inmiddels dat de fracties van de VVD, de SP, D66 en de PvdA het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant' opstelden. En, voorzitter, één ding is zeker, die beweging in Brabant is er zeker. En dat maakt ook dat wij als PvdA-fractie buitengewoon trots zijn op deze coalitie. En overigens, ik vind het wel goed om even aan te tekenen, wij zouden dat niet omschrijven als een huwelijk. Want ja, in Nederland is een huwelijk met meer dan twee partijen gewoon hartstikke illegaal, dus ik kan het niet zijn. We zijn wel trots op alles wat deze coalitie en dit college gedaan hebben. Nu ook weer, een duurzame investering van 9 miljoen euro. Mevrouw Brunklaus. 9 miljoen euro in Brabant C. De Woonagenda die uitgevoerd wordt, dat was een motie van de PvdA natuurlijk. De sleutelprojecten, waaronder de groene schoolpleinen. En wat de PvdA betreft gaan we die gewoon allemaal in één keer doen, als één project. En ook allemaal in één keer financieren. Want wat we hier aan het doen zijn is exact het volgen van de spelregels, die wij bij de begroting hebben afgesproken rondom het MIPP. Niet meer en niet minder. En ik denk dat dat ook hetgeen is wat GS dadelijk zullen zeggen over dat amendement van de VVD-fractie. En ik vind het in ieder geval goed om duidelijk aan te stippen dat hier eigenlijk gewoon door GS onze eigen spelregels worden gevolgd.

Ook trots op gedeputeerde Van der Maat. Al vaker gezegd, die N279, die voortvarendheid waarmee we daarmee aan de slag zijn, is erg goed om te zien. We gaan dit jaar dat pip al vaststellen, geloof ik. Nou, hartstikke goed.

En meer banen in Brabant. Onze economie draait op volle toeren, nu en in de toekomst. Want we zijn onze economie ook gewoon structureel aan het versterken, onder andere met de MKB Plus-faciliteit.

Kortom, voorzitter, ik zou bijna zeggen wat de PvdA betreft: four more years. Maar, voorzitter, ik ga dat niet zeggen, want eerst is de kiezer aan zet. En twee, als je partij er landelijk zó matig voor staat als de PvdA, dan kun je maar beter je grote mond houden misschien. Dus ik heb het niet gezegd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Vugt, CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Puur nieuwsgierigheid hoor, maar wordt dit de inzet van de Partij van de Arbeid voor de verkiezingen: continuering van dit college?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, mijnheer Van Vugt, ik heb net gezegd dat ik het niet gezegd heb. Dus formeel niet de inzet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Smeulders. Vervolg uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Zonder gekkigheid. Deze coalitie heeft niet alleen bewezen om Brabant in beweging te kunnen brengen. Er is ook maar weer bewezen dat linkse jongens wel degelijk met geld om kunnen gaan. Want gedeputeerde Van Merrienboer beheert in de beste PvdA-traditie, en dan denk ik aan Wim Kok en Jeroen Dijsselbloem, op duurzame wijze ons huishoudboekje. En daar zijn we ook trots op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem wil een interruptie plegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ja, als ik hoor dat de ... de goede traditie van de heer Kok hoor, dan denk ik dat we toch even moeten aanslaan. Want het kwartje van Kok, daar zitten we al sinds 1991 op te wachten, voordat we dat terugkrijgen. En ja, er zitten ook heel wat centen die, Essentcenten die hier zijn uitgegeven en andere middelen die zijn rondgestrooid die we nooit meer terug gaan zien bij het potverteren wat dit college heeft gedaan. Dus ja, zo'n goede financiële huishouding kunnen we sinds het kwartje van Kok eigenlijk ook wel vergeten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik heb geen vraag gehoord. De heer Bahar. Een interruptie van het CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Net als u kan ik zeker onze gedeputeerde van Financiën ook waarderen. Maar ik ben ook wel benieuwd hoe uw fractie tegen de huidige financiële situatie aankijkt. Of de situatie, zoals de VVD ook al aangaf, maar waarover D66 ook zei: we moeten waarschijnlijk wel keuzes gaan maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, zeker voorzitter. Dat moeten wij ook. Ik ga gewoon verder met mijn verhaal, dan krijgt u antwoord op uw vraag. En inderdaad, dat kwartje van Kok, als je het gaat indexeren, is het nog veel meer. Dus dat klopt wel, dat is wel een stevig bedrag geworden inmiddels. Even kijken, na het verwerken van de bestuursopdracht is nog minimaal 60 miljoen euro vrij besteedbaar. En dat is voor dit jaar en volgend jaar. Dat is vrij veel. Daar komt het jaarrekeningresultaat van volgend jaar nog bij. Dan zit je snel weer op 75 miljoen euro. Dat is een stevig bedrag. Daar moeten we ook niet kinderachtig over doen. Dus onze financiën staan er meer dan goed voor. Het regeerakkoord biedt een aantal kansen, dat zeggen GS ook in onze perspectiefnota, waaronder de Nationale Actieagenda Brainport en de aardgasvrije wijken. En wij zouden graag zien dat het college voor de zomer nog met een voorstel komt, zoals gepland, waarin het een stevige cofinanciering neerlegt voor in ieder geval die twee onderwerpen. Wat ons betreft is het financieel kader er ook naar om dat te doen. De financiën zijn meer dan gezond, maar mijnheer Bahar, we willen ook dat ze dat in de toekomst ook blijven. We willen in die zin over twee dingen uitspraak. Een, we willen GS vragen om richting de begrotingsbehandeling het financiële kader voor de komende jaren ook inzichtelijk te maken. Dat helpt ons ook richting de verkiezingsprogramma's. Kijk nou. Mijnheer Van Gruijthuijsen zelf.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Gruijthuijsen, VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik weet nou niet of ik het goed had verstaan, maar u kijkt uit naar de inbreng of het voorstel vanuit GS voor de zomer voor de Brainport mainport en voor aardgasvrije wijken. Klopt dat?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat heb ik gezegd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Kijk, rondom de rivierverruiming, daar zegt u van: laat die maar even wachten en wellicht is dat dan aan anderen om daar eerst binnen hun eigen programma's ruimte voor te zoeken, zoals dat volgens het voorstel zoals het hier ook voorligt waarschijnlijk voor Brainport mainport niet eens een beroep gedaan hoeft te worden op de algemene middelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Beste collega's. Als u goed luistert wil de heer Van Gruijthuijsen iets laten blijken van waar zijn voorkeuren liggen. Die van ons liggen daar niet per se. Ik heb gezegd: ten minste voor die Nationale Actieagenda Brainport en die aardgasvrije wijken. En op het moment als er een goed voorstel komt voor ruimte voor de rivier, dan zijn wij er zeker geïnteresseerd in om daarnaar te kijken. En als daar geld uit de algemene middelen voor nodig is, dan kan dat wat ons betreft. Dat is niet wat u wilde horen, denk ik, maar het is wel het antwoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Roijackers van GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Een vraag aan de heer Van Gruijthuijsen, voorzitter. Als het gaat over de prestaties van dit college, waar de coalitiefracties zo lovend over zijn, wil ik vragen: hoe denkt u over de ecologische prestaties? De natuurverbindingen die we gaan maken, het meters maken. Is daar gas op de lolly gezet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij heb ik in de eerste bijdrage namens de VVD-fractie aangegeven dat bijvoorbeeld bij het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant de partners nogal terughoudend zijn. Daar hebben we al vaker over gesproken. Dat is wellicht waard om eens te gaan onderzoeken. Blijkbaar is er toch niet zoveel behoefte bij die partners om daadwerkelijk het Natuurnetwerk Brabant samen met ons te realiseren. En dan zullen wij in de toekomst denk ik heel goed zelf moeten overwegen, als er bij partners geen behoefte is, moeten we dan zelf als provincie daadwerkelijk aan dat dode paard gaan trekken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja. Blijft u nog even staan, mijnheer Van Gruijthuijsen, want ik heb nog een tweede vraag aan u. Het schiet niet op met de ecologie en eigenlijk bevestigt u dat. U gaat uitgerekend

vragen om een vertragingstactiek aan de PvdA als het gaat over rivierverruiming. Betekent daarmee dat uw boodschap is aan de Brabanders: alles wat te maken heeft met de industrie vooruit, daar zijn wij voor; en als het gaat over de natuur vooruit, daar zijn wij tegen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nee, het verraste mij dat de PvdA kwam van: wij zien twee voorstellen van de bestuursopdracht graag voor de zomer tegemoet. En hij vergat de derde. Dat verraste mij.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Smeulders. Vervolg uw betoog alstublieft.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Ik zei: ten minste die twee. Dat wil niet zeggen dat ik de derde uitsluit. Fijn dat ik dat punt nog heb kunnen maken.

Ik was bij het tweede blokje gebleven, omtrent wat ik graag wilde zien rondom onze financiën. Kijk, we weten allemaal, het is vandaag al een aantal keer aan de orde geweest, dat ons dividendrendement onder druk staat. Nou ja, met het risico dat we wel vooruitlopen richting volgende bestuursperiodes, er zijn meer partijen druk mee bezig, merk ik. Wat ons betreft is het verhogen van onze inkomsten met ten minste de indexering, of misschien zelfs wel het verhogen van de opcenten, een serieuze optie op het moment dat dat nodig is om ons financieel plaatje gezond te houden. Want het is wel gewoon zo, op het moment dat we onze inkomsten niet indexeren en de uitgaven wel gewoon stijgen door indexering, dan lopen wij leeg, en dat is niet de bedoeling wat ons betreft. Want als PvdA-fractie zijn we er eigenlijk wel van overtuigd dat wij de goede dingen doen voor Brabant. En dat willen we ook in de toekomst kunnen blijven doen. En daar hebben we gewoon middelen voor nodig.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Bahar, CDA, en daarna de heer Van den Berg.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. De heer Smeulders neemt direct al een voorzet op de keuze om eigenlijk vanuit de inkomstenkant specifiek alleen maar te kijken naar de motorrijtuigenbelasting. Zou het misschien niet een beter idee zijn om richting de gedeputeerde ook te verzoeken om vanuit verschillende opties te kijken naar de mogelijkheden die we zouden hebben vanuit de inkomstenkant?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, heel eerlijk, ik heb de gedeputeerde niet gevraagd om iets te vinden van het indexeren van de motorrijtuigenbelasting. Ik heb alleen gezegd wat er waarschijnlijk in het PvdA-verkiezingsprogramma gaat staan. Dat vind ik wel belangrijk om aan te tekenen. Daarnaast zou ik graag zien dat GS een integraal beeld schetsen van hoe we er financieel voor staan. Nu doen we dat eigenlijk elk jaar, ook meerjarig. Dus in die zin niks nieuws onder de zon. Maar ik vind het wel waardevol met het oog op de volgende periode.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Maar bent u het dan wel met mij eens dat het onze Staten zou helpen als wij verschillende scenario's zouden hebben, ook vanuit de inkomstenkant, op het moment dat we daar keuzes zouden moeten maken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, zeker, inkomsten- en uitgavenkant. En ik denk dat het ook heel fijn is als dat op tafel ligt als er partijen, in welke constellatie dan ook, na de verkiezingen van volgend jaar gaan zitten onderhandelen hoe wij de komende vier jaar gaan varen als provincie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Is de PvdA ook voor veel meer elektrische auto's en het blijven fiscaal stimuleren van diezelfde elektrische auto's?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, bent u voor of tegen de oorlog in Mali? Hou even op. Dit is echt werkelijk ... Ik had het er niet over. Wij gaan niet over het fiscaal stimuleren van elektrische auto's. Voorzitter. Ik vind het geen vraag voor dit debat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg. U mag nog één keer.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, dat is toch wel belangrijk, want u heeft het over de opcenten verhogen. Als u ondertussen ook het hele wagenpark ongeveer wilt elektrificeren, zie ik toch een probleem bij de inkomsten. Of is het zo dat de meestal niet al te gefortuneerde achterban, voor zover er nog arbeiders zijn bij de PvdA, daarvoor opdraait met hun oude autootje, waarmee ze de steden al niet meer in mogen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Dank u wel. Dat is inderdaad een goede vraag: waar bestaat onze achterban momenteel uit? Ja. Ik denk ... Ik doe geen voorspelling. Laten we het daar maar bij houden. Ik weet het ook niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Smeets, GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, ik heb toch een vraagje. We hadden vanochtend een bijeenkomst van Planning en Control, het platform. Vorig jaar hebben wij kritisch aangegeven dat het toch niet zo handig is voor een deugdelijke planning- en controlcyclus als de jaarrekening weer binnenkomt na de perspectiefnota. Ik heb veel kascontroles bij verenigingen meegemaakt, maar ik heb nog nooit meegemaakt dat we eerst de begroting hier bespreken en daarna de rekening. Graag uw reactie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Fijn dat u mijn reactie nog vraagt. Ik denk al, u staat iets te poneren en mag ik er ook iets van vinden? Maar wel dus. U heeft dat punt al vaker gemaakt en ik

heb ook wel vaker als antwoord gegeven dat er bewust gekozen is – en die keuze steun ik – om de perspectiefnota naar voren te trekken. Want dan geven we GS meer tijd om richting begrotingsbehandeling een aantal bestuursopdrachten uit te werken. Dus dat vind ik verstandig. Dat is ook de reden waarom we nu zo vroeg zitten met de perspectiefnota. En de jaarrekening is dan simpelweg niet klaar. En ja, dat is de keuze die gemaakt is en die steun ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Als het gaat om de perspectiefnota zijn we ook vooruit aan het kijken. En het zou handig zijn, ook gezien de opmerkingen van de accountant en ook de ervaringen van vorig jaar, dat we eerder sluiten met alle rekeningen, zodat we weten waaraan we ons financieel hebben te houden voordat we plannen maken voor de toekomst.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, ik snap dat. Ik werk bij een gemeente, ik ben ook betrokken bij het P&C-proces daar. Het is inderdaad prettig als dat zou kunnen, maar we hebben hier een andere keuze gemaakt. Dus ja, het houdt een beetje op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U mag uw betoog vervolgen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ga het hebben over een aantal maatschappelijke opgaven, maar eerst over de rol van de provincie. En daar moet ik iets bij bekennen, voorzitter en collega's. Ik heb zitten kopiëren en plakken uit mijn bijdrage, die ik heb gedaan tijdens de begrotingsbehandeling. Dus hij kan u bekend voorkomen. Want het is namelijk zo dat wij van mening zijn dat de provincie er is voor de Brabantse samenleving. En dat de provincie maatschappelijke ontwikkelingen die er zijn en maatschappelijke uitdagingen dient op te pakken. En ook als dat geen kerntaken van de provincie zijn, mijnheer Van Gruijthuijsen. En toen ik dat namelijk bij de begrotingsbehandeling ook al uitsprak kwam u naar voren en interrompeerde u mij. En toen vroeg u of u het goed gehoord had. Dus ik denk dat ik het nog een keer zal herhalen, ook gezien uw eerdere inbreng van vandaag. Wij zijn dus van mening dat de provincie maatschappelijke opgaven dient op te pakken. En dat wij als Brabantse Staten zijn gekozen om zelf te bepalen wat er belangrijk is voor Brabant en wat er belangrijk is dat de provincie doet. En dat is wat ons betreft meer dan alleen wat de rijksoverheid ons wettelijk opdraagt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): En met gevoel voor decorum trok ik mijn jasje daar net niet helemaal lekker bij aan. U werkt zelf bij een gemeente. U kent veel gemeenten. PvdA'ers zijn ook nog steeds actief in heel veel gemeenten. Wat voor signaal geeft het nou richting die gemeenten dat wij een aantal taken bij gemeenten beleggen en dat u dan daarna zegt: ja, maar wij blijven als provincie vervolgens wel continu in jullie vaarwater dingetjes doen? Wat voor signaal geeft u nou eigenlijk naar uw lokale achterban?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Eerlijk gezegd zie ik heel vaak dat gemeenten het eigenlijk wel heel prettig vinden dat de provincie hen op allerlei manieren helpt bij het uitvoeren van hun

eigen taken. Dus ik denk dat wij daar in die zin hartstikke goed mee bezig zijn. En PvdA'ers waarderen dat doorgaans wel. Maar ja, het kan er aan liggen dat het PvdA'ers zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dat kan, maar ik denk dat er ook een heleboel lokale D66'ers zijn die inderdaad lokale beleidsdoelen heel graag door de provincie gerealiseerd zouden zien. Zeker als dat gepaard gaat met financiën. Maar eerder in uw betoog had u het erover dat u zich zorgen maakt over de structurele dekking en hoe we de financiën gezond houden en dat u daarom ook graag in scenario's wilt gaan kijken wat er de komende jaren gebeurt. Dus hoe verhoudt zich dat nou tot elkaar? Dat u aan de ene kant zegt: ja, ik wil weten hoe het met de financiën zit. En aan de andere kant zegt u: maar we moeten qua takenpakket vooral niet te veel kritisch zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou ja, dan begin ik te herhalen dat wij het belangrijk vinden dat de provincie doet waar in de Brabantse samenleving behoefte aan is. Als je me dan vraagt: gaan we bijvoorbeeld extra inzetten op onze wettelijke taken of doen we dat misschien ietsje minder en hebben we ook nog wat over voor dingen die belangrijk zijn? Nou, dan zouden we daar zomaar voor kunnen kiezen als PvdA. Maar het mooie is, dat onderscheidt ons wel van de D66- en VVD-fracties, dus dan is er toch nog een beetje onderscheid in deze coalitie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Smeulders. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Eens even kijken, het punt was gemaakt, denk ik, omtrent de rol van de provincie. Twee maatschappelijke opgaven. De tweedeling in de samenleving en de energietransitie. Als het om tweedeling in de samenleving gaat, wil ik graag beginnen bij de arbeidsmigranten. Want wij zien daar wel een nieuwe maatschappelijke opgave waarin het handelen van de provincie wel gewenst is. Het punt is een beetje, wij weten niet zo goed hoe dat handelen van de provincie dan zou moeten zijn. En daarom hebben wij een motie opgesteld waarin wij eigenlijk het college vragen om dat de komende tijd eens in kaart te gaan brengen en te rapporteren. Over de rol die de provincie kan spelen bij het maatschappelijk vraagstuk omtrent de arbeidsmigranten. Kijk, wij zijn eerlijk gezegd van mening dat wij in Brabant keihard arbeidsmigranten nodig hebben om onze economie draaiend te houden. Maar we willen ook geen rondreizend circus.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van Vugt, CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dank u wel. Terecht haalt u de problematiek/thematiek aan die ook door onze partij wordt onderkend. U geeft aan: we weten eigenlijk ook nog niet precies hoe we dat in beeld zouden moeten brengen. Zou het wat u betreft een goed idee zijn om met name ook die cijfers en die achtergronden boven water te trekken? Hè, want daar gaat het om. Weten waarover we het hebben en vervolgens te kijken hoe we er verder mee omgaan. Om daar bijvoorbeeld BrabantAdvies bij te betrekken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat zou op zich een goed voorstel kunnen zijn. Het is wel zo dat wij ons geformuleerde voorstel en onze motie open geformuleerd hebben. Dus we willen het college wel de ruimte geven om daar zelf te kijken wat er nodig is. Dat vinden we wel verstandig en ook wel prettig voor het college. Maar ik kan me zomaar voorstellen dat BrabantAdvies daar een heel goede rol in zou kunnen spelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Vugt, wilt u nog reageren? U krijgt de kans.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, dank voor de reactie. Ik ga natuurlijk die vraag ook aan het college stellen. Maar daar kunt u zich alvast op voorbereiden.

Mijn tweede vraag is, ik denk dat dit Brabantbreed speelt. En dat denkt u ook volgens uw motie. En ik merk ook in deze Staten dat alle fracties dit onderwerp genoemd hebben of gaan noemen. Zou het dan niet een krachtiger signaal zijn om naast de twee bestuursopdrachten die we al hebben, ook door het college aangereikt, om daar deze als bestuursopdracht aan toe te voegen? Omdat dat volgens mij toch wat meer urgentie geeft dan een motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, nou. Kijk, wij geven een bestuursopdracht, alleen via een motie. En u heeft er een amendement over ingediend. Het is maar net hoe je het interpreteert. Kijk, wij zijn eigenlijk van mening dat alle moties bestuursopdrachten zijn. En wij handelen graag consistent. We hebben al eerder bestuursopdrachten via moties ingediend. En bovendien, wij hebben ook wel vertrouwen in GS, als wij een motie indienen, dat zij dat gewoon goed oppakken. Dus ik zie eerlijk gezegd niet de reden waarom we daarvoor een amendement zouden indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Van der Sloot, CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat heeft eigenlijk vooral een technische oorzaak. Een motie kan het college natuurlijk altijd naast zich neerleggen. En dat geldt bij een amendement niet. Dat hoeft ik u niet uit te leggen. Kijk, ik denk dat wij op hetzelfde uitkomen, maar ons lijkt een amendement wel een krachtiger middel daartoe.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik hoor geen vraag, dus ik stel voor dat u uw betoog vervolgt.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Vindt u dat ook?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik wil best antwoorden. Een amendement is inderdaad een krachtiger middel dan een motie. Overigens kan het college een amendement nog steeds naast zich neerleggen. Dan heb je wel een andere situatie, dat geef ik toe. Maar het kan. Ik kom toch weer terug op mijn punt, we hebben eigenlijk wel gewoon vertrouwen in het college dat het college hier op een serieuze manier mee aan de slag wil. En misschien kunt u zichzelf dan laten overtuigen door het college straks. Dat lijkt me een goed idee.

Maar ik wil nu even verder, want ik had nog een paar punten als het om die arbeidsmigratie gaat. We hebben arbeidsmigranten keihard nodig, maar we willen ook niet dat het zomaar een rondreizend circus is met goedkope arbeidskrachten. Het is dus wel een morele verplichting om in elk geval voor goede huisvesting te zorgen. En als het even kan een beetje betrokkenheid bij de Brabantse samenleving. En het onvolprezen PON, dat wil ik toch wel zeggen, heeft onderzocht hoe dat in Zuidoost-Brabant allemaal

gesteld is. En daar blijkt wel uit – en dan sluit ik me volledig bij de CDA-fractie aan – dat er werk aan de winkel is en dat het een provinciebreed vraagstuk is. En vandaar die bestuursopdracht, waarvan wij het ook belangrijk vinden dat de Brabantse gemeenten ook betrokken zijn.

Oké, dan gaan we door met de digitale agenda. Ja, de steun voor de bestuursopdracht Digitale agenda, die eerder gegeven is, is groot. Ook vanuit onze fractie. Eerder al een stevig betoog over gehouden tijdens de begrotingsbehandeling. De verkenning van BrabantAdvies laat de ingrijpende en disruptieve gevolgen zien van de digitalisering voor onder andere ook de arbeidsmarkt. Nou, ik heb eerder al gezegd, dat heeft nadelen. Niet alleen beroepen zoals postbodes en bankmedewerkers zullen verdwijnen. Dat gaat veel verder. En we hebben tijdens de begrotingsbehandeling ook aan GS gevraagd om de impact van die digitalisering op de arbeidsmarkt in de digitale agenda op te nemen. Nou, gisteravond zagen wij dat Statenvoorstel in iBabs over de digitale agenda staan. En eerlijk gezegd missen wij hierbij het perspectief van de inwoners van Brabant een beetje. Oftewel onze beroepsbevolking. Want door het aantrekken van digitaal talent van buiten dreigt die digitale tweedeling op korte en middellange termijn eerder groter dan kleiner te worden, zouden wij zomaar zeggen. En de vraag is dus hoe we ervoor gaan zorgen dat de digitale agenda ook gaat zorgen voor een digitaal vaardige huidige Brabantse beroepsbevolking. Dat is de vraag die wij aan GS willen stellen.

En dan, voorzitter, het laatste blokje, de energietransitie. Wij zijn van mening dat GS, hier op een aantal onderdelen heel voortvarend mee bezig zijn. Dat hebben we eerder al gezegd. Wind op land, innovatie geothermie, de eerdere motie ook van de PvdA-fractie over verduurzaming bedrijventerreinen, de sportclubs uiteraard. Overigens dienen wij ook omtrent de sportclubs nu een motie in om ook te kijken naar de mogelijkheid om als provincie die verduurzaming ook te financieren. En niet alleen te stimuleren, maar ook te financieren. En ten slotte zijn we ook tevreden met de extra inzet die er komt, lazten wij deze week in de besluitenlijst van GS, omtrent de handhaving van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

De plaatsvervangend voorzitter: Interruptie van de heer Van Vugt, CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Uiteraard steunen wij die motie over die sportaccommodaties. Want ook wij vinden het belangrijk dat daar nu voortgang op komt. U zei net alle vertrouwen in het college te hebben. Maar waarom is het nou nodig om een motie in te dienen, eigenlijk op een motie die er al eerder lag en die ook al aangaf boter bij de vis te doen en met financiën over de brug te komen? Waarom is het nou nodig zodanig te drukken dat dit moet? En waar is dan dat vertrouwen in het college?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Nou, dat is een goede vraag, mijnheer Van Vugt. Het klopt, uw fractie is ooit begonnen met een pilot over het verduurzamen van de sportaccommodaties. Onze fractie heeft op een gegeven moment een motie neergelegd waarin stond dat te gaan opschalen. Daar was inderdaad ook de gedachte, in ieder geval van onze fractie, om te kijken of we het kunnen financieren, zoals die zonnepanelenregeling voor Zuidoost-Brabant. Het college is nu bezig om dat op te schalen. En wij willen eigenlijk nog een keer dat signaal afgeven richting GS, maar ook richting de Brabantse samenleving en gemeenten, om te zorgen dat het zichtbaar wordt dat wij dat ook willen en kunnen financieren. Want wij krijgen wel signalen dat met name voor sportclubs, maar ook wel voor gemeenten, die financiering wel het knelpunt begint te vormen. Dus vandaar dat wij een motie indienen om te onderzoeken. Wij vragen GS om te onderzoeken of we daar een meerwaarde mee kunnen hebben.

De plaatsvervangend voorzitter: Mijnheer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Maar is het nou niet heel exemplarisch voor de hele energieagenda als het om uitvoering gaat dat het allemaal zo lastig en stroperig is, en als het gaat om allerlei plannen lanceren, en nog eens energievisies en nog eens energieagenda's opstellen, dan zetten we iBabs vol met documenten. Maar die uitvoering, daar gaat het om. Vindt u dat ook niet exemplarisch voor dit thema?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, ik ben het eens met de heer Van Vugt, het gaat om de uitvoering, zeker als het om energietransitie gaat. Want we krijgen niet minder CO₂-uitstoot door mooie plannetjes. Die mooie plannetjes moet je wel eerst ontwikkelen, maar je moet ze daarna ook gaan uitvoeren. In die fase komen we nu gelukkig. Panteia heeft daar recent ook een onderzoek naar gedaan. Hoe gaan we als provincie nu om met de energietransitie? GS hebben toegezegd dat ze gaan handelen conform dat Panteia-rapport. En wij dienen dan ook een motie in om te onderzoeken hoe de provincie een steviger, faciliterender rol kan nemen, zoals dat Panteia-rapport voorstelt en we dus echt meer impact gaan hebben. En nu komen we bij een interessant punt, vind ikzelf in ieder geval. Want we vinden dat we niet alleen moeten inzetten op de energietransitie, maar we moeten ook in andere beleidsterreinen, waar we als provincie mee bezig zijn, proberen om CO₂ te reduceren. Ik ben zelf ook al een tijdje bezig met de luchtvaartsector. Nu natuurlijk rondom de discussie van Eindhoven Airport. Want ons opviel was dat daar de CO₂-uitstoot altijd een beetje het ondergeschoven kindje is. Andere dingen zijn altijd meer zichtbaar. Geluidsoverlast, superbelangrijk, staat altijd voorop. Economisch belang. Natuurlijk, de luchthaven heeft veel economisch belang voor de Brainportregio en ver daarbuiten. Dus dat is ook hartstikke zichtbaar. Het valt ons altijd op dat die CO₂-uitstoot, dat die vliegtuigen behoorlijk stevig veroorzaken, dat dat een beetje op de achtergrond staat. Dus wij willen eigenlijk met onze motie uitspreken dat wij dat punt belangrijk vinden. En dat we ook willen dat dat tijdens de discussie over de groei van de luchthaven na 2020, in ieder geval een plek krijgt en serieus wordt genomen.

En ten slotte, wat ons steeds weer opvalt is dat er in de regio rondom Eindhoven Airport veel onrust is bij met name inwoners en belangenorganisaties over het proces en de betrokkenheid die zij daarbij kunnen hebben. We weten dat de gedeputeerde ook gesprekken in Den Haag voert. We vragen daarom de gedeputeerde om ervoor te zorgen dat er snel een duidelijk procesvoorstel komt. En daar willen we als Staten ook met name een uitspraak over doen richting Den Haag, dat dat nodig is, want er moet duidelijkheid komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van den Berg, PVV. En uw spreektijd is om, dus u mag nog één korte zin uitspreken hierna.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, hij mag nog wel wat meer vertellen als hij mij een goed antwoord geeft. U heeft het over CO₂-reductie bij vliegveld Eindhoven. Kunt u eens wat concrete maatregelen – ja, ik weet ze hebben allemaal zonnepanelen op het dak liggen. Nou, dat is goed voor één vlucht naar Malaga heen en weer en al die CO₂ is al opgestookt voor een jaar. Maar kunt u nou eens met concrete maatregelen komen van: daarmee kunnen we CO₂ reduceren op Eindhoven?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, dat hele proces rondom de toekomst van de luchthaven, daar zijn allerlei factoren van belang. Ik heb er net al een aantal genoemd. Er zal een balans moeten worden gevonden wat we nou het meest van belang vinden. Ik kan wel een aantal voorbeelden noemen wat je

zou kunnen doen. Ik zeg niet dat het moet gebeuren, maar minder vluchtengroei is minder CO₂-uitstoot. Andere soort vliegtuigen, die misschien schoner zijn en minder CO₂ uitstoten kan ook. Dus er zijn wel opties, maar alleen is de vraag of we die moeten willen. Dat is het hele proces waar we dus ingaan. En wij zeggen eigenlijk alleen: neem dat onderdeel nou ook mee in dat hele proces, want dat vinden we belangrijk.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, de PvdA noemt hier maatregelen waar volgens mij wij als provincie heel lastig over gaan. Kunt u iets zeggen wat de provincie zou kunnen doen om daar de boel hè ...? Want u belooft nu iets aan de kiezer, maar ik zou graag concreet willen weten wat de provincie daar kan betekenen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Nou, voorzitter. We hebben beloften aan de kiezer gedaan in ons verkiezingsprogramma. Ik heb niet de indruk dat elke uitspraak die ik doe direct een belofte aan de kiezer is. Dus even in de context plaatsen. En eerlijk gezegd ben ik de vraag verder al vergeten. Sorry.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer. Interruptie van D66.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik heb via de krochten van dit huis uw motie bekeken. Want officieel heeft die ons natuurlijk nog niet bereikt. Maar u spitst uw betoog toe op CO₂-uitstoot. Bent u het met de fractie van D66 eens dat het eigenlijk niet alleen om CO₂-uitstoot moet gaan, maar eigenlijk ook om andere aspecten?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Dat klopt als een bus, mijnheer Meijer. Dat heb ik net ook verteld. Er zijn meer factoren van belang. Geluidsoverlast, economische waarde van de luchthaven en zo kan ik er nog wel tien noemen. Ze zijn allemaal van belang. Alleen willen wij dit eventjes in de etalage zetten, omdat wij vinden dat dit te ver naar achter in de winkel staat en dat moet ook een keer zichtbaar zijn. Dat is eigenlijk wat we met deze motie doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Oké. Dat hebben we dat in ieder geval goed met elkaar gedefinieerd. Laat ik het anders formuleren. Begrijp ik nou goed dat uw motie erover spreekt dat met name de CO₂-uitstoot in de bewegingen als belangrijk criterium meegenomen moet worden? En dat u zich dus niet beperkt tot alleen de CO₂-uitstoot? Dat dat het dictum van uw motie is?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank u, mevrouw de voorzitter. Ja, dat heb ik net in mijn bijdrage gezegd. Dat heb ik net in mijn eerstetermijnantwoord op u gezegd. En dat zeg ik nu nog een keer. Dus u heeft drie keer antwoord gehad.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga door naar mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Begrijp ik nu dat het gaat om een motie die wij nog niet gezien hebben en die nog niet is ingediend?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik begrijp van de griffie dat de motie nog niet gedeeld is. Dus het is een motie die de heer Meijer via de krochten heeft, maar u nog niet gezien heeft.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar is die nu ingediend of niet? Want anders vind ik niet dat we er nu over moeten praten.

De heer **Smeulders** (PvdA): Wacht even, mevrouw de voorzitter. Volgens mij staat het mij vrij overal over te praten. Dus dat vind ik een rare opmerking.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wil even helderheid hebben. Heeft u de motie al ingediend? Of gaat u hem nog indienen, mijnheer Smeulders?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U gaat hem zo indienen. Dan stel ik voor dat we pas over de motie praten als anderen hem ook hebben kunnen lezen, want anders is het een wat eenzijdige discussie.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, prima.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U moet uw betoog nu afronden. Uw spreektijd is om.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Ik mag nog één vraag stellen van u. Dat wil ik graag doen. Ik wil eigenlijk aan het college vragen waarom het college vanuit Energie niet betrokken is bij de energiecridor A58. Dank u wel, voorzitter.

Motie M61 'Bestuursopdracht arbeidsmigratie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018 - Brabant op koers; constaterende dat:

- uit onderzoek van het PON naast die situatie over arbeidsmigranten in Zuidoost-Brabant blijkt dat:
 - o gemeenten onvoldoende gericht zijn op de economische kansen van arbeidsmigratie;
 - o de organisatie van goed georganiseerde en kwalitatief goede (flexibele) huisvesting voor arbeidsmigranten niet goed van de grond komt;
 - o de gebruikelijke indeling 'short stay' versus 'long stay' wellicht al lang niet meer toereikend is om de diversiteit van contracten en verblijf te dekken;
 - o er nog veel te verbeteren is in de relatie tussen arbeidsmigranten en hun omgeving;
 - o voor participatie weinig beleidsmatige aandacht is, maar er wel behoefte en belang bestaat om dit thema op de agenda te zetten;
 - o het vraagstuk onvoldoende integraal wordt opgepakt, maar als een vraagstuk dat vooral (uitsluitend) wonen betreft en gemeenten sterk incidentgedreven handelen; ze gaan pas iets doen als er een concrete vraag op tafel komt;

- o het nodig is dat er samen wordt gewerkt tussen gemeenten, huisvesters, werkgevers, uitzendbureaus, arbeidsmigranten en omwonenden;

overwegende dat:

- arbeidsmigranten onmisbaar zijn voor de Brabantse economie;
- arbeidsmigratie een provinciebrede maatschappelijke opgave is, die relevant is voor veel activiteiten (o.a. economie, arbeidsmarktbeleid, wonen, sociale veerkracht) van de provincie;
- de effecten van arbeidsmigratie een gemeentete overstijgende opgave is, waarvoor afstemming tussen gemeenten noodzakelijk is en de provincie de rol heeft om bij gemeentete overstijgende problematiek te zorgen voor afstemming tussen gemeenten;
- dat vanwege de omvang en het belang arbeidsmigratie geen enkele gemeente zich kan onttrekken aan deze maatschappelijke opgave;

verzoeken Gedeputeerde Staten op om:

- in samenwerking met de Brabantse gemeenten inzichtelijk te maken welke knelpunten er bestaan als het gaat om het brede maatschappelijke vraagstuk arbeidsmigratie;
- te beschrijven welke rol de provincie dient te spelen bij arbeidsmigratie;
- voorafgaand de behandeling van de begroting voor 2019 aan Provinciale Staten voorstellen te doen over de rol van de provincie als het gaat om de maatschappelijke opgave arbeidsmigratie;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Stijn Smeulders

VVD, Martijn van Gruijthuisen

SP, Maarten Everling

D66, Arend Meijer

GroenLinks, Patricia Brunklaus”

Motie M61A ‘Bestuursopdracht arbeidsmigratie’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018 - Brabant op koers;

constaterende dat:

- uit onderzoek van het PON naast die situatie over arbeidsmigranten in Zuidoost-Brabant blijkt dat:
 - o gemeenten onvoldoende gericht zijn op de economische kansen van arbeidsmigratie;
 - o de organisatie van goed georganiseerde en kwalitatief goede (flexibele) huisvesting voor arbeidsmigranten niet goed van de grond komt;
 - o de gebruikelijke indeling ‘short stay’ versus ‘long stay’ wellicht al lang niet meer toereikend is om de diversiteit van contracten en verblijf te dekken;
 - o er nog veel te verbeteren is in de relatie tussen arbeidsmigranten en hun omgeving;
 - o voor participatie weinig beleidsmatige aandacht is, maar er wel behoefte en belang bestaat om dit thema op de agenda te zetten;
 - o het vraagstuk onvoldoende integraal wordt opgepakt, maar als een vraagstuk dat vooral (uitsluitend) wonen betreft en gemeenten sterk incidentgedreven handelen; ze gaan pas iets doen als er een concrete vraag op tafel komt;
 - o het nodig is dat er samen wordt gewerkt tussen gemeenten, huisvesters, werkgevers, uitzendbureaus, arbeidsmigranten en omwonenden;

overwegende dat:

- arbeidsmigranten onmisbaar zijn voor de Brabantse economie;
- arbeidsmigratie een provinciebrede maatschappelijke opgave is, die relevant is voor veel activiteiten (o.a. economie, arbeidsmarktbeleid, wonen, sociale veerkracht) van de provincie;

- de effecten van arbeidsmigratie een gemeentee overstijgende opgave is, waarvoor afstemming tussen gemeenten noodzakelijk is en de provincie de rol heeft om bij gemeentee overstijgende problematiek te zorgen voor afstemming tussen gemeenten;
- dat vanwege de omvang en het belang arbeidsmigratie geen enkele gemeente zich kan onttrekken aan deze maatschappelijke opgave;

verzoeken Gedeputeerde Staten op om:

- in samenwerking met de Brabantse gemeenten inzichtelijk te maken welke knelpunten er bestaan als het gaat om het brede maatschappelijke vraagstuk arbeidsmigratie;
- te beschrijven welke rol de provincie dient te spelen bij arbeidsmigratie;
- voorafgaand de behandeling van de begroting voor 2019 aan Provinciale Staten voorstellen te doen over de rol van de provincie als het gaat om de maatschappelijke opgave arbeidsmigratie;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Stijn Smeulders

VVD, Martijn van Gruijthuisen

SP, Maarten Everling

D66, Arend Meijer

GroenLinks, Patricia Brunklaus

CDA, Marianne van der Sloot

PvdD, Marco van der Wel

50PLUS, Wim van Overveld

ChristenUnie-SGP, Hermen Vreugdenhil

Lokaal Brabant, Jan Heijman”

Motie M62 ‘Financiering verduurzaming sportclubs’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018 - Brabant op koers;

constaterende dat:

- de energiebesparingsdoelen die de provincie gesteld heeft nog niet gehaald worden;
- onderzoek aantoonde dat sportclubs in Brabant met zijn allen jaarlijks 70 megawattuur aan elektriciteit kunnen besparen (vergelijkbaar met het verbruik van 20.000 huishoudens);
- om alle 2500 sportcomplexen in Brabant aan te passen om deze energie te besparen, daar een investering van 125 miljoen euro nodig is; geld dat in 12,5 jaar terugverdiend kan worden;
- niet alle sportclubs de middelen hebben om deze maatregelen te financieren en niet alle gemeenten in staat zijn hen hierbij te helpen;
- de provincie middels het door haar gestarte duurzaamheidsloket Sport alle 2500 sportaccommodaties in Noord-Brabant gaat helpen met een plan van aanpak om te verduurzamen n.a.v. de succesvolle pilot met 50 sportaccommodaties.

overwegende dat:

- er veel energie bespaard kan worden door deze maatregelen te nemen waardoor het behalen van de energiedoelen van de provincie dichterbij komt en de accommodaties middels het duurzaamheidsloket Sport een plan van aanpak kunnen maken.

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken of sportclubs die met het duurzaamheidsloket Sport een plan van aanpak gemaakt hebben hiervoor de financiering geregeld krijgen en indien dat niet het geval is te onderzoeken hoe de provincie (bijvoorbeeld via gemeenten zoals bij de zonnepanelen in Zuidoost-Brabant) kan helpen door deze plannen ook (mede) te financieren.

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Martijn de Kort,
VVD, Peter Portheine,
SP, Joep van Meel
GroenLinks, Arno Uijlenhoet
CDA, Roland van Vugt
50PLUS, Horst Oosterveer
Lokaal Brabant, Jan Heijman
ChristenUnie-SGP, Hermen Vreugdenhil
PvdD, Paranka Surminski"

Motie M63 'Bestuurskracht rondom de energietransitie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018 - Brabant op koers;

constaterende dat:

- de energiebesparingsdoelen die de provincie gesteld heeft nog niet gehaald worden en de provincie voor het halen van de doelen mede-afhankelijk is van de gemeenten/regio's;
- het themaonderzoek Energietransitie Noord-Brabant van Panteia concludeert dat de energietransitie zich ontwikkeld heeft tot een regionale of zelfs provinciale opgave en de provincie zelf met haar energieagenda ook nadrukkelijk een rol oppakt in deze transitie;
- het Panteia-onderzoek concludeert dat nu iedere gemeente of regio zelf het wiel aan het uitvinden is en dat dit niet bevorderlijk is voor een doelmatige en effectieve aanpak van de energietransitie en de gewenste versnelling hierin;
- de Statenmededeling bij het Panteia-rapport aangeeft dat GS diverse stappen gaat zetten samen met de VBG en de Brabantse gemeenten om de bestuurskracht op dit dossier te versterken;

overwegende dat:

- bij het rondetafelgesprek energie van 23 maart jl. meerdere sprekers de provincie oproepen een sterkere faciliterende rol in de energietransitie te pakken en dat het Panteia-rapport deze oproep ondersteunt, maar de provincie wil voorkomen dat gemeenten dan achterover leunen en het eigenaarschap van de energieopgave te eenzijdig bij de provincie komt te liggen;
- voldoende bestuurskracht in alle overheidslagen noodzakelijk is voor het slagen van de energietransitie volgens het Panteia-rapport en dit momenteel nog onvoldoende het geval is;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- Provinciale Staten te informeren over de stappen die in samenwerking met de VBG worden gezet om de gemeentelijke rol te versterken en over de uitwerking en invulling van stappen die de provincie zet zoals aangegeven in de Statenmededeling;
- te onderzoeken hoe de provincie de faciliterende rol die het Panteia-rapport voorstelt in kan vullen op een manier die gemeenten helpt zonder dat het eigenaarschap van de energieopgave daardoor te eenzijdig bij de provincie komt te liggen en Provinciale Staten hierover te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Martijn de Kort,
VVD, Peter Portheine,
SP, Joep van Meel
D66, Ine Meeuwis-van Langen
GroenLinks, Arno Uijlenhoet
50PLUS, Horst Oosterveer
Lokaal Brabant, Jan Heijman
ChristenUnie-SGP, Hermen Vreugdenhil

PvdD, Marco van der Wel"

Motie M64 'Motie: Eindhoven Airport, en nu?'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018 - Brabant op koers;

constaterende dat:

- er vanaf januari 2018 onderzoeken lopen over de toekomst van Eindhoven Airport. Fase 1 betreft een analysefase op basis van de volgende thema's:
 1. economische spin-off (provincie Noord-Brabant);
 2. duurzaamheid, leefbaarheid en milieu (gemeente Eindhoven);
 3. landzijdige bereikbaarheid (provincie Noord-Brabant);
 4. luchtzijdige bereikbaarheid (rijksoverheid incl. LVNL/CLSK);
 5. airport infrastructuur (Eindhoven Airport);
- omwonenden en belangenverenigingen niet betrokken zijn in deze eerste fase;
- omwonenden, belangenverenigingen en maatschappelijke organisaties middels een brief aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat hebben laten weten mee te willen denken in deze fase van het proces;

overwegende dat:

- lering getrokken moet worden uit het proces van de Alders-tafel, waar een deel van de belanghebbenden aangaf zich onvoldoende gehoord te voelen;
- het onwenselijk is dat er nu belangrijke onderzoeken en analyses worden gedaan over de toekomst van Eindhoven Airport waarbij de omwonenden, belangenverenigingen en de verschillende gemeenteraden pas later in het proces worden betrokken;

spreken uit dat:

- de rijksoverheid snel met een gedegen procesvoorstel dient te komen waarin de maatschappelijke discussie (inclusief randgemeenten) over de ontwikkelingen van Eindhoven Airport na 2020 gevoerd kan worden, waarbij brede betrokkenheid uitgangspunt is;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- in gesprek te gaan met de rijksoverheid om snel met een gedegen procesvoorstel te komen over de ontwikkelingen van Eindhoven Airport na 2020;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Ben Maas

SP, Willemieke Arts

GroenLinks, Sjo Smeets

Lokaal Brabant, Jan Heijman

CDA, Huseyin Bahar"

Motie M65 'CO₂-uitstoot Eindhoven Airport

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018 - Brabant op koers,

constaterende dat:

- uit berekeningen van CE Delft blijkt dat de huidige 43.000 vertrekkende vluchten op Eindhoven Airport zorgen voor circa 630.000 ton CO₂-uitstoot;
- CO₂-uitstoot enkel wordt meegenomen als een effect of knelpunten bij de vier scenario's. (43.000, 55.000, 73.000 en 100.000 vliegtuigbewegingen in 2030);
- dat de Provincie Noord-Brabant 24,5% aandeelhouder is van Eindhoven Airport;
- de Provincie inzet op het verminderen van de CO₂-uitstoot in Brabant;

spreken uit dat:

- het wenselijk is om de CO₂-uitstoot van meer vliegbewegingen als belangrijk criterium mee te wegen bij de besluitvorming over de toekomst van Eindhoven Airport;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- uit te dragen dat de CO₂-uitstoot een zeer relevante factor is in de besluitvorming over de toekomst van Eindhoven Airport;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Ben Maas

SP, Willemieke Arts

GroenLinks, Sjo Smeets

Lokaal Brabant, Jan Heijman

CDA, Huseyin Bahar”

Motie M66 ‘Ruimte voor zelfbouw!’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018 - Brabant op koers,

constaterende dat:

- er in de Brabantse Agenda Wonen is opgenomen dat woningbouw in eigen beheer (wel of niet in collectieve vorm) een wenselijke ontwikkeling is;
- er gemeenten in Nederland zijn die succesvol werken met de methode zelfbouwregister, waarmee inzichtelijk wordt gemaakt wat de vraag is naar zelfbouwkavels, om hier vervolgens rekening mee te houden in de woningbouwprogrammering en om geïnteresseerden met elkaar in contact te kunnen brengen;

overwegende dat:

- het wenselijk is om de woningbouwproductie in Brabant op te voeren;
- het wenselijk is dat gemeenten in hun woningbouwprogrammering ruimte maken voor zelfbouwprojecten;
- het noodzakelijk is om ervoor te zorgen dat mensen die collectief in eigen beheer willen bouwen elkaar weten te vinden;
- de positie van doelgroepen als starters en doorstromers op de woningmarkt wordt versterkt indien er meer mogelijkheden tot (collectief) particulier opdrachtgeverschap zijn;
- in het verleden is gebleken dat subsidieregelingen niet het juiste instrument zijn om zelfbouw te bevorderen;

verzoeken Gedeputeerde Staten op om:

- in samenwerking met de Brabantse gemeenten een aanpak conform de methode zelfbouwregister te ontwikkelen;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, Stijn Smeulders,

SP, Maarten Everling

GroenLinks, Patricia Brunklaus

Lokaal Brabant, Jan Heijman

CDA, Ton Braspenning”

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Ik ga nu de volgende fractie uitnodigen en dat is mevrouw Brunklaus van GroenLinks. Gaat uw gang. Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Drie volle jaren van de bestuursperiode zitten erop. En GroenLinks heeft de indruk dat het college er wel klaar mee is. Nu maar drie voorstellen om geld beschikbaar te stellen en twee bestuursopdrachten. Een voor zaken die al lang door het Rijk in gang zijn gezet. En de tweede om een integrale energieagenda te bouwen. Met het eerste zijn we akkoord, met het tweede niet. Waarom nu werken aan een nieuwe energieagenda terwijl er zoveel initiatiefnemers staan te trappelen om klimaatbesparende projecten uit te voeren? Er is genoeg om mee aan de slag te gaan en wij geven bij motie nog een aantal praktische ideeën. De volgende Staten moeten over deze agenda beslissen. Laten we nu eerst een aantal zaken goed uitvoeren.

Bij de start van deze bestuursperiode heeft GroenLinks aangegeven dit college scherp te willen houden. Nog steeds blijkt dit hard nodig. Te weinig urgentie bij energiebesparing, te weinig urgentie bij handhaving en toezicht in ons buitengebied. Gelukkig is er nu een voorstel voor de uitbreiding van de Bibob-eenheid. Belangrijk, vinden wij, gezien de ondermijningsproblematiek in Brabant. Hopelijk kunnen we ook doortastender gaan optreden bij mestfraude, bij het toetsen van vastgoedrelaties en subsidieontvangers. Ook de samenwerking met Vlaams Brabant in het kader van de grensoverschrijdende ondermijnende activiteiten willen wij hoger op de agenda.

Drie jaar lang praten we al over de circulaire economie, maar de dradendrang is klein. Tijd voor actie. NVO Nederland en de Triodos Bank geven aan dat overheden zelf initiatief kunnen nemen met circulair inkopen. Kan het college circulair inkopen op alle beleidsterreinen invoeren en ons bij de begroting informeren?

Onze fractie vindt dat er na drie jaar nog veel gepraat wordt, te veel gepraat wordt, voorbereid en geëxperimenteerd. In de projecten wordt weinig integraal gewerkt. Het investeringsbeleid zien wij liever als onderdeel van de reguliere programma's, zodat het meekan in de planning- en controlcyclus in plaats van verpakt als losse sleutelprojecten. Net als we opmerkten bij het ontwikkelbedrijf zeggen wij ook hierover dat het voor PS niet doenlijk is om overzicht te houden en onze kaderstellende en controlerende rol goed te vervullen. En waar zijn de mensen toch gebleven in deze perspectiefnota? We zien heel veel techniek, zoals bij de besteding laatste middelen bestuursakkoord, waar gesproken wordt over high-techsystemen, cross-over high tech, life tech, med tech. Is dit nu waar Brabant op dit moment behoefte aan heeft? Nooit spreken we in deze Statenzaal over een van de belangrijkste maatschappelijke veranderingen: de vergrijzing. 1 op de 5 Brabanders is op dit moment ouder dan 65 jaar. Dat merken we overal. Op de woningmarkt, op de arbeidsmarkt, in de zorg en natuurlijk ook in de vrijetijdsector. Het PON laat zien dat 57% het goed heeft, 43% veel minder en daarvan kan 12% niet of slecht meekomen. Er is armoede, eenzaamheid, laaggeletterdheid en digibetisme. En er is een tekort aan passende woningen. Wat doet de provincie hieraan? Als we onze belangrijke maatschappelijke vraagstukken niet aanpakken raakt onze maatschappij verder uit balans met alle gevolgen van dien. Overheidsbeleid hoort mensen centraal te zetten en binnen de grenzen van de ecologie te blijven. Nieuw beleid moet termijnoverstijgend zijn en integrale oplossingen stimuleren, die bijdragen aan de economische, de ruimtelijke en de sociale agenda. GS zijn dit met GroenLinks eens. Zomaar technisch en materieel doorgroeien is geen optie meer. Dank aan het college dat er serieus aandacht is besteed aan de doughnut van Kate Raworth, waar GroenLinks de Brabantse bagelvariant van maakte bij de begroting. Wel jammer dat GS vasthouden aan de Brabantse duurzaamheidsbalans. Wij willen GS vragen om Telos te laten reflecteren op de logica van deze balans in relatie tot de Brabantse bagel.

Een moeilijke uitdaging wordt het om die grote minderheid in Brabant die minder vanzelf aansluiting vindt bij de snel ontwikkelende samenleving erbij te houden. Het huidige beleid is te veel gericht op die 57% die zichzelf wel redt, die er zelf voor zorgt om zonnepanelen op zijn eigen dak te krijgen. Ook in Brainport moet het provinciaal beleid zich richten op de 43% minder veerkrachtigen. En dat bereik je niet met een paar socialeveerkrachtprojecten. We hebben een krappe arbeidsmarkt, toch staan 60.000 mensen aan de

kant. Welk deel van de 15 miljoen euro tot 40 miljoen euro voor de regio Eindhoven willen GS inzetten om langdurig werklozen aan de slag te helpen?

GroenLinks wil dat bedrijven die gebruikmaken van de provinciale fondsen zich gaan inspannen om mensen met een beperking in dienst te nemen. Gaan GS – en het is al meer gezegd in deze zaal – nu eindelijk eens het voortouw nemen om te zorgen dat mensen uit Polen en andere Europese landen die werk doen waar anderen hun neus voor ophalen fatsoenlijk kunnen wonen en sociaal mee kunnen komen? En hoe is werk gemaakt van onze regenboogprovincie? GroenLinks had echt verwacht dat er de afgelopen jaren een veel socialere agenda zou zijn, van een coalitie waarvan de PvdA en de SP deel uitmaken. Het gevoerde beleid is en blijft neoliberal. De PON-monitor sociale veerkracht laat zien dat de overheid het niet allemaal meer kan regelen, maar dat de inspanning er vooral op gericht moet zijn om te zorgen dat burgers het zelf en met elkaar regelen. Een organisatie als die van de kleine kernen is nauwelijks gesprekspartner meer. Te duur? Nee, dat kan het niet zijn. Met een structurele subsidie van 140.000 euro per jaar kan de VKK heel veel doen. Wij vinden dat netwerkorganisaties mee moeten kunnen blijven werken aan de sociale thema's.

Het ontwikkelbedrijf krijgt een opdracht voor 0,5 miljoen euro om aan de slag te gaan met plannen voor stedelijke transformaties in de M7-gemeenten. Ruimtelijke plannen zonder sociale veerkrachtopgaven niet zomaar doen, vinden wij. Van de motie 'Gezond en veilig langer thuis wonen' bakt het college nog weinig. BrabantAdvies geeft aan dat een vernieuwingsslag mogelijk is door hier samen met de doeners uit de lokale gemeenschappen aan te werken. Maar GS willen er een impactmonitor op uitzetten en de verdienmodellen verder bestuderen. Daar zijn wij het niet mee eens. Er zijn genoeg experts in het veld. Wat nodig is, is ondersteuning met financiën en regie.

Het besluit om alle 40 miljoen euro in het Brabant C-fonds te stoppen was in het bestuursakkoord teruggedraaid, mijnheer Smeulders. Het was eerder besloten door de toenmalige Staten. Gelukkig is het college deels op zijn schreden teruggekeerd en stelt het voor om nog 9 miljoen euro bij te plussen. Een verstandig besluit. Door de makers en het Fonds Podiumkunsten wordt Brabant C beschouwd als uniek vanwege de opzet. We hebben een bijzondere formule te pakken. Laten we het ook echt de kans geven om door te groeien naar een volwaardig structureel fonds. De nieuw ingevoerde kpi's helpen om de resultaten scherper in beeld te krijgen. De nadruk op revolverendheid met een opgeschroefd percentage en een verkorting van de terugverdientermijn vindt GroenLinks minder efficiënt. Waarom hebben GS dit zo besloten? Graag willen wij de toezegging krijgen dat de beschikbaar gestelde organisatiemiddelen voor Brabant C niet per jaar worden vastgepind, maar enigszins flexibel mogen zijn binnen de voorgestelde 3 miljoen euro. De kost gaat immers voor de baat uit.

De werkwijze van de Erfgoedfabriek is prima, evenals de vier verhaallijnen. Mooi dat gedeputeerde Swinkels zijn wandelschoenen aantrekt om de Zuidwaterlinie te lopen. GroenLinks wil voorstellen om een extra verhaallijn te ontwikkelen, en dat is die van de duurzaamheid. In de jaren zestig en zeventig zijn pioniers aan de slag gegaan en dat moeten we laten zien in de toekomst. De structurele oplossing voor Sluis 2 bij het Wilhelminakanaal kost tussen de 3 miljoen euro en 11 miljoen euro. Wat is de echte verwachting? Het meerjarenprogramma Vaarwegen is vanwege de baggerachterstand niet uitgewerkt. Het kan hier om een behoorlijke tegenvaller gaan als we het programma van het Rijk rondom de vervanging en renovatie hoofdvaarwegen lezen. Wat worden de financiële gevolgen voor Brabant?

Met het oog op klimaatverandering, een mooi landschap en meer ruimte voor de natuur zijn wij positief over de extra maatregelen voor rivierverruiming. Wel is 15 miljoen euro een forse begrotingswijziging. Waarom is er niet eerder voorzien in deze maatregelen? En hoe kan het zijn dat er zomaar 15 miljoen euro over is bij het budget ecologie om deze kosten te betalen?

Ons grondwater moeten we beschermen voor de generaties na ons. We maken GS een compliment voor het nieuwe grondwateronttrekkingsbeleid. Niet langer zijn onze kostbare grondwatervoorraden zomaar grootschalig te gebruiken voor bottelaars van bier, frisdranken en suikerrijke kinderdrankjes.

Nog een compliment. De provincie geeft via het GOB veel meer mogelijkheden voor het pachten van provinciale gronden binnen en buiten het Brabantse natuurnetwerk aan biologische boeren. Het gaat eindelijk opschieten met de natuurinclusieve landbouw. En er kan nog een goede slag gemaakt worden door gebruik te maken van maaisel van bermen en sloten op de akkers. Dit maakt de bodem robuuster en scheelt kunstmest en bestrijdingsmiddelen. We weten dat hier interesse voor is bij boeren, onderzoekers en gemeenten.

Schone lucht voor alle Brabanders. Fijnstof schaadt onze gezondheid. Via het officiële RIVM-netwerk meten we op veel plekken niet hoe schoon of hoe vies de lucht is. In een dichtbevolkt Brabant met veel verkeer, industrie en veehouderij is dat niet verantwoord. Zeker niet nu we meer asfalt gaan aanleggen. GroenLinks wil daarom twee extra meetpunten.

Terecht wordt gesteld dat de biodiversiteit nog lang niet is hersteld. Vreemd is het daarom dat het succesvolle programma Bijenimpuls wordt versoberd. GS willen meer inzet op wilde bijen in de natuur en agrarisch gebied. Daar zijn wij zeker voor. Kunnen GS de nieuwe colleges in de gemeenten oproepen om bewoners, scholen en imkers een steuntje in de rug te geven om ook de wilde bijen te helpen beschermen en daarvoor financiële ondersteuning geven?

Dat GroenLinks een veilige, slimme en duurzame mobiliteit wil moge duidelijk zijn. Van de ledverlichting, de toename van de snelfietsroutes en de inzet van de elektrische en waterstofbussen worden wij heel blij, maar het OV moet ook beter betaalbaar worden. In Noord-Brabant gebruiken relatief veel mensen de auto en maakt men minder gebruik van OV. Wij willen daar een onderzoek naar uitzetten.

Op aandringen van onze fractie staat ook de sociale veiligheid van buschauffeurs hoger op de agenda. In juni is er een rondetafelconferentie en inmiddels zijn er plannen voor verbetering van de sociale veiligheid. Met technische oplossingen alleen is de veiligheid van chauffeurs niet te garanderen.

In het proces rondom Vliegveld Eindhoven delen wij natuurlijk de opmerkingen van onze collega van de PvdA. En daarmee dienen wij zo meteen ook de moties in.

Het belangrijkste kapitaal van een organisatie zijn de mensen. Dat geldt ook voor onze hardwerkende ambtenaren. Ik ben bijna klaar, voorzitter. In de afgelopen jaren zijn er geen tevredenheidsonderzoeken gedaan en dat kan beter.

De omgevingsvisie is nu in een doe-fase beland en dan rond ik zo af. GroenLinks wil beginnen met een pilotproject voor de integrale aanpak van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat. Dit was onze inbreng in onze eerste termijn. Hartelijk dank.

Amendement A9 'Sleutelproject Brabantse Omgevingsvisie Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Herzien ontwerpbesluit 20/18 F Perspectiefnota 2018: Brabant op Koers.

besluiten, dat de tekstpassage onder beslispoint 4.b 'Instemmen met het opnemen van vijf nieuwe sleutelprojecten Talent in Brabant, Van Gogh, Mindlabs, Energyweb XL en SOLARGE in de verkenningfase van het MIPP en ons de opdracht te geven ook voor deze sleutelprojecten verkenningen uit te voeren' vervalt

en gewijzigd dient te worden in de volgende tekst:

'4.b Instemmen met het opnemen van zes nieuwe sleutelprojecten Talent in Brabant, Van Gogh, Mindlabs, Energyweb XL, SOLARGE en Brabantse Omgevingsvisie Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat in de verkenningfase van het MIPP en ons de opdracht te geven ook voor deze sleutelprojecten verkenningen uit te voeren.'

Toelichting

De provincie Noord-Brabant wil voortvarend aan de slag met de invoering van de Brabantse Omgevingsvisie. De planning is dat deze eind 2018 wordt vastgesteld. Omdat het cruciaal is om projecten op te starten in de geest van de Brabantse Omgevingsvisie om ervaringen te verzamelen in de geest van

de sturingsfilosofie uit de Brabantse Omgevingsvisie en de nieuwe manier van samenwerken. Hierbij gaat het team van de Brabantse omgevingsvisie in de Tour de Brabant een verkenning uitvoeren samen met de betrokken overheden, onderwijsinstellingen, ondernemers, onderzoekers en belangenverenigingen. Integraal wordt gekeken naar de hoofdlijnen van de fysieke leefomgeving bij de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat en de daarbij betrokken belangen. Als uitgangspunt is daarbij het landelijk rapport 'Aan de slag met de Omgevingswet' (eindrapport pilots 2017-2018 d.d. maart 2018) te gebruiken.
Fractie GroenLinks, Sjo Smeets"

Motie M49 'Onderzoek verbetering gebruik openbaar vervoer'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18A Perspectiefnota 2018 Brabant op koers;

overwegende dat:

- de provincie Noord-Brabant een provincie is waar de inwoners sterk gericht zijn op het gebruik van de auto (36% als bestuurder en 15% als passagier);
- van de trein en de bus in Brabant veel minder gebruik wordt gemaakt respectievelijk 3% en 1%;
- voor ouderen met een smalle beurs en minima het openbaar vervoer te duur is;

constaterende dat:

- het gebruik van het openbaar vervoer is te verbeteren;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- een verkennend onderzoek op te starten waarom mensen weinig gebruikmaken het openbaar vervoer in Brabant;
- daarbij te kijken of dat aan de prijs ligt of andere factoren;
- hierover voor het eerst te rapporteren aan PS voordat de Toekomstvisie van het openbaar vervoer wordt vastgesteld;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Sjo Smeets"

Motie M50 'Vlaams-Brabantse afstemmingsorganisatie drugscriminaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, Behandelend Statenvoorstel 20/18A, Perspectiefnota 2018: Brabant op koers;

Overwegende:

- dat Nederland en Brabant een centrale rol spelen in de wereldwijde productie en handel van drugs, met name cannabis, amfetamine en xtc;
- dat de hieraan gerelateerde criminaliteit een grensoverschrijdend probleem is;

constaterende:

- het hardere optreden van de Nederlandse justitie tot gevolg heeft dat productielocaties in toenemende mate worden verplaatst van Nederland naar België;
- dat de hieraan gerelateerde handel en criminaliteit in Nederland en Brabant niet substantieel minder wordt;
- dat de internationale samenwerking in de douanecontrolepost bij het drielandenpunt van Nederland, België en Duitsland succesvol is;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- in overleg te treden met de Nederlandse en Vlaamse autoriteiten om zo te bevorderen dat er een afstemmings- en controleorganisatie wordt ingericht ter bestrijding van de productie van en handel in drugs en andere criminele activiteiten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, Hagar Roijackers, Sjo Smeets en Arno Uijlenhoet, GroenLinks"

Motie M51 'Verruim Develop to Invest-programma BOM'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, Behandelend Statenvoorstel 20/18A, Perspectiefnota 2018: Brabant op koers;

overwegende:

- dat het Develop to Invest-programma (Dtl) van de BOM aansluit bij een behoefte, maar die behoefte op onderdelen nog verder reikt;

constaterende:

- dat collectieve initiatieven van kleinverbruikers (particulieren en MKB) vooral in de opstartfase behoefte hebben aan overbruggingskapitaal;
- dat de provincie Gelderland onlangs een subsidieregeling in het leven heeft geroepen voor lokale hernieuwbare energieprojecten;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- met voorstellen te komen om aan het Dtl-programma ruimere financieringsfaciliteiten te geven om lokale duurzame energieprojecten in de opstartfase te kunnen ondersteunen;
- deze voorstellen aan Provinciale Staten ter goedkeuring voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Roland van Vugt, CDA"

Motie M52 'Duurzaam is ook erfgoed'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- het Erfgoedprogramma vier verhaallijnen kent om het historisch erfgoed in Brabant te bewaren;
- erfgoed belangrijk is voor het hedendaagse en toekomstige Brabant;
- de verhaallijnen in het erfgoed mensen nu en de toekomst helpen om de wereld om ons heen beter te begrijpen;

constaterende dat:

- we op weg zijn naar een samenleving waar duurzaamheid en schone energie centraal staan;
- er vanaf de jaren 60 pioniers zijn geweest die deze weg hebben voorbereid;
- er materieel en immaterieel erfgoed uit deze periode verloren dreigt te gaan;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken of dit erfgoed een plaats kan krijgen in een van de bestaande vier verhaallijnen en indien dit niet mogelijk is;
- te komen met een voorstel om dit erfgoed een eigen duurzame verhaallijn te geven;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Patricia Brunklaus"

Motie M53 'Wild van bijen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, Behandelend Statenvoorstel 20/18 A, Perspectiefnota 2018;

overwegende dat:

- de provincie Noord-Brabant een programma Bijenimpuls heeft opengesteld;
- dit programma in gemeenten veel maatschappelijke initiatieven heeft mogelijk gemaakt ter bescherming van honingbijen en wilde bijen;

- dit programma in zijn huidige vorm stopt in 2019;
- provinciale gelden ten behoeve van de bijen in 2019-2021 worden beperkt tot bermbeheer en het buitengebied;

constaterende dat:

- gemeentelijke colleges die recent zijn aangetreden een kans missen om maatschappelijke initiatieven voor bijenbescherming te kunnen initiëren of continueren;

dragen Gedeputeerde Staten om:

- het programma Bijenimpuls na 2019 ook te blijven openstellen voor gemeenten;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Hagar Roijackers

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel en Paranka Surminski”

Motie M54 ‘Onafhankelijk medewerkerstevredenheidsonderzoek provincie Noord-Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18A Perspectiefnota 2018 Brabant op koers;

overwegende dat:

- het bestuursakkoord ‘Beweging in Brabant 2015-2019’ op pagina 77 gewag maakt van het streven naar een toekomstbestendige en vitale organisatie;
- dat bij een toekomstbestendige en vitale organisatie ook de monitoring van de medewerkerstevredenheid een belangrijk instrument is voor een eigentijds personeelsbeleid;
- op 18 januari van dit jaar de provincie Noord-Brabant is uitgeroepen tot de best bestuurde decentrale overheid van Nederland;
- dit ook een verdienste is van de ambtenaren van de provincie Noord-Brabant;

constaterende dat:

- in 2016 en 2017 geen medewerkerstevredenheidsonderzoeken zijn uitgevoerd;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- jaarlijks een onafhankelijk personeelstevredenheidsonderzoek uit te laten voeren;
- daarbij ook aandacht te hebben voor werkdruk, diversiteit en de persoonlijke ontwikkeling van ambtenaren;
- hierover voor het eerst te rapporteren aan PS bij de behandeling van de Begroting 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Sjo Smeets”

Motie M55 ‘Meer meten’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- we in Brabant streven naar gezonde milieumomstandigheden voor alle Brabanders;
- de provincie samenwerkt met gemeenten en Rijk om te voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit en deze normen nog niet overal gehaald worden;
- de Europese richtlijn ECSO, waaraan Nederland (via meetnet en onderzoek RIVM) nipt voldoet, generiek is. Brabant is een specifieke regio, een uniek stuk Europa. We zijn zeer dichtbevolkt, hebben veel industrie, veel natuur, veel wegen, veel veehouderij;
- het meten (niet alleen berekenen) van luchtkwaliteit daarom belangrijk is;

constaterende dat:

- in delen van Noord-Brabant nog geen meetpunten staan die deel uitmaken van het Luchtmeetnet van het RIVM, die ‘wetskracht’ hebben (zie kaart op site Luchtmeetnet);

- er bezuinigd is op meetpunten van het LML: Brabant telt er nu negen, op vijf deelgebieden;
- de vijf Brabantse deelgebieden zijn: Eindhoven, Tilburg, Breda, de uiterste zuidwestpunt (Hoogerheide/Ossendrecht) en de industrie bij Moerdijk. We missen een aantal belangrijke punten, zoals in de Langstraat en in Noordoost-Brabant;

dragen Gedeputeerde Staten om:

- in samenwerking met het RIVM naar twee geschikte locaties te zoeken: één in de Oostelijke Langstraat (ter ondersteuning gebiedsontwikkeling aldaar) en één in onze veerrijke gebieden in Oost-Brabant;
- hierover een voorstel te doen bij de Begroting 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Hagar Roijackers

Partij voor de Dieren, Paranka Surminski”

Motie M56 ‘Betere bodem’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, Behandelend Statenvoorstel 20/18 A, Perspectiefnota 2018;

overwegende dat:

- de provincie Noord-Brabant streeft naar een vitale bodem in 2030;
- PS het Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 heeft vastgesteld, met onder meer het Uitvoeringsprogramma Vitale Bodem;

constaterende dat:

- de provincie een forse ambitie heeft in de transitie naar een duurzame landbouw en in het behoud van biodiversiteit en landschap;
- door intensief landgebruik in onze gangbare landbouw het gehalte aan organische stof daalt, met name op de hogere zandgronden, met negatieve gevolgen voor producent en omgeving;
- inzet van groenafval uit het buitengebied (zoals sloot- of bermmaaisel) als groenbemester of groenverbeteraar een oplossing kan zijn;

dragen Gedeputeerde Staten om:

- deelname te onderzoeken aan pilots gericht op verbeteren van agrarische bodem met behulp van groenafval;
- de eventuele budgettaire consequenties voor de provincie inzichtelijk te maken;
- hierover te rapporteren aan PS voor de behandeling van de Begroting 2019;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Hagar Roijackers

50PLUS, Horst Oosterveer

Partij voor de Dieren, Paranka Surminski

Lokaal Brabant, Jan Heijman”

Motie M57 ‘Gezond langer thuis wonen in Brabant 2’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- PS bij de begrotingsbehandeling (d.d. 10 november 2017) de motie ‘Gezond en veilig langer thuis wonen in Brabant’ heeft aangenomen;
- het doel van deze motie is versnelling aan te brengen in de sociale woon-zorginnovatie en -implementatie en op basis van een verkenning door o.a. Brabant Advies en die voor te leggen in de Perspectiefnota 2018;

- BrabantAdvies adviseert dat een de vernieuwingsslag (versnelling) mogelijk is door de toekomst te ontwerpen samen met de doeners uit de lokale gemeenschappen;
- dat de ontwerpopgave begint bij wonen en samenleven, waar zo mee aan de slag kan worden gegaan aangezien er voldoende kennis en ervaring in het veld is;

constaterende dat:

- GS voorstelt in de Perspectiefnota 2018 om op basis van vijf initiatieven verdienmodellen te ontwikkelen om een duurzaam financieel model te ontwikkelen;
- GS BrabantAdvies bij brief van 19/4/2018 laat weten dat zij een pilot wil laten uitvoeren en de adviezen van BrabantAdvies vooralsnog niet overneemt;
- dit geen juiste uitvoering is van de motie die tot doel heeft om te komen tot een versnellingsagenda samen met de experts uit het veld;

dragen Gedeputeerde Staten om:

- de motie uit te voeren zoals bedoeld en op basis van de genoemde verkenning een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Patricia Brunklaus

Lokaal Brabant, Jan Heijman”

Motie M58 ‘Stimuleer regulier werk voor mensen met beperking’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18A, Perspectiefnota 2018: Brabant op koers;

overwegende:

- dat met de invoering van de Participatiewet en de doorvoering van bezuinigingen mensen met een beperking relatief moeilijk aan regulier werk komen;

constaterende:

- dat er in toenemende mate sprake is van krapte op de arbeidsmarkt;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- daar waar bedrijven gebruikmaken van provinciale fondsen afspraken te maken over de inzet van mensen met een beperking;

en gaan over tot de orde van dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Marianne van der Sloot, CDA”

Motie M59 ‘Logisch: zonne-energie op daken logistieke bedrijven’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18A, Perspectiefnota 2018: Brabant op koers;

overwegende dat:

- er een enorme behoefte is aan duurzame energiebronnen;
- het goed is om zonne-energie primair op te wekken op daken in plaats van in weilanden;

constaterende dat:

- het beschikbare aantal vierkante meters dakoppervlak in Brabant de afgelopen jaren enorm is gegroeid met de komst van verschillende logistieke bedrijven;
- dat deze platte daken zeer geschikt zijn voor de opwek van zonne-energie;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken hoe logistieke daken meer benut kunnen worden voor zonne-energie;
- te onderzoeken hoe de energieke samenleving hierin een rol kan spelen;

en gaan over tot de orde van de dag

Arno Uijlenhoet, GroenLinks,
Roland van Vugt, CDA
Ine Meeuwis, D66
Joep van Meel, SP
Martijn de Kort, PvdA
Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP
Jan Heijman, Lokaal Brabant”

Motie M60 ‘Zet kleinverbruikers centraal in energiebeleid’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend
Statenvoorstel 20/18A, Perspectiefnota 2018: Brabant op koers;

overwegende:

- dat Gedeputeerde Staten werken aan een nieuwe integrale Energieagenda 2019-2030;

constaterende:

- dat burgers en het MKB (kleinverbruikers) relatief moeilijk toegang hebben tot middelen, ruimte en netwerken/organisatiekracht;
- zij financieel gezien relatief veel bijdragen aan de energietransitie;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- het vergroten van de toegang van kleinverbruikers tot middelen, dak- en grondposities en netwerken/organisatiekracht tot één van de uitgangspunten van het nieuwe beleid te maken;
- zorg ervoor dat de Brabantse Energie Agenda (BEA) ook op dit punt aansluit bij de Regionale Energie Agenda's (REA) en vervolgens op de Lokale Energie Agenda's (LEA's);

en gaan over tot de orde van dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks
Marco van der Wel, Partij voor de Dieren
Roland van Vugt, CDA”

De **plaatsvervangend voorzitter**: U bent precies op tijd klaar, anders had ik moeten waarschuwen. Dank u wel. Ik ga nu het woord geven aan 50PLUS, de heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. We zijn er weer eens voor gaan zitten. Dit keer voor een reactie op de perspectiefnota. Waarschijnlijk de laatste in de rij van deze periode. Omdat we ons bewust zijn van onze positie in deze Staten is een diepe zucht aan het begin van dit karwei op zijn plaats. De perspectiefnota verwoordt immers wat de huidige coalitie aan plannen voor het laatste jaar heeft en het verleden heeft geleerd dat er weinig aan te tornen valt. Landelijk beheersen hypes het politieke bedrijf en ook provinciaal zien we dat terug. Ik doel dan op de nadruk op alles wat te maken heeft met milieu, uitstoten, geuren, stanken en stoffen, opwarming van de aarde en ga zo maar door. Alsof wij in Brabant daar ook maar enige invloed op kunnen uitoefenen. Laten we toch met beide benen op de grond blijven staan. Laten we toch onze eigen kleinheid zien. Als provincie is er steeds minder inhoudelijke invloed en het beroep op dit bestuursorgaan komt voornamelijk als er financiële middelen nodig zijn om iets gedaan te krijgen. De meeste echte besluiten vallen in gemeenteraden en in gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Deze relativering vinden we niet terug in de perspectiefnota. Noch een doorkijk naar de verdere toekomst waar het de rol van het provinciale bestuur betreft. De perspectiefnota is heel betrekkelijk in die zin dat we de term moeten opvatten als een vooruitblik van een jaar en die dient als onderbouwing van de Begroting 2019.

In het licht van hetgeen ik tot nu toe nu inbreng, de betrekkelijkheid van onze inbreng en de relatieve rol van het provinciebestuur, zal ik namens 50PLUS enkele kanttekeningen plaatsen bij de aangeboden tekst.

Daarbij zal ik voorbijgaan aan onwerkelijke kreten als zouden er in 2050 in Brabant geen fossiele brandstoffen meer gebruikt worden. Met op de wegen alleen 100% schone voertuigen. Iemand die dit soort zaken serieus beweert, heeft volgens mij te veel rondgedwaald in het sprookjesbos van De Efteling of is geheel geïndoctrineerd door de milieufreaks. Misschien ware het verstandiger eens nadrukkelijker aandacht te vragen ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Meijer van D66.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Ja, die had ik al verwacht.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Hij is nog jong hè. Het mag.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Het kan mij niet verrassen.

De heer **Meijer** (D66): Het zal u inderdaad niet verrassen. Ik dwaal niet zo heel veel rond in het sprookjesbos van De Efteling, dat zou heel raar overkomen als ik dat zou doen. Maar bent u het met mij eens dat wij als politieke fracties, D66 en 50PLUS, toch echt hiertoe in deze zaal verkozen zijn om een verschil te maken in Brabant? Om te proberen om onze ideologie een stapje verder te brengen. En hoe plaatst u dan uw sombere inleiding van uw betoog in die context als verkozenen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Nou, ten eerste vind ik mijn inbreng niet somber, maar realistisch. Maar blijkbaar verschillen wij wat de definiëring van die dingen betreft van mening. En ik zie niet dat mooie woorden en volle volzinnen, ook al komen ze van uw kant, echt verandering brengen in de situatie zoals die is. En die probeer ik maar gewoon met twee voeten op de grond te beschrijven. Niet meer en niet minder. En ik kom direct misschien wel met een iets optimistischer geluid in uw ogen. Maar goed, dat zult u moeten afwachten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Daar kijken wij dan, ook met andere fractiegenoten overigens, reikhalzend naar uit. En ik zou u willen voorstellen, zoek u eens een elektrische fiets, gaat u met mij een stukje door Brabant. En ik denk dat wij samen kunnen concluderen dat er een hoop verandert in het Brabantse landschap, mede als gevolg van dit provinciale bestuur.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dan wijs ik u op het feit dat u zelf West-Brabant na Breda helemaal overslaat. En elke Roosendaler zal zeggen dat Breda niet bij West-Brabant hoort.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer. Voelt zichzelf uitgedaagd nu.

De heer **Meijer** (D66): Als geboren Roosendaler kan ik u erop wijzen dat er ook Roosendalers zijn die West-Brabant wel degelijk vinden passen in West-Brabant. Maar u ziet mijn fractie hè. En we kunnen niet van Waalwijk helemaal naar Bergen op Zoom en weer terug. Dat is best ver, mijnheer Van Overveld.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dat is nou precies in de ogen van veel West-Brabanders het probleem: dat het erg ver is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg, PVV

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja nou, voorzitter, via u. De heer Meijer zegt dat het Brabantse landschap flink verandert. Nou, inderdaad, als we in 2050 energieneutraal willen zijn en nu bij 1,75% al de provincie helemaal vol hebben staan met windturbines en zonnepanelen, dat gaat nog wat worden inderdaad.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Ik denk dat ik maar verder moet gaan, want aan mij was geen vraag gesteld. Misschien ware het verstandiger om eens nadrukkelijk aandacht te vragen voor de mogelijkheid van thorium en dat dan benaderd met een wetenschappelijke onderbouwing. Waar het ons om gaat is dat ook wij voorstander zijn van een zuiniger gebruik van onze aarde. Dat ook wij een goed leefmilieu voor iedere inwoner willen. Dat ook wij voorstander zijn van innovatie op allerlei terreinen. Dat ook wij streven naar schonere lucht toejuichen, voor zover dat binnen ons vermogen ligt. Maar zo bol van dit soort zaken als de perspectiefnota staat, staat ons programma niet.

In de voorliggende perspectiefnota voor 2019 vraagt het college ons bestuursopdrachten mee te geven. Daarmee hebben we weinig moeite, al kunnen we de hoogte van diverse bedragen niet echt verklaren, maar die zien we bij de begroting wel. Ook met de sleutelprojecten onder het MIPP kunnen we leven. Hetzelfde geldt voor het organisatiekostenbudget.

Het hoofdstuk 'Inspelen op ontwikkelingen' bevat een aantal open deuren en die trap ik maar niet in. Ik stel wel vast dat steeds vaker gebruik wordt gemaakt van Engelse termen, maar die staan volgens onderzoeken het geluk van de Brabanders niet echt in de weg. Toch vind ik het als Neerlandicus een zwaktebod.

Economie is en blijft de belangrijkste pijler in het beleid. Wat me wel opvalt is dat het deel in de perspectiefnota dat daaraan is gewijd vooral een terugblik op het recente verleden betreft. Met de mismatch tussen opleiding en het banenaanbod is dit land al jaren op diverse fronten actief, maar het probleem blijft lastig. De provinciale invloed op dit soort zaken is erg beperkt en die hoeven we niet aan te dikken. Proberen organisaties van bedrijfsleven en onderwijs samen te brengen is wat de provinciale rol kan zijn. En dat moeten we zeker voortzetten in bijvoorbeeld Kennispact 3.0 en Pact Brabant.

Bij uw voornemen bezig te blijven met het versterken van sociale veerkracht blijft het in onze ogen een misser van de eerste orde om geen steun meer te verlenen aan organisaties die deze veerkracht wisten te organiseren, maar de inbreng te beperken tot meefinancieren van projecten. Daarmee ondersteunt u het idee van de provincie als flappentap, wat u nu juist wilde uitbannen.

Waarom nu zo specifiek verwoord wordt dat landelijk binnen de zorg vooral extra geld wordt vrijgemaakt voor ouderenzorg ontgaat ons. Provinciaal is ouderenzorg immers geen taak meer. Daarmee raak ik wel aan de kern van de grootste tekortkoming van deze perspectiefnota, namelijk het gebrek aan aandacht voor de vergrijzing. Juist in Brabant is de vergrijzing heel groot en die zal echt een claim gaan leggen op het beleid voor de komende decennia. In de perspectiefnota moet dit aspect toch zeker worden meegenomen. Juist in Brabant lijkt er voor ouderen weinig perspectief. Niet alleen betreffende werk, maar ook niet betreffende bijvoorbeeld passend onderkomen. Toenemende eenzaamheid is nog maar één aspect, efficiency in het verlenen van thuiszorg een ander. Misschien moet er nog eens heroverwogen

worden of het besluit om zoveel seniorencomplexen te sluiten wel zo verstandig was. Daarnaast zou een vorm van speeddaten tussen bedrijven en oudere werknemers een mogelijkheid kunnen bieden het perspectief op werk te vergroten. Bij aanvraag voor woningbouw zou de provincie, voor zover ze die bevoegdheid heeft, kunnen aandringen op de bouw van levensloopbestendige woningen.

Voorzitter. Natuurlijk is niet alles kommer en kwel. Met een groot aantal zaken zijn we het eens, zoals ik al verwoord heb. Als wat losse flodders aan het eind van mijn bijdrage vermeld ik nog dat uw streven naar het versterken van de agglomeratiekracht prima is mits dit niet leidt tot annexaties die niet gedragen worden door de bevolking.

Om cultuur dichterbij de gewone man te brengen stellen we voor dat eens per maand of zoveel haalbaar is de Brabantse musea die subsidie van de provincie ontvangen hun deuren openen en Brabanders gratis toegang verschaffen.

Ten aanzien van het grondwaterbeheer kijken we uit naar het nieuwe grondwateronttrekkingsbesluit.

Voorzitter. Dat waren de opmerkingen die we vanuit 50PLUS wilden maken met betrekking tot de perspectiefnota. We wachten de definitieve begroting af.

Motie M67 'Periodiek vrij toegang in door de provincie financieel gesteunde musea'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 inzake 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers';

overwegende dat:

- cultuur bereikbaar moet zijn voor zoveel mogelijk mensen;
- Brabant miljoenen investeert in musea;
- toegangsprijzen feitelijk geen belemmering mogen vormen voor cultuurbeleving;

verzoeken GS:

- om aan subsidiëring de voorwaarde te verbinden, dat Brabanders een dag per maand (of zoveel als haalbaar wordt geacht) vrij toegang hebben tot de door de provincie financieel gesteunde musea;
- en draagt GS op daartoe in de begroting voor 2019 en latere jaren middelen vrij te maken dan wel de voorwaarden voor subsidiëring aan te passen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Binnen de tijd. Ik geef nu graag het woord aan de volgende fractie en dat is de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Provinciale Staten hebben het college gevraagd om het economisch model van Kate Raworth te gebruiken bij de perspectiefnota. Dit model kent een sociale basis en een ecologisch plafond en vormt een gesloten systeem, een donut. Het leidt ertoe dat er keuzen gemaakt moeten worden, zoals wanneer economie bedreigend is voor ecologie. Voorzitter. Brabant kiest er echter voor om een eigen systeem te gebruiken, te hanteren. Het Brabantse model, dat ervan uitgaat dat vervelende keuzen te vermijden zijn wanneer die knelpunten op een andere, innovatieve manier worden benaderd. De perspectiefnota maakt echter geenszins duidelijk dat dit mogelijk is. Zowel aan de sociale als aan de ecologische kant blijven er vragen onbeantwoord. Voorzitter. En dat is nu net een gemiste kans. Want dat inzicht zou nou heel erg verhelderend zijn voor Provinciale én Gedeputeerde Staten. Wij constateren dan ook dat het Brabants model geen donut is, maar een worstenbroodje. Het worstenbroodje spreekt uit het beleid voor de landbouw, want er zijn niet voldoende economische beperkingen om de sociale waarden en de ecologie te beschermen. De gezondheid van mens en dier is in

het geding en de natuur staat meer dan ooit onder druk. Bestaande bedrijven mogen nog steeds worden uitgebreid tot megastallen. Een kwart van de Europese lijst met 49 meest vervuilende runder-, varkens- en kippenboerderijen ontvangt landbouwsubsidie uit Brussel. Soms zelfs tot honderdduizenden euro's. Voor de natuur staat ertegenover een programma aan PAS-maatregelen, overigens gebaseerd op de aanname dat luchtwassers voor 100% zouden werken. Er komt echter niet meer natuur, maar alleen opgepoetste natuur. Voor de Brabantse natuuropgave heeft het allemaal weinig zin.

Natuur en landschap worden uitsluitend vanuit een menselijk perspectief beoordeeld, zelfs wanneer wordt gesteld dat Brabant de intrinsieke waarde van natuur en landschap wil beschermen, wordt daar meteen aan gekoppeld dat deze daarmee ten goede moet komen aan de Brabanders. Maar GS, de essentie van intrinsieke waarde is nu juist dat dat los staat van wat mensen ervan vinden en wat mensen eraan hebben. Natuur is een intrinsieke waarde op zichzelf.

De Nederlandse landnatuur en de biodiversiteit laten een voorzichtig herstel zien, maar nog steeds scoort Brabant slechter dan gemiddeld. En nog steeds is de biodiversiteit tientallen procenten lager dan twintig jaar geleden. Met de BrUG en het GOB wordt geprobeerd het tij te keren, maar de uitvoering stagneert of is nooit echt op gang gekomen. Het probleem zit voornamelijk in de mogelijkheden om hectares te verwerven en in de bereidheid van partners om mee te doen met de inrichting. GS hebben eerder al aangegeven dat er op termijn te weinig geld beschikbaar is om alle doelen te realiseren. Voorzitter. Dan is het zaak aan GS om de inspanning te vergroten. Zeker omdat het een kerntaak is en deels een opdracht van het Rijk. College, concreet, wat gaat u doen om te zorgen dat er voldoende middelen zijn en dat er voldoende plannen zijn om onze doelen op het gebied van natuur te realiseren? U kunt nu het college in de toekomst nog een handvat geven. Wat is uw plan?

Dan bos en bomen. Bij de doelstelling van het klimaatproof maken van Brabant is terecht veel aandacht voor waterlopen. Rivieren en beken krijgen meer ruimte. Helaas is er weinig aandacht voor bomen en bossen. Bomen zijn fantastische buffers. Ze slaan CO₂ op, ze houden water vast, ze zorgen voor een betere bodem, ze voorkomen hittestress, ze kunnen ook nog eens dieren een schuilplek geven voor de hete zon. Allemaal voordelen. Daarom heeft het kabinet in het Actieplan Bos en Hout de doelstelling van 100.000 hectare nieuw bos opgenomen. En het initiatief wordt bijvoorbeeld ook ondersteund door Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer. Maar in het Brabantse landschap wordt steeds meer bos gekapt om uiteenlopende redenen. Boeren kappen productiebos, omdat de subsidie afloopt. Tbo's verkopen hout als verdienmodel omdat ze niet anders kunnen. Er wordt overgeschakeld op een ander natuurdoeltype, zoals heide of stuifzand. Of we gaan het bos intensiever gebruiken voor recreatie of offeren het op voor wegen of wonen. Voorzitter. Wij pleiten voor een eerherstel voor bossen en bomen en daarom dienen wij een motie in.

Klimaatneutraal en de energietransitie, waar Brabant inzet op het afbouwen van fossiele brandstoffen tot nul in 2015, steunen wij van harte. Echter, wij zouden dat doel liever naar voren halen. En dat kunnen we als we meer dan ooit inzetten op besparen van energie. Echter, besparing van energie blijft substantieel achter op de planning. Misschien is het niet sexy, maar we halen maar de helft van de doelstelling. Voorzitter. Wat we nodig hebben is meer isolatie van woningen, meer plantaardig eten en meer producten uit de regio. En niet alles via de handelsroute uit China halen. Immers, naast alle voordelen van energie uit zon en wind tekenen zich nu meer dan ooit de nadelen af. Er is steeds minder plaats en draagvlak voor windmolens, het gebruik van zonnenvelden kan tot overbelasting van het net leiden en speculatie met grond is inmiddels al in volle gang. Wat ons betreft allerlei ongewenste neveneffecten. College. Wat gaat u doen op het gebied van energiebesparing om de opgelopen achterstand in te halen en welke middelen heeft u daarvoor beschikbaar of zou u daarvoor beschikbaar willen stellen?

Voorzitter. Als we het over energie hebben kunnen we er eigenlijk niet aan voorbijgaan dat we het ook over water moeten hebben. Er wordt gewerkt aan het loskoppelen van woningen van het aardgasnet en dat vinden wij een prima ontwikkeling als er inderdaad goede alternatieven worden geboden. Hele wijken

moeten op de schop en nieuw te bouwen woonwijken worden meteen anders ingericht. In een vorige bijeenkomst heeft de gedeputeerde al iets gezegd over leidingen waar meerdere leidingen doorheen kunnen worden gevoerd, waaronder bijvoorbeeld warmte. Voorzitter. Op dat moment vonden we dat niet een heel goed voorbeeld, maar anderzijds biedt het bijvoorbeeld wel ruimte om een structuur in te richten voor grijs water. Voorzitter. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat klimaatverandering ook met zich meebrengt dat we anders moeten omgaan met water. Drinkwater is een kostbaar goed, waar we gepast zuinig mee moeten omgaan. We vragen het college dan ook aandacht te besteden aan een aangepast waterbeleid in woonwijken en verzoeken GS om te inventariseren of bij het herinrichten van woonwijken meteen kan worden gekeken naar zogenaamd grijswatersystemen, waarbij regenwater of ander water van minder kwaliteit wordt gebruikt voor laagwaardig gebruik, zoals het doorspoelen van het toilet. Immers, wij hebben zo'n systeem hier al in huis in het provinciehuis. We dienen daarom samen met GroenLinks een motie in.

Cultuur. Kort en krachtig, voorzitter, want we zijn best wel tevreden over het beleid van cultuur van de provincie. De gedeputeerde doet uitstekend werk en heeft ook in de aanloop naar deze nieuwe besteding van middelen goed naar Provinciale Staten geluisterd. En een compliment daarvoor. En de nieuwe middelen zijn ook meer dan welkom. De technische vragen die wij hebben gesteld, gaan onder andere over dans. En daaruit blijkt dat in ieder geval de regelingen openstaan voor dans. En we hopen van harte dat zij die ingang zullen benutten. Voor zover, voorzitter.

Voor ons ligt ook een besluit over de MIPP, Meerjarige Integrale Planning Projectbijdragen. Daaronder het opnemen van drie sleutelprojecten in de besluitvormingsfase. Voorzitter. We hadden heel graag gezien dat we meer aan de voorkant waren meegenomen met de verschillende sleutelprojecten en de afwegingen die zich daarin hebben afgespeeld, omdat we er nogal wat kanttekeningen bij hebben en het ook heel erg moeilijk vinden om dit nu als besluit meteen mee te nemen. Voorzitter. Een van de sleutelprojecten is 'Schoolpleinen van de toekomst'. Een prima idee, de jeugd betrekken bij groen, zodat ze hopelijk levenslange passie voor groen kunnen ontwikkelen. Maar hoe positief we ook zijn over dit plan, toch hebben we daar wat kritische vragen over. Een deel van de bijdragen wordt betaald uit de BrUG en het PMWP en niet uit het Groenfonds, zoals ik in een interruptie eerder betoogde. Dan is het vreemd dat GS kiezen voor groene schoolpleinen, hoe goedbedoeld ook, boven een extra impuls in het natuurnetwerk. Want GS lopen zo het risico dat we aan het einde van de looptijd niet genoeg geld hebben voor onze natuuropgaven. Vraag aan het college. College, strookt deze allocatie van gelden met de originele doelstelling van die gelden? En gaat u deze allocatie ten koste van het Natuurnetwerk Brabant eventueel in de toekomst corrigeren door een aanspraak te maken op de algemene middelen? Graag een toelichting.

Dan het mozaïek Dommelvallei, dat bestaat uit zes zogeheten watermachines. Met het Brabantse watersysteem als integrerende factor moeten deze machines een koppeling tot stand brengen tussen stad, landbouw, recreatie en natuur. En een aantal machines, moeten we toegeven, zien er goed uit. Machine 3 creëert synergie tussen waterbeheer, landschap en recreatie. Machine 5 brengt een robuust watersysteem samen met woongenot en kleinschalige stadslandbouw. En dat is heel bewonderenswaardig. Een ander deel van de machines lijkt wat ons betreft toch meer op greenwashing van industrie en intensieve landbouw. Collectieve waterzuivering voor industriële landbouwers, zoals machine 4, waardoor mestverwerking op miraculeuze wijze opeens rendabel en daardoor in een keer interessant voor recreatie wordt. En daar hebben we toch een aantal grote vraagtekens bij. En over waterzuivering gesproken, in het meeste oppervlaktewater in Brabant worden de nitraat- en fosfaatsnormen met gemiddeld een factor 2 overschreden. Vraag aan het college. Denkt u dat watermachines, met name deze die ik eerder bedoelde als machine 4, hierin een rol van betekenis kunnen spelen? Machine 2 gaat over duurzame landbouw, maar gaat wel uit van een mestoverschot. In onze ogen is er dan geen sprake van duurzame landbouw. Het mag duidelijk zijn dat greenwashmachines wat ons betreft achterwege gelaten mogen worden. De

problemen van een te grote veestapel los je niet op met watermachines, maar juist door de veestapel te verkleinen.

En dan als laatste de robuuste Beekdalpassage A58. Het plan van de robuuste Beekdalpassage A58 is verhoging van de weg, waardoor flora en fauna onder de A58 door zouden moeten passeren. We hebben ons goed geïnformeerd en hebben een sterk vermoeden dat verhoging van de weg tot een grote draagwijdte van het verkeerslawaaï leidt en derhalve dieren afschrikt om gebruik te maken van de ecopassage. Verhoging van de A58 levert slechts zeer geringe terreinwinst op. Zoals op meerdere locaties is gebleken, veroorzaakt de verhoging van een verkeersader meer geluidsoverlast op de gelegen objecten, doordat juist de geluidsgolf zich als een boog gaat verplaatsen. Voor een landgoed als Landgoed Baest betekent dit nog meer verstoring voor de zo zeer gewenste rust en stilte. Andere oplossingen, mede aangedragen door de bevolking van de Spoordonk, zijn nog niet voldoende verkend, zoals een onderdoorgang. Om al deze redenen is het volgens ons meer opportuun om op een later moment een apart besluit te nemen. En daarvoor houd ik het amendement even aan. Maar ik wil wel aan het college vragen: waarom hebben we niet de verschillende varianten naast elkaar vergeleken en kiezen we nu voor een onderzoek alleen naar die weg op poten?

Voorzitter. Ik heb het al gezegd. De overige sleutelprojecten hebben we ook bestudeerd. En we willen meegeven dat we het belangrijk vinden dat we aan de voorkant worden meegenomen in zowel de vraagstelling, de uitwerking en mogelijk een provinciale bijdrage. College. We gaan u nu wel streng toespreken. We vinden dat u, voordat u met nieuwe sleutelprojecten gaat komen, met de Staten in gesprek moet gaan over nut en noodzaak en over maatschappelijk sociaalecologisch rendement. Laten we daarbij vooral de donut in gedachten houden. Voorzitter. We hebben het eerder over de donut gehad en in dat licht een motie.

We hebben al vaker aandacht gevraagd voor het contrast tussen onze provinciale beleidsdoelstellingen en wat gesuggereerd wordt in het restaurant. Wij beogen een transitie naar een duurzame landbouw, onder meer een eigen provinciaal rapport en een recent rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infra wijzen expliciet uit dat we voor een duurzame landbouw het gewicht van ons dieet flink moeten verplaatsen van dierlijk naar plantaardig voedsel. Maar als je in ons bedrijfsrestaurant plantaardig wilt eten, kom je niet verder dan een boterham met pindakaas en wat rauwkost, terwijl er ook behoefte is aan een donut.

De plaatsvervangend voorzitter: Mijnheer Van der Wel. Uw spreektijd zit er bijna op.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Klopt. Met het provinciaal meerjarenprogramma Bijenimpuls voor Brabant en het project Schoon Water zetten we onverminderd voort op het verminderen van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw. Maar een volwaardig onbespoten maaltijd kun je helaas in het bedrijfsrestaurant niet krijgen. Voorzitter. Ons advies aan het college: practice what you preach. En daarom dienen wij een motie in om het aanbod te vergroten en de keuzevrijheid voor Statenleden en mensen die het bedrijfsrestaurant bezoeken te vergroten. Dank u wel.

Motie M7 'Grijs water voor alle Brabanders'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

overwegende dat:

- in een groeiend aantal woningen in Noord-Brabant energiebesparende en duurzame technieken worden toegepast;
- de transitie naar de gasloze woonwijk hier een sprekend voorbeeld van is;
- door de aanleg van een grijswatersysteem veel minder water wordt verspild;

constaterende dat:

- het provinciehuis is voorzien van een grijswatersysteem en daarmee 4400 m³ drinkwater per jaar bespaart;

dragen Gedeputeerde Staten op/verzoeken Gedeputeerde Staten

- de zogenoemde wijkenergieplannen samen te laten vallen met wijkwaterplannen, door de werkzaamheden voor het energieneutraal maken van een woning parallel te laten lopen met de aanleg van een grijswatersysteem bij een woning;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel en Paranka Surminski”

Motie M8 ‘Meer bomen voor klimaatadaptatie’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend Statenvoorstel 20/18 Perspectiefnota 2018;

overwegende dat:

- op 26 oktober 2016 premier Rutte, staatssecretaris Dijksma en twintig organisaties het Actieplan Bos en Hout tijdens de nationale Klimaattop ondertekenden met daarin het voornemen 100.000 hectare nieuw bos aan te planten;
- met de aanplant van bomen een veelvoud aan klimaat-adaptieve maatregelen kan worden uitgevoerd, zoals de opslag van CO₂, waterretentie en het verminderen van hittestress;

constaterende dat:

- de aanplant van bomen niet voldoende aandacht heeft in het streven van de provincie Noord-Brabant naar een klimaatproof Brabant of het realiseren van een robuust netwerk van natuurgebieden;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- een beleidsvoorstel te doen aan Provinciale Staten voor de aanplant van meer bomen in navolging van het Actieplan Bos en Hout;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel en Paranka Surminski”

Motie M9 ‘Groen eten voor een groen Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 over Perspectiefnota 2018;

kennismemende van:

- ‘Duurzaam en gezond’, het rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI), waarmee de overheid wordt geadviseerd maatregelen te nemen om de consumptie van dierlijk voedsel flink te verminderen en te vervangen door plantaardig voedsel;
- onder meer het provinciaal meerjarenprogramma ‘Bijenimpuls voor Brabant’ en project ‘Schoon Water’, waarmee wordt ingezet op verminderd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw;

constaterende dat:

- gasten en medewerkers van de provincie vrijwel nooit een volwaardige biologische en/of plantaardige maaltijd in het provinciehuis kunnen kiezen;
- andere instellingen, waaronder de Provincie Gelderland en Universiteit Leiden, flinke vorderingen maken in het aanbod van plantaardig voedsel in hun bedrijfsrestaurants;
- Brabant de trotse huisvestingsprovincie is van een uitermate toonaangevend en succesvol bedrijf binnen de plantaardige eiwitsector: De Vegetarische Slager;

overwegende dat:

- een groter aanbod van biologisch en plantaardig voedsel de keuzevrijheid van gasten en medewerkers van het provinciehuis vergroot;
- de verschuiving naar een plantaardiger dieet een van de meest effectieve maatregelen is voor verduurzaming van de landbouw en voedselketen;
- de inkoop van meer biologisch voedsel voor het bedrijfsrestaurant bijdraagt aan verminderd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- een voorstel aan PS voor te leggen over vergroting van het aanbod van biologisch en plantaardig voedsel in het provinciehuis;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel

GroenLinks, Hagar Roijackers”

Motie M9A ‘Groen eten voor een groen Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 over Perspectiefnota 2018;

kennisnemende van:

- ‘Duurzaam en gezond’, het rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI), waarmee de overheid wordt geadviseerd maatregelen te nemen om de consumptie van dierlijk voedsel flink te verminderen en te vervangen door plantaardig voedsel;
- onder meer het provinciaal meerjarenprogramma ‘Bijenimpuls voor Brabant’ en project ‘Schoon Water’, waarmee wordt ingezet op verminderd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw;

constaterende dat:

- gasten en medewerkers van de provincie vrijwel nooit een volwaardige biologische en/of plantaardige maaltijd in het provinciehuis kunnen kiezen;
- andere instellingen, waaronder de Provincie Gelderland en Universiteit Leiden, flinke vorderingen maken in het aanbod van plantaardig voedsel in hun bedrijfsrestaurants;
- Brabant de trotse huisvestingsprovincie is van een uitermate toonaangevend en succesvol bedrijf binnen de plantaardige eiwitsector: De Vegetarische Slager;

overwegende dat:

- een groter aanbod van biologisch en plantaardig voedsel de keuzevrijheid van gasten en medewerkers van het provinciehuis vergroot;
- de verschuiving naar een plantaardiger dieet een van de meest effectieve maatregelen is voor verduurzaming van de landbouw en voedselketen;
- de inkoop van meer biologisch voedsel voor het bedrijfsrestaurant bijdraagt aan verminderd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- een voorstel aan PS voor te leggen over vergroting van het aanbod van biologisch en plantaardig voedsel in het provinciehuis;
- in dit voorstel ook op te nemen welke delen van het assortiment kunnen worden vervangen teneinde dit kostenneutraal te realiseren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel

GroenLinks, Hagar Roijackers

Lokaal Brabant, Jan Heijman”

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Ik geef nu graag het woord aan de volgende fractie, de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Toch soms een bijzonder debat, zo'n perspectiefnota, in het laatste coalitiejaar. Sommige fracties maken er een verkiezingsdebat van. En sommige fracties verwijten het college dat er eigenlijk het laatste jaar niks meer gebeurt. En sommigen geven eigenlijk alleen maar opdrachten mee om straks bij de coalitieonderhandelingen de lijnen uit te kunnen zetten. Voorzitter. Wij geven graag als ChristenUnie-SGP-fractie nog een aantal lijnen mee waarin we in het komend jaar nog willen vragen om samen met het college nog een aantal meters te maken. Want het mag niet zo zijn dat we stil komen te vallen.

Voorzitter. Anderhalve week geleden was ik met de weidevogelbeschermers in onze regio, het Land van Heusden en Altena, eens een dag op stap. Er wordt vaak heel negatief gesproken over de landbouw, over biodiversiteit, over natuur, maar in het gebied van het Land van Heusden en Altena gaat het ontzettend goed met de weidevogels. Er zijn nog nooit zoveel weidevogelnesten gevonden. De waterkwaliteit in het gebied is goed. Er is een mooie mix van grondgebonden veehouderijen, akkerbouw, maatschappelijk geaccepteerd en gewaardeerd. En het past in een natuurlijke omgeving. Voorzitter. Ik kan dan genieten van de grutto, de kievit, de patrijs en een veldleeuwrikje, dat van hoog in de lucht zo naar beneden komt dwarrelen met een prachtig mooi muziekje boven je hoofd. Voorzitter. Maar tegelijkertijd besepte ik en hoorde ik van de mensen die daar bezig waren de pijn die ze daar zelf meemaakten. Want ondanks 800 ha aan natuurlijk ingericht landbouwgebied, 80 ha ruwe stalmest die uitgereden wordt, waren er ondernemers die aangeven dat ze graag gebiedscontracten wilden afsluiten, maar het niet meer konden. Dat er alleen maar contracten verlengd werden en dat ze niet deel konden nemen aan de ontwikkelingen van de natuurinclusieve landbouw. Dat ze daar tegenaan liepen. Ik hoorde van ondernemers, en misschien wel juist die ondernemers die het meest bezig zijn met natuurintensieve landbouw en de weides creëren voor de veldvogels, dat ze genoodzaakt worden in de komende jaren om hun bedrijf te stoppen. Omdat de financiering van én de asbestdaken en tegelijkertijd de stalmaatregelen voor hen niet meer rendabel waren. Voorzitter. En ik voelde daar toch de pijn van een gebied dat toch heel anders is dan andere gebieden van Brabant, waarin we toch in de afgelopen drie jaar niet in staat zijn gebleken om tot een gebiedsgericht maatwerk in zo'n gebied te komen. Voorzitter. Ik had het graag tot een van de belangrijkste speerpunten van onze fractie in deze periode willen maken. En helaas heb ik niet de illusie door in dit laatste jaar nog met voorstellen te komen dat we dat nog in beweging kunnen krijgen. Ik zal dan ook niet met een motie komen. Maar ik zou graag een ander middel in willen zetten. Ik zou graag de Staten en het college straks in augustus bij de boerenervdag in het Land van Heusden en Altena willen uitnodigen om eens een keer een dag in ons gebied aanwezig te zijn en dan zelf van zowel de boeren, de natuurbeschermers, de mensen die bezig zijn in het gebied, maar ook de burgers die de landbouw een warm hart toedragen, te horen hoe het in een dergelijk gebied ook kan. Om daarmee ook te laten zien dat er een onderscheid is, ook op dit soort belangrijke vraagstukken.

Voorzitter. En twee weken geleden waren het de boswachters die hier een noodkreet uitten. Die hier het terrein volgooiden met rotzooi, dat ze afgelopen week in hun gebied hadden gevonden. Voorzitter. De ronde tafel die we daarna met elkaar organiseerden gaf denk ik helder en scherp weer hoe de discussie die we eigenlijk al drie jaar voeren in dit huis, voor een beter toezicht in het buitengebied, nog steeds niet opgelost is. Voorzitter. We hebben anderhalf jaar gepraat in het IPO om te komen tot een goede regeling waarlangs we het toezicht in het buitengebied, de extra bijdrage daarvoor, kunnen regelen. Maar GS waren er als de kippen bij om in oktober 2017 een besluit te nemen om die toezichtsbijdrage niet open te stellen. Voorzitter. Het signaal van de boswachters was klip-en-klaar: we moeten nu niet langer wachten om die bijdrage van 17 euro per hectare ook te geven, die overigens ook nog eens een keer als een cofinanciering geldt en waar de andere partijen ook nog geld bijleggen. Voorzitter. Het is belangrijk dat

we met elkaar die stap dan ook zetten. En daarmee voor de opengestelde natuurgebieden, zoals ze zelf ook aangaven in deze ronde tafel, een basisniveau van toezicht kunnen organiseren. En wederom zullen we met zeven oppositiepartijen, maar ik hoop ook van harte dat de coalitie zich daarbij wil aansluiten, een motie indienen om alsnog die 17 euro per hectare daarvoor beschikbaar te stellen en nog in deze periode het toezicht in de opengestelde gebieden daadwerkelijk goed te regelen.

Voorzitter. Ook op het gebied van energie hadden we misschien nog met veel voorstellen kunnen komen. En er is veel gesproken en veel partijen hebben ook al voorstellen ingediend. Voorzitter. Als wij naar de afgelopen drie jaar kijken denk ik dat we onvoldoende in staat zijn gebleken om een echte disruptie te krijgen, waarin alle partijen, alle regio's en ook alle kleine gemeenten kunnen meedoen. We hebben er vaak in deze Staten over gesproken. Het rapport van Panteia is daar ook heel helder en duidelijk in. Voorzitter. De Brabantse regio's vragen om een provincie die in de komende jaren echt bij wil dragen aan hun organisatiekracht om de regionale en lokale energieakkoorden ook daadwerkelijk te realiseren. We hebben samen met de PvdA-fractie daar nogmaals toe een motie over ingediend. En we hopen dat we dit jaar dan ook echt gaan benutten om die roep vanuit het veld ook vorm te kunnen geven en op te kunnen pakken.

Voorzitter. Onze fractie had drie jaar geleden heel veel verwacht van het programma Sociale Veerkracht. En als wij kijken naar de afgelopen jaren, dan zijn er mooie projecten gerealiseerd. Maar toch zien we dat het erg versnipperd is. En het is al vaak gezegd vandaag, dat we de organisatiekracht die er was in Brabant, de Vereniging Kleine Kernen, maar bijvoorbeeld ook de idops, die heel veel kracht organiseren en mobiliseren, de afgelopen jaren zijn kwijtgeraakt. Voorzitter. Wij vinden dat ontzettend jammer.

En een tweede, want dan ga ik ook even naar de VVD-fractie. Want afgaand op de krantenkoppen lijkt het wel heel goed te gaan in Noord-Brabant, zeg ik tegen de heer Van Gruijthuisen. Want de economie trekt aan en de werkloosheid daalt. Maar de onderkant van de arbeidsmarkt profiteert niet of nauwelijks van de aantrekkende economie. En het SER Brabant concludeert dan ook dat het verschil tussen winnaars en verliezers alleen maar groter wordt. Tegelijkertijd blijkt, voorzitter, vanuit Social Enterprise, uit onderzoek dat ze voor de provincie heeft gedaan, 'Betekenisvol Brabant', dat er een nieuwe economie in Brabant is ontstaan ...

De plaatsvervangend voorzitter: Stilte in de zaal.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Waarbij de groei niet ten koste gaat van mens en milieu. Een nieuwe betekenis-economie, die heel veel potentie heeft, maar nog niet ten volle benut wordt. En de onderzoekers geven de provincie dan ook het advies mee om die sociaal ondernemers te steunen en daarmee een partner te zijn, als provincie, als gemeente, om hun impact te vergroten. Voorzitter. En bij een van de voorbeelden waar we op werkbezoek waren, Verspild Talent, zagen we dat eigenlijk op een heel mooie manier. En tegelijkertijd horen we van het project Verspild Talent dat ze dit jaar, juist dit jaar waarin die impact naar buiten gebracht moet worden en doorgepakt moet worden, dat ze vastlopen in een klein stukje financiering. Terwijl er veel partijen zijn die ook mee willen financieren hierop. Voorzitter. Het zou ontzettend jammer zijn als dit project stil komt te vallen, terwijl het een van de belangrijke doelen ook is van de Staten, en volgens mij ook van het college. Wij begrijpen dat ze een beetje tussen wal en schip vallen, tussen het programma Economie en het programma Sociale Veerkracht. En wij willen ook voorstellen om dit programma op te nemen in het MIPP in de verkenningsfase en daarmee het college ook de ruimte te geven om de middelen daarin te zoeken. En desnoods, ja VVD, ook de algemene middelen hiervoor aan te wenden als dat nodig is. Want het mag niet zo zijn dat dit project stil komt te vallen. Dit project heeft volle impact voor heel Brabant. En we hebben daartoe ook een motie ingediend.

Voorzitter. Maar we zien ook tot op een heel aantal punten dat er door dit college nog in het laatste jaar een flinke sprint getrokken wordt. Denk aan het onderhoud van de vaarwegen, waar we vaak ook

aandacht voor gevraagd hebben. Het baggeren en daarmee dus ook het benutten van de vaarwegen naar de toekomst toe. Denk aan de OV-verbinding Breda-Utrecht. We hebben er een mooi congres over gehad. En gedeputeerde Van der Maat heeft enige tijd geleden aangegeven dat hij bij het BO MIRT verdere afspraken gaat maken over een uitgewerkt programma voor de verbinding Breda-Gorinchem-Utrecht. En ik kan u zeggen, mijnheer Van der Maat, we zijn ontzettend benieuwd naar de resultaten daarvan en we wensen u daar heel veel succes bij. We zien het ook bijvoorbeeld bij de verduurzaming van de scheepvaart, waar we vaak aandacht voor gevraagd hebben. En ook door de gedeputeerde en de commissaris diverse werkbezoeken afgelegd zijn. Voorzitter. We zien uit, zeggen we tegen de heer Pauli, naar de regiodeal die mogelijk in het verschiet ligt om daarin door te pakken. En wij hebben daar heel veel vertrouwen in. En we hebben er ook veel verwachtingen van dat we daarmee ook een mooi regionaal project naar Brabant kunnen halen.

Voorzitter. En het laatste vraagstuk waar we het komende jaar volgens mij nog flink mee aan de slag gaan als Staten is de afronding van de omgevingsvisie en de lijnen uitzetten voor straks de invoering van de Omgevingswet.

Voorzitter. Wij zijn er content mee dat ook in deze perspectiefnota de noodzakelijke cultuurverandering, die zichtbaar moet zijn voor 2021 zoals het college opschrijft, ook zichtbaar moet worden. Dat vraagt een nieuwe rol van de provincie. Dat vraagt een nieuwe manier van werken. In de geest werken van de Omgevingswet met programma's en niet alleen met verordeningen. Voorzitter. Wij zijn blij dat er geld voor vrijgemaakt wordt. Dat geeft denk ik ook de ruimte om het debat in het najaar te voeren. Niet alleen over de omgevingsvisie zelf, maar ook over de inzet voor de komende jaren en die cultuurverandering. En we gaan graag in het najaar daar met het college en met de hele Staten het debat aan om samen daar ook de lijnen voor de toekomst uit te zetten.

Voorzitter. Ik denk dat het jaar dat nu komt geen jaar van stilvallen moet zijn. Dat er nog veel kan gebeuren. Ik denk dat ook vanuit de hele Staten vandaag er veel vraagstukken aangereikt zijn waarmee je aan de slag kunt gaan. Maar ik zou ook hopen dat we dat gezamenlijk kunnen doen. Dat we ook in het laatste jaar laten zien dat we als Statenfracties onderling en als Staten en college echt samenwerken. Want dat is denk ik wat Brabant vraagt: niet alleen maar een coalitieprogramma uitwerken, maar ook in het laatste jaar nog samen kijken waar we goede zaken kunnen doen voor Brabant. Niet alleen binnen het coalitieprogramma, maar ook daaromheen. Ik wens het college en de Staten daarbij heel veel succes. Dank u wel.

Motie M38 'Toezichtbijdrage in opengestelde natuurgebieden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers', constaterende dat:

- in IPO-verband een nieuwe structuur is besproken voor een gedeeltelijke tegemoetkoming (75%) in de kosten voor beheer en toezicht van de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
 - in Brabant op dit moment voor 80.000 ha beheersubsidie wordt verleend. Openstelling van het onderdeel toezicht en handhaving jaarlijks 1,36 miljoen euro per jaar aan extra kosten met zich meebrengt (17 euro per hectare per jaar extra voor toezichtsbijdrage 80.000 ha);
 - Gedeputeerde Staten van Brabant echter op 31 oktober 2017 hebben besloten om geen geld ter beschikking te stellen voor handhaving en toezicht in de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
- van mening dat:
- het redelijk is om een tegemoetkoming in de kosten van toezicht en handhaving te verstrekken aan de terreinbeherende organisaties die zorg dragen voor het voor het publiek openstellen van natuur in Noord-Brabant;

- het van groot belang is dat er voldoende toezicht en handhaving is in de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
- in het rondetafelgesprek is gebleken dat de terreinbeherende organisaties met de toezichtbijdrage van 17 euro per hectare een basisniveau van toezicht kunnen garanderen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om voor de begrotingsbehandeling 2019 met een voorstel te komen om de toezichtbijdrage voor opengestelde natuurgebieden conform de in IPO-verband afgesproken structuur toe te kennen;
- hiertoe een jaarlijks bedrag van 1,36 miljoen euro vanaf de Begroting 2019 te reserveren voor het onderdeel toezicht in de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL) en dit bedrag niet ten koste te laten gaan van de natuurbudgetten.

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marianne van der Sloot, CDA

Hagar Roijackers, GroenLinks

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Motie M38A 'Toezichtbijdrage in opengestelde natuurgebieden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend het Statenvoorstel 20/18 'Perspectiefnota 2018: Brabant op koers', constaterende dat:

- in IPO-verband een nieuwe structuur is besproken voor een gedeeltelijke tegemoetkoming (75%) in de kosten voor beheer en toezicht van de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
- in Brabant op dit moment voor 80.000 ha beheersubsidie wordt verleend. Openstelling van het onderdeel toezicht en handhaving jaarlijks 1,36 miljoen euro per jaar aan extra kosten met zich meebrengt (17 euro per hectare per jaar extra voor toezichtsbijdrage 80.000 ha);
- Gedeputeerde Staten van Brabant echter op 31 oktober 2017 hebben besloten om geen geld ter beschikking te stellen voor handhaving en toezicht in de voor publiek opengestelde natuurgebieden;

van mening dat:

- het redelijk is om een tegemoetkoming in de kosten van toezicht en handhaving te verstrekken aan de terreinbeherende organisaties die zorg dragen voor het voor het publiek openstellen van natuur in Noord-Brabant;
- het van groot belang is dat er voldoende toezicht en handhaving is in de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
- in het rondetafelgesprek is gebleken dat de terreinbeherende organisaties met de toezichtbijdrage van 17 euro per hectare een basisniveau van toezicht kunnen garanderen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om voor de begrotingsbehandeling 2019 met een voorstel te komen om de toezichtbijdrage voor opengestelde natuurgebieden conform de in IPO-verband afgesproken structuur voor de komende twee jaar toe te kennen;
- hiertoe een jaarlijks bedrag van 2,72 miljoen euro in de Begroting 2019 te reserveren voor het onderdeel toezicht in de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL) en dit bedrag niet ten koste te laten gaan van de natuurbudgetten.

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Marianne van der Sloot, CDA

Hagar Roijackers, GroenLinks

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Alexander van Hattem, PVV"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Ik ga nu heel graag het woord geven aan de heer Heijman, Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik wil als eerste mevrouw de voorzitter bedanken voor haar leidingsschap vanmiddag. Blij dat u ingevallen bent en ook van hieraf nog de gezondheid voor de commissaris. En ik wil ook de heren Everling en Meijer nog feliciteren met hun voorzitterschap. En de heer Hageman en de heer Heijmans met hun bloemen. En dan heb ik eigenlijk in het kort samengevat wat de hoogtepunten zijn van deze middag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan bent u de ochtend nog vergeten, als het alleen de middag was.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Nou ja, je moet af en toe iets vergeten hè. Dat heeft te maken met mijn leeftijd waarschijnlijk alweer.

Maar goed, een paar dingen van mij, want we zitten de hele middag al met elkaar hier te praten. Volgens mij gaat het er in grote lijnen gewoon om dat we allemaal weer hetzelfde zeggen van de afgelopen jaren. En af en toe eens een keer een verkiezingselement, vooral bij de VVD. Dat vond ik wel grappig eerlijk gezegd, dat we meer dan een jaar voor de verkiezingen al over verkiezingsdingen aan het praten zijn. Dat vind ik wel grappig.

Maar voor ons als Lokaal Brabant, als we naar de perspectiefnota kijken, valt ons weer op dat vooral de kleine gemeenten regelmatig worden vergeten en eigenlijk niet worden besproken in die nota. Daarom heb ik daarover ook een motie ingediend om te kijken of daar in ieder geval meer aandacht voor kan komen. Want wij vinden echt dat de kleine gemeenten regelmatig worden vergeten door de provincie.

Een ander punt, en dat kent u ook wel van ons, wij praten graag over bestuurlijke veerkracht en over de plannen van de provincie, van GS, die altijd wel een beetje tegenvallen. En als je naar de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen kijkt, lijkt het ons wel duidelijk dat, waar de lokalen gewonnen hebben, duidelijk is dat op al die veerkracht niet wordt gewacht, en dat we eigenlijk door willen gaan zoals we nu zijn: zelfstandig als kleine gemeenten. En gewoon door willen gaan met onze opdrachten. We vinden dat heel belangrijk. Maar wat we vooral missen is in die socialeveerkrachtverhalen ook weer die kleine gemeenten, maar ook dat je daar eigenlijk meer zou moeten doen qua mobiliteit. Voor die kleine mobiliteit te zorgen, bijvoorbeeld voor leerlingenvervoer, bijvoorbeeld voor dorps- en wijkbussen. En ik weet heus wel dat er in die Statenwerkgroep OV-visie daarover gesproken wordt. Maar wij willen dat nu al hier arresteren. En wij willen ook daar de sociale aspecten ook van benadrukken, omdat wij denken dat daar de oplossingen liggen voor dat verhaal.

Mevrouw de voorzitter. Ik kan misschien nog wel meer dingen verzinnen, maar we zijn al zeven uur bezig. Ons verhaal is duidelijk. Wij staan voor de kleine gemeenten, wij staan voor de kleine kernen, wij staan voor de mensen die af en toe door de provincie vergeten worden. Die punten brengen wij naar voren. Dat kunnen wij gelukkig doen, doordat al die landelijke partijen hier verschillende moties hebben ingediend waar elementen in staan die door ons goed gebruikt kunnen worden. Daaronder hebben wij actief ook onze naam gezet. En ik ben eigenlijk voor vandaag wel blij dat we het zo weinig over landbouw hebben gehad. Dank u wel.

Motie M40 'Pilot op maat gesneden leerlingenvervoer'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend de perspectiefnota;

overwegende dat:

- ouders van jongeren, die aangewezen zijn op schoolbussen naar regioscholen, nu gebonden zijn aan hoge kosten voor vervoer;
- die bussen vaak niet op tijdstippen rijden die nodig zijn voor vervoer vanaf en naar de scholen;

constaterende dat:

- dit soort busvervoer niet is opgenomen in de huidige concessies, terwijl bij de doelgroep wel een enorme behoefte bestaat aan extra inzet en goed betaalbaar vervoer;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- de pilot om 2 extra bussen in te zetten tussen gemeente Valkenswaard en het Piuscollege in Bladel te ondersteunen en met beide partijen te overleggen hoe dit samen met Hermes uitgevoerd kan worden;
- in de Begroting 2019 een financieel voorstel te doen van hoe dit initiatief ondersteund kan worden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M41 'Meer ruimte voor dorps- en wijkbussen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend de Perspectiefnota;

overwegende dat:

- openbaar vervoer steeds meer een verbindende factor vormt tussen kernen, dorpen en centrumgemeenten;

constaterende dat:

- Gedeputeerde Staten het algemeen openbaar vervoer vooral beschouwen als een middel om van A naar B te komen;
- in de praktijk blijkt dat weinig of geen openbaar vervoer de sociale contacten tussen inwoners van gemeenschappen negatief beïnvloedt;
- meer ruimte aan dorps- en wijkbussen gegeven kan worden, onder andere door middel van burgerparticipatiemodellen zoals het Casters vervoer;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- een programma te ontwikkelen waarbij Sociale Veerkracht wordt gebruikt om meer Brabanders, die om verschillende redenen meer aangewezen zijn op openbaar vervoer, die kans te geven en Provinciale Staten over dit programma te informeren;
- eventuele financiële consequenties bij Burap 2018 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren"

Motie M42 'Meer aandacht voor kleine gemeenten in plannen provincie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend de perspectiefnota;

overwegende dat:

- er in de voorliggende perspectiefnota veel aandacht is voor de B5 en de middelgrote gemeenten, maar weinig tot geen aandacht is voor kleine gemeenten;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- vanaf nu in alle plannen die GS maakt en opstelt meer rekening te houden met kleine gemeenten, zodat een eerlijkere verdeling van middelen plaatsvindt tussen de verschillende gemeenten;

- om bij de Begroting 2019 hier eveneens aandacht aan te schenken; en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Wim van Overveld, 50PLUS

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

Motie M43 ‘Draagkracht voor Bestuurlijke Veerkracht’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 20 april 2018, behandelend de perspectiefnota;

overwegende dat:

- dit college veel aandacht heeft gegeven aan Bestuurlijke Veerkracht, maar dat er bij geen enkel plan (behalve bij inwoners van de gemeente Haaren) grote draagkracht bestaat in diverse gemeenschappen;

constaterende dat:

- er relatief veel aandacht is besteed aan dit proces, maar GS er niet in is geslaagd om de harten en hoofden van de inwoners van de diverse gemeenten mee te krijgen in de verschillende manieren van verandering;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- alleen fusies, herindelingen of andere vormen van bestuurlijke vernieuwing te begeleiden, die gesteund worden door de desbetreffende gemeenten en bovenal door een ruime meerderheid van de inwoners.

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Wim van Overveld, 50PLUS

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Ik heb even overlegd met onze griffier. Wij gaan nu pauzeren. Het is nu half zes bijna. En dat doen we tot vijf over half zeven. Het bedrijfsrestaurant is ingeseind, dus de warme maaltijd staat daar ongeveer klaar voor ons. Het college kan zich voorbereiden op de eerste termijn voor de reacties. En u kunt alle moties zelf op iBabs nog even nalezen. iBabs kent alle moties en amendementen. Ik vind het belangrijk dat u nog even luistert en niet wegloopt. Onderaan bij alle moties en amendementen staat een overzicht van alle moties en amendementen, dat u kunt gebruiken voor uw voorbereiding daarop. En per fractie is ook een hardcopy van het overzicht uitgedeeld, zodat dat gewoon de werkwijze vergemakkelijkt.

Ik stel ook voor dat de heer Heijmans na het eten het voorzitterschap overneemt. Ik moest even een slokje water nemen. En dat we wisselen van de wacht.

Schorsing (17.34-18.37 uur).

(Het voorzitterschap wordt overgedragen aan de heer Heijmans.).

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Dames en heren. Allemaal welkom terug in deze zaal. En hiermee heropen ik deze vergadering en gaan wij zo meteen beginnen aan de eerste termijn van het college. Een eerste termijn waarvoor zij zeventig minuten krijgen. En die meteen voor elkaar een test is hoe solidair en hoe maatschappelijk ze met elkaar omgaan. Want ze moeten het gezamenlijk met die zeventig minuten doen. Maar ik zal er wel heel sterk op letten dat die zeventig minuten niet overschreden gaan worden, want het is echt mijn streven, dames en heren, om voor 21 april nog een besluit te nemen over de perspectiefnota.

Ik zie dat mevrouw Van der Sloot een vraag heeft of een opmerking. Wat mij betreft mag dat van uw plaats, mevrouw Van der Sloot. Gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, prima. Voorzitter. Ik heb een ordevoorstel voor deze vergadering. Gezien het debat dat we al uitgebreid met elkaar hebben gevoerd en de onderwerpen die we hebben gewisseld, lijkt het mijn fractie een goed idee om deze termijn met het college te gebruiken echt als een debattermijn. Dus ook met de hele Staten, met de gedeputeerde, maar ook met elkaar in debat te gaan. Dat we dan de tweede termijn in totaliteit laten vervallen en eindigen met moties, amendementen en stemverklaringen. En dat zou ik graag hier voorleggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Kunt u misschien die tweede termijn, die u laat vervallen, nog toelichten? Dus u vraagt aan de Staten in te stemmen met het geheel laten vervallen van de tweede termijn?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Om in te stemmen in eerste instantie met een gehele debatronde nu. Dus dat betekent dat gedeputeerden reageren, met elkaar in debat, en ook met de gedeputeerden en met de Staten. En vervolgens niet nogmaals per fractie een tweede termijn te kiezen en een reactie daarop van het college.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat is een ordevoorstel. Dan rest mij te vragen of er fracties zijn die hierop willen reageren. Want ik ga dat zo meteen uiteraard in stemming brengen. Mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter, via u. Betekent dat dat mevrouw Van der Sloot haar voorstel is dat na deze eerste termijn de beraadslagingen dus ook gesloten zijn? Mevrouw Van der Sloot knikt bevestigend.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wilt u reageren, mevrouw Van der Sloot? U knikt ja, voor iedereen zichtbaar.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik knik ja.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wij zijn voor, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U bent voor. Zijn er fracties die daarop willen reageren? Ik zie de heer Van Hattem. En dan kom ik bij de heer Meijer en dan bij mevrouw Brunklaus.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Onze fractie lijkt het een iets minder goed idee, omdat het maar de vraag is in hoeverre GS ook de beantwoording afdoende verricht in deze termijn. Dus het lijkt me toch wenselijk om, als daar behoefte aan is, een tweede termijn te kunnen houden. Dus om dat niet op voorhand uit te sluiten. Zeker omdat er ook nog moties en amendementen op tafel liggen, en moties en amendementen ook misschien door fracties ingediend zullen worden nog, kan het zomaar zijn dat daar nog behoefte aan is om daar nog iets meer over te zeggen en te spreken. Dus ik denk dat we goed eraan doen om toch de mogelijkheid van een tweede termijn open te houden als daar behoefte en noodzaak toe is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Van Hattem. Mijnheer Meijer. U heeft het woord.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voor onze fractie is het dan wel van belang inderdaad dat alle fracties in dit huis zich daar senang bij voelen, omdat we ons het democratisch recht van een tweede termijn niet zomaar willen ontnemen van fracties die daar ongenoegen mee hebben.

Het tweede wat ik wilde zeggen, en dat is meer een oproep aan u, voorzitter, is dat bij de beantwoording van de gedeputeerden dan ook wel het standpunt van het college helder naar voren gebracht moet worden alvorens te starten met interrupties en een debatje. En door die structuur kunnen we dat op een zorgvuldige manier doen. En ik heb er alle vertrouwen in dat u dat heel netjes gaat doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Dat moet ik nog maar zien waar te maken, mijnheer Meijer. Mevrouw Brunklaus. U heeft het woord.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Ik vroeg me af hoeveel tijd er stond voor de tweede termijn. En ten tweede, wij hebben eventueel nog moties die we in de tweede termijn willen indienen. En dat kan niet zomaar als je in de interruptiefase gaat. Verder denk ik dat het ingewikkeld wordt in die zeventig minuten, om daar dan goed stuur op te houden. Dus ik vind het onnodig complex. Ik denk dat we met zijn allen de discipline moeten opbrengen om het kort en krachtig te doen, zodat we efficiënt kunnen vergaderen met elkaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Brunklaus. Verder geen sprekers. Dan kijk ik nog even naar mevrouw Van der Sloot. Wilt u uw ordevoorstel in stemming gebracht hebben?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, voorzitter, ik zie dat er twee fracties moeite mee hebben. Dus dan denk ik dat we met elkaar de oproep moeten doen om het gewoon smart, slim en efficiënt te doen. Dus dan denk ik dat ik mijn ordevoorstel intrek.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel. Dan stel ik voor dat we niet nog meer tijd gaan besteden aan de procedure, maar nu tot de inhoud overgaan. Het zal natuurlijk een hele klus worden, dames en heren, om over 67 moties en ik meen een kleine tiental amendementen, om in 70 minuten daarover te adviseren door het college. Maar ik vind dat u er in ieder geval recht op heeft dat over alle moties en amendementen in eerste termijn door het college gereageerd wordt. En daar zal ik ook heel strikt op toezien.

Als eerste zal namens het college gedeputeerde Pauli het woord voeren. Ik geef het woord aan gedeputeerde Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank je wel. Het college dankt vooral de Staten voor hun inbreng. Ik mag de aftrap verzorgen en gaan proberen dat we als college gezamenlijk in zeventig minuten door de hele stof zijn. Gezien de hele hoeveelheid moties en amendementen zal dat geen sinecure zijn. Maar we hebben natuurlijk ongelofelijk lang na kunnen denken wat we zouden gaan reageren tijdens uw eerste termijn. Dus misschien dat het toch gaat.

Brabant op koers en Brabant in beweging. Ik denk dat beide zaken van toepassing zijn. Vandaar dat het college begrijpt dat uw eerste termijn zo uitgebreid was, want er gebeurt nogal wat. Is er reden om zorgen te maken? Nou, ten aanzien van heel veel aspecten niet. Maar u heeft terecht ook de vinger op de zere plek gelegd, waar het gaat om een aantal zaken waarop we nog wel een tandje bij kunnen gaan zetten. Bijvoorbeeld waar het gaat om energie en sociale veerkracht. Maar kijk ik naar mijn eigen portefeuille,

dan betreft het zeker ook de arbeidsmigratieproblematiek en betreft dat zeker ook de grote veranderingen waarvoor we staan. We gaan dit jaar naar regio's met een werkloosheid van pakweg 2,5%. We hebben ondanks de lage werkloosheid toch nog mensen die geen werk hebben. Kortom, werk aan de winkel. Dit college rust niet op de lauweren, maar zet full speed met de eindstreep in zicht door totdat we de finish gepasseerd zijn in naar volgend jaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Vugt van het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ben even benieuwd, want u noemt inderdaad het vraagstuk van de arbeidsmigranten als een van de thema's die provinciaal ook spelen, waarom wij dat zelf niet in de perspectiefnota terugzien.

De heer **Pauli** (GS, VVD): U geeft mij niet de kans om mijn verhaal te houden. Omdat we daar al een groot aantal maanden mee bezig zijn. Het is gewoon onderdeel van ons integraal beleid dat we aan het voeren zijn en waar we ook naar kijken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja. U zegt er mee bezig te zijn. Maar het punt is nou juist dat wij vinden dat dat nog integraler zou kunnen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dan hoop ik u straks op uw wenken te gaan bedienen. Als u mij nogmaals in de gelegenheid stelt aandachtig te horen van de voorzitter om mijn teksten uit te kunnen spreken. En als u dan nog vragen/opmerkingen heeft, wil ik ze graag beantwoorden.

Voorzitter. Met uw goedvinden begin ik toch met de bijdrage van de heer Van Gruijthuijsen, die ons uitdaagde om eens met een paar voorbeelden te komen op het snijvlak van economie en ecologie. En waarschijnlijk duidt u op de passage die in het bestuursakkoord staat, dat we ergens ter hoogte van Boxtel willen komen tot de nieuwe opzet in de verbinding tussen economie en natuur. Daarover kan ik overigens vertellen dat de omgevingsvergunning is aangevraagd, gericht op de realisatie van het biomassaplein in combinatie met de mogelijkheid om daar straks een kenniscentrum te gaan vestigen. Maar de plannen hebben inderdaad vertraging opgelopen. Betekent dat, dat we op andere terreinen stil hebben gezeten? Het antwoord is nee. Ik kan u, als u wilt, wel een lijst van zestig projecten noemen waar we op dit moment economie en ecologie met elkaar aan het verbinden zijn. Maar laat ik een paar heel grote en mooie voorbeelden noemen. U heeft ongetwijfeld gelezen dat we bezig zijn om zetmeel om te zetten in nieuwe verpakkingen en dat een aantal grote levensmiddelenfirma's daarmee aan de slag gaat. Weet dat een paar heel grote bedrijven op het gebied van biomassa, natuur en economie al aan de vooravond staan van een grote expansie in het buitenland. Kijkt u naar de Brainport Industrial Campus, waar meer dan 60%, 65% van het oppervlak straks de verbinding heeft met natuur. Denk aan de grote transitie waarmee we bezig zijn met het Hippisch Centrum Deurne, en waarin we de geweldige plekken voor intensieve veehouderijen voor varkens proberen om te zetten naar vrijetijdseconomie. Maar denkt u bijvoorbeeld aan de grote lijnen die we op dit moment aan het opzetten zijn rond de circulaire economie. Dus voorbeelden denk ik meer dan voldoende. Zij het dat u gelijk heeft dat we op punten in het beleidsakkoord achterlopen op de feitelijke realisatie die we voor ogen hadden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie, de heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Wat bedoelt de gedeputeerde nou eigenlijk met ... bijvoorbeeld bij de Brainport Innovation Campus, dat daar een verbinding is met natuur? Daar wordt, zoals ik de bouwactiviteiten volg vanaf de A2 of de N2, dat daar een grote hal wordt gebouwd in een voorheen landelijk, bosrijk gebied. Wil dat zeggen dat daar gewoon een bedrijf in een ietwat natuurlijke omgeving wordt geplaatst of moet ik me daar nog iets anders bij voorstellen bij verbinding met natuur?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Daar moet u zich bij voorstellen, mijnheer Van Hattem, dat dit de eerste keer is dat op het moment dat we een bedrijfsontwikkeling mogelijk maken, we dat ongelooflijk hard verbonden hebben aan de voorwaarde om daarmee ook veel meer natuurareaal te realiseren ten koste van of voor rekening van degene die de ontwikkeling realiseert. Zo moet u dat zien.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus voor rekening van de initiatiefnemer van het Brainport Innovation Campus wordt er natuur dus aangelegd daar in de directe nabijheid van het complex. Maar is dat dan vanuit een budget wat door een aantal particuliere bedrijven beschikbaar is gesteld? Of is dit weer vanuit een investering die indirect vanuit de overheid is gekomen, want de overheid zit natuurlijk ook met een hoop geld in die campus?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dit is 100% voor rekening van de ontwikkelaar, van de belegger, van de eigenaar. De gelden van de provincie zitten met name in het innovatiestuk, in het ter beschikking stellen van nieuwe machines, projecten met onderwijs en dat soort zaken meer. Zo moet u dat zien. Dit zijn natuurgronden, die u anders misschien had moeten financieren vanuit uw Groen Ontwikkel Bedrijf.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Uijlenhoet van GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, dank u wel. De gedeputeerde noemde al even het onderwerp circulaire economie. Daar worden allerlei projecten in gedaan. Er is ook een verkenning uitgevoerd. Er wordt nu naar een agenda toegewerkt voor circulaire economie, begrijpen wij. Dat is op zich heel goed. Kunt u iets vertellen over hoe circulair onze Brabantse economie nu is, als u die in een percentage zou moeten uitdrukken? Kunt u daar iets over zeggen?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat percentage is heel erg moeilijk, omdat u weet met mij dat het echt een heel grote transitie betreft in sommige sectoren. Laat ik eens een sector noemen, de wereld van de chemie waar we naar andere grondstoffen toe moeten. Maar dat zou ik ook kunnen zeggen voor de hele bouwsector, die verantwoordelijk is voor 25% van de afvalberg. Wat we eigenlijk doen is twee stromen tegelijkertijd proberen uit te rollen de komende tijd. De eerste is, waar we ongelooflijk goed in zijn in Brabant is, met name op het gebied van de biobased economy, dat is op het gebied van de maakindustrie en dat is ook de verbinding met de bouw, nieuwe grondstoffen. En het tweede wat we aan het doen zijn in het kader van de landelijke aanpak, is dat we in de eerste verkennende fase zitten om samen met de universiteit en de kennisinstellingen, maar ook entiteiten zoals TNO en beroepsorganisaties, te komen tot een landelijke aanpak, waarin iedere provincie kan participeren vanuit haar eigen inbreng en eigen specialisme.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Nog één vervolgvraag. Kijkend naar de agenda, die wordt opgesteld. Wat is voor u de topprioriteit als het gaat om die circulaire economie? Wat staat bovenaan de agenda?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik zou met uw goedvinden zeggen dat we een paar topprioriteiten hebben. Ik herhaal nog een keer, Brabant is echt heel erg sterk waar het gaat om de biobased economy. Dus wat gebeurt in de chemie, wat gebeurt in Nieuw-Prinsenland, maar ook wat we aan het doen zijn met pyrolyse

in Moerdijk. Het tweede speerpunt is echt te proberen om die afvalberg, die ontstaat in de bouwsector, voor elkaar te krijgen dat we meer aan de slag gaan met cradle to cradle en het inzetten van andere materialen. En het derde is natuurlijk dat Brabant de regio nummer 1 en 4 is op het gebied van de maakindustrie. Dat we voor de maakindustrie komen met nieuwe grondstoffen, composieten in plaats van metalen die op dreigen te raken, om dat te regisseren. Dat zijn de belangrijkste punten.

De plaatsvervangend voorzitter: Gaat u verder met uw betoog, gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Het probleem van de arbeidsmigranten. Mijn collega Erik van Merrienboer en ik hebben reeds enige tijd geleden de zaak aangepakt en het team geformeerd om te kijken hoe we dit probleem, dat helaas niet incidenteel is en ook niet voor 100% gerelateerd kan worden aan de geweldige economie van dit moment, maar dat zeer waarschijnlijk structureel is, goed te gaan tackelen. En dat is een onderwerp dat ongelofelijk veel disciplines en invalshoeken kent. Vanaf afspraken met uitzendbureaus die de mensen leveren tot en met ervoor zorgen dat er voldoende huisvesting is. Niet alleen dicht bij bedrijven, want je moet je afvragen of je dat wilt, omdat dat bestemmingsplantechnisch tot heel grote problemen leidt. Maar je wilt ook niet, en er zijn voorbeelden dat mensen in deze economie op dit moment werkzaam zijn, huisvesting hebben tot diep in Duitsland of ik kan zelfs enkele voorbeelden noemen in Wallonië. En dat is een probleem dat we alleen maar weten op te lossen op het moment dat we alle partijen via de koepelorganisaties aan tafel krijgen. Dat betekent werkgevers- en werknemersorganisaties, dat betekent de uitzendbureaus die de mensen leveren. Dat betekent de gemeenten, die vooral aan zet zijn. Dat betekent ook de wooncorporaties, die erbij betrokken moeten zijn. Collega Van Merrienboer zal daar straks wat verder op ingaan. Mijn collega Van Merrienboer en ik zijn dat op dit moment helemaal in beeld aan het brengen. Dat doen we natuurlijk met de koepelorganisaties. Dat doen we ook door dit fenomeen niet alleen te bespreken op de Brabantse tafel, maar ook in Den Haag. Want soms is ook aanpassing van wetgeving noodzakelijk. Dat doen we natuurlijk ook door gebruik te maken van de adviesentiteiten die we nu hebben. En die handschoenen pakken we op, we zijn al volop aan de slag. Het lijkt ons heel erg goed, maar u moet zelf maar even bij elkaar gaan zitten. We hebben het idee dat de motie van de coalitie en GroenLinks op dit gebied wat ruimer denkt dan de motie die onder leiding van het CDA tot stand is gekomen. Maar het college moedigt u aan om even bij elkaar te gaan zitten. We hebben de volle intentie en bereidheid om dat aan te gaan pakken. Niet uitgebreid te gaan onderzoeken, maar we hebben vooral behoefte aan een doe-agenda. En die doe-agenda betekent gewoon dat er de komende maanden al inzicht moet zijn in datgene wat we op het gebied van de uitvoering zeer breed kunnen gaan doen. En dat zal maatwerk zijn. In sommige sectoren is sprake van continu gebruikmaken van deze medewerkers. Daar zal het een andere aanpak vragen dan bijvoorbeeld bij seizoenwerkzaamheden. Zo eenvoudig is het niet te realiseren. Als college hebben we de volle bereidheid om daarin met een beleid te komen. Dat beleid is niet alleen gericht op huisvesting.

De plaatsvervangend voorzitter: Gedeputeerde. U maakt een heel erg lange zin en er staan al twee mensen uitermate geduldig te wachten. Volgens mij was de heer Van Vugt net een halve seconde eerder. Ik wil u als eerste het woord geven en daarna mevrouw Brunklaus. De heer Van Vugt namens het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Wat die motie betreft en het amendement, dat is geregeld. Die zijn in elkaar gevlochten, omdat we gezamenlijk die problematiek herkennen en ook een brede opdracht willen meegeven.

Maar even terug naar dat debatje daarnet met GroenLinks over de circulariteit van onze economie. De vraag aan de gedeputeerde: hoe circulair is onze economie eigenlijk als je dat in perspectief zet van nog meer, nog grotere bedrijven die wij hier vestigen in Brabant, als je weet dat vervolgens de arbeidskrachten

ingevoerd worden vanuit het buitenland? In hoeverre is er dan nog sprake van circulariteit in de economie? Ik wil graag de visie van de gedeputeerde op dat punt hebben.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Was het maar dat de gedeputeerde daarop heel makkelijk antwoord zou kunnen geven. En dat is het helaas niet. Want u moet de problematiek van de arbeidsmigranten ook gaan combineren met wat er op dit moment gaande is in de economie. De gemiddelde leeftijd ligt in sommige bedrijven ongelofelijk hoog. Dus dat betekent dat er veel vacatures nog de komende jaren bij gaan komen, zelfs als het succes van de economie een beetje afkalft. Maar denkt u ook aan de enorme digitaliserings- en robotiseringsslag, waar we volop in zitten, samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen. Die gaat er ook weer voor zorgen dat in de logistieke bedrijven heel veel banen zullen gaan verdwijnen. Dus het is niet alleen een kwestie van kijken naar de arbeidsmigranten en de huisvesting en wat betekent dat voor de huidige economie. Het is ook een kwestie om te kijken voor welke transities we staan en wat de digitalisering, de robotisering en ook de weerbaarheid van de Brabanders gaan betekenen. Je moet dus naar die totale mix kijken. En je kunt niet alleen kijken naar de problematiek van de arbeidsmigranten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ik heb toch het gevoel dat u een beetje langs mijn vraag heen fietst. Kijk, als bedrijven in Brabant zich vestigen, vaak zien we dat bestuurders daar enorm blij mee zijn. Als je dan weet dat 80% van de mensen die daar gaan werken eigenlijk uit het buitenland moet komen om het voor elkaar te krijgen, dan kun je je wel afvragen wat dan de meerwaarde is voor de economie.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, die opmerking kan ik begrijpen, maar dan moet ik eerst met u eens een keer in discussie gaan over wat de meerwaarde is van logistiek voor de rest van de economie in Brabant. Logistiek is geen sector die op zijn geheel staat. Wij zijn met logistiek bijvoorbeeld bezig alternatieven voor retail te ontwikkelen. Zonder goede logistieke functies zouden we geen buitenlandse bedrijven hier krijgen, die ook hun maakproductie hier gaan realiseren en samen gaan werken met de kennisinstellingen. Dus u kunt niet zo makkelijk zeggen: wat betekent dit of wat betekent dat? Je moet kijken naar het grotere geheel. Daar komt bij kijken dat een aantal logistieke bedrijven voorlopers zijn in de nieuwe economie. We moeten er rekening mee houden dat een werkweek niet meer veertig uur in de week is van 9 tot 5. U maakt er zich waarschijnlijk ook schuldig aan. Als u 's avonds een product via internet bestelt, dan wilt u hebben dat het wagentje van DHL de volgende ochtend voor de deur staat. En dat betekent nou eenmaal dat een groter gedeelte van de economie niet meer tussen 9 en 5 plaatsvindt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Ik wil u toch een beetje waarschuwen voor uw tijd. U bent soms in uw beantwoording wel heel erg uitgebreid. Dat is natuurlijk heel erg aardig en vriendelijk tegenover de Statenleden. Maar ik wil u toch vragen om u te proberen te beperken, want mevrouw Brunklaus staat inmiddels bijna vastgeroest.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik denk dat ik nu het woord heb. En ik begrijp van de heer Pauli ook heel duidelijk dat alles met alles samenhangt. En dat is natuurlijk heel begrijpelijk, want ja, dat hoeft ik hier niet verder uit te leggen. Maar als het gaat om het vraagstuk van arbeidsmigranten is het natuurlijk ongelofelijk belangrijk dat dat goed wordt aangepakt. En met aanpakken bedoel ik niet dat het een probleem is. Het is nu een probleem, want mensen hebben geen goede plekken om te wonen en om gewoon mee te doen in de samenleving. U zegt: 'ik ben op pad geweest; we hebben dit voorbesproken en we zijn al maanden bezig'. Maar wat is nu uw werkelijke insteek hierbij? Moet ik dan denken aan mensen laten wonen op

industrieterreinen, in vakantieparken of wat dan ook? Of heeft u echt ook op het vizier om mensen gewoon te laten integreren in wijken, in steden?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Kort en bondig een antwoord. Mijn inspanning is erop gericht, samen met mijn collega die het zal benaderen vanuit volkshuisvesting, om vooral heel stevige afspraken, convenanten te maken met degenen die bij deze problematiek betrokken zijn. Dat zijn de werkgevers, de uitzendbureaus, de vakbonden, de regiogemeenten, de onderwijsinstellingen en degenen die echt zorgen voor de transitie en begeleiding. Dat zal het zijn.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): U noemt de werkgevers. Vindt u dan dat werkgevers verantwoordelijk zijn voor een goede woning voor de mensen die hier vanuit andere landen komen werken?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het antwoord is ja. Als je zaken doet met uitzendbureaus omdat je tijdelijke krachten nodig hebt op bepaalde tijden, dan mag van die werkgevers ook verwacht worden dat ze ervoor zorgen dat die mensen op een fatsoenlijke manier gehuisvest kunnen worden in de omgeving.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Van der Sloot, maar niet nadat ik de gedeputeerde toch even een compliment geef voor zijn beknoptheid.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik wilde het maar zeggen, mijnheer Heijmans.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Heel kort. Ik ben het volledig met de gedeputeerde eens dat de werkgevers hier ook een heel belangrijke rol in spelen. Blij met de convenanten, liefst zo snel mogelijk en ook naar de Staten komen, conform de motie.

Even nog terugkomend op de sectoren die we hebben en logistiek als sector. Daarover zouden we graag verder met u willen spreken. Over welke sectoren willen we hebben en welk effect die met elkaar hebben. Dus ik stel voor dat we dan ook via een procedurevergadering een gesprek met elkaar organiseren, zodat we daarover kunnen doorpraten.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja. Dan stel ik toch voor om het kort te houden, dat u uw verzoek op papier zet. Want zoals u het nu even in één zin formuleert kan ik er heel weinig van bakken en weet ik niet precies wat u vraagt.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat zal ik dan doen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dus dient u uw verzoek in en dan wil ik daar graag op reageren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot zegt toe dat te zullen doen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Ik ga even door naar amendement 2, techniekonderwijs. Dat zou suggereren dat we daar ook helemaal niets aan het doen zijn. En ja, de realiteit is toch anders. Nogmaals, ik erken en herken volledig de enorme tekorten die er zijn. Helaas moet ik u vertellen dat de aantallen die u noemt niet kloppen. De tekorten zijn nog aanzienlijk hoger. Maar gelukkig kan ik ook vertellen dat er tal van initiatieven zijn. Een derde van de hele Nationale Actieagenda Brainport gaat met name over talent en hoe je mensen in het techniekonderwijs zover kunt krijgen dat ze ook verbonden zijn met de economie. We zijn de stevigste speler op het gebied van het landelijke Platform Bètatechniek. Brabantbreed met alle vmbo-instellingen en met alle vier de regio's zijn we bezig, samen met het ministerie van Onderwijs, waar

over gesproken is met de D-G, om tot een volledig voorstel te komen voor het vmbo-onderwijs en techniek. Daar is de komende vier jaar 100 miljoen euro ter beschikking. We communiceren het en maken plannen met mbo, hbo, wo, vmbo, op alle niveaus. Dus het gebeurt en gunt u ons nou alsjeblieft dat we gewoon lekker aan de slag blijven en volop bezig zijn met dit onderwerp. We zijn op dit moment koploper in Nederland op dit gebied. En dus wordt dit amendement ontraden, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Van der Sloot namens het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan dat er al veel gebeurt. Nou, dat heb ik hier ook op papier. Er zijn heel veel verschillende projecten. Maar wat wij zien als we in de sector rondlopen en daar met de partijen spreken, is dat de technieksector minder goed georganiseerd is dan andere sectoren, onderling. En wat we ook zien is dat heel veel van de programma's die u hier heeft, overigens goede programma's – net zoals de rijksinzet, hartstikke goed – maar dat dat wel wat hoog-over-programma's zijn. We zoeken juist naar, waar u het over heeft, een doe-agenda, praktische initiatieven, waar we snel mee aan de slag kunnen in de sector. En dat missen we specifiek in de techniek. Dus mijn oproep zou zijn, en dat is de oproep van het amendement: kijk daar naar en minder naar de hoge, interessante, boeiende onderzoeken.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, mevrouw Van der Sloot, dat begrijp ik. Maar accepteert u nou eens mijn woorden als ik u vertel dat we daar al een jaar mee bezig zijn. En dat we werkelijk alle vmbo-scholen in Brabant, en er wordt op meer dan honderd locaties lesgegeven, ook in techniek, dat we die allemaal aaneen aan het rijgen zijn en met één gezamenlijk voorstel komen, dat al besproken is met de D-G Onderwijs in Den Haag. Dat zeg ik u zojuist. Dus u kunt wel proberen dat weer met een amendement vast te leggen, maar het gebeurt. Dus het advies is gewoon ontraden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dan nog even terug, voorzitter. U zegt dat het al gebeurt, maar waarom is het dan zo dat het tekort zo groot is en dat het tekort ook steeds groter wordt? Wij zien echt een enorm gat en wij willen dat hier nu iets aan gebeurt. Mbo- en vmbo-opleidingen duren ook vier jaar. Voordat je dan op de arbeidsmarkt bent, ben je ook een tijd verder. En we zien dat er nu geen woningen gebouwd kunnen worden en dat er bouwbedrijven omvallen. We willen nu graag een actie van u.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat snap ik, maar ik ga u vertellen wat er daadwerkelijk aan de hand is. Op de eerste plaats is 15% van het hele lerarenbestand vacatures, omdat er geen leerkrachten te halen zijn en de vakbonden er niet aan willen meewerken dat er ook ongediplomeerde meesters komen uit het bedrijfsleven. Daar zijn we mee bezig. Het tweede probleem is dat ouders hun kinderen adviseren om een niet-technische opleiding te volgen. Dat betekent dat 35% dat afstudeert op een vmbo kiest voor een opleiding in Nederland – en gelukkig iets minder in Brabant – die niet op techniek is gebaseerd. Het derde is dat de opleidingen volstrekt verouderd zijn en daar is met name het ministerie van Onderwijs aan zet. Als je het vak van automonteur leert, dan leer je nog hoe een klassieke verbrandingsmotor in elkaar zit en dat geldt voor heel veel dingen. En onze gezamenlijke aanpak is erop gericht om met die 100 miljoen euro van het Rijk, waarin we met één bid komen voor heel Brabant met alle vmbo-instellingen, dat te lijf te gaan.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Kutlu namens D66.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde toch behoorlijk wat acties benoemen. U bent op allerlei gebieden in allerlei sectoren bezig om in ieder geval de werkgelegenheid,

ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, te verbeteren. En ik hoor in ieder geval ook in het amendement van het CDA dat er ook wat vragen gesteld worden over toch concrete dingen. Ik snap het wel. We geloven ook dat u heel goed bezig bent. Daar gaat het niet om. Misschien is het wel verstandig om een keer een themadag te organiseren, waarin we in ieder geval door u geïnformeerd kunnen worden over die projecten. Dat u inzichtelijk kunt aangeven waar, in welke sectoren, op welke manier die projecten in ieder geval uitgevoerd worden. We zijn in ieder geval voornemens om een aanvraag in te dienen om zo'n themadag te organiseren en met elkaar in discussie te gaan. En ook om de veerkracht van de Brabanders nog meer te verbeteren op de arbeidsmarkt.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Ik wil daar van harte aan meewerken. U weet dat ik elke vrijdag vrijgeroosterd heb voor de Staten als u hier in huis bent om beschikbaar te zijn voor themadagen. Dat is dus het probleem niet. Dus ik zou zeggen: maak er gebruik van, ik wil graag met heel veel specialisten en met u in overleg gaan. Maar bied mij ook de mogelijkheid in de tussentijd gewoon door te gaan met het werk. Want als we op themadagen moeten zitten te wachten tot ze gepland zijn en gerealiseerd kunnen worden, dan ben ik bang dat ik nog meer mensen niet aan het werk heb geholpen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U wilt nog een keer, mijnheer Kutlu. Gaat uw gang.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel, voorzitter. Nou, ons verzoek is onderweg aan u. We gaan met u graag in overleg om ons bij te praten. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Vugt namens het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter, een goed voorstel van de heer Kutlu. Dat ondersteunen wij graag. Overigens twijfel ik niet aan de intenties van deze gedeputeerde als het gaat om zijn inzet. Maar waar het ons om gaat, vul dat nou eens heel praktisch in. We hebben een aantal voorstellen gedaan om dat ook heel praktisch te maken, bijvoorbeeld de vakscholen. En daar is juist behoefte aan en wat minder aan abstractie, zeg maar.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, maar toch. U laat overkomen dat dit college abstract bezig is en het tegengestelde is waar. Laat ik u bijvoorbeeld eens vertellen dat er bijna een deal is met het bedrijfsleven in Brabant, dat het bedrijfsleven tweehonderd meesters op gaat leveren, 50+'ers, allemaal ongelofelijk vakexpert op dit punt om onderwijs te gaan geven op onze vmbo-scholen in Brabant. Is dat concreet of is dat abstract?

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Daar zit nou precies de pijn en daar komt u nu mee. Onze voorstellen zijn ingediend omdat we het nog niet inzichtelijk hadden. Dus vandaar, communiceer hier actief over, want de behoefte is groot en we kunnen ons niet langer permitteren om daarmee te wachten.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Met uw goedvinden ga ik even door.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde, uiteraard. Maar ik wil u wel waarschuwen dat u al één streepje achter uw naam heeft wegens uitlokking.

De heer **Pauli** (GS, VVD): O, daar komen er nog wel een paar bij dan. Voorzitter. Ik heb nog een motie te pakken, over arbeidsmarkt en zorg. En ik moet het CDA helaas weer teleur gaan stellen, want ook die ga ik ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde, zou u even het nummer kunnen noemen?

De heer **Pauli** (GS, VVD): M 14. En ik ga vertellen waarom. Kijk, ons beleid is gebaseerd, niet op een sectorale aanpak, maar in zijn algemeenheid op een heel goed evenwicht tussen het aanbod en de vraag. Dat is een. Nog maar twee jaar geleden heeft u het besluit genomen om een subsidie aan Transform, de instelling die zich hiermee bezighield, te stoppen. Punt 3. Wie hier echt aan zet is, dat is het Rijk, dat zijn de zorgverzekeraars. Mevrouw Van der Sloot. Volgens mij kent u die wereld heel erg goed. En ook de werknemersorganisaties. Dus wij willen vooral zorgen dat we een provinciaal brede aanpak gaan realiseren en geen sectoraal beleid, want dan moet ik het niet alleen doen op het gebied van zorg, maar ook op het gebied van logistiek en energiespecialisten die we nodig hebben, landelijk. Maar ik heb wel een fantastisch voorstel voor u. U heeft een minister zitten die u in Den Haag kent. U weet dat we een aantal jaren geleden op het gebied van de techniek het Techniekpact hebben opgericht, dat voor heel het bedrijfsleven in Nederland goed werkt. Ik moedig u aan om uw fractie in de Tweede Kamer zover te krijgen om de minister te vragen om een zorgpact op te richten met financiële middelen om dit probleem te gaan tackelen. En dan beloof ik dat de provincie Brabant er alles aan zal doen om alle partijen erop te wijzen dat die mogelijkheden er zijn en waar het kan te ondersteunen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot namens het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, ik proef hier een deal aankomen, hartstikke mooi. Maar dan doen we even de andere kant. Zorgpact, hartstikke goed, dat zullen we doen. En aan de andere kant vraag ik dan aan u, gedeputeerde, of u met die partijen in de zorg, die u noemt, die ook heel erg hard bezig zijn, maar vaak ook ieder voor zich, om ook als provincie, als ook verantwoordelijke voor de sociale veerkracht in de provincie, om die partijen om de tafel te roepen. Dat is eigenlijk het enige wat we hierbij vragen, te inventariseren of er wat speelt en of we daar als provincie iets mee moeten. That's it. Dan gaan wij dat zorgpact regelen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, maar toch trek ik dit dan wat breder. Want dit is een van die punten die we in het interbestuurlijk programma in het overleg met het kabinet willen gaan realiseren: de driehoek onderwijs, arbeidsmarkt en economie. En ik voel er veel meer voor om dat landelijk aan te pakken en te kijken hoe we met de provincies bezig zijn, dan dat we heel kleinschalig sectoraal binnen provincies bezig zijn om dit soort problemen op te lossen. En het doet me ook een beetje pijn. Het is Den Haag geweest dat twee, drie jaar terug ongelofelijk veel werkers op dit gebied, mensen die uitstekend hun werk deden, heeft weggesaneerd. Die zijn allemaal de UWV-bakken in verdwenen. Ze zijn inmiddels allemaal elders op de arbeidsmarkt actief. En nu hebben we ze weer nodig. En toen had de Tweede Kamer ervoor moeten kiezen om die mensen door middel van bijscholing gereed te maken voor de zorgverlening van de toekomst. Op het gebied van robotisering en digitalisering. En dat is de reden waarom ik zeg dat het niet getrokken moet worden vanuit de provincie, maar dat het landelijk aangepakt moet worden. Daar zitten de grote koepels en daar moeten de afspraken gemaakt worden. We hebben als provincie de bereidheid om daarin te participeren.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Tot slot. Dat zijn keuzen gemaakt door het toenmalige kabinet. Toen hadden we daar nog geen minister zitten. Ik was daar ook minder enthousiast over, maar dat was denk ik ook de tijdgeest van toen. Wat u zegt over de zorg, de zorg is tegenwoordig wel steeds meer echt regionaal georganiseerd. Specifiek ook als we kijken naar GGZ-zorg in Brabant, dan hebben we daar ook heel grote problemen. Met betrekking tot medewerkers, maar überhaupt met betrekking tot

de financiële situaties. Ik roep u echt op om ook uw rol daarin te pakken, omdat we hier als provincie, sociale veerkracht, cross-over, noemt u het maar op, echt een rol in kunnen spelen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Het antwoord is ja, maar wel in de volgorde zoals ik heb voorgesteld. Als u er in slaagt om uw minister zover te krijgen dat hij met het zorgpact komt, zullen we als Brabant laten zien dat we er actief op anticiperen.

Ik ga even door naar de andere onderwerpen. Ik moet ook even reageren op de heer Everling, op AgriFood Capital. Ik heb geen mening over het functioneren van AgriFood Capital, omdat we vooral kijken naar de projecten waarbij we betrokken zijn. Deze provincie participeert niet in de algemene kosten van AgriFood Capital, maar kijkt vooral naar de projecten die er zijn. Daar baseren we onze subsidiestromen op die we verlenen. En daar zijn we uitermate content over. En ik begrijp ook uit de pers dat er in gemeenteraden anders wordt gedacht. Ja, ik vind het aan het bestuur van AgriFood Capital om dat in goede banen te leiden. En hier rust denk ik geen taak op voor de provincie. Ik kijk gewoon naar de inhoudelijke kwaliteit van de projecten en die mogen er zijn.

Voorzitter. De heer Van Hattem heeft gesproken over het interbestuurlijk programma. Laat ik beginnen met het goede nieuws. Mijnheer Van Hattem. Dat verplicht ons tot niets. Leidend is het budgetrecht in de Staten, leidend zijn onze programma's en wij bepalen zelf in welke programma's we wel en niet participeren. Dat is een. Maar het is een prachtige mogelijke manier om samen te komen tot cofinanciering van programma's. Ik kan u ook namens GS toezeggen dat we voor de zomervakantie gaan proberen om een eerste aanpak van projecten die mogelijk kunnen gaan lopen, en die mogelijk allemaal passen binnen de kaders en de budgetregels die u opgesteld heeft, om die met uw Staten te gaan bespreken. U heeft er ook een motie over ingediend. U bent wat minder tevreden, begrijp ik, over het IPO.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Als u een motie bespreekt, wilt u dan alstublieft even het nummer noemen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat wil ik u nu gaan vertellen, motie 25. Een tweede streepje voorzitter? Een half.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang, mijnheer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Nog even terug over het interbestuurlijk programma. De toezegging, daar heb ik een vraag over. Want betekent dit bespreken met PS, in welke vorm ziet u dat bespreken? Dat er bij ieder project ook een Statenvoorstel naar PS komt, of wordt het enkel aangereikt via Statenmededelingen? Want er ligt een bestuursopdracht in de perspectiefnota, waarbij eigenlijk GS wordt opgedragen om in die projecten van het IBP deel te kunnen nemen. In welke vorm zien we dit dan terugkomen?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Daarin volgen we het mandaat dat u wel of niet aan het college van GS gegeven heeft. Dus leidend is altijd dat het uiteindelijk moet passen binnen de beleidslijnen die u hier vastgesteld heeft voor GS. Dat is een. Dat het moet passen binnen de met elkaar afgesproken budgettaire regels. En dan zal negen van de tien keer blijken dat het valt binnen het budgetrecht van GS. Maar het kan ook zo zijn dat er echt sprake is van nieuw beleid. En dan komen we keurig, voordat we welke definitieve toezegging of akkoord sluiten, naar u toe.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Er zit nog een andere zorg in en dat is eigenlijk meer de glijdende schaal, de uitholling van de autonomie, die ook op een andere manier meer indirect kan

plaatsvinden. Namelijk juist door aan zo'n IBP deel te nemen, door te richten op een regeerakkoord, dat dan in die zin minder de provinciale agenda op de voorgrond staat, maar dat er toegeschreven wordt bij projecten naar het rijksbeleid, in plaats van dat er echt wordt gekeken van: wat willen als provincie op de eerste plaats? Hoe denkt de gedeputeerde daarover, over het eventueel toeschrijven richting rijksbeleid bij projecten?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik denk, mijnheer Van Hattem, dat dat echt koudwatervrees is. We hebben wat ervaring op kunnen doen hè. Wat nu in feite gebeurt, dat is de afgelopen vier jaar onder leiding van minister Henk Kamp al gebeurd met de regio's in Nederland. En daar is echt sprake geweest van gelijkheid, dat vooral uitgangspunt van beleid was wat er in de regio's gebeurt. Daar dienen zich de eerste maatschappelijk opgaven aan. En daar is het ook het makkelijkste om die problemen op te lossen die er zich voordoen. En ik proef tot nu toe in alle contacten dat er echt geen sprake is van een top-downbenadering, maar dat er eerder sprake is van een bottom-upbenadering. Als je bijvoorbeeld kijkt naar economie, onderwijs en arbeidsmarkt, dat wordt zelfs vanuit het IPO door het IPO getrokken, vooral op vakdepartementen. Dus ik denk dat dat koudwatervrees is, die niet correct is. Maar we blijven natuurlijk wel op onze hoede. En nogmaals, het uitgangspunt van autonomie van Brabant, ons eigen budgetrecht en onze eigen beleidskaders, die hier zijn vastgesteld in deze ruimtes, die zijn bikkelhard het uitgangspunt.

Voorzitter. Maar desondanks komt de heer Van Hattem toch met een motie 25 om het IPO-lidmaatschap op te zeggen. Nou, u begrijpt dat we die ontraden. Ik weet dat hij het een keer eerder geprobeerd heeft. Als ik het me goed herinner twee jaar terug. En toen had ik dezelfde argumentatie. We staan voor grote maatschappelijke opgaven. Het is makkelijk als je dat met meerdere partijen doet, dan het in je uppie allemaal te bedenken. Bovendien maakt bundeling van krachten onze positie in Den Haag – en ik weet dat u niet graag hoort wat ik nu ga zeggen – en ook in Brussel gewoon wat sterker. Dus wij zijn fervent voorstander van een smalle, toch betekenisvolle agenda van IPO om daarin te participeren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, die smalle doch betekenisvolle agenda, die wordt steeds minder smal. Het IPO is zich steeds meer taken aan het toe-eigenen, is die agenda steeds verder aan het laten uitdijen, tot ook meer een politieke agenda, waar we eigenlijk als individuele provincie minder vat op hebben. Er worden steeds meer toch wel politiek gevoelige onderwerpen door het IPO eigenlijk gedepolitiseerd, zullen we dat dan maar even noemen en als een soort van algemeen beleid neergelegd. En dan kijk ik met name naar het energiebeleid en dat soort zaken. En daar maak ik me dan toch wel zorgen om. Want je krijgt dan toch een beetje een soort van algemene insteek die landelijk wordt uitgerold. Er worden heel veel taken toegeëigend bij het IPO. Dus daar zit wat mij betreft toch wel echt een grote zorg, dat wij hier via het IPO juist minder invloed hebben dan dat we zelf aan de slag gaan.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, mijnheer Van Hattem. Ik herhaal: die zorg is echt ten onrechte. Nogmaals, er rust geen enkele verplichting tot, maar wel een bereidheid tot. Dat is toch een groot verschil. U ziet dat ook het IPO ... U weet dat er enorm verschil in kwaliteit en kwantiteit is tussen provincies in Nederland. Het IPO is zich steeds meer aan het vervormen tot een entiteit die kijkt hoe ze koplopers bij elkaar kan brengen, hoe ze volgers bij elkaar kan brengen. Het is al lang niet meer zo dat alle provincies per se over alle onderwerpen per se hetzelfde moeten vinden. Dat werkt niet meer in deze tijd, dat ben ik met u eens. We kiezen voor een smalle, doch betekenisvolle agenda. En daar waar het synergie oplevert voor de provincie Noord-Brabant vanuit uw beleidskaders, doen we het. En in andere gevallen doen we het niet.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Gaan we dan de komende jaren niet terug horen van u van: 'dat hebben we nu eenmaal in IPO-verband zo afgesproken', als een soort van algemene klap op een verhaal?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik denk het niet. Ik ben ervan overtuigd dat er geweldig mooie mogelijkheden zijn. Of we het politiek altijd met elkaar eens zijn weet ik niet. Maar laat ik u een voorbeeld noemen. Er ligt dadelijk vanuit NL-Invest ruim 1 miljard euro ter beschikking aan cofinanciering voor al onze klimaatopgaven en voor de energietransitie waarvoor we staan. Dat is er een. Zo kunt u ook kijken naar economie op een aantal fronten. En op het moment dat we gewoon de belangen bundelen, staan we gewoon veel sterker. Dat is het verhaal.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus namens GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Even richting de PVV, want dit doet de PVV nu steeds: vragen stellen over dingen waar we de antwoorden op kennen. En dat is natuurlijk een goed recht. Een van uw eigen fractieleden zit gewoon in de raad van het IPO, in het IPO-bestuur, is daarbij betrokken. En toch heeft u nu weer allerlei opmerkingen. U weet toch ook dat wij in de Staten onze eigen keuzen maken? Het zijn allemaal van die platgetreden paden, die u bewandelt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Bakker wil daar zelf op reageren. En ik denk dat ik weet wat u gaat zeggen. U zit daar namens PS hè?

De heer **Bakker** (PVV): Ja, dat wou ik net zeggen. Ik zit daar niet als ..., met een PVV-pet op, maar ik zit daar namens de Provinciale Staten, als Willem Bakker. Dus wat dat betreft. En ik probeer me er politiek zo min mogelijk mee te bemoeien en ik bewaak de processen zoals ze daar gedaan worden.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik ben blij om dat te horen. Maar het staat u natuurlijk ook vrij, als u denkt dat de invloed verkeerd gebruikt wordt of dat wij dingen van het IPO moeten overnemen, dan bent u natuurlijk vrij om ons daarover te informeren. En ik hoor daar niet zo heel vaak iets over. Dus ik neem aan dat dat ook niet gebeurt.

De heer **Bakker** (PVV): Wat wij wel proberen is ... Wat in het verleden heel vaak gebeurd is bij zaken die in het IPO afgesproken zijn, dat het achteraf beoordeeld werd hè. Dat er achteraf van ons als AV-leden een oordeel gevraagd werd. En wat wij eigenlijk – en dat doe ik samen met de heer Maas –, waar wij naartoe willen is dat wij aan de voorkant mandaat willen ophalen bij de Staten. En daar ligt ook een taak bij de heer Pauli om ons van tevoren te informeren: wat gaat het IPO behandelen? Zodat wij in principe bij de Staten zelf een mandaat op kunnen halen. En dat is denk ik de weg die wij daarin moeten bewandelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Dames en heren. Voordat ik het woord weer geef aan de gedeputeerde wil ik toch even een soort waarschuwing af laten gaan. Er is nu bijna een uur verstreken. En er is nog maar 11 minuten verstreken van de spreektijd van GS, omdat de rest namelijk bestaat uit interrupties. En ik constateer dat over elke motie, elk amendement, een debat wordt gevoerd. U kunt samen met mij tellen. Wij hebben ongeveer 75 amendementen en moties. Nou, vermenigvuldig ik dat telkens met vijf à tien minuten en dan weet ik waar we uit kunnen komen: ergens eind mei denk ik als we niet uitkijken. We hebben een discussie gehad, door mevrouw Van der Sloot aangezwengeld, of we die debatjes doen en vervolgens geen tweede termijn. Er is gekozen voor een tweede termijn, maar ik heb de indruk dat gekozen is voor beide: we gaan hier uitgebreid het debat doen en vervolgens straks nog een tweede

termijn. Ik wil u écht verzoeken om te proberen u enigszins te matigen in het aantal interrupties. En dan zal de gedeputeerde zich matigen in het aantal uitlokkingen, heb ik begrepen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Nu krijgt u een streepje van mij, maar als compliment. Ik ga even naar amendement A 7. Ik heb het al gezegd, dat gaat over het interbestuurlijk programma van de Partij Voor de Vrijheid. Die ontraden we.

Dan kom ik bij de heer Meijer. Er ontstond een open debatje en dat ging over de stadsdistributie. Laat dat nou één van de drie programmalijnen zijn van de Logistics Community Brabant, de samenwerking van NHTV samen met de Universiteit van Eindhoven en die van Tilburg. En er is van de week nog over gesproken met alle logistieke vertegenwoordigers en de gemeentelijke vertegenwoordigers die aanwezig zaten. Het gaat juist een van de speerpunten worden van de nieuwe opzet die we komende week gaan presenteren. En uiteraard zult u daarover geïnformeerd worden.

Op de motie over arbeidsmigranten, ingediend door de coalitie en GroenLinks, van de heer Smeulders, heb ik al gereageerd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nummer graag, gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Motie 61, geen bezwaar. De heer Smeulders had het ook al over het in het postbakje hebben van de notitie over digitalisering. En wat hij vond dat onvoldoende behandeld was: het perspectief van de beroepsbevolking.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik vind dat er toch wel één overweging wel heel stellig in deze motie zit en dat GS die ook wel heel erg makkelijk overneemt. En dat is dat arbeidsmigranten onmisbaar zijn voor de Brabantse economie. Zou het niet een veel duidelijker signaal zijn als wij hier in Brabant kunnen zorgen voor onze eigen werkgelegenheid, onze eigen mensen aan het werk krijgen, dat we hier op de eerste plaats geen arbeidsmigranten nodig zouden hebben? Dat ze op een gegeven moment wel misbaar kunnen worden, dat we onze eigen mensen opleiden. Want dat staat juist haaks op de ambities om zelf mensen op te leiden, dat we op den duur ook geen andere arbeidsmigranten nodig hebben. Hoe kijkt de gedeputeerde daar tegenaan?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Als dat haalbaar zou zijn, dan zou ik daarover positief met u in discussie willen gaan. Maar ik heb zojuist al verteld dat we in deze regio naar werkloosheidspercentages gaan van 2,5%. Dat is één. Dat de enorme vergrijzing waarvoor we staan de komende jaren, ook als de economie wat minder heet is, nog zal betekenen dat we onvoldoende arbeidskrachten in Brabant hebben om die economie draaiend te houden. Dat is twee. Ik heb u ook verteld dat de economie steeds meer aan het veranderen is naar seizoensarbeid en arbeid in de nachtelijke uren. Dat het helaas, ondanks alle inspanningen die we doen, voor mensen die thuis zitten, die langdurig werkloos zijn, ouderen, niet lukt om in al die arbeidsplaatsen te voorzien. Terwijl we bij ieder nieuw bedrijf dat komt daarover afspraken maken. En dit is gewoon een fenomeen. We zullen gewoon moeten accepteren dat wij mensen van elders in Europa nodig hebben om niet alleen onze economie draaiend te houden, maar ook onze kwaliteit van leven overeind te houden op het gebied van zorg en al dat soort aspecten. Dat is gewoon de bikkelharte realiteit.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Een realiteit die we maar moeten accepteren. Dat vind ik nogal makkelijk gezegd, zeker als je politiek als gedeputeerde voor economie aan het roer zit en we juist

de ambitie moeten hebben om die bestanden, die, laat ik nog zeggen, kaartenbakken, leeg te krijgen, waarin toch nog altijd veel te veel mensen in een bijstandspositie zitten, waarvan onder andere tweederde niet-Westerse allochtonen in een bijstandspositie zitten en daar structureel niet uitkomen. Dus daar moet echt werk van worden gemaakt in plaats van nu te zeggen van: ja, we gaan nog meer mensen van buitenaf hier binnenhalen om dit op te kunnen lossen.

De plaatsvervangend voorzitter: Uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn vraag is: waarom leunt de gedeputeerde hier zo makkelijk achterover en gaat hij hier alleen maar uit van een voldongen feit?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Nee, zo makkelijk is het niet. U moest eens weten, met mij, hoeveel mensen in deze provincie, wethouders, vakbondsvertegenwoordigers, werkgeversvertegenwoordigers, eraan sleuren en trekken om iedereen die wil en kan werken aan een baan te helpen. Want soms vraagt dat heel specifiek maatwerk en soms is het niet mogelijk, omdat de reisafstand te groot is, of dat men gewoon niet in de nachtelijke uren of door middel van seizoensarbeid wil werken. En dat is gewoon de realiteit. En dat is niet bij de pakken neer gaan zitten of dat zo maar klakkeloos accepteren. Dat is rekening houden met de feitelijkheid en vooruitkijken wat de maatschappij en economie ons de komende jaren gaat bieden.

Voorzitter. Ik reageer nu even nog op de heer Smeulders over digitalisering. Fijn dat hij de notitie gezien heeft. Ik weet niet of u ook de bijlage van Brabant Advies al gelezen heeft. Want daar staat met name in wat het betekent voor de beroepsbevolking en wat we gaan doen. En natuurlijk is het een dynamische agenda. Dat betekent dat we ook nog heel veel uit moeten gaan werken.

Ik kom even bij motie 58 van GroenLinks, Stimulering nieuw werk voor mensen met een beperking. Ik hoop dat u het met mij eens bent dat dit op heel veel punten in Brabant gebeurt. Maar juist datgene wat u vraagt, koppel dat aan de provinciale fondsen, dat is helaas niet mogelijk. A, omdat het in negen van de tien gevallen bij fondsen gaat om cofinanciering. Het gaat slechts om een klein gedeelte van een project, waarbij de provincie financieel betrokken is. Dat is een. We gaan nu van start met een Brabant start-upfonds. U moet mij eens vertellen hoe u bij een starter die in zijn uppie begint, die in de eerste twee jaar nog geen omzet heeft, de verplichting aan gaat koppelen dat hij mensen met een beperking aan het werk helpt. Ik voel ook veel meer voor het voorstel. En dat gaat heel erg goed. We hebben de meeste mensen met een beperking in Brabant van heel Nederland aan het werk. En we zullen niet rusten totdat we ze allemaal aan het werk hebben geholpen. Maar dat gaat veel beter met maatwerk dan met een soort generieke oplossingen die u hier voorstelt.

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Uijlenhoet namens GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, dat is op zich natuurlijk goed. Maar kunt u dan toch toezeggen dat u zich op enige manier toch hard maakt voor deze groep mensen, juist toch daar waar de provincie eigen fondsen inzet of fondsen via de BOM inzet? Ik bedoel, u kunt het misschien niet garanderen. Dat begrijp ik, maar u kunt toch wel een soort inspanningsverplichting aangaan daar waar het mogelijk is om dat ook te doen? Kunt u dat toezeggen?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Mijnheer Uijlenhoet. Wat moet ik dan toe gaan zeggen als ik hier zojuist verteld heb dat bij ieder nieuw bedrijf dat zich hier in Brabant vestigt, dat van buiten komt en waar de gemeente naartoe moet werken, dat we dit standaard bespreken? Wat moet ik doen als u kijkt wat er hier op het provinciehuis gebeurt? Wat moet ik doen als ik u vertel dat we inmiddels al bijna honderd Brabants besten hebben? Vijftig actueel en vijftig in het verleden, die zich hierop inzetten. Wat moet ik doen als ik

zeg op Vrouwendag dat we persoonlijk geëngageerd zijn om bijstandsvrouwen met een beperking tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen? Dan moet u mij vertellen wat er dan onvoldoende gebeurt in het beleid van de provincie. En dan nodig ik u graag uit als u wethouder bent in een nieuwe gemeente te laten zien dat het anders en beter kan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Dit komt uit het hart. Dat is goed om te horen. En volgens mij kunnen we er op vertrouwen dat het dan ook wordt besproken. Dus wij gaan ervan uit. Dank u wel.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dank u wel. Voorzitter. Dan ga ik naar motie M 59, Verspild talent. En dat is er ook zo eentje. Dat is natuurlijk een heel mooi onderwerp waar we zeer nauw bij betrokken zijn, dat we in een eerdere instantie ook gefinancierd hebben en van een prachtige subsidie hebben voorzien. Die zijn helaas te laat geweest met de indiening van een subsidieaanvraag, waarbij 2 miljoen euro ter beschikking was. Met externe deskundigen hebben we dat verdeeld over zo'n pakweg twintig verschillende projecten. Dat hebben ze gewoon vergeten of over het hoofd gezien. En die aanvraag en gesprekken lopen op dit moment. En ik vind dat als er een subsidieaanvraag bij de provincie ingediend wordt, dat het dan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is om daar heel genuanceerd en goed mee om te gaan. Dat we in gesprek gaan met de subsidieaanvragers. Dat we het naadje van de kous willen weten over hoe het zit, ook wat het revoluerend karakter is en dat soort zaken meer. En dat regel je niet met een verkenningfase van het MIPP. Dan regel je gewoon om aan het college te vragen of het hiervan op de hoogte is. Dan is het antwoord ja. Lopen er al gesprekken? Dan is het antwoord ja. Betekent het ook dat ze geld gaan krijgen als ze voldoen aan de subsidievoorwaarden en als er geld beschikbaar is? Dan is het antwoord ja. Maar wel in die volgorde. En dat regel je niet met een motie, denk ik, via deze Provinciale Staten. Dat moet u toch niet willen, voorzitter. Dus dit voorstel wordt ontraden. Eens even kijken. Volgens mij heb ik dan alle moties gehad en ben ik er doorheen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, gedeputeerde. Dan geef ik vervolgens het woord aan gedeputeerde Van den Hout. Gaat uw gang.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zal eerst een aantal onderdelen uit uw bijdrage in eerste termijn behandelen en vervolgens aan de hand van de moties de rest doen.

De VVD heeft ons uitgedaagd om vijf voorbeelden te noemen waarin dit college ecologie en economie aan elkaar verbonden heeft. Mijn collega Pauli heeft er daarnet al een stuk of zeven gegeven, volgens mij. Daar kan nog het weidevarken bij, waarbij agrariërs voortaan varkens in het bos, in het natuurgebied loslaten. Daar kan bij het betonakkoord, dat we hebben gesloten. Daar kan zon en natuur bij, waarbij we natuur en het aanleggen van zonneweides doen. Daar kan bij de soortenbescherming.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen wil namens de VVD een interruptie plegen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): In de tweede helft van het verzoek zaten projecten die voorafgaand aan deze bestuursperiode niet mogelijk waren met het provinciaal beleid. Dus als u kunt zeggen dat deze in een vorige periode, en ook de projecten die de heer Pauli zojuist noemde, niet mogelijk waren, dan beginnen we met turven.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dan mag u beginnen met turven, want een heel aantal dingen zijn of waren onmogelijk in natuurgebieden, die we nu wel mogelijk maken, omdat we denken dat er synergie te halen valt. Of toch ook omdat we denken dat we vanuit natuur mee moeten denken over hoe we andere doelstellingen van de provincie kunnen behalen.

De rivierverruiming. 15 miljoen euro wordt niet nu al gevraagd, want het is geen begrotingsbehandeling, maar in het vooruitzicht gesteld. Waarom kan het niet uit natuurgeld? Nou, omdat met alle respect rivierverruiming helemaal niks met natuur te maken heeft. Het zou uit het waterbudget moeten komen. Dat is er niet. Althans niet meer dan wat we hebben om onze zo goed als wettelijke taken te vervullen. Het kan ook pas nu, omdat we deze tweede tranche pas weten sinds het regeerakkoord bestaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ons verzoek is om wanneer u eventueel met een begrotingsaanvraag naar de Staten zou komen om echt aan te geven: we hebben gekeken naar ... U noemde net al twee beleidsdomeinen. Maar daar is het niet mogelijk om te vinden. Wij vinden namelijk, die indruk hebben wij, dat er te eenvoudig naar de algemene middelen wordt gekeken. Als u kunt zeggen van: alle projecten in de domeinen waar wij als individuele GS-leden voor verantwoordelijk zijn lopen goed en die gaan volgens de rol, dan kunnen we dat meenemen in onze besluitvorming om de eventuele gevraagde middelen voor rivierverruiming mee te ondersteunen. Maar dat vinden we wel even de zorgvuldigheid die we aan u als GS willen vragen. Dat was het punt in onze eerste termijn.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ongetwijfeld. Dat zullen we zeker doen en ik denk dat daar een heel goed verhaal bij zit. De tweede tranche rijksinvesteringmiddelen voor dit soort projecten is pas bekend sinds het regeerakkoord. Dus we hebben daar nooit eerder op kunnen inspelen. Dus het is de tweede tranche. Bij de eerste tranche hebben we precies hetzelfde gedaan. We hebben toen 10 miljoen euro vrijgemaakt uit de algemene middelen. En interessant misschien is om nog wel te weten dat de projecten waar we die voor vrijmaken van ons 15 miljoen euro cofinanciering vragen. Uiteindelijk leveren die 386 miljoen euro investeringen in Brabant op. Dus dat is een multiplier waarbij de heer Pauli zijn vingers kan aflikken, voorzitter.

De schoolpleinen komen bij de moties wel.

De SP had een aardig stellige stelling over het fracken en niet fracken, vooral in Brabant. Nou wordt er op dit moment in Brabant volop gefrackt en dat is altijd al het geval geweest. Wij hebben gasvelden en daar gebeurt dat gewoon. Wij gaan er ook niet over, in de zin dat de vergunningverlening door EZ plaatsvindt. Wat wel gebeurt is dat wij erover om advies gevraagd worden. En dat adviesrecht van de provincies is sinds een jaar, sinds de nieuwe wetgeving daarover, flink verstevigd. Op dit moment adviseren wij negatief, überhaupt over elke vorm van gaswinning, omdat het fossiele brandstof is. In ons PWMP hebben we vastgesteld dat we fracking voor gaswinning absoluut onacceptabel vinden, hebben we ook vastgesteld dat geothermie mogelijk zo'n zelfde bewerking zou kunnen ondergaan. Geothermie ook in die zin hetzelfde is als diepe boringen, namelijk je gaat door alle kleilagen en allerlei breuken heen. Alleen hebben we de afweging gemaakt dat we dat risico voor een fossiele brandstof niet over hebben. Voor een duurzame brandstof als geothermie hebben we wat meer risico over, maar blijft staan dat wij in ons advies over die vergunningverlening van het Rijk op voorhand eisen dat ze alle veiligheidsmaatregelen nemen die bekend zijn en zich ook voorbereiden op eventuele schades en hoe ze daarmee omgaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg namens de PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, nou komen we bij dat geothermie. Als er water terugkomt, dan komt er een ontzettende hoeveelheid gas ook mee. In sommige gevallen maar liefst een derde van de energiehoeveelheid die je uit die geothermie kan halen. Wat gaat u met dat gas doen, dat is zo fossiel als het maar zijn kan?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Deze provincie adviseert het ministerie van EZ over een vergunning en meer niet. Wij doen niks met gas dat waar dan ook vrijkomt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder met uw betoog, gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Vaarwegen in West-Brabant. Daar had GroenLinks een vraag over; wat zou dat eventueel gaan kosten als we daar werk van maken? Dat zijn we op dit moment aan het uitzoeken. Het eerste wat we doen is kijken of we een aantal vaarwegen met achterstallig onderhoud kunnen afwaarderen als het ware, naar een lagere categorie. Ooit waren die kanalen ook bedoeld voor vrachtverkeer. Inmiddels wordt niet van al die vaarwegen nog gebruikgemaakt. Vaak is het niet meer dan recreatief verkeer. Dan kunnen we de vaarwegen ook afschalen. En dan is ook minder onderhoud nodig. Als we dat fatsoenlijk in beeld hebben kunnen we pas een inschatting maken van wat het uiteindelijk gaat kosten om die achterstallige onderhoud op te lossen.

En wat me van het hart moet, de opmerking van de Partij van de Dieren, die hier stelde, overigens niet eens als enige partij, dat ons natuurbeleid zou stagneren. En dat partners buiten helemaal geen interesse hebben om met ons samen te werken om natuur te organiseren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van mevrouw Brunklaus namens GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Sorry, u was al bezig met het volgende onderwerp, maar over die vaarwegen. Ik snap wat u zegt. Wanneer denkt u ongeveer dat dat bekend zal zijn? Want het kan veel gaan kosten, het kan weinig gaan kosten. In verband met de Begroting 2019.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als we het voor de Begroting 2019 weten zullen en we besluiten wat te doen, dan zullen we dat daar opvoeren. Als we dat nog niet bekend hebben rond de zomer, dan gaat het werk ook niet gebeuren voordat we in de begroting van het jaar daarop geld geregeld hebben. Maar eerst moeten we weten wat er aan de hand is en wat we nodig hebben. Dan vragen we om geld en dan gaan we werken.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar als goede gedeputeerde heeft u natuurlijk een planning in uw hoofd. Wanneer denkt u dat ongeveer te kunnen doen, dat te hebben?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik denk dat we voor deze zomer een beeld hebben van welke vaarwegen we wel of niet kunnen afwaarderen en inzicht hebben in wat eventuele incidentele kosten zijn voor het inhalen van de achterstand en wat vervolgens de jaarlijkse exploitatiekosten zullen zijn, denk ik.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Surminski namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Over het niet tijdig realiseren van de natuur. Ik refereerde aan het staatje op pagina 23 in bijlage A, waar staat dat wij achterblijven bij de doelstellingen. Dus misschien kunt u daar dan een wat duidelijker toelichting op geven.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou, dat is niet anders dan wat ik u altijd al verteld heb. En dat is dat we hard ons best zullen moeten doen om in 2027 het hele natuurbeleid af te hebben. We hebben zojuist BrUG, ons natuurbeleid, geactualiseerd en de versnellingsagenda aangenomen. Dat is wat wij doen om te proberen toch in 2027 klaar te zijn. Maar om hier nu uit te stralen dat er iets zou stagneren of dat er partners buiten zijn die geen interesse hebben, dat moet ik toch echt even hard ontkennen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang, mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Op diezelfde pagina staat toch ook dat de knelpunten nu erin zitten dat de partners terughoudend zijn – laat ik het dan zo formuleren – in het bijdragen aan de inrichting en dat soort zaken.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Terughoudend in de zin dat ze een nieuwe rol hier hebben gekregen. In ons uitnodigend beleid. Vroeger deden we vanuit deze toren alles en als het klaar was droegen we het gratis over aan een tbo. Nu doen we dat zo niet meer. We vragen die organisaties, gemeenten, waterschappen en particulieren om op voorhand mee te investeren in natuurontwikkeling. En ze zijn daar niet in thuis. En we zien koudwatervrees bij een aantal organisaties. Een waterschap, waarvan een algemeen bestuur zich terecht afvraagt: ja, moeten wij nou 20 ha bos aankopen, we waren toch een waterschap? Voordat die daar helemaal in thuis zijn, over waarom dat dan toch goed is om te doen, duurt het een tijdje. Dat is het probleem, denk ik, waar we mee zitten. In die zin zijn ze terughoudend. Niet omdat ze niet enthousiast willen zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen namens de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, maar dan is onderaan de streep toch wel de vraag: als aan de ene kant in diezelfde perspectiefnota, sterker nog, op diezelfde pagina, gezegd wordt: de provincie Noord-Brabant wil via het GOB de opgave versnellen, omdat dat nodig is zoals u net zei, en de partners met wie je het wilt bereiken, zijn terughoudend. Dat bij elkaar opgeteld betekent toch eigenlijk dat we niet kunnen versnellen. En dat daarmee de vraag is: gaat het beleid van BrUG, die actualisatie, daadwerkelijk ook de kant op die wij hier met zijn allen besloten hebben?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, die gaat het zeker, omdat niet alleen inmiddels de usual suspects, onze partners buiten, de enigen zijn die bijdragen aan die versnelling. De versnelling zit hem voor een belangrijk deel in de snellere ontwikkeling van het ondernemend natuurnetwerk.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dus als ik het goed begrijp gaat u niet exclusief af op die manifestpartners, zoals destijds bij de oprichting. Maar eigenlijk heeft u daar min of meer ook – laten we de term er maar even in houden – een soort open huwelijk met uw manifestpartners. En gaat u ook verder kijken naar andere initiatiefnemers om dat natuurnetwerk te realiseren.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Het is een orgie in de natuur, kan ik u vertellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel namens de Partij voor de Dieren. Gedeputeerde. Er is nog een interruptie van de heer Van der Wel namens de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ben me er terdege van bewust, de woordvoerder ook, dat er een verandering heeft plaatsgevonden in het beleid voor natuur. Toch heeft u de vorige keer dat we het

erover hadden bij de evaluatie gezegd wel een tekort te voorzien in de toekomst om alles te kunnen realiseren. Is dat nu opgelost met nieuw beleid of zegt u: dat tekort is er nog steeds voor de toekomst? En dan is onze vraag: wat is dan het plan om door te gaan?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, en daar heeft u toen ook antwoord op gekregen. En dat is de versnellingsagenda en de actualisatie van BrUG. Daarmee denken wij te versnellen, dus het wel te kunnen halen in 2027. En de actualisatie had ook betrekking op de verschillende verdienmodellen die daaronder liggen, waarvan onze inschatting was: als we het alleen op die manier doen komen we aan het einde geld te kort, dus openen we ook nieuwe wegen, nieuwe verdienmodellen voor de natuur, bijvoorbeeld het tijdelijk aanleggen van zonneakkers.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel. Ik kijk naar u. U mag nog één keer, maar het hoeft niet.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, de zonneakker komt nu een beetje uit de lucht vallen en dat is altijd gevaarlijk. Ik wist niet dat dat een verdienmodel was voor de natuur, maar u gaf het vorige keer al aan als verdienmodel. Een daarvan zegt u: als ik dat bij elkaar op tel – en dat kunt u dan ook de volgende keer aan de Staten laten weten – heb ik voldoende geld om de hele natuuropgave voor elkaar te krijgen. Dat is uw inschatting nu. Dat is uw businesscase voor het groenontwikkelfonds. We moeten ons ergens aan vasthouden.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, in die zin is er niets veranderd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik hoor de gedeputeerde nu praten over het verdienmodel met zonneakkers. Maar kan de gedeputeerde uitsluiten dat in dat businessmodel ook windturbines in onze natuurgebieden worden geplaatst? Of zijn daar ook ambities voor?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, ik ga niks uitsluiten, want wij hebben veel vormen van alternatieve energie nodig. Maar op dit moment is dat niet waar we aan denken. En op dit moment kan dat ook niet in de Verordening ruimte.

De heer **Van Hattem** (PVV): En ziet u dan nog wel de ..., of wilt u nog wel gaan inzetten op het inzetten van windturbines binnen dat zogenaamde verdienmodel? Of kunt u ook in ieder geval het gebruik van die windturbines uitsluiten, omdat dat juist de natuur meer verpest, meer kwaad dan goed doet, onder andere voor de dieren die zich daarop te pletter vliegen?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, alle opties liggen op tafel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik begrijp dat u zonneakkers ziet als verdienmodel voor de natuur. Dus met subsidie gaat u de overheidsdoelen financieren. Wat is dat voor raars?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik snap volgens mij helemaal niks van uw vraag. Er gaat geen overheidsfinanciering in zonneakkers van iemand anders zitten. Geen cent.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nee, maar die zonneakkers die draaien puur en alleen op subsidie, want anders zouden ze niet werken. Daar gaat 12,5 cent per kilowattuur naartoe. En dat is dan een verdienmodel voor de natuur. Heb ik dat goed begrepen, of zit ik verkeerd te luisteren net?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik denk dat u er inderdaad niks van begrepen heeft.

Ik ben bij amendement A 1 over financiering van groene schoolpleinen. Ik denk dat daar een zeker misverstand achter schuilgaat. Het is niet zo dat dit louter een natuurproject is, dat we zijn begonnen en nog voor we goed en wel begonnen zijn al om meer geld vragen. Ik snap dat het zo over kan komen, gezien de volgorde de afgelopen weken. In werkelijkheid is dit een project van 2,5 miljoen euro, waarmee we 25% van de schoolpleinen in Brabant toekomstbestendig kunnen maken. Dus klimaatrobuust en groen. We zijn alvast begonnen met 1,6 miljoen euro, 100% uit het natuurbudget gefinancierd, omdat we weten, dachten, de doelen die we met dit project behalen, dat rechtvaardigt dat we 1,6 miljoen euro van die 2,5 miljoen euro uit het natuurbudget betalen. De overige doelen zijn wat kleiner, of integraler of moeilijker aan te wijzen, zoals gezondheid, minder pestgedrag, dat niet te doen is dat bij portefeuilles op te halen. En daarvoor is precies het fenomeen sleutelprojecten uitgevonden. Dus voor die laatste 9 ton van dit project vragen we financiering via het MIPP aan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had begrepen vanuit het MIPP-sleutelproject dat er 250 groene schoolpleinen zouden kunnen komen. Hoeveel schoolpleinen komen er volgens u dan in 2018?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat ligt er denk ik vooral aan hoe snel wij de financiering rond kunnen krijgen, want we worden echt serieus platgebeld. Nog voor de openstelling, toen de publiciteit over die schoolpleinen op gang kwam, was het al bijna overtekend. Er zijn tientallen scholen die zich hebben ingeschreven, met steun van gemeenten en ouders. Allerlei organisaties en bedrijven uit de omgeving melden zich aan voor deze provinciale subsidie. Volgens mij gaat het heel snel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang, mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Als u het heeft over tientallen, dan heeft u het waarschijnlijk over rondom de 50. We hebben afgesproken met de BrUG, want wij zijn daarmee akkoord gegaan, gezonde, klimaatbestendige groene schoolpleinen, daar hebben wij een budget voor opgenomen voor in totaal 64 schoolpleinen. Kunnen we niet eerst proberen dat budget dat we hebben vrijgemaakt vanuit de BrUG alvast te gebruiken voor de eerste 50 van dit jaar? En dat u dan volgend jaar eens komt met nog een keer een financiering voor de overige?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Alles kan, maar waarom? Want er is veel en heel veel vraag naar en het past prima bij het beleid dat we hebben uitgestippeld op dit gebied. Dus ik zou niet weten waarom we een jaar zouden moeten wachten. En bovendien zou het over een jaar hetzelfde verhaal zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus namens GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik haak graag even aan bij die groene schoolpleinen, een prachtig project natuurlijk. U zegt dat er heel veel animo voor is. Is het ook mogelijk om te zorgen dat deze schoolpleinen

ook komen in die wijken waar de bevolking wat zwakker is, zodat kinderen met een achterstand op een gezond schoolplein kunnen spelen?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, wij leggen geen schoolpleinen aan. Als scholen het niet aanvragen gebeurt er niks. Wij hebben een subsidieregeling opengesteld en that's it. Dus het is aan elk schoolbestuur om daar zelf achteraan te gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus. Nog behoefte?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): U moet zo meteen kiezen, want u heeft een beperkt budget. 64 scholen, u zegt al goed op schema te zitten. Is het wie het eerst komt, wie het eerst maalt? Of maakt u een keuze in waar de scholen liggen en hoeveel kinderen er op zo'n school zitten bijvoorbeeld?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee. Wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Anders zijn we zeker twintig ambtenaren kwijt aan het uitrekenen van de volgorde van het investeren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer namens D66.

De heer **Meijer** (D66) Dank u wel, voorzitter: Even puur informatief. Omdat de animo zo groot is doet u nu een beroep op de algemene middelen. U zegt nu graag die 9 ton te willen inzetten. U redeneert daarbij bovendien dat het niet per se natuurdoelstellingen zijn, het gaat ook over pestgedrag en dat soort zaken. Bent u dan ook met gemeenten in gesprek wiens taakveld dichterbij dat soort maatschappelijke opgaven staat? Om te kijken of u een deel van die 9 ton dan juist daar vandaan kunt financieren.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja en nee. Wat wij bieden aan financiering komt voor een deel van de provincie, maar voor een belangrijk deel ook van de waterschappen. Dat is nooit voldoende om een heel schoolplein aan te pakken. Dus er zal altijd cofinanciering vanuit de school zelf meegebracht moeten worden. En meestal lopen die als eerste inderdaad naar gemeenten, en vervolgens naar ouders, en vervolgens naar bedrijven in de buurt. Dus ik denk dat we het aan de scholen kunnen overlaten om hun gemeente hierbij te betrekken. En zo worden ze ook wel geïnformeerd hoor, om dat te doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Meijer** (D66): Wij zijn als D66 dan geïnteresseerd in hoe die systematiek dan werkt en hoe dat animo dan zit. Of ouders dan inderdaad bereid zijn om dan die stap te zetten, of bedrijven daar dan in participeren. En eigenlijk dat voor onze fractie voor die 9 ton zo'n inzicht eigenlijk wel zou helpen om te weten, als daar inderdaad een enorme geldstroom vandaan komt, en wij doen zelf natuurlijk al een heel stuk, en u heeft dan dat stukje van die 9 ton nodig, dan zou er bij onze fractie wel meer begrip zijn voor dit verzoek.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Mag ik u dan meteen geld vragen om die evaluatie te betalen? Wat ik vind het een beetje zonde om voor zo'n klein beetje geld zoveel op te tuigen om te laten zien dat het werkt. Terwijl we ook kunnen laten zien dat het werkt door het geld beschikbaar te stellen en gewoon voor onze ogen te zien hoe enthousiast scholen daarmee aan de haal gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heren achter de interruptiemicrofoon. Ik heb even een probleem. Ik weet niet wie van u als eerste ter plekke was. De heer Koevoets namens de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Het maakt ook niet zoveel uit hoor. De vragen komen wel aan bod, denk ik. De VVD staat sympathiek tegenover de schoolpleinen, dat hebben we al eerder gezegd. Dus daar ligt het niet aan. Maar het gaat om hoe we dat financieren en hoe we dat verder uitwerken. En daarover hebben we vanmorgen in het P&C-platform gesproken. De volgende keer gaan we over de jaarrekening spreken en dan komen we erachter dat toch telkens een aantal zaken niet gedaan kan worden, dat de ambities vaak groter zijn dan hetgeen we realistisch kunnen uitvoeren. Daar ligt de zorg. Deelt u die zorg? Is dit met betrekking tot dit soort projecten ook een punt? Met andere woorden, we kunnen die financiering eventueel toekennen, maar wordt het wel besteed? Wordt het wel goed besteed? Worden andere dingen niet besteed? Kunt u die financiering gebruiken? Hoe gaat u uw middelen en mensen inzetten? Ik denk dat daar wat ons betreft ook een grote vraag ligt.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Terecht. Onder leiding van onze portefeuillehouder Financiën zijn we allemaal bezig met wat realistisch ramen heet, waardoor we wat minder aan het einde van het jaar hoeven terug te sturen. Met name bij dit project, omdat we zien hoe enthousiast scholen, waterschappen en de omgeving daarop reageren, denk ik dat hier geen sprake gaat zijn van onderbesteding.

De heer **Koevoets** (VVD): Het heeft dan geen waterbedeffect, zodat het dus bij dit project wel gaat, maar een ander project, dat wel gewoon begroot is, dan niet kan gebeuren? Want u kunt mensen en middelen maar één keer inzetten natuurlijk.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee. Voor dit project zijn naast het geld ook de mensen begroot als het ware. Er zijn geen mensen die als ze dit niet doen eigenlijk iets anders zouden doen, of dat nu verwaarlozen omdat ze dit aan het doen zijn. Nee.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, eigenlijk nog een reactie op wat zojuist door mevrouw Brunklaus van GroenLinks werd gezegd. Want die hoorde ik spreken over waar de bevolking zwakker is. Maar wat verstaat mevrouw Brunklaus van GroenLinks dan onder een zwakkere bevolking? Want dat vind ik toch wel een opmerkelijke uitspraak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er was een vraag gesteld aan mevrouw Brunklaus. U heeft het woord, mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u wel. Ik was even naar mijn kaartje aan het zoeken. Ik hoorde het wel. Voorzitter. Ik zei helemaal niet 'een zwakkere bevolking'. Ik zei 'juist in die wijken waar kinderen het het hardste nodig hebben, waar gezinnen het minder breed hebben'. En waar scholen in het asfalt staan, tussen het beton. Je hebt natuurlijk van die hele mooie grote scholen, die in lommerrijke omgevingen zitten, waar wat rijkere kinderen op zitten. Dat is wat ik bedoel. Ik denk dat we kunnen helpen de gezondheid van kinderen te verbeteren, juist in die wijken waar kinderen het het hardst nodig hebben. En het principe wie het eerst komt, het eerst maalt is natuurlijk toch van wie het snelste is en wie dat heel snel aanvraagt. Het is jammer, maar ik kom daar nog even op terug in de tweede termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, gaat uw gang, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, heel kort, voorzitter. Ja, ik hoorde toch echt zeggen: waar de bevolking zwakker is. Dus het was niet met die uitleg, maar goed dat daar nog een context bij is. Alleen ik denk ook niet dat je het een-op-een kan doorvertalen dat waar mensen minder te besteden hebben dat daar per se minder groen in hun omgeving hoeft te zijn. Er zijn ook wijken die prachtig in het groen liggen en toch lage inkomens hebben. Dus het is niet zo dat dat een-op-een door te vertalen is. En evengoed, rijke wijken, bijvoorbeeld bepaalde ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Ik weet niet of deze discussie nou direct met onze perspectiefnota zoveel van doen heeft.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, maar wel met beleid voor de groene schoolpleinen, dus daar gaat het wel om.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik stel voor dat de gedeputeerde verder gaat met zijn beantwoording.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Misschien heel kort nog een opmerking daarbij. Sowieso het verhaal van die groene schoolpleinen. Je kunt je ook afvragen wat dat überhaupt met provinciale kerntaken te maken heeft. Aanpakken van pesten, ik weet niet wat er allemaal bij wordt gehaald. Maar ik zie hier niet direct een verband met provinciale kerntaken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Gaat u verder met uw beantwoording.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Heel kort. Ik ben heel blij dat de PVV nu begrijpt wat ik bedoel en dat ik het nog een keer mocht uitleggen. Dank u wel.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat was A 1. Amendement A 8, geen WHO-norm voor luchtkwaliteit. De wettelijke norm is de EU-norm, er is geen andere. Het streven is de WHO-norm. Dat doen we niet voor niks, dat hebben we eigenlijk altijd al wel gedaan, omdat je anders vooral te maken krijgt met het fenomeen van normopvulling. En dat mensen tot aan de norm gaan vervuilen en daarna houdt het op. Of tot aan de norm gaan saneren en als ze daar eenmaal zijn een streep trekken. Terwijl dat volgens ons niet toekomstgericht is. Je moet er minstens aan voldoen wil je een vergunning hebben, maar het streven moet meer zijn dan dat. Zo hebben we dat bijvoorbeeld ook gedaan bij benzeen, een echt gevaarlijke stof. Maar er is een minimalisatieverplichting. Er zijn geen echte normen voor. En die minimalisatieverplichting geldt niet als je benzeen varend ontgast uit een schip. Dus als we ons enkel en alleen aan de wettelijke normen moesten houden, dan zouden wij in Brabant helemaal niets hebben ondernomen tegen varend ontgassen, een VVD-initiatief overigens. En zouden nu ook al die andere provincies niet enthousiast zijn hierover, omdat nu al die varend ontgassende schepen naar Utrecht gaan om daar hun luiken open te gooien. Dus zo werkt het ook. Als je je doel net iets hoger stelt dan de wettelijke norm, dan krijg je innovatief gedrag. En dat is wat we willen uitlokken. Dus vandaar dat we de richtlijnen die de WHO voorstelt zien als een nastrevenswaardig doel, maar dat we in vergunningen nooit verder kunnen of zullen gaan dan de door de EU bepaalde normen in de richtlijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voorzitter. De heer Van den Hout heeft het over 'iets', maar we hebben het hier wel over een twee keer zo strakke norm. En als je daar beleid op zou maken, zou dat een ontzettend

grote impact hebben op de Brabantse industrie. Kunt u mij dan garanderen dat wanneer de industrie, binnensteden et cetera voldoen aan de EU-norm, dat wij nooit een vergunning op die grond zullen weigeren?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Absoluut. Dat zou onmogelijk zijn ook. Ja.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Ik wil toch nog even van u vragen om bij moties en amendementen ook heel duidelijk te zeggen: geen bezwaar of ontraden.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja. Ontraden derhalve. En dat gold ook voor A 1. Motie 2 is eigenlijk hetzelfde, Europese norm leidend voor luchtkwaliteit, ook ontraden. Daar geldt dezelfde argumentatie voor.

Motie 3, fusie van de Brabantse waterschappen. Nou komt het herinrichten van waterschappen elke verkiezing wel een keer op de agenda. Dat is nu niet anders. Ik zie geen enkele aanleiding dat te doen. We komen van meer dan 2000 waterschapjes in heel Nederland. Dat is gerationaliseerd tot zo'n 21 die we nu hebben en in Brabant vormgegeven in 4 gebieden. Rivierenland, een heel klein stukje land van Heusden en Altena. En de andere 3 grote stroomgebieden Brabantse Delta, Dommel en Aa en Maas. Dat zijn de meest logische inrichtingen. Dat moet je niet willen fuseren. De Dommel is een waterschap zonder dijken om maar eens wat te noemen. Die weten helemaal niet wat een dijk is, die liggen daar niet. Aa en Maas is een waterschap dat vooral met heel grote rivieren aan de slag gaat en in de droge hoge zandgronden. En de Brabantse Delta is het enige waterschap dat verstand heeft van kleigronden. En dat lost dus helemaal niks op om die bij elkaar te stoppen. Er is geen aanleiding, er is geen probleem waarvoor dit een oplossing zou zijn. Stel dat iemand het in zijn hoofd haalt om dat toch te doen. Je krijgt hetzelfde als met de omgevingsdiensten, namelijk jarenlang gedoe over integratie, frictiekosten. Mensen die nu naar volle tevredenheid in Breda werkzaam zijn moeten dan naar Tilburg gaan verhuizen, want dat moet toch allemaal in één kantoor komen. U wilt niet weten wat u over zich afroept.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Panhuizen. U heeft het woord.

De heer **Panhuizen** (VVD): Het is toch fantastisch om naar Tilburg te verhuizen? Voorzitter. Ik snap dat het de droom van elke man is om drie partners te hebben, als we toch in het kader van huwelijken blijven. Maar ik had de gedeputeerde toch wel iets meer openminded verwacht als het waar is wat u zo stellig zegt. Want inderdaad, er zijn een heleboel verschillen, maar er zijn ook een heleboel overeenkomsten. Je hebt dezelfde overhead. Zou u dan niet willen kijken? Er zitten heel mooie voordelen ook aan het hebben van één partner, dat kan ik u vertellen.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Het zijn er trouwens vier, geen drie. Denk even aan mijn reputatie. Ik heb vooral nog op geen enkele manier van u te horen gekregen wat er nou met de waterschappen aan de hand is waarvoor een fusie een oplossing zou zijn. Waar haalt u het idee vandaan dat ze zouden moeten fuseren? Want lost dat dan op? Hoe ziet de wereld er daarna dan uit? Is die dan beter?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Panhuizen. Het is volgens mij misschien wel uw derde keer, maar oké.

De heer **Panhuizen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Een probleem. Ik zie vooral een heleboel kansen in dit hele verhaal. Je hebt drie heel grote waterschappen in Brabant en inderdaad een vierde, die allemaal een aparte KRW-strategie voeren. Ik denk dat het juist heel essentieel is dat wij heel goed kunnen schakelen

tussen waterschap en provincie. En dat het sneller gaat in plaats van dat je drie aparte akkoorden moet gaan sluiten als je één Brabantse waterstrategie hebt. Er is nog hartstikke veel werk te verzetten op die Brabantse waterstrategie. Nogmaals, er zitten voordelen aan het hebben van één partner.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): In die zin heb ik één partner, namelijk de Bond van Brabantse Waterschappen. Waar zij met zijn vieren gesprekspartner zijn voor de provincie. Wij hebben één waterstrategie in Brabant en die maakt terecht onderscheid in hoe je KRW-doelen moet bereiken rond een enorme rivier als de Maas en hoe je dat wilt doen in een krekensysteem als de Cruislandse kreken in West-Brabant. Het gaat allebei over water, maar heeft niets met elkaar te maken. Het is ook niet dezelfde soort deskundigheid die daar op zit. Het bij elkaar voegen, zeker met het idee dat het toch allemaal een pot nat is, zou tot grote ongelukken leiden. Motie 3 was dit, ontraden voorzitter.

Motie 8 ontraden wij ook. Die vraagt om meer bomen. De provincie is geen natuurbeheerder. Wij planten geen bomen. Uw pleidooi hoort thuis bij Staatsbosbeheer. En bovendien is het daar niet aan dovemansoren gericht. Zij hebben dit Actieplan Bos en Hout opgenomen en zijn van plan ook dat in Brabant te gaan uitrollen waar mogelijk. Maar er is geen taak voor de provincie.

Motie 29 ontraden we, is overbodig, want dat gebeurt namelijk al. En daar hebben we de landelijke overheid niet voor nodig. Dat gaat over een soort testlandbouw zonder verplichte mestinjectie en of het dan beter gaat met weide- en akkervogels. Ik zou zeggen; gaat u eens kijken bij die prachtige landbouwbedrijven, waar ze niet drijfmest injecteren en daar gaat het inderdaad uitstekend met de vogeltjes.

Motie 31 hetzelfde verhaal, ontraden. Is overbodig. Doen we al. De samenwerking met politie, justitie, de provincie Zeeland, Zuid-Holland, natuurbeschermingsclubs in de Biesbosch gebeurt al.

Motie 32A. Hetzelfde verhaal. Overbodig, wordt ontraden. We hebben de regierol gepakt die we kunnen pakken tussen gemeenten en alle handhavers als het gaat om drugsafval in het buitengebied.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Boon namens de PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Gedeputeerde Van den Hout die racet er weer doorheen. Maar dan wil ik vragen: werkt u met alle partners samen? Ook bijvoorbeeld met Defensie die bepaalde camerasystemen, bepaalde dingen hebben? En wat wij ook willen, het tweede bulletje, is dat u de uitkomsten in ieder geval rapporteert naar PS en dat wij kunnen kijken welke bijdrage wij kunnen leveren. Dat staat er ook in om te onderzoeken. Het is fijn dat u al bepaalde gespreksgroepen hebt, maar we willen ook weten: welke oplossingen komen daaruit en wat kunnen wij als Staten bijdragen? Dat lijkt me heel essentieel.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): U wordt in de normale P&C-cyclus en tussendoor waar dat nodig is op de hoogte gehouden van alle vorderingen van SSiB. Die informatie krijgt u jaarlijks van ons. Dat is wat wij bijdragen. U krijgt ook alle informatie van ons van het BPO, het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht, waar al die handhavers samenkomen om strategieën over drugsdumping met elkaar te bespreken en daar projecten voor te maken. Dus A, we doen het allemaal al en B, u krijgt daarover alle informatie die wij maar kwijt kunnen bij u.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Als ik mag. Ik durf dat toch te betwijfelen wat de gedeputeerde zegt. En zeker als je leest welke verschillende natuurorganisaties, maar ook welke andere partners die wij er bij willen betrekken. Die worden nu nog niet erbij betrokken. Wij vragen erbij om hun ook erbij te betrekken, innovatieve oplossingen en beleid aan te dragen en dat terug te koppelen naar de Staten. Dat lijkt me totaal iets anders dan wat u nu voorstelt. En ik hoop dat u het even nog een keer wilt lezen en dan een goed en eerlijk oordeel wil vellen.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, ik heb geen vraag gehoord, voorzitter. Het oordeel blijft hetzelfde. Motie 33 ook ontraden. Het plaatsen van camera's in bossen. Dit is nou de zoveelste keer dat het onderwerp voorbijkomt. Het is niet gericht en het is niet te betalen. Motie 38.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Boon namens de PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, de gedeputeerde roept dat het niet te betalen is. Maar dat is juist wat de motie oproept: is dat zo? Wij willen dat graag weten. Er zijn tegenwoordig heel veel technieken. Het kan draadloos, dat is veel goedkoper. Ga nou eens een keer gewoon de uitdaging aan. Ga nou eens praten, kijk nou eens wat er wel mogelijk is. Is het te duur, hé dan bent u volgend jaar van die motie af. Maar zijn er oplossingen, dan willen wij die graag gebruiken, want dit is een essentieel probleem. En niet alleen wij vragen erom, de boswachters vragen erom, heel veel mensen vragen erom. Het enige wat wij vragen is een onderzoek.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, en dat krijgt u niet, omdat als wij spreken met de politie, de boswachters en alle handhavers duidelijk is dat het buitengebied van Brabant veel te amorf en veel te groot is om gericht aan het werk te gaan met camera's. Bovendien, vraagt u eens aan de jagersverenigingen en natuurverenigingen wat er gemiddeld gesproken met een camera gebeurt die je buiten ophangt in het buitengebied. De helft daarvan verdwijnt binnen een week. Dat alleen maakt het grapje veel te duur. En bovendien, wat je ermee kunt is het detecteren van een busje achteraf en dat moet je nog maar Het gaat gewoon te weinig informatie opleveren voor het geld dat we erin moeten stoppen.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Als ik mag. Het is gewoon niet waar wat de gedeputeerde zegt. De gemeente Tilburg die is ermee bezig. In de zuidwesthoek is een brandstichter opgepakt naar aanleiding van camerabeelden. Het kan wel. De gedeputeerde zegt: het is veels te duur. U heeft nul informatie, u hebt geen idee wat het kost. Wij vragen ook niet om elke centimeter in het buitengebied onder cameratoezicht te doen, maar de boswachters die wij gesproken hebben die weten wat bepaalde hotspots zijn. Daar is het iedere keer raak. Als je een drugsdumper wilt pakken, moet je hem op heterdaad betrappen. Het is georganiseerde criminaliteit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Boon. Komt u tot een vraag alstublieft.

De heer **Boon** (PVV): Cameratoezicht kan daar wat aan doen. U noemt nou feiten, u heeft totaal geen onderbouwing. Onderzoek het nu eens, kom nou gewoon eerlijk met een onderzoek en dan kunnen we zien we er gelijk heeft.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 47, Minder drempels bij de milieustraat. Kijk dat helpt wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem namens de PVV heeft een interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik vind dat de gedeputeerde hier ook wel erg makkelijk aan voorbijgaat. Want we hebben hier pas een hele conferentie gehad met groene bo's, met terreinbeherende organisaties, met boswachters, die allemaal een heel duidelijk signaal aangaven dat het echt niet zo langer kan in het buitengebied.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem. Heeft u een vraag?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja. Daar heb ik een heel duidelijke vraag over. En daarbij is heel duidelijk door de mensen uit het veld aangegeven dat ze alle mogelijke hulpmiddelen ingezet willen zien. En daar horen ook camera's bij en bijvoorbeeld ook drones. Welke hulpmiddelen wil de gedeputeerde dan wel concreet in kunnen zetten in samenspraak met alle betrokken partners in het veld? Waar denkt de gedeputeerde dan zelf aan? Want nu is het in het luchtledige tasten lijkt het wel dat deze gedeputeerde laat zien.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik zie het verband niet met deze motie. Deze motie heb ik beoordeeld als onhaalbaar, onpraktisch en niet te betalen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, voorzitter, ik vraag duidelijk ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem. U bent volgens mij twee keer geweest.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, één keer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Dingemans namens D66.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, voorzitter. Ik ben één keer geweest.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik moet u toch vragen. Niet deze motie, daar had ik het niet over. Mijn vraag was duidelijk: welke hulpmiddelen ziet de gedeputeerde dan wel als mogelijkheden voor alle betrokken partners in het veld om in te kunnen zetten? Heeft het daar een visie op? Dat is mijn vraag.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Die visie kent u en die zal ik u nogmaals doen toekomen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dingemans namens D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. De heer Van Hattem en ik zaten naast elkaar bij dat rondetafelgesprek. En de heer Van Hattem stelde toen die vraag. En ik wil toch even iets rechtzetten. Het is helemaal niet zo dat al die partijen riepen dat alle mogelijke middelen moesten worden ingezet, wat hier gesuggereerd werd. Letterlijk heeft toen iemand gezegd, die er volgens mij heel deskundig in is: het zijn wel heel dure dingen; en als ik mag kiezen, dan heb ik liever handen en voeten in mijn natuurgebieden dan camera's. Dat was het antwoord. Dus voordat de gedeputeerde direct doorschiet naar motie M 47, wil hij dan ook nog alsjeblieft een advies geven over motie 38, want die gaat over handen en voeten in een natuurgebied? Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Of wil de gedeputeerde hierop reageren? Dan geef ik het woord aan de heer Van Gruijthuijsen namens de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Inderdaad, toezicht in het buitengebied, vele boswachters zijn daar actief, ook mede onder auspiciën of via relaties van de provincie. En een boswachter, zo hebben we begrepen, is buitengewoon opsporingsambtenaar categorie 2. En een van de bevoegdheden van de boa's categorie 2 is dat ze met een vuurwapen hun taken uitvoeren. Kunt u

aangeven wat het percentage is van de boswachters die met een vuurwapen hun taken verrichten? En vindt u dat genoeg of zou u zeggen: nou dat mag nog wel wat meer wat betreft de provincie?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Daar gaan wij gelukkig niet over. Boa's in dienst van natuurbeschermingsorganisaties, waterschappen of gemeenten worden aangestuurd vanuit dat bevoegd gezag, niet vanuit de provincie. Volgens mij zijn er geen boa's in het buitengebied actief die, zonder aanwezigheid van de politie, überhaupt een wapen dragen. Ik ken eerlijk gezegd die boa's niet, maar het zijn niet de boswachters. Die lopen niet gewapend door het bos zonder dat er politie bij is.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik mocht er recent eentje ontmoeten, gedeputeerde. Dat was een boswachter en die mocht keurig frank en vrij onder andere met een wapenstok, handboeien, maar ook met een vuurwapen rondlopen. Is het misschien een suggestie om deze bevoegdheden, die de boa's, de boswachters hebben, om dat eens onder de aandacht te brengen en vragen aan uw partners in het buitengebied of een appel te doen of ze hun boswachters kunnen vragen om met vuurwapens rond te lopen? Is dat een suggestie die u graag op wilt pakken?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Sterker nog, dat hoef ik niet eens te doen. Dat is een doorlopende discussie in die community, zeg maar. We hebben met regelmaat dit soort gesprekken: hoe ver moet je gaan in het bewapenen van boa's? Zeker na elk incident, als er iemand gewond is geraakt bij een controle op wildcrossers. Elke keer komt de vraag op of we meer geweldsmiddelen moeten inzetten. En tot nog toe leidt dat vooral ertoe dat boswachters zich 's nachts nog steeds in hun eentje, of desnoods met zijn tweeën in het bos, maar toch ver weg van elke vorm van hulp, zich nog in nog gevaarlijkere situaties gaan begeven, terwijl ze daar het werk van de politie aan het overnemen zijn. Dus ik ben geen voorstander van die wapenwedloop. Maar gelukkig hoef ik daar ook weinig van te vinden, want de provincie heeft geen boa's in dienst die met wapens mogen rondlopen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder met uw beantwoording, gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 38, Toezichtsbijdrage opengestelde natuurgebieden. Daar ging het debat vorige week zo'n beetje over. Die 17 euro per hectare, dat zou ongeveer 1,3 miljoen euro of 1,4 miljoen euro voor Brabant zijn. En dan heb je het over 80.000 ha van het buitengebied. Dus probeer niet te doen alsof we daarmee ook maar een serieuze bijdrage leveren aan het veiliger maken van het buitengebied. Het is heel beperkt. Ik ben het helemaal eens met onze boswachters die zeggen dat het zo niet meer kan. En daar zijn wij niet van. Die mensen zijn met een groen hart en met een groene opleiding in dat bos terechtgekomen en zijn nu vooral vuilnisman en politieman aan het spelen. Daarin steun ik ze volledig. De vraag is dus ook niet of er meer geld moet naar dit soort werk van natuurorganisaties. Dat staat als een paal boven water. De vraag is alleen maar, zoals wel vaker, waar het dan vandaan moet komen. En dit is een taak die de heer Bleker heeft afgeschaft en ook niet heeft gedecentraliseerd naar de provincies. U praat steeds over een afspraak die u gemaakt zou hebben binnen IPO, maar in werkelijkheid zat ik daar aan tafel. En de afspraak die we gemaakt hebben, is dat alle provincies zelf besluiten of ze die 17 euro al dan niet uitkeren. En tot nog toe ken ik geen provincies die dat wel doen. Misschien straks in Overijssel eentje, maar dan heb je het ook wel gehad. De goegemeente in Nederland zegt: dit gaan wij niet betalen uit provinciale natuurgelden. En bovendien zouden ook de boswachters daarmee niet blij zijn. Dat stelt u ook niet voor. Wij vinden derhalve dat het dus A, niet uit natuurgelden moet komen, maar ook niet uit provinciale gelden. Want waarom zouden we? Dit is serieus een rijkstaak. Net zo goed dat het niet het werk van boswachters is om bankstellen op te ruimen, is het ook niet het werk van de provincie om dat te gaan doen. Wat ik u kan beloven, is dat ik na nog eens in gesprek met deze toezichthouders naar Den

Haag ga en dat samen doe met de andere provincies. Want die zitten met exact deze zelfde discussie te kijken, om het pleidooi te voeren dat het Rijk deze opdracht weer gewoon terugneemt, want het is haar opdracht. Geef ons nou tot aan de zomer de ruimte om dat te doen. En mocht daar echt helemaal niks van komen, dan kunt u bij de begroting alsnog een dergelijk voorstel indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Dingemans namens D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Mijnheer Van den Hout. Dank u wel voor die toezegging, maar die is me toch niet helemaal voldoende. Op 10 november vorig jaar heb ik een motie ingediend, en die is ook aangenomen, om u op te roepen om naar Den Haag te gaan om die heronderhandeling te starten. Als u me nu zegt eerst met de toezichthouders te gaan praten, de terreinbeherende organisaties, en dan wel weer te gaan kijken, dan komt u misschien wel terug als het niet lukt, waarna ik het weer bij de begroting mag proberen. Dan zijn we een jaar verder. Een jaar waarin er niks op dit vlak is gebeurd. Een jaar waarin boswachters roepen dat het de spuigaten uitloopt. Ik ben toch niet helemaal tevreden met dit antwoord. Ik zou graag van u willen weten: waarom is er nog geen overleg met Den Haag? Misschien ook een vraag aan de indiener van de motie, want volgens mij zijn we het erover eens: moet het geld dan niet ten koste gaan van natuurbudgetten, maar misschien kunnen we het ook wel uitleggen dat het wel mag uit het natuurbudget, maar mag het niet ten koste gaan van andere natuurdoelstellingen. Want volgens mij heeft u binnen de begroting Natuur misschien nog wel potjes waar best nog wel 1,4 miljoen euro uit kan. Maar dat is misschien een vraag aan de indiener of ik het wel zo mag lezen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): U maakt het alleen maar erger. Het is niet 1,4 miljoen euro zo, maar het is 1,4 miljoen euro structureel elk jaar. Er is geen potje, überhaupt niet in de provincie, waarvan we kunnen zeggen: dat kan er zomaar uit. Vandaar dat u ook een beroep doet op de algemene middelen. Waar u ons in november voor naar Den Haag heeft gestuurd, is niet dit verhaal, maar dat ging over überhaupt de decentralisatie van het natuurbeleid en het feit dat we ook voor het behalen van onze natuurdoelen mogelijk niet voldoende middelen hebben. Bij mijn weten ging het toen niet per se over die 17 euro. Het gaat ook niet nog een jaar duren. Als we dat deze zomer doen en het leidt tot niets, dan staat niets u in de weg om bij de begroting ditzelfde voorstel nog een keer in te dienen. En dan heeft u nog geen dag verloren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil namens de ChristenUnie.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, eerst even op het eerste punt. De motie riep u wel degelijk op om op dit punt naar Den Haag te gaan en dit punt te bespreken. Omdat de oproep van de D66-fractie toen was – en zeg me als het niet zo is – om daadwerkelijk ook te regelen dat die toezichtbijdrage er kwam, linksom of rechtsom. U zei nog mogelijkheden vanuit Den Haag te zien. Dat blijkt dus niet zo te zijn. U hoort het signaal vanuit de Staten ook heel nadrukkelijk. En u begon uw antwoord van ‘het voegt niets toe’. U draaide helemaal bij van ‘het is belangrijk, het is voor een beperkt gebied opengesteld’. De Wieden weten we ook.

De vraag van mevrouw Dingmans. Nee, niet vanuit het SNL-budget. Dat is even heel belangrijk. Daar moet je niet van uitgaan. Als er andere potjes zijn, dan kan dat.

En dan komen we op het punt wat u zegt, bij de begroting. Dit is de perspectiefnota, hier geven we u richting om te zoeken naar middelen om dat structureel daarin vorm te geven. Nu moeten we dit voorstel indienen, zodat u de ruimte heeft om te kijken uit welk budget we dat kunnen doen. En het signaal van een

heel groot gedeelte van de Staten, en ik hoop ook van andere coalitiepartijen, is dit ontzettend belangrijk te vinden. De noodzaak vanuit de hoorzitting die er was blijkt er ook wel uit. En als we dan wel geld hebben voor andere zaken, dan vinden we dit een van de prioriteitszaken waarvan we zeggen: 'hier hebben wij 1,36 miljoen euro jaarlijks structureel voor over en gaat u nu richting de begroting kijken en komt u met een voorstel naar ons hoe dat ingevuld kan worden'. Het zou u moeten steunen in uw handhavingsbeleid. En u zou de motie ook kunnen omarmen en daarmee dus ook uw beleid versterken en het toezicht versterken. Bent u met de argumentatie en de uitleg van de motie bereid om dan te zeggen: ik laat het over aan het oordeel van de Staten om hier een uitspraak over te doen?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Het budgetrecht ligt altijd bij de Staten, dus wie ben ik om u dat te onthouden? U vraagt aan mij een advies. En mijn advies is om dat niet te betalen uit provinciale middelen, omdat de provincie niet aan de lat staat om bankstellen op te ruimen uit natuurgebieden. Net zo min als boswachters. Daarvoor moeten we naar de eigenaar van dit probleem en die woont in Den Haag. Wat kan ik nog meer zeggen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, gaat uw gang, mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Dan trek ik toch de conclusie, ook vanuit de eerder aangenomen motie en het proces waar we nu zijn, dat het van Den Haag niet gaat komen, dat we nu voor een vraagstuk staan. Als de Staten het zo belangrijk vinden dat die toezichtsbijdrage er toch komt en het lost een groot vraagstuk op waar we twee weken mee geconfronteerd zijn, ziet u dan belemmeringen om tot uitvoering van deze motie over te gaan als de Staten u de opdracht geven om dat budget daarvoor vrij te maken, niet zijnde vanuit het SNL-budget?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als u mij een opdracht geeft, dan voer ik die uit, vanzelfsprekend. Maar nogmaals, we hebben het over 1,34 miljoen euro, daar kunnen we 6 boa's voor aannemen. Die zijn niet 24/7 beschikbaar. Dus gemiddeld voeg je 2 mensen toe aan het buitengebied. Wat gaat u daarmee bereiken? Het lijkt een beetje op een Pyrrusoverwinning om dit nu te doen. Dan heeft u geld uitgegeven, dan lopen er echt mensen rond. Maar de vraag is of het substantieel helpt bij het verbeteren van het toezicht in het buitengebied. En ik denk dat er meer nodig is dan het bedrag dat hier genoemd is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Griensven namens de Partij van de Arbeid.

De heer **Van Griensven** (PvdA): Voorzitter. Als ik het nou goed begrijp, dan deelt de gedeputeerde wel de zorg die Statenbreed leeft. Hij geeft aan nu naar Den Haag te gaan en het te gaan regelen. En mocht dat niet lukken, dan is de volgende vraag wat er dan tijdens de begroting gebeurt. Moeten we dan met 55 mensen een motie indienen of komt u dan zelf met een voorstel, ongeacht of er dan 1,4 miljoen euro is om in ieder geval het probleem te tackelen?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Wij zullen ons dan in het college nader beraden en dat kan overal toe leiden. Maar dat het om 1,4 miljoen euro vanuit de algemene middelen van de provincie gaat zijn lijkt me onwaarschijnlijk, omdat dat gewoon ook geen zoden aan de dijk zet. We houden mensen een beetje voor de gek door te denken dat we de veiligheid of het toezicht in het buitengebied ook maar serieus verbeteren door zes boa's erbij in te huren.

De heer **Van Griensven** (PvdA): Voorzitter. Tijdens die bijeenkomst werd toch wel door bijna alle partijen aangedragen dat het verhogen van het aantal boa's in hun beleving toch wel degelijk een

oplossing was. Mijn vraag was, ik begrijp dat u nu even niet toezegt dat te gaan doen, maar als uw inzet is tijdens de gedeputeerdenvergadering, tijdens GS, dat u zegt dat probleem te willen tackelen, dan gaat het er mij niet om dat het 1,4 miljoen euro of 1,2 miljoen euro is, maar het probleem moet getackeld worden. Daar gaat het om. Dat was wat duidelijk uit die bijeenkomst ...: er is een probleem en dat moet getackeld moet worden. Als u nou toezegt dat uw inzet eerst Den Haag is en vervolgens uw collega's, maar dat het probleem zal worden getackeld bij de begrotingsbehandeling, dan ben ik in ieder geval een tevreden Statenlid.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dan zult u het probleem beter moeten definiëren, want het lijkt nu te zijn: is dit college bereid om 1,4 miljoen euro uit te geven? Het echte probleem is het gebrek aan toezicht in het buitengebied. Dat los je nogmaals niet op met het uitgeven van 1,4 miljoen euro. Behalve boa's hebben die lui ook leidinggevenden, vakantiedagen, een auto om mee te rijden en wat al niet meer nodig. U gaat daar niet zo heel veel voor bereiken. Maar nogmaals, er is geen man overboord, als het niet lukt voor de zomer of rond de zomer daar in Den Haag positieve signalen te ontvangen, dan is er nog geen man overboord. Dan kunt u, zoals u nu bij de perspectiefnota doet, straks bij de begroting eventueel ook een voorstel indienen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer namens D66.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ik ben blij dat de gedeputeerde in ieder geval aangeeft dat hij in Den Haag zal pleiten om nou eindelijk dit gewoon te regelen. De zorg is al vaak naar u toe gekomen. Laten we het volgende met elkaar afspreken. Als het u rond de zomer nog niet is gelukt, dan heeft u wat mij betreft zoveel coulance om te zeggen dat u eind van de zomer, augustus of september, naar ons terug gaat komen en laat weten hoe uw gesprekken in Den Haag gaan en een stand van zaken te geven. Zodat deze Staten in positie komen om te zeggen inderdaad van u een begrotingswijziging te willen hebben. En ik vind het een beetje flauw om te doen of dat zes boa's moeten zijn. Er zijn hier experts gehoord en er zijn hier signalen afgegeven. En op basis daarvan is de oppositiebrede motie gekomen die nu aan ons voorligt. En het zijn de signalen vanuit de hele Staten die hier uw kant op komen. Laten we het dus ook op die manier definiëren. En dan sluit ik aan bij de PvdA-fractie; of het 1,3 miljoen euro, 1,1 miljoen euro of 1,6 miljoen euro moet zijn laat ik aan u. En D66 wil daar nog aan toevoegen, voorzitter, - en dan rond ik echt af - dat dat best geld kan zijn dat niet direct structureel meerjarig ingelegd wordt, omdat u doorgaat met uw strijd in Den Haag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer. Ik moet u teleurstellen, u rondt nu af. Want wanneer u afrondt, dat bepaalt de voorzitter hè? Ja.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat erken ik. Nogmaals. Ik deel de zorgen van u en van onze boswachters. En ik vind ook dat het niet bij hen op het bordje moet liggen. En ik vind ook dat het niet bij ons op het bordje moet liggen. Daar kan ik mee leven. Ik ga met mijn IPO-vrienden in Den Haag winkelen hiervoor. En ik laat u uiterlijk in september weten of daar heil van te verwachten is en dan maken we onze mind opnieuw op. Maar dan bent u in ieder geval weer opnieuw in positie gebracht.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem. U bent de laatste. U mag nog en dan is de heer Van Hattem de laatste die in twee termijnen nog mag interromperen over dit onderwerp. Want dan gaan we echt verder.

De heer **Meijer** (D66): Dank u, voorzitter. Dat kan heel kort. Want dan hoor ik u dus eigenlijk zeggen: met al deze context die gewisseld is, heb ik geen bezwaar tegen wat hier eigenlijk staat, want dat is precies wat deze motie vraagt?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou, deze motie vraagt ook om voor de begrotingsbehandeling om een voorstel. Dus als we hier nu ja op zeggen zijn we het geld al kwijt, dus dat gaan we niet doen. Maar u heeft de uitleg gekregen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, de gedeputeerde die zegt: zes boa's erbij draagt niet substantieel bij. Dat is weliswaar geen heel legioen wat kan worden ingezet en het zal ook geen wonderen kunnen verrichten. Maar de huidige situatie is zo, en dat hebben we hier bij de rondetafelbijeenkomst gehoord, is dat de SSiB, Samen Sterk in het Buitengebied, op dit moment ook slechts uit 7 fte bestaat voor heel Brabant. Dus als wij daar 7 fte voor inzetten en we kunnen zes boa's inzetten, dan is het toch, nou ja ten opzichte van SSiB al bijna een verdubbeling zou je haast zeggen, die aan de slag kan gaan. En zoals de betrokken partners hier ook zeiden: iedere extra inzet is gewoon nodig, dat helpt in ieder geval iets. Hoe kijkt de gedeputeerde dan daar tegenaan? De verhouding van 7 fte bij de SSiB en dan zes extra boa's erbij om in ieder geval de grootste nood aan te kunnen pakken. Want dat scheelt in ieder geval al wat, ook al is het misschien geen groot korps dat in een keer klaar kan staan.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Ik betwijfel ten eerste of je met zes extra boa's, wat u zegt, het grootste probleem zou kunnen oppakken. Alle beetjes helpen. Nee, dat is niet zo. Je kunt die zes mensen in het buitengebied laten rondlopen en van de vierhonderd dumpingen worden er dan misschien twee meer betraapt. De vraag is of het efficiënt en effectief is. Het geldt dat u hiervoor inzet en de resultaten die u daarvoor krijgt, zijn die in verhouding? Nogmaals, ik denk van niet. De zes boa's bij SSiB zijn geen boswachters die zelf het veld ingaan om zaken te constateren. Dat zijn veel meer mensen die werken aan het verbinden van alle andere mensen die buiten in het gebied werkzaam zijn. Dat zijn verbindingsofficieren tussen al die waterschappers, gemeentewerkers, rijksinspecteurs, de boa's van de tbo's en de politie. En de verbinding daartussen wordt gevormd door SSiB. SSiB wordt wel geleid door zes, zeven mensen, maar het effect daarvan is dat zij tientallen mensen beter aan het werk zetten. Dus die twee kun je niet zomaar vergelijken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Maar natuurlijk zes mensen is natuurlijk al wel wat extra. En als je daar nog extra hulpmiddelen bij inzet, zoals al eerder gesuggereerd, kunnen ze natuurlijk ook nog veel efficiënter te werk gaan. Die combinatie van mensen én hulpmiddelen, daar moet het uiteindelijk om gaan. Maar wat ik nu mis in het hele verhaal is wat nou de visie is van de gedeputeerde over hoe het buitengebied nou dan wel substantieel veiliger kan worden gemaakt. Want ik hoor heel de tijd de gedeputeerde zeggen van: dit kan niet, dat haalt niet uit en dat schiet niet op. Maar hoe ziet de gedeputeerde dan wel een mogelijkheid om het buitengebied echt efficiënt, beter en veiliger te maken?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Door daar gewoon politie zijn werk te laten doen. Daar moet u voor in Den Haag zijn, denk ik. Motie 47, Minder drempels bij ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil. Ik had nadrukkelijk gezegd dat de heer Van Hattem de laatste was die over dit onderwerp zou spreken. U heeft nog een tweede termijn. U kunt er in tweede termijn nog op terugkomen. Over dit onderwerp sluit ik op dit moment de beraadslagingen.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 47, Minder drempels bij de milieustraat. Die zou ik willen omarmen, als het ware. Ik denk dat dit een heel praktische maatregel is om in ieder geval het dumpen van asbest en huishoudelijk afval van burgers tegen te gaan, die in de problemen komen bij de milieustraat, omdraaien en ... Nou ja, u weet hoe het werkt. Geen bezwaar tegen motie 47.

Dat geldt ook voor motie 48. Die is eigenlijk ook al toegezegd in de bijlage D over de afhandeling van de motie. Dit is inderdaad wat het gaat kosten, dus geen bezwaar tegen dit voorstel.

Motie 53 over continuering van de Bijenimpuls willen we ontraden. Er staat geen dekking bij die motie. Het loopt nog tot 2019 en de gemeentelijke colleges weten inmiddels heel goed hoe ze zelf hun maatschappelijke initiatieven voor bijenbescherming moeten oppakken.

Motie 55 ontraden we ook. Die gaat over meer meten. U wilt twee extra palen in het gebied. We zien daartoe geen aanleiding. Het RIVM heeft ons duidelijk gemaakt dat ze met de meetpunten die ze nu hebben uit de voeten kunnen. Ik ben ooit wethouder Verkeer in Tilburg geweest. Ik kan u zo twaalf stoplichten aanwijzen die wij politieke palen noemen. Die staan daar omdat daar het kindje van de wethouder of de buurvrouw op school zat. Stoplichten die dus in werkelijkheid niets bijdragen aan de veiligheid, maar er vanuit dit soort motieven zijn gekomen. En ik wil voorkomen dat wij voor 4 ton en vervolgens 20.000 euro per jaar politieke meetpalen neer gaan zetten, die ons een goed gevoel geven, maar het RIVM geen extra informatie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers namens GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja. Politieke meetpalen en een stoplicht voor je eigen kind in je eigen gemeente. Daar worden we toch eens even weggezet hè? Wij hebben een gedragen motie gekregen en gevraagd om een bijeenkomst met het RIVM over het landelijk meetnetwerk luchtkwaliteit. Die motie heeft u belabberd uitgevoerd. Voorzitter. De motie is belabberd uitgevoerd. We hebben namelijk een meeting gekregen, weliswaar met het RIVM, maar het ging over het meetnetwerk ammoniak. En we kregen ineens als een konijn uit de hoge hoed iets te horen over innovatieve meetnetwerken, die ergens in Zuidoost-Brabant gedaan zouden worden, die niets te maken hebben of niet aangesloten zijn bij het officiële RIVM-meetnetwerk luchtkwaliteit. Mede-Statenleden hebben we moeten bijpraten vanuit de Staten naar aanleiding van die bijeenkomst over dat landelijk meetnetwerk luchtkwaliteit. We zitten in Brabant. En nou kom ik bij mijn vraag. Zitten wij in Brabant niet heel erg dicht op die norm, waarboven je veel intensiever moet gaan meten?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou, volgens het RIVM niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Volgens het RIVM wel. Je zit er heel dicht tegenaan. Zit je er net een beetje boven, dan moet je intensiever gaan meten en dan moet je dus meer maatregelen nemen als overheid om de burgers te beschermen tegen die hoge blootstelling, onder meer aan fijnstof, dat het leven bekort. Mijn vraag is ...

Oké, goed, ik ga een andere vraag stellen. Zuidoost krijgt er innovatieve punten bij. Is de gedeputeerde bereid om de Oostelijke Langstraat en De Peel iets intensiever te bemeten op fijnstof dan nu gebeurt?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik zou niet weten waarom. Ja, ik kan het zelf niet verzinnen, dus ik luister naar deskundige adviseurs. En die geven mij geen aanleiding daar extra meetpalen neer te zetten.

Geloof me, ik denk hetzelfde over stikstof en fijnstof. En als het zou helpen, zou ik het graag doen. Maar ik denk dat het politieke palen gaan worden, inderdaad. En die helpen niet.

Motie 56 kunnen wij ondersteunen of overnemen. Of hoe heet het? Geen bezwaar. Die gaat over een betere bodem en een pilot om bermgras daarvoor te gebruiken. We hebben overigens inmiddels contact met deze mevrouw van de WUR, die dat project doet. Dus motie 56 geen bezwaar. Dat waren ze.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, gedeputeerde. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Spierings. Gaat uw gang. En u begint nog zonder streepje.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik begin met het onderwerp energie. En dan is het misschien goed om het toch eventjes vanuit iets groter perspectief aan te vliegen en ook een beetje in historisch perspectief te plaatsen. En dan begin ik met het Nederlands Energieakkoord uit 2013, waarin wij als provincies, en ieder voor zich daar heel bewust met het Rijk afspraken hebben gemaakt. Onder andere dat wij in Brabant 470,5 MW windenergie op land zouden realiseren en dat alle provincies en gemeente zich in zouden zetten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving als het gaat om energiebesparing in industrie, kantoren et cetera. Het is goed om dat even als kader vast te houden. Daarnaast zijn er vele aspecten waar wij als provincie helemaal niet over gaan, zoals de hoogte van de SDE+-subsidie. Om die reden wil ik dan ook motie M 10 ontraden.

Uw Staten hebben ons ook diverse kaders meegegeven. Die liggen onder andere vast in het bestuursakkoord, dat wij van u moeten uitvoeren: de 14% duurzame energie, de energiebesparing die we met elkaar hebben afgesproken, die ook vastliggen in de begrotingen en de Verordening ruimte als kaders. Wij werken binnen deze kaders en daarmee wil ik de moties M 21 en M 22 ontraden, omdat die ofwel buiten uw kaders vallen, ofwel een herhaling zijn van kaders die u reeds heeft gesteld.

De laatste maanden zijn er diverse interessante ontwikkelingen te melden op het gebied van energie. Ik noem er even een aantal om toch een kader te schetsen of een beeld te geven van alles wat er gebeurt. Bijvoorbeeld de Groninger gasbrief, die het Rijk heeft geschreven aan tweehonderd bedrijven, waarvan er veertig maar liefst in Brabant liggen. Dat betekent dat wij nu met een aantal van deze bedrijven op zoek zijn naar oplossingen zonder gas. Dus niet hoogcalorisch gas, maar zonder gas. Dat we alle bedrijven waarvoor wij het bevoegd gezag zijn een dieptescan op het gebied van energiebesparing aanbieden. En dat is dus iets meer dan even voor een paar duizend euro kijken waar de quick wins zitten. En dat we daarbij bijvoorbeeld ook de BOM en het Energiefonds Brabant inzetten. U bent daar deze week nog over geïnformeerd en ik kan me voorstellen dat nog niet iedereen dat heeft kunnen lezen. Dat gaat ook in een prettige samenwerking met mijn collega Van den Hout. En het is misschien ook goed om te vermelden dat in ons aanvullend uitvoeringsprogramma, waarvoor u in december de begrotingswijziging heeft vastgesteld. Ook extra inzet zit om met gemeenten aan de slag te gaan, waar het gaat om energiebesparing bij bedrijven, omdat gemeenten tenslotte in aantallen bedrijven voor de meeste het bevoegd gezag zijn. We zijn bijvoorbeeld ook bezig, ook op uw verzoek, met doorontwikkeling van het ontwikkelbedrijf en op zoek naar manieren waarop we de immunisatieportefeuille kunnen inzetten voor maatschappelijke doelen, waaronder energiebesparing. Dat gaat in prettige samenwerking met mijn collega Van Merrienboer. En ook op uw verzoek hebben wij de regio's een brief geschreven over de mogelijkheden van de immunisatieportefeuille, onder andere ook naar aanleiding van de manier waarop we deze al hebben ingezet voor de zonne-energie in Zuidoost-Brabant.

We werken hard aan de zero-emissieervoer, zoals u dat zult weten, inclusief de bussen en de stadslogistiek, met mijn collega Van der Maat. En mijn collega Pauli heeft zojuist ook al iets gezegd over stadslogistiek.

We hebben ook aandacht voor de mensen met een kleine beurs. Want als we niet uitkijken leidt energietransitie juist tot een vergroting van de verschillen in de maatschappij. Dat heb ik al vaker gezegd.

Dat heeft onze aandacht, bijvoorbeeld door een samenwerking tussen sociale innovatie en energie en sociale veerkracht, om juist specifiek te kijken wat we voor deze groep kunnen doen. En ook in de gesprekken die op dit moment nationaal lopen over het Klimaat- en Energieakkoord is dit een onderwerp dat heel nadrukkelijk wordt geadresseerd.

En misschien is het ook goed om iets te zeggen over de vele arbeidskrachten die wij nodig hebben om de energietransitie waar te maken. Nou, daarvoor is bijvoorbeeld het techniekpact, waar mijn collega Pauli druk mee is, ontzettend belangrijk.

Wij proberen u zo goed mogelijk over al deze ontwikkelingen te informeren. Om u daar een beeld van te geven, in 2017 hebben wij u dertien Statenmededelingen en drie memo's toegestuurd. In 2018 zitten we tot nu toe op zeven Statenmededelingen en drie memo's gedeputeerden. Maar uw informatiehonger is werkelijk onbegrensd en onuitputtelijk. En wij zoeken wel een beetje naar de manier om u zo goed mogelijk te informeren, zonder u wekelijks een Statenmededeling toe te sturen. En misschien moeten we toch even met elkaar ook kijken of we het woordvoerdersoverleg en ook het rondvraagmoment hier nog wat beter voor in kunnen zetten, zodat wij beter tegemoetkomen aan de informatiebehoefte die bij u leeft.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie van de heer Van den Berg namens de PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Wat betreft die informatiebehoefte, de PVV heeft alleen maar één behoefte en dat is het register van motie 10. En ik denk dat dan ook heel veel duidelijk wordt, ook voor de burger. Hoe ver staan we? Wat kost het? Wat levert het op? Gewoon een kosten-batenoverzicht. Wat is het probleem om dat niet te geven? Het is voor u ook een fantastische peiler om te kijken: hoe ver staan we nu? Het lijkt me niet meer dan logisch.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik heb motie 10 ontraden, omdat wij dat echt iets vinden van het Rijk en iets waar wij onze tijd en energie niet aan willen besteden.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dat doet me een beetje denken aan de discussie in de Tweede Kamer. U wilt de burger niet laten zien wat het kost. U wilt de burger ook niet laten zien wat de baten zijn. En u wilt al helemaal niet laten zien hoe schandalig die verhouding is. Dat verstoppertje spelen, dat is exact wat in Den Haag gebeurt, dat is exact wat hier gebeurt, wat overal gebeurt. Als u trots bent op uw energietransitie, waarom laat u niet zien wat u allemaal doet en waarom laat u niet zien wat het allemaal kost?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uw vraag is duidelijk, mijnheer Van den Berg.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Daar waar het gaat om provinciaal geld en provinciale inzet doen wij dat. En ik zou vooral uw contacten in Den Haag benutten, die u zeer goed in uw fractie vertegenwoordigd heeft als u vindt dat u die informatie daar onvoldoende krijgt.

Even kijken. Ik was bij uw informatiehonger en dat we misschien ook met elkaar moeten kijken hoe we daar beter aan tegemoet kunnen komen. In dat kader zijn moties M 62 en M 63 wellicht wat overbodig, want ze gaan erg over uw informatiehonger. En deels ook technische vragen. En tegelijkertijd stuit het ook niet op bezwaar, want er staan ook geen bezwaarlijke zaken in.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Wat is nou bij 62 en 63 de ...?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik meen geen bezwaar gehoord te hebben. Is dat juist, gedeputeerde?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Jazeker. Dat is juist.

De heer **Portheine** (VVD): Voorzitter. Ik herken inderdaad wat de gedeputeerde zegt. Wij hebben inderdaad een onstilbare honger. En die motie die u net bespreekt, waar wij dan een mede-indiener van zijn, dat is een soort opeenvolgende sequel aan het worden. Want die is ooit begonnen met een motie van het CDA, die met een meerderheid van de coalitie toen is begonnen. En het feit dat die steeds terugkomt is omdat we er blijkbaar niet in slagen om elkaar voldoende te informeren dat datgene wat we aan de ene kant als oproep proberen te doen aan u aan de andere kant terugkomt uit het veld met de bevestiging dat datgene wat we beogen ook werkt.

En de tweede vraag die ik heb. We hebben destijds in het energieprogramma als een van de kpi's ook opgeschreven dat aan het einde van deze periode er 500.000 Brabanders actief, betrokken en bezig moeten zijn met het duurzaam opwekken van energie. En ik snap dat u een grote inspanning doet om ons te informeren. Die herken ik, want ik zie die stukken ook langskomen. Maar 500.000 Brabanders, dat is ongeveer de helft van de volwassen bevolking. Die ik spreek, ook in mijn gemeente, is in die provincie nog minder nadrukkelijk in beeld. We zetten nu wel zwaar in op gemeenten. Dat is inderdaad een oproep die hier langs is gekomen. Maar ik denk dat wij er nog beperkt in slagen om de beweging die we zeg maar bestuurlijk in dit huis aan het maken zijn ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Portheine. Ik wacht toch echt op uw tweede vraag die u zei te hebben.

De heer **Portheine** (VVD): Mijn vraag is: hoe u gaat bewerkstelligen dat we die 500.000 Brabanders actiever zichtbaar betrokken raken in de resultaten die we met elkaar delen, waar we af en toe ook wel wat kanttekeningen bij hebben?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Onze doelstelling is niet om de Brabander te betrekken bij wat wij als provincie doen in de energietransitie. Want heel veel zaken die wij doen zijn helemaal niet rechtstreeks op die Brabander gericht. Onze doelstelling is om de Brabander te betrekken bij de energietransitie. En dan zijn er partijen die daarvoor veel logischer het eerste aanspreekpunt zijn voor de burger. Dan denk ik aan de Vereniging Eigen Huis, dan denk ik aan Milieu Centraal, dan denk ik aan gemeenten, dan denk ik aan een aantal rijkscampagnes. Daar is onze inzet op gepleegd. En als u wilt weten hoe het daarmee staat kan ik daar twee zaken over zeggen. We hebben in het aanvullende uitvoeringsprogramma een aantal zaken opgenomen rondom die communicatie, om die uit te gaan voeren. Als u wilt weten hoe het daarmee staat, dan wil ik u daar met alle plezier over informeren, maar de normale momenten zijn in de P&C-cyclus, in de zin van de burap, de begroting en de jaarrekening, waar de stand van zaken terugkomt. En dat is niet het moment van een voorjaarsnota. En ik kan nu hier ter plekke niet alle informatie geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Meeuwis namens D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Even nog een vraag aan de gedeputeerde over motie 62, waarvan zij zegt – en goed om te horen – ‘geen bezwaar’. Even een vraag ter verduidelijking, wellicht ook nog aan de indieners. Het gaat over die sportclubs. Want ik lees daarin onder andere te onderzoeken hoe de provincie kan helpen door deze plannen ook mede te financieren. En het gaat mij even over financieren, hoe u dat leest. Valt het subsidiëren daar ook onder? Hoe hebt u dat gelezen?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik lees dit toch wel als een volgordelijkheid. Het eerste is om in beeld te brengen hoe het nu met die financiering loopt. En misschien komt daar wel uit dat er absoluut geen probleem is. Want in het algemeen is in de energietransitie het vinden van geld voor de uitvoering niet het grootste dilemma. Mochten daar wel knelpunten zitten, dan lees ik dat wij richting u met voorstellen komen hoe die knelpunten oplosbaar zijn. En als het dan gaat om de inzet van provinciaal instrumentarium, dan zijn daar vele wegen indenkbare en dan wil ik daar op dit moment niet op vooruitlopen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U wilt nog reageren, mevrouw Meeuwis? Nee. Dan geef ik het woord aan de heer Van Vugt namens het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter. Ik ben eigenlijk wel benieuwd hoe de gedeputeerde aankijkt tegen deze motie. Want het is inderdaad een herhaling van zetten. En wat wij in de praktijk met name merken, vooral bij die sportclubs, is dat ze eigenlijk lekker gemaakt worden met een mogelijkheid, een kans. Maar op het moment dat het aankomt op daadwerkelijke uitvoering en de financiering ervan, dan zie je een soort stroperigheid optreden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van Vugt. U bent volgens mij begonnen met een vraag: hoe kijkt u aan tegen deze motie? En nou krijg ik een beetje de indruk dat u een tweede termijn aan het ... Want u begon met een heel duidelijke en heldere vraag.

De heer **Van Vugt** (CDA): Dank u, voorzitter. Nee, ik was even aan het illustreren wat wij in de praktijk zien. En ook graag de reactie van de gedeputeerde op. Want op het moment dat het om concrete uitvoering gaat en het vinden van geld, dat het dan lastig wordt.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik zie wel dat op het moment dat je een plan hebt het geld niet altijd per direct beschikbaar is. Want je moet een beroep doen op een subsidieregeling, die bijvoorbeeld maar een keer per jaar wordt opengesteld. Of je gaat over tot collectief inkopen en dat betekent dus dat er tijd nodig is om zaken te verzamelen, op te bossen voordat het dan zover is. En ik kan me dat ongeduld voorstellen, maar dat is niet hetzelfde als dat we dus provinciaal een gat moeten dichten dat er slechts in tijd bestaat en niet in geld.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, maar dan is de hele concrete vraag of we die knelpunten wat kunnen oplossen en of u daar dan de mogelijkheden ziet.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Volgens mij vraagt de motie in eerste instantie om de knelpunten in beeld te brengen. Om in beeld te brengen of er knelpunten zijn, dus ik stel voor dat we daarmee beginnen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer De Kort namens de PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Mevrouw Meeuwis vroeg ook even een reactie van de indieners. Eigenlijk heeft mevrouw Spierings het daar goed gezegd. Het klopt ook wat de heer Van Vugt zegt, en wat de heer Portheine ook zegt: dit is een beetje een terugkerend thema geworden, die sportclubs. Dat komt ook omdat in de motie die we vorig jaar hadden als tweede bullet stond te kijken naar de mogelijkheden om daar als provincie ook financieel bij te kunnen helpen. Dat deel is in de uitwerking verloren gegaan. Plannen van aanpak is geregeld en dat deel niet. De gedeputeerde heeft in een gesprek eerder aangegeven, omdat ze

denkt dat dat waarschijnlijk inderdaad niet nodig is vanwege al die andere potjes. Ik denk dat iedereen het in deze Staten erover eens zal zijn dat als er andere potjes zijn we het niet als provincie ook nog eens dunnetjes over moeten doen: Dus vandaar inderdaad de oproep van deze motie: onderzoek het nou en waar er nog een gat is, kom met voorstellen hoe we dat zouden kunnen doen. En dat komt dan neem ik aan terug in de Staten. En dan kunnen wij er weer over beslissen, tenzij mevrouw Spierings het in de eigen potjes al geregeld krijgt. Dus volgens mij is die verder helder zo, als dat voor mevrouw Meeuwis ook het geval is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik geef echt als laatste de heer Van Vugt nog even de mogelijkheid om te reageren.

De her **Van Vugt** (CDA): Ja, een vraag dan aan de heer De Kort. Daar zijn we nu zeg maar bijna twee, tweeënhalf jaar mee bezig. En daar zit nou net het knelpunt van: potverdorie, kan dat nou niet wat sneller?

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, mijnheer Van Vugt, we hebben al die moties samen ingediend, dus u weet hoe ik daarin sta. En deze motie heb ik ook samen met u ingediend. En ik ben blij dat de gedeputeerde daar geen bezwaar tegen heeft en dat gaat uitzoeken. Dus ja, liever sneller, maar beter laat dan nooit toch?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed. Gedeputeerde. U zei: geen bezwaar. We zijn het allemaal helemaal eens over deze motie, en toch hebben we er een aantal minuten aan weten te wijden. Gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter. Misschien is het goed om dan ook weer even terug naar het landelijk perspectief te gaan. Want sinds het regeerakkoord er ligt is de dynamiek, die op het gebied van energie toch al behoorlijk groot was, echt nog een stuk groter geworden. Ik noem het interbestuurlijk programma, vandaag al aan bod geweest, het Klimaat- en Energieakkoord, het hoofdstuk Vitaal platteland uit het interbestuurlijk programma dat wordt uitgewerkt. En het is misschien goed om daarbij toch nog maar eens te benadrukken dat wij werken binnen uw kaders. Maar dat ik niet kan uitsluiten dat in dit voorjaar, nu wij praten over het Klimaat- en Energieakkoord, er misschien wel behoefte gaat ontstaan om die kaders te verruimen, te wijzigen, op een andere manier in te steken. En ik noem als concreet voorbeeld dat wij als kader energiebeleid uit 2010 hebben en we hebben geen CO₂-beleid. Op dit moment, als je het hebt over het Klimaat- en Energieakkoord, gaat een van de vijf tafels over CO₂-uitstoot, die niet energieregelend is. Dan is het toch wel heel fijn dat voordat wij harde afspraken met het Rijk gaan maken, wij met u het gesprek over die kaders voeren. Vandaar dat wij hebben voorgesteld om een integrale energieagenda op te stellen en aan uw Staten voor te leggen, eind van dit jaar, zodat u ons kaders kunt meegeven om vervolgens concrete afspraken te maken. Dit gaat om beleid, dat een geldigheid heeft, in principe tot 2030. Het is dus geen nieuw uitvoeringsprogramma. Onze uitvoeringsprogramma's lopen gewoon door volgens de looptijden, zoals zij die kennen. Daar zit vol de energie op. Het beleidsprogramma is bijvoorbeeld wel nodig om capaciteit te regelen voor na 2019, want anders hebben we daar gewoon geen kader voor. Dus dan houdt dat ook op. En dat lijkt me erg lastig om dat allemaal tot het laatste moment door te schuiven. Om deze reden wil ik in ieder geval amendement 5A ontraden. We hebben u een verzoek gedaan om een themabijeenkomst, als start ook voor dat nieuwe beleid. De analyses daartoe lopen, om ook te weten waar we het nu precies over hebben en wat er moet gebeuren. En het is daarmee dus ook veel te vroeg om het nu over tactische uitgangspunten te hebben en die al met elkaar vast te leggen. Daarom wil ik motie M 60 ook ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Ja, ik vind het heel verwarrend. De gedeputeerde doet iedere keer een heel verhaal en dan pas benoemt ze de motie. Ik zou willen voorstellen om eerst de motie te benoemen en dan het verhaal. Dan kan iedereen meekijken met de motie, want niet iedereen kent de moties uit zijn hoofd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, gaat u gang gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. In dat verband kom ik nu aan mijn verhaal toe, dat gaat over M19 en M59. Uw Staten hebben de kaders voor zonneweides in de Verordening ruimte vastgelegd. Daarin leggen we in basis de verantwoordelijkheid bij gemeenten neer, maar we vragen hun wel om een visie te maken en daar moeten een aantal aspecten in zitten. Wij zien dat gemeenten daarmee worstelen. De een is verder dan de ander. De een weet beter welke elementen ze wil opnemen in een visie dan een ander. En daar willen we graag iets aan doen. Vandaar dat wij komende week met de Vereniging Brabantse Gemeenten, Enpuls en Enexis aan tafel zitten om te kijken hoe we daar samen een handreiking in kunnen doen. En op die manier ook gemeenten te voorzien in de benodigde kennis en informatie die zij nodig hebben om ook de regie te nemen op zonneweides, zodat zij niet over een paar jaar constateren dat er zaken zijn gebeurd op een andere manier dan dat zij dat wilden. Wij willen dus die verantwoordelijkheid bij de gemeenten houden, maar ze wel ondersteunen in het pakken van die verantwoordelijkheid met de benodigde kennis en informatie. Om die reden willen wij M19 ontraden. En wij zien ook wel in dat er natuurlijk ook vanuit duurzaam ruimtegebruik een voorkeur is om in eerste instantie zoveel mogelijk onze daken te benutten. Dat is ook een heel logisch element om in een dergelijke visie van een gemeente op te nemen. Motie M59 sluit daar in feite heel goed bij aan, ook bij lopende gesprekken die daar al in plaatsvinden, en heeft dus geen bezwaar.

Dan had ik nog een vraag van de PvdA over de betrokkenheid bij de energiecridor A59. Ik ben eigenlijk heel erg blij als gemeenten, regio's, waterschappen en partijen met elkaar samen aan de slag gaan zonder dat wij als provincie altijd overal een bemoeienis bij moeten hebben. Ik heb zowel met een van de bestuurders uit de regio als met een ambtenaar gesproken om ons te vertellen wat er gaande is, hoe het loopt. En volgens mij loopt het allemaal naar wens en wij zijn voldoende aangehaakt op het moment dat wij daar een actieve rol in moeten spelen om die ook op die manier op te pakken. En de inzet van ons op het individuele project vind ik ook wel een beetje ver gaan om dat in uw Staten te bespreken, maar daarmee heb ik hopelijk wel uw vraag beantwoord.

Dan ga ik door naar aardgasvrije wijken en daarop heb ik amendement A4A, motie M7 en motie M44. Aardgasvrije wijken is een ontzettende impuls voor de ambitie die wij hadden op het gebied van woningbouw, omdat het Rijk drie keer 100 miljoen euro, drie tranches, in het vooruitzicht stelt. En dan zie je dat er ineens een grotere dynamiek tot stand komt. En dat die dynamiek ook op wijkniveau tot stand komt, wat bijzonder interessant is, omdat je dan vaak een combinatie hebt van corporatiebezit en woningen die gewoon bij de mensen zelf in eigendom zijn. Dat maakt overigens de uitdaging niet minder groot. We hebben best nog wel weinig ervaring met bestaande woonwijken van het aardgas afhalen. Dus ik kan me goed voorstellen dat in amendement 4A een aantal zorgen worden geadresseerd. Terechte zorgen. Maar de enige manier om die op te lossen is door aan de slag gaan met een aantal pilots, ervaring op te doen, en die met elkaar te delen om ervoor te zorgen dat we uiteindelijk wel alle wijken in Nederland van het aardgas af kunnen halen. En wie weet welke oplossingen we daarin allemaal gaan vinden. Ik wil daarom amendement 4A ontraden.

Het is natuurlijk heel interessant, op het moment dat je dan toch bezig bent met woningen en wijken, om niet alleen te kijken naar de energievoorziening, maar ook naar het gebruik van water. Want als we veel

meer grijs water gaan gebruiken, dan bespaart dat heel veel drinkwater, hebben we dus minder drinkwateronttrekkingen en dan helpen we op die manier ook mijn collega Van den Hout met zijn nieuwe grondwaterbeleid. Ik zou dat alleen niet willen doen met de tekst van de motie, zoals die in M7 is geformuleerd. Die zou ik willen ontraden, maar ik wil wel de toezegging doen dat wij gemeenten die bezig zijn met aardgasvrije wijken attenderen op het belang van grijswatersystemen in plaats drinkwater en hen ook te informeren over de mogelijkheden.

Motie M 44 is op zich geen bezwaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Ik zie een interruptie aankomen op motie 7, denk ik hè? De heer Van der Wel namens de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Na zo'n toezegging kunnen wij de motie intrekken. Ik vraag nog wel de gedeputeerde om ons systeem, zoals we dat in Brabant hebben geïnstalleerd, ook dan expliciet onder de aandacht te brengen. In die zin de personen hier eens uit te nodigen om ze mee te nemen in hoe dat systeem eruitziet en welke besparingen we allemaal hebben.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. De heer Van der Wel duidt op het systeem zoals we dat hier in het provinciehuis hebben. Dat is een ontzettend mooi voorbeeld. Ik weet niet of dat daarmee per se in elke wijk toepasbaar is, maar het illustreert wel hoeveel drinkwater je kunt besparen met een grijswatersysteem. Dus ik denk dat we dat ook best wel wat meer mogen uitdragen als provincie en trots mogen zijn op iets wat wij al heel lang hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat betekent, mijnheer Van der Wel, dat we motie 7 als ingetrokken kunnen beschouwen?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dat kan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Motie M44 is geen bezwaar, mits wij die zo mogen lezen dat wij een voorstel doen voor de drie tranches, zoals we dat ook hebben verwoord in de perspectiefnota en daarbij heel nadrukkelijk M7 betrekken. Overigens zullen wij ook breder kijken naar de andere gemeenten. En dat wij op basis van inhoud kijken wat er nodig is en niet aan de voorkant zeggen dat er meer nodig is dan 2 miljoen euro. Want dat moet dan op dat moment nog maar blijken.

Dan ga ik naar motie M45, Brabantse wind. Ik zou die in deze formuleringen willen ontraden. En dat bleek ook wel een beetje uit het debat dat ontstond, hoeveel verwarring er daarover is. Ik lees de motie als dat wij de aanpak, zoals wij die voor de A16 hebben ontwikkeld, dat windenergie zoveel mogelijk ten goede moet komen aan de directe omgeving, aan de inwoners, dat wij die aanpak in feite verder zouden moeten doorontwikkelen, zouden moeten inzetten ook in andere windparken in Brabant. En dat we daar best wel een stevige rol in mogen pakken, waarin we misschien ook wel de ambitie mogen hebben om niet 25%, zoals dat het geval is bij de A16, maar een hoger percentage ten goede mogen laten komen aan de omgeving. En op die manier zullen wij daar onze inspanningen voor plegen, zonder dat ik me nu aan deze letterlijke tekst ga ophangen, want daarmee veroorzaak ik geloof ik weer heel verwarring.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer namens D66. Gaat uw gang.

De heer **Meijer** (D66): Ja, dank u wel. Voorzitter. Heb ik dan goed begrepen dat het bezwaar met name ontstaat op het eerste streepje bij het dictum, en dan na de puntkomma? Daar zit het grootste deel van uw bezwaar. Begrijp ik dat goed?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik zou eigenlijk niet willen gaan naar een wijziging of herformulering van de motie, omdat die ook in de context van het debat allerlei inkleuringen heeft gekregen, die volgens mij heel verwarrend werken. Ons uitgangspunt voor de hoeveelheid windenergie is vastgelegd in het bestuursakkoord en in ons ruimtelijk beleid. Dat zijn de kaders waarbinnen wij handelen. Wij willen dus ook niet, ook al was dat misschien figuurlijk bedoeld, bij de poorten van Brabant windturbines realiseren. Dus geeft u me alstublieft de vrijheid om hem te interpreteren zoals ik hem zojuist heb uitgelegd en op die manier ook gewoon ter hand te nemen, zonder dat we daartoe een motie in stemming brengen.

De heer **Meijer** (D66): Dan lijkt me helemaal helder wat uw voorkeur is en ga ik met mijn fractie beraden wat we zullen doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van den Berg namens de PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Kan de gedeputeerde dan ook beloven dat zij geen nieuwe toezeggingen voor nog meer windenergie dan waartoe we ons reeds verplicht hebben met die 470,5 megawatt zal voorstellen zonder daarvoor eerst naar de Staten te zijn geweest in de volgende overleggen met de diverse energietafels, IPO et cetera?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dit is een heel begrijpelijke vraag. Wij stellen ons nu als twaalf provincies op het standpunt dat wij geen nieuwe taakstelling op het gebied van wind op land verplicht opgelegd willen krijgen. Dat wij wel bereid zijn met het Rijk te spreken over een opgave te realiseren duurzame energie, maar niet over de wijze waarop wij dat van rijkswege moeten invullen. En dan nog zijn uw Staten daarin kaderstellend en hebben wij nu als kaders in feite vooral 2020 en uiteindelijk 2050 als stip op de horizon. En zal daartussenin ook een stip gezet moeten worden. En dat willen we graag met u doen in de integrale Energieagenda en natuurlijk in de omgevingsvisie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Maar, voorzitter, ik krijg dus de bevestiging dat er geen megawattaantallen voorgeschoteld worden, zoals de vorige keer. Dus dat u daarmee eerst naar de Staten gaat en pas dan toezeggingen doet.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Wij komen eerst terug bij uw Staten, voordat wij afspraken maken die buiten die kaders gaan. Want uw kaderstellende rol vinden wij ontzettend belangrijk en die hoort ook bij u te blijven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Vugt namens het CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dank u wel. Ik zag uit mijn ooghoek dat de D66-fractie zich inmiddels beraden heeft over de reactie van de gedeputeerde op de motie. Dus ik ben eigenlijk wel benieuwd hoe D66 hiermee omgaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Namens D66, de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Nou, mijnheer Van Vugt, dat kan ik u vertellen. Wij hebben met de fractie overleg gehad. Wij zijn erg content dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat de A16-aanpak breder verkend gaat worden. Wij hebben volgens mij ook een duidelijke toezegging dat het eigenaarschap van die windturbines duidelijk bij de Brabantse inwoners belegd kan worden, waar mogelijk. En daarmee is onze motie op dit moment niet noodzakelijk en willen we hem graag aanhouden voor het moment dat wij ontdekken dat de 470,5-opgave in het geding komt, zodat we hem op dat moment opnieuw onder de aandacht kunnen brengen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Voor alle duidelijkheid, u sprak over motie 45.

De heer **Meijer** (D66): Ik vertrouw u daar volledig op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dit keer ben ik te vertrouwen.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, voorzitter, dan constateer ik dat een kinderhand toch erg gauw gevuld is. Want wat de gedeputeerde toezegt is toch heel anders dan wat in die motie staat.

De heer **Meijer** (D66): Ja, maar je hebt ook te maken met een politiek debat. En misschien bent u dat niet gewend, maar wij kijken wel naar het geluid dat er in deze Statenzaal op ons afkomt op het moment dat wij een voorstel doen. En om dat geluid wel serieus te nemen lijkt het ons verstandig om deze motie op dit moment aan te houden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Uijlenhoet namens GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, toch nog even om het scherp te krijgen. Hoorden we nou dat de gedeputeerde inderdaad een toezegging deed om een inspanningsverplichting aan te gaan om inderdaad meer dan een kwart van de capaciteit aan nieuwe windprojecten, om daar inderdaad die burgerparticipatie goed in te regelen? Is dat wat wij hebben gehoord?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, wij zullen ons inderdaad daartoe inspannen. En de ene keer zal het makkelijker gaan dan de andere keer. In de A16 hadden wij natuurlijk een heel prominente positie, doordat wij het provinciaal inpassingsplan opstelden. Er zijn ook een aantal windprojecten die al dusdanig ver in procedure zijn waar dit gewoon niet meer haalbaar is. Laat ik dat dan ook aan de voorkant erbij zeggen. Maar er zijn ook zaken die eigenlijk pas net een beetje boven komen drijven, waar er juist heel veel mogelijkheid is om dit nog in te brengen. En soms zullen wij bij machte zijn. Vaak zullen wij ook juist met de gemeenten het gesprek moeten aangaan om hen daar in positie te laten komen.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, daar zijn we heel blij mee, want GroenLinks heeft hier al langer voor gepleit. En ik zou zeggen: ga hiermee aan de slag. En wij gaan dit volgen. Dank je wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil namens de ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter. Ik heb een vraag. Maar eigenlijk is die voor de heer Van Merrienboer. We hebben op een gegeven moment een themabijeenkomst gehad over de windmolens A16. Toen heb ik deze vraag eigenlijk ook gesteld. En toen heeft de heer Van Merrienboer de toezegging gedaan om met een notitie te komen hoe de provincie ook zelfstandig daar – niet bij de A16 was toen nadrukkelijk uw opmerking maar wel op andere locaties – ook zelf windmolens zou kunnen laten

bouwen. En ik vraag me nu eventjes af of die toezegging die u daar gedaan heeft en waar u ongetwijfeld nu al mee aan het werk bent, exact in lijn is met de toezegging die nu door mevrouw Spierings gedaan wordt. Ja. Maar dan vraag ik me af: u bent dat werk aan het doen, dan hoeft mevrouw Spierings het toch niet meer te doen? Of heeft u de opdracht overgedragen aan mevrouw Spierings?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil. Het is een beetje bijzonder dat u nu een vraag stelt aan een andere gedeputeerde. Ik stel voor dat gedeputeerde Van Merrienboer in zijn termijn nadrukkelijk terugkomt op uw terechte vraag.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Mijn vraag is met name hoe dat proces loopt om niet dingen door elkaar heen te laten doen. Want dat zou ik jammer vinden. Dus als hij daar op kunt reageren, graag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uitstekend. Gaat u verder, gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Misschien kan ik daar nu alvast over zeggen dat wij collegiaal bestuur zijn en heel veel van dit soort zaken samen doen, maar niet altijd overal tegelijk aanwezig zijn, want dat zou weinig efficiënt zijn.

Even kijken. Dan kom ik op motie 51, die gaat over het Develop to Invest-programma van de BOM. Dat programma draait volgens mij nog niet eens een jaar. Dat is nog volop in ontwikkeling. En ik lees in deze motie vooral een onderliggende zorg, die op zich niet zit in de manier waarop het Develop to Invest-programma is ingericht, misschien wel in de manier waarop het op dit moment wordt uitgevoerd. Dus in mijn gesprekken met de BOM zal ik deze onderliggende zorg meenemen. Maar de motie, zoals die nu is geformuleerd, is in feite overbodig en zou ik dus willen ontraden.

Dat brengt mij op agrarische ontwikkeling. Ik had een vraag van de VVD over grootschalige mestbewerking in AgriFood Capital.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Er is een interruptie van de heer Meijer van D66.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, want ik begrijp dat u overgaat naar het volgende onderwerp. In mijn betoog heb ik ook iets gevraagd over de stand van zaken rondom duurzaamheidsvisies van gemeenten. Komt u daar schriftelijk later nog op terug of zit het verderop in uw verhaal? Dat scheelt mij namelijk een tweede termijn.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik heb een heel verhaal gehouden over zonneweides en ik nam aan dat ik daarmee die vraag voldoende had beantwoord. Mocht dat niet zo zijn, dan zou u hem misschien wat verder kunnen specificeren.

De heer **Meijer** (D66): Ja. Dat kan ik wel. Bij zonneweides heeft u uitvoerig stilgestaan. We delen in deze zaal het gevoel van urgentie. Die duurzaamheidsvisies moeten komen tot uitvoering en die gemeenten moeten aan de slag. Het openingetje in het betoog was vooral bedoeld om u daar even een podium voor te geven om te vertellen: nou, er is een aantal gemeenten waar ik zorgen over heb en daar ben ik op de volgende wijze mee bezig; en er zijn een aantal gemeenten die het fantastisch doen en daarmee ben ik op de volgende wijze bezig. Maar misschien heeft u liever dat we dat op een later moment uitvoeriger doen, want het is uiteindelijk ook al wel kwart over negen.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Misschien heel kort. De Brabantse Energiealliantie is met een two-pager gekomen met aanbevelingen voor de gemeentelijke coalitieakkoorden. Wij volgen natuurlijk met

volle interesse wat daarin komt te staan. Wij hebben samenwerking nodig met de B5, de regionale energiestrategieën. En we zullen ook kijken wat daar in de toekomst voor nodig is. En daar zat een motie tussen van de PvdA, ik meen M 63, die daar in feite ook al een beetje over ging, waarvan ik heb gezegd dat hoewel misschien niet noodzakelijk, we daar geen bezwaar tegen hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg namens de PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik ben het wel een beetje eens met de heer Meijer. We zijn nu ongeveer sinds vanochtend bezig met allerlei zaken over energietransitie et cetera. Het gaat allemaal om het klimaat. Waar we mee bezig zijn, dat heeft een verschil van 1/3000ste graad, kost honderden miljarden. Het beste is om gewoon dat hele beleid te schrappen, gewoon er helemaal mee te stoppen en eens wat nuttigs te gaan doen in deze provincie en vooral ons geld nuttig te besteden in plaats van dit soort totale flauwekul.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mijnheer Van den Berg. Ik wil u toch vragen om, als u in het komende debat nog interrupties hebt, niet telkens uzelf te herhalen. De heer Van der Wel namens de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. En ik wilde nu net iets van de PVV herhalen. Dat ze isolatie nou juist wel belangrijk vonden, had ik begrepen in een van de vorige debatten. En daarom ook onze vraag. Gedeputeerde. We lezen dat het onderdeel isoleren eigenlijk achterloopt. En dat is denk ik toch wel een basis om naar die klimaatneutrale samenleving te gaan. Welke aanpak kiest u nu om dat programma te versnellen om dat onderdeel verder te brengen?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Mijnheer Van der Wel. U mag best weten dat ik een ontzettende koukleum ben, dus ik vind isoleren heel belangrijk. Overigens warme truien ook. Maar los daarvan, energie besparen zit niet alleen in woningen, dat zit juist ook in de industrie. Daar is met een beperkt aantal bedrijven een heel grote slag te slaan. Daar heb ik u zojuist iets over verteld. Ik heb u ook iets verteld over aardgasvrije wijken. Een aardgasvrije wijk krijg je niet door alleen het gas te vervangen door een andere warmtebron. Die krijg je alleen voor elkaar als je stevig gaat isoleren. Ja, volgens mij wilt u echt meer weten dan gepast is bij de behandeling van de perspectiefnota, want ik had eigenlijk gehoopt nog in het licht naar huis te fietsen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik dacht dat de gedeputeerde vooruit kon kijken, dan had ze die hoop vanochtend al kunnen laten varen, ons kennende. Maar toch, de constatering is dat we achterlopen op onze eigen doelstelling, volgens mij. En dan is het gepast dat het college zegt: de helft is best wel veel. U gaat van de natuurlijke processen uit. Als je een aardgasvrije wijk wilt moet je ook isoleren, anders krijg je die niet warm. Dat snap ik, maar we constateren dat we ook achterlopen, dus we zullen meer moeten doen dan wat we nu doen. Heeft u daar een idee van?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dan misschien toch even weer een iets groter beeld schetsen. In het Nationaal Energieakkoord uit 2013 is een afspraak gemaakt met alle overheden om iets te gaan doen aan het energiegebruik. Om te gaan besparen, om daar het vth-instrumentarium op in te zetten. Daar zijn gemeenten gemiddeld genomen nauwelijks tot niet mee aan de slag gegaan, een paar witte raven daargelaten, die we gelukkig ook hebben. Daar zijn provincies eigenlijk pas, het akkoord uit 2013, in deze bestuursperiode mee aan de slag gegaan. En wij constateren dat we als Brabant een van de koplopers zijn. De verantwoordelijkheid om energie te besparen ligt niet alleen bij de provincie. Wij

hebben wel een doel gesteld voor onze 2,5 miljoen inwoners en bedrijven als totaal, maar zijn niet de enigen die daar iets aan kunnen doen. Dat is echt een collectieve inspanning en daarbij doen we het dus als Brabant ten opzichte van Nederland nog helemaal niet zo slecht, maar niet zo goed als we beoogd hadden. Wat we daar allemaal op doen heb ik u zojuist verteld. Dat staat ook in het aanvullend uitvoeringsprogramma energie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde er even op wijzen dat zij lang genoeg doorpraat, zij toch met licht naar huis kan fietsen.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dat zou ook nog een interessante strategie zijn. Het is gelukkig al redelijk vroeg licht, weet ik.

Even kijken. Ik was bij de grootschalige mestbewerking. Een dezer dagen valt er – als het goed is, want wij moeten dat natuurlijk eerst zelf ook beoordelen – een excellente vergunningaanvraag en een aanmeldnotitie MER op de mat voor een grootschalige mestbewerking in Oss. Dat heeft veel langer geduurd dan wij aan de voorkant hadden verwacht. En ik denk dat we daaruit op mogen maken dat er heel veel tijd en energie is geïnvesteerd in het excellent maken daarvan. Zodra die binnen is zullen wij die beoordelen en wij kijken natuurlijk naar termijnen en procedures hoe dit vervolgens te realiseren is. En treden daarin ook in overleg met de gemeente Oss. En daarnaast lopen er gesprekken met AgriFood Capital en met Zuidoost-Brabant om in beeld te brengen wat nu eigenlijk de opgave is voor mestbewerking en hoe we die als overheden gezamenlijk ook in goede banen kunnen leiden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel namens de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik werk zo langzamerhand toe naar het afzien van mijn tweede termijn. Dus we gaan al heel goed de goede kant op. Nog één motie te gaan, maar hier heb ik toch wel een opmerking bij. Want de VVD vroeg naar die excellente aanvragen. Bent u nu van mening, als bestuurlijke processen hun weg vervolgen en de gemeente Oss zegt dat een verklaring van geen bedenking een stap te ver is waaraan zij niet meewerkt, dan neem ik aan dat er dan sprake is van geen excellente aanvraag meer, want er ontbreekt een belangrijk stuk. Is daarmee dan ook het proces van de baan?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Uw Staten hebben eind vorig jaar meen ik een motie aangenomen die voor ons het kader is waarbinnen wij handelen. En een excellente aanvraag gaat over de vergunningaanvraag.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Als ik goed ben geïnformeerd, dan is een vergunningaanvraag een complete aanvraag. En daar kan een verklaring van geen bedenking niet ontbreken. Dus mijn vraag is nogmaals, uw kader is een excellente aanvraag, maar als de aanvraag niet compleet is, ook omdat het bestuurlijk proces zijn weg heeft vervolgd en de lokale partij politiek gewoon zegt dat op die manier niet te zien zitten, dan neem ik aan dat u niet anders kunt oordelen dan dat een niet-complete aanvraag geen excellente aanvraag is. Toch, voorzitter?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. De vvgb maakt geen deel uit van de aanvraag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder met uw beantwoording, gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Excuses. De PVV had het verzoek om te stoppen met luchtwassers. Ons beleid is er vol op gericht om alternatieven voor luchtwassers zo snel mogelijk gereed te krijgen. En dat heb ik al een aantal keer aan uw Staten verteld. En daar communiceren wij al volop over. En daar zoeken wij ook de samenwerking in met andere provincies en met het Rijk.

Motie M 28, Boeren horen bij Brabant. Ja, zeker horen boeren bij Brabant. Toch zou ik deze motie willen ontraden. En dat komt ook omdat die overbodig is. De eerste vraag is in hoeverre het een provinciale taak is. Maar op dit moment wordt dit opgepakt door partijen in het veld: ZLTO, met Brabants Landschap, met de Brabantse Milieu Federatie en Jumbo supermarkten. En zo haken nog veel meer partijen aan om juist een Brabants kwaliteitsmerk, Brabants Bodem, in de markt te zetten, dat juist heel erg gaat over die boeren die produceren in kleinschalige landschappen, wat je dus niet voor de wereldmarkt doet. En om ervoor te zorgen dat daar dan ook een eerlijk verdienmodel bijkomt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon namens de PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ben blij om te horen dat er al veel gebeurt. Maar in hoeverre, daartoe roept de motie ook op, kan de provincie hier nog aan bijdragen?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Wij hebben deze week een gesprek gehad met de initiatiefnemers van Brabants Bodem. En wij verkennen nu de mogelijkheden om dat bijvoorbeeld via het interbestuurlijk programma van het Rijk in te brengen om dat ook op die manier verder te brengen.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dus lijkt me dat het geen bezwaar is om terug te koppelen naar PS wat u nu doet en dat dus de motie geen bezwaar is.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. De motie is overbodig. En uiteraard moeten wij u op de hoogte houden van alles wat er speelt op het gebied van het interbestuurlijk programma en het Klimaat- en Energieakkoord.

Motie M30 gaat over een Verklaring Omtrent het Gedrag. Wij hebben u op 30 januari een Statenmededeling gestuurd naar aanleiding van de mestfraude, die ging over de aanpak van de mestfraude. Kernboodschap 5 gaat over het uitsluiten van fraudeurs bij vergunningen en subsidies. Daarin kijken wij naar uitsluitingsoorzaken breder dan alleen mestfraude en ook een Verklaring Omtrent het Gedrag wordt op dit moment afgewogen. Daarover komen we bij u terug. De motie is daarmee overbodig. Het vraagt wel om de nodige zorgvuldigheid om dit op een goede manier neer te zetten. En mijn collega Van Merrienboer zal er ook nog wat breder op terugkomen. Want als het gaat om de integriteit van de overheid, dan hebben we het niet enkel over een enkele boer die over de schreef gaat, maar ook over integriteitsrisico's waar het bijvoorbeeld om vastgoed gaat, waar u ook de nodige tijd aan heeft besteed in de eerste termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Voor alle duidelijkheid, gedeputeerde. Voor u is overbodig synoniem aan ontraden.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Jazeker, voorzitter. Dan kom ik nog even op het onderwerp bestuur. Daar wil ik toch even duidelijk maken dat het bestuurskrachtonderzoek Energie onder verantwoordelijkheid van de heer Van Merrienboer is uitgevoerd, juist om voor mij twee portefeuilles niet te verwisselen. En dat het thema is gekozen in overleg met de Vereniging Brabantse Gemeenten. En dat het dus niet enkel een provinciale keuze is.

Ik heb motie M43, Draagkracht voor bestuurlijke veerkracht, die zou ik willen ontraden, omdat wij als provinciale overheid een verantwoordelijkheid hebben voor de kwaliteit van het lokale bestuur, die verder gaat dan alleen de wens van de inwoners. En daarmee ben ik er voorheen, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, gedeputeerde. Dames en heren. Dan heb ik tweemaal goed nieuws voor u. Het eerste goede nieuws is dat ik voorstel om vijf minuten pauze te nemen. Het tweede goede nieuws is dat als u terugkomt, u heel snel een kop koffie zult krijgen. Misschien bent u een beetje teleurgesteld, maar dat was het allemaal wat betreft het goede nieuws.

Schorsing (21.19-21.28 uur).

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dames en heren. Ik heropen de vergadering en wij gaan verder met de beantwoording van GS in eerste termijn. En ik geef het woord aan gedeputeerde Van der Maat. Gedeputeerde. U heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Zeventien moties behandelen en dat alles met de grote uitdaging om niet in uw rode boekje te belanden. Ik ga die uitdaging aan en dan kijk ik achteraf wel of ik een stickertje van u krijg.

Laat ik beginnen bij motie 17, want die stelt mij in de gelegenheid om meteen wat misverstanden weg te nemen over het beleid dat we de afgelopen jaren gevoerd hebben en hopelijk de komende jaren nog gaan voeren. Motie 17, ingediend door de PVV, gaat over de ring Eindhoven-Helmond. Het zal de PVV en anderen waarschijnlijk niet verrassen dat ik die motie ga ontraden, maar die motie tegelijkertijd wel even gebruik om onze aanpak nog even heel kort uiteen te zetten. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 was er geen draagvlak meer voor de Ruit. En dit bestuursakkoord heeft vervolgens ook aangegeven niet voor de Ruit te gaan, zoals die 2014 op de agenda stond, maar wel de knelpunten in Zuidoost-Brabant met voorrang aan te pakken. In de afgelopen jaren ben ik daarom aan de slag gegaan met de onderdelen van de Ruit waar wel draagvlak voor was. Successen met het beschikbaar stellen van middelen voor de verbreding van de A67 en aanpak van de N279, die volledig ongelijkvloers wordt tussen Veghel en Asten, de smart-mobility-aanpak, dat zijn resultaten waar we trots op zijn. Maar we zijn er nog niet, want – en dat is nog een belangrijk onderdeel – de studie naar het middengebied over onze vervolgaanpak loopt. En zoals ik eerder al eerder in deze Staten heb aangegeven, wil ik voor het einde van deze bestuursperiode nog heel graag een stap zetten met de gemeenten, en zeker met de nieuwe colleges die nu aan het onderhandelen zijn over hun ambities om te kijken hoe we ook voor dat middengebied nog een mooie stap voorwaarts kunnen zetten. En zoals u al drie jaar van mij gewend bent, gaat dat volgens de aanpak smart mobility waar kan en asfalt waar nodig. Ik ontraad motie 17 en kijk uit naar de colleges in onder andere Eindhoven en Nuenen met welke plannen zij gaan komen. Motie 12 ontraad ik ook. Ik was al benieuwd wie er naar de microfoon zou snellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, ik moest kiezen tussen een koek of u. En ik kies toch voor u. Mevrouw Otters. U heeft het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik word er spontaan stil van. Ik hoor allemaal mooie plannen hier. Mooie toekomstmuziek als ik dat zo hoor. Maar kunt u mij een voorbeeld noemen hoe u dat gaat invullen als college zijnde?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, eigenlijk hoop ik in het verlengde van de successen die we in mijn beleving hebben geboekt, de A67 de N 279, smart mobility, in een tijd waarin ik gedeputeerde

mocht worden dat er vooral heel veel mensen het niet met elkaar eens waren, nu zijn we heel veel dingen wel met elkaar eens geworden, dat het ook gaat lukken dat de bundelstudie waar we nu mee bezig zijn, die gaat over de omgang met de A270, de N615, die bijvoorbeeld door Nuenen loopt, hoe kijkt het college tegen de bereikbaarheid aan van de Kennedylaan, dat zijn allemaal vragen waar we nu op aan het studeren zijn. En voor de zomer moeten de resultaten van die bundelstudie bekend worden. En ik ben ook heel erg benieuwd wat bijvoorbeeld het college in Eindhoven vindt en wat bijvoorbeeld het nieuwe college in Nuenen vindt, omdat ik heel graag wil blijven voortbouwen op samenwerking met die colleges. Zo heb ik successen behaald en zo hoop ik in de toekomst, ook in het laatste jaar, nog een stap voorwaarts te zetten.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, dank u wel. Eigenlijk geen vraag. Bereikbaarheid daar in die regio is echt een belangrijk iets. Dus wij zien ook die bundeling, dat onderzoek, voor de zomer graag tegemoet. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van den Berg namens de PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoor ook goed nieuws: smart mobility waar het kan en asfalt waar nodig. Dus wat ons betreft komt die Ruit er gewoon. En ik denk dat de VVD het er daar helemaal mee eens kan zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Geen reactie van de gedeputeerde, of ...? Dan geef ik het woord aan de heer Smeets namens GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, wat betekent een studie naar het middengebied?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat is de bundelstudie. Dat is een onderdeel van het bereikbaarheidsakkoord, dat alle gemeenten in de regio met elkaar hebben gesloten. Waarvan wij als provincie hebben gezegd: nou, fijn dat jullie met elkaar een agenda hebben afgesproken. Een onderdeel van die agenda is de bundelstudie. En ik noem dat dan met één woord, anders moet iedere keer zeggen: A270, N615, N612 en de Kennedylaan. Dat is het middengebied tussen Eindhoven en Helmond. En daar studeren de gemeenten en de provincie nu naar wat de oplossingsrichtingen moeten zijn.

De heer **Smeets** (GL): En op welke termijn zou die studie beschikbaar kunnen zijn?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De planning, zoals die nu is, moeten de oplossingsrichtingen voor de zomer bekend zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw De Hoon namens het CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ontzettend ambitieus. En we hebben ook kunnen lezen in uw column. En ik ga even verder op de woorden van mevrouw Otters. Als de uitslagen van de bundelstudie binnen zijn, is het dan de bedoeling dat wij als Staten met een motie hier gaan staan, of kunnen we van u een voorstel verwachten?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik ga u sowieso informeren over de resultaten van de bundelstudie. En ik hoop tegen die tijd, maar dat hangt heel erg af van wat de nieuwe colleges vinden, niet alleen u te kunnen informeren over wat er allemaal mogelijk zou zijn, maar ook waar draagvlak voor zou zijn als

gezamenlijke oplossingsrichting. En als dat mogelijk is ga ik u dus informeren met één type oplossing. Daar ga ik nu niet op vooruitlopen. Dat zou ik ook verstorend vinden en geen handige tactiek met het oog op de collegeonderhandelingen, die overal lopen. Alleen heb ik eerder ook aangegeven, de A67 hebben we samen opgepakt, de N279, dat hebben we allemaal gedaan. Ik heb wel op dag 1 van mijn aantreden gezegd: ook op dat laatste onderdeel wil ik heel graag tot een oplossing komen. En ik heb u beloofd dat als mijn inschatting is dat er geen samenwerking in zicht is, dat ik ook richting Provinciale Staten zal aangeven wat dan in mijn beleving de oplossing zou moeten zijn, nadat ik daar uiteraard met GS een standpunt over heb kunnen innemen.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dat klinkt zoals wij u kennen, dus we kijken er naar uit. Dank u.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel. Dan kom ik bij motie 12, het Markdal. Zoals het CDA aangaf inderdaad een schitterend mooi gebied. Maar het Ulvenhoutse Bos, dat daar vlak naast ligt, is ook een schitterend mooi gebied. En nu is het zo dat wij met heel veel gebiedspartijen, met Rijkswaterstaat, met de natuurorganisaties en heel belangrijk, ook met het waterschap hebben gestudeerd op een mogelijke verdiepte ligging bij het Markdal. Daar zijn wij, en nog meer het waterschap geen voorstander van, omdat we niet kunnen garanderen dat er geen negatieve effecten op de waterhuishouding zouden plaatsvinden. En omdat het Ulvenhoutse bos een Natura 2000-gebied is kunnen wij daar gewoon niet aan gaan beginnen. Dus op inhoud zit daar absoluut een blokkade, omdat je moet aantonen, echt heel stevig moet kunnen zeggen dat er geen negatieve effecten zouden zijn in de waterhuishouding voor het Ulvenhoutse Bos. Het waterschap gooit daar echt een blokkade op. Nou, ik heb inmiddels genoeg ervaring met het Wilhelminakanaal, dat ik daar nu al weet dat je daar geen harde case op kunt maken. Dat is het inhoudelijke argument. En daarnaast zou het ook in de meest beknopte vorm 30 miljoen euro kosten. En als je echt een beetje fatsoenlijk uitpakt zit je rond de 100 miljoen euro. En dat budget is er niet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Braspenning namens het CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, weet je, mijnheer de gedeputeerde, wat nou het dilemma is? Je krijgt die MIPP-sleutelprojecten voor je kiezen. En vervolgens zit daar heel weinig context bij van waar het nu eigenlijk om draait. En we zien dan zeg maar A58 Beerse, daar is dan een oplossing voor gevonden. Van het Markdal zie je eigenlijk niks terugkomen. Als je nou vervolgens praat met de verschillende partijen, waarmee u ook gesproken heeft, kom je er al snel achter dat er eigenlijk heel veel wensen zijn om te komen tot verdiepte ligging. En eigenlijk is het mijn vraag: maak het voor ons nou inzichtelijk waarom dat niet zou kunnen. En ik begrijp dat er verschillende studies aan ten grondslag liggen. Het zou heel erg helpen als we daar wat meer zicht op zouden kunnen krijgen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Twee opmerkingen. Een, ik weet dat er heel veel wensen zijn voor een verdiepte ligging, maar ik heb het inhoudelijke en financiële argument genoemd. Overigens geef ik daar tegelijkertijd en graag als informatie over mee dat wij bijvoorbeeld de Vereniging Markdal hebben geholpen, financieel ook een klein beetje, om een onderzoek te doen dat Rijkswaterstaat niet wilde doen voor optimalisaties voor het A58-gedeelte daar. Dat lijkt zelfs nu tot een budgetneutrale plus te gaan leiden. Dus zo werken we echt wel samen met de Vereniging Markdal. We zijn erg blij met die vereniging. Maar tegelijkertijd speelt dat financiële en inhoudelijke argument hier. Waarom vragen wij voor dat andere gedeelte nu wel financiële ruimte? Omdat wij daar de ruimte nu van de Staten willen krijgen om die deal met Rijkswaterstaat en het ministerie te kunnen gaan maken. En als die deal dan gemaakt wordt, informeren we u daarover en over alle dossiers die daar bij hebben gelegen via het programma SmartwayZ. Dus de besluiten zijn nog niet genomen. Wel het besluit om niet verder te gaan met het

uitzoeken van de verdiepte ligging vanwege die inhoudelijke argumenten. Wij zitten tegelijkertijd met Rijkswaterstaat in een proces waarbij we moeten gaan aangeven of wij financiële ruimte hebben om die plus te zetten. U kunt vandaag aangeven: u mag door in die lijn. Het besluit is nog niet genomen dat het geld ook daadwerkelijk uit wordt gegeven, want daar moet de minister zelfs nog goedkeuring over geven. Ik kan u toezeggen dat ik via de volgende voortgangsrapportage SmartwayZ daaraan extra aandacht zal geven.

Dan komen we bij motie 15, tijdelijke truckparkings. Die is overbodig en dus wil ik die ontraden. Wij zijn op dit moment in gesprek met het ministerie en Rijkswaterstaat. Ik heb het afgelopen MIRT al afspraken gemaakt met de minister en staatssecretaris dat we tot een aanpak zullen komen. Ik heb nu zelfs afgesproken dat we voor zomer samen met gedeputeerde Mackus uit Limburg en gedeputeerde Vermeulen hier in dit provinciehuis tot een actieplan willen komen. Ook met de verladers. Dat bestaat eigenlijk uit drie lijnen. Het eerste is dat wij stevig willen inzetten op handhaving, het liefst ook meteen met afspraken met de Belgen. De tweede lijn is dat wij weten dat er in het gebied van de A4 tot de A67, Venlo, zo'n duizend plaatsen bij zouden komen. Ik wil daar een slag dieper op om te kijken waar die plaatsen dan zouden moeten komen. En het derde onderdeel is dat wij met de verladers afspraken willen maken. Want het is fijn dat er truckparkings zijn, maar die moeten ook gewoon qua businesscase betaald worden. En dat betekent gewoon dat een chauffeur toch even een paar extra euro moet krijgen van de verladers om daar dan ook te kunnen overnachten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw De Hoon, CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter. U noemt hem overbodig, maar dit is nou juist eigenlijk de voorloper. Want u benoemt drie stappen. En juist eerst handhaven en dan oplossen is de omgekeerde weg, denken wij. Omdat we hebben begrepen dat de definitieve oplossing echt nog wel een jaar of zes, zeven, acht, negen, tien jaar op zich wacht. En er wordt al meer dan dertien jaar gesproken. Dus het enige dat we vragen is: onderzoek nu eens of er tijdelijke oplossingen zijn bij ondernemers of langs snelwegen, die gewoon snel ingericht kunnen worden en over twee, drie jaar al lopen. Dat is eigenlijk de vraag die we hebben.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Misschien moet ik mij iets duidelijker uitdrukken dan. Twee dingen. Een. Ik ben op geen enkele manier tegen de inhoud in uw motie. Dus laat dat gewoon helemaal duidelijk zijn. Alleen wat ik probeer te zeggen is dat ik in mijn beleving al alles aan het doen ben wat er in uw motie staat. In die drie pijlers zit geen volgordelijkheid. Het is juist het hele idee. En ook een korte- en langetermijnaanpak kan ik er ook nog bij zeggen. Op die drie onderdelen kijken we of we tot een soort actieplan kunnen komen. Ik kan ook zeggen geen bezwaar. Maar ik bedoel eigenlijk alleen maar te zeggen: of u hem nou aanneemt of niet, we doen al wat in uw motie staat. Het enige wat we niet doen is het volgende. Uit mijn hoofd koppelt u hem ook aan het moment van de burap. Onze tijdlijn is er helemaal op gericht om bij het BO MIRT goederencorridors, dat we in oktober hebben, de deal met de minister en de staatssecretaris te kunnen maken. Want ik heb hem een jaar geleden niet voor niks op de agenda gezet. Op 6 december is die op de agenda gezet om een jaar later spijkers met koppen te kunnen slaan.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dat maakt toch wel een verschil, want dit is echt de korte termijn. Dus ik ben blij dat u zegt: eigenlijk geen bezwaar. Want dan zou er dus eigenlijk een toezegging kunnen komen dat u dit meeneemt als een onderzoek en de opties opengooit en openlegt, waardoor hier over twee, drie jaar een oplossing kan zijn voor de eerste truckers en de veiligheid geborgd is.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Als we hier nou kunnen afspreken dat ik een heel duidelijke toezegging doe dat ik op basis van dit debat als extra punt ook de kortetermijnaanpak nog meeneem, zodat dat ook een heldere opbrengst is uit de bespreking die wij nu hebben gehad. Wellicht dat u dan kunt overwegen om de motie in te trekken. Dat zou helemaal geweldig zijn.

Dan ben ik bij motie 18, rijbaanscheiding en landbouwinhaalstroken. Die ontraad ik, maar er is ook positief nieuws, mijnheer Van den Berg. Ik ontraad hem, omdat ik echt vanuit de CROW-richtlijnen wil blijven handelen. Daarin staat dat landbouwinhaalstroken en een verhoogde rijbaanscheiding niet standaard in onze aanpak zitten. Wel gescheiden rijbanen met belijningen met een dubbele doorgetrokken asstreep. U begrijpt dat ik nu een annotatie aan het voorlezen ben. En als basis willen we het landbouwverkeer zo min mogelijk op onze wegen. Maar dat weet u, vooral als het druk is. Maar – en daar komt ie – bijvoorbeeld op de N324, tussen Grave en Oss, zijn wij nu bezig met de voorbereiding. En daar komen dus inhaalstroken, omdat we echt maatwerkgericht bezig zijn. En u kent ook meer voorbeelden dan ik ongetwijfeld, waarin we ook met gescheiden rijbanen werken. En ik heb ook nog een actie lopen, in het bijzonder in de regio West, waarbij we kijken of er nog extra maatregelen nodig zijn om, misschien inderdaad wel met inhaalstroken, landbouwverkeer nog beter te kunnen begeleiden. En ik heb zelfs al in mijn achterhoofd geparkeerd, als het nodig is, om uit de reserve verkeer en vervoer een investering vrij te maken, dat we dat zullen gaan doen. Maar ik ontraad de motie wel, maar hopelijk toch met wat begeleidende woorden, waardoor u wat comfort heeft gekregen.

Motie 20, Einde aan de reclamerommel langs wegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde, misschien dat u nog even wacht. Ik zie dat de heer Van den Berg wil interrumperen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, wij zijn zo tevreden met wat er gebeurt, als ik dat allemaal zo hoor, dat wij motie 18 was dat geloof ik, over die verhoogde rijbaanscheiding, intrekken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Bij dezen is motie 18 ingetrokken.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Motie 20, Einde aan de reclamerommel. Onze weginspecteurs treden al op tegen de verrommeling op onze wegen. Als ik de motie nou zo mag afdoen dat ik bij de ontwikkeldagen, die wij twee keer per jaar hebben samen met collega Van Merrienboer, naast hetgeen wij zelf al doen ook de gemeenten op dat moment oproep om ook net als wij aandacht te blijven besteden aan handhaving. Als ik hem zo mag uitleggen, en puur naar de letter betekent het dat volgens mij ook, dan heb ik geen bezwaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Wacht u nog even. De heer Van der Wel namens de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Dat hebben wij eigenlijk ook beoogd met onze schriftelijke vragen. Een toename van reclame-uitingen, die ook voor de verkeersveiligheid niet echt heel fijn zijn. Maar kunt u dan ook het Rijk erbij betrekken, want we zien ook langs de snelwegen steeds meer borden als je van Tilburg naar Breda of teruggaat. Steeds meer borden, iedereen zet er een aanhangertje neer. En ik denk niet dat dat de bedoeling is van hoe Brabant eruit moet zien.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, in die zin ... Ik ben even aan het kijken hoe ik dit handig kan inpassen. Rijkswaterstaat is ook aanwezig bij die ontwikkeldagen. Dus met die oproep die ik aan

gemeenten doe. Als ik u daarmee een plezier kan doen, daar is Rijkswaterstaat ook. Dan hebben we meteen alle bestuurslagen in één toezegging te pakken.

Dan ben ik bij motie 37. Daar probeer ik ook even te kijken of we elkaar goed begrijpen. PHS in Brabant. Ik wil graag één ding uit de wereld helpen. Er kunnen alleen meer treinen gaan rijden op het moment dat ook de verkeersveiligheid is verbeterd. Dus even het beeld dat werd neergezet: er gaan meer treinen rijden en daardoor wordt het onveiliger. Nee, zo zit het niet in elkaar in ons land. Er gaan alleen meer treinen rijden als er ook eerst iets aan de verkeersveiligheid is gebeurd. Dus dat wil ik graag even uit de wereld helpen. Als ik uw motie zo mag lezen dat het om een inventarisatie van onze provinciale wegen gaat, en het dus om een informatievoorzieningsvraag gaat, dan zou ik hem misschien zelfs met een toezegging kunnen afhandelen. Want dan ga ik u gewoon die informatie leveren. Als het meer is dan dat, dan ga ik de motie toch ontraden. Maar ik kijk even naar de indiener of we hier iets van een afspraak kunnen maken.

Mevrouw **Arts** (SP): Mag het van mijn plaats, voorzitter?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Als u dat heel erg kort kunt.

Mevrouw **Arts** (SP): Het kan heel kort. Ja, ik word hier goed ingedekt door twee collega's. De bedoeling van de motie is ook om u aan te sporen om dit toch ter sprake te brengen bij de MIRT-bespreking in het najaar, als dat kan.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, dat kan, met dien verstande dat ik een tweede ding even uit de wereld wil helpen. U bent veel positiever dan ik over dat er nog bakken met geld voor een nieuw LVO-programma beschikbaar zouden komen. Ik ben al lang blij als er, nadat de roofbouw vanuit Amsterdam heeft plaatsgevonden, voor het spoor nog überhaupt iets over is. Eens. Als ik het met een toezegging kan afdoen. Ik ga u informeren over de provinciale wegen. En vervolgens zeg ik u ook toe dat ik die lijst onder de aandacht zal brengen van onze staatssecretaris. Is daarmee de motie ook ingetrokken, mevrouw de indiener?

Mevrouw **Arts** (SP): U wilt graag ingetrokken moties. Als u dit doet, voldoet u aan wat wij verzoeken in de motie. Akkoord.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan constateer ik dat motie 37 is ingetrokken. Gaat u zo door, gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik ga voor twee stickertjes, mijnheer de voorzitter.

Motie M40, Pilot op maat gesneden leerlingenvervoer. Die ontraad ik, maar ook wel echt met een argumentatie. Daar zijn we nu mee bezig. Dus we zijn die businesscase aan het uitwerken. En ik wil hier nu niet vooruitlopen op de uitkomst van de businesscase. Dus we zijn de businesscase aan het uitwerken en ik heb van het ambtelijk advies ook doorgekregen dat er echt wel een positieve verwachting bij zit. Maar ik vind het nu bij een kadernota niet de plaats om ook in termen van budgetallocatie daar uitspraken over te gaan doen. Dus ik ontraad hem met de manier zoals die hier is ingediend, maar dus wel met de argumentatie erbij dat we heel serieus met de gemeenten in gesprek zijn en dat we aan het kijken zijn of we eruit kunnen komen. Maar ik ga geen toezegging doen of ik ga hem niet positief adviseren, omdat daar ook een budgettaire consequentie aan zit. En daar wil ik niet op vooruitlopen. Eerst het onderzoek.

Dan ben ik bij motie 46, Smart mobility buiten de B5. Ja, hier moeten we ook even kijken of we eruit kunnen komen. Ik wil u in ieder geval een toezegging doen. Als ik nou de motie zo mag interpreteren dat

wij met de smart-mobility-aanpak die we hebben gedaan, die ik helemaal in het begin van mijn vertaal heb verteld, ik ben het helemaal met u eens: niet alleen voor de B5, ook voor de M7 en ook voor de kleinere gemeenten. Maar ik ga op de motie zoals die nu staat niet 'geen bezwaar' zeggen. Er zitten dingen in over specifiek onderzoek. En smart mobility zit nu nog in de fase dat ik al blij ben als kleinere gemeenten hun data op orde hebben. En ik ben het helemaal met u eens dat er meer aandacht moet zijn bij de kleinere gemeenten, ook vanuit ons wellicht naar de gemeenten toe, over de kansen. Dus daar wil ik me voor hard maken en inzetten. Maar om nu allerlei onderzoeken al daarvoor te gaan doen, dat vind ik echt een stap te ver.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer namens D66.

De heer **Meijer** (D66): Ik wil u best aan uw groene stickertje proberen te helpen hoor, gedeputeerde. Ik denk dat het inderdaad vooral zo gelezen moet worden, en ik denk dat mede-indiener ChristenUnie-SGP er ook zo in zit, dat we naar actie moeten. Smart-mobilitytoepassingen in Zuidoost worden ontwikkeld en die kunnen uitgerold worden. Er zijn er een aantal die op het punt staan echt opschaalbaar te worden. Deze motie dient vooral om dat mogelijk te maken en om het dan niet te beperken tot het kringetje Eindhoven-Helmond zeg maar. Als u dat met mij eens bent en als u dan ook nog wilt toezeggen dat u ons informeert hoe uw gesprekken gaan, zodat we aan het einde van dit jaar ook met elkaar weten waar de uitrol buiten Zuidoost plaatsvindt, als u dat nou ook nog wilt doen, dan help ik u aan een stickertje.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan zal ik de toezegging nog een keer goed formuleren. Ik zeg u toe dat ik bij de eerstvolgende ontwikkeldagen, waar collega Van Merrienboer en ik beiden de gelegenheid hebben om alle nieuwe wethouders ook toe te spreken, prioriteit zal maken dat gemeenten zeker de kans van smart mobility moeten pakken. En dat ons smart-mobilityteam klaarstaat. Daar waar de gemeenten daarmee aan de slag willen, wij ze zullen helpen. En ik zal u daarover informeren bij de Statenmededeling programmering mobiliteit, die u eind september, begin oktober van ons kunt ontvangen.

De heer **Meijer** (D66): Dan denk ik dat deze motie daarmee overbodig wordt. Dus ingetrokken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan constateer dat motie 46 is ingetrokken. En overigens, als u drie groene stickertjes heeft kunt u die inruilen voor één grote rode sticker.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik ben bang dat er dan weer een foto wordt getoond, als ik niet uitkijk.

Motie 49, onderzoek verbetering gebruik OV, ontraad ik, eigenlijk om twee redenen. De eerste is dat ik eigenlijk de plaats voor dit soort vragen de Statenwerkgroep vind, die nu ook bezig is voor de toekomst voor het openbaar vervoer. En de tweede reden is dat we nu een enquête aan het opzetten zijn, samen ook met het ROB, het reizigersoverleg. Dat doen we volgens de gebruikersbenadering met de profielen, zoals we die ook voor SmartwayZ hebben. En we kijken ook of we die enquête misschien nog wel kunnen gaan verbreden met het Brabant Panel en het PON. Dus er zijn allerlei initiatieven over. Ik zie de voorzitter van de werkgroep ook staan. Ik zou het misschien meer op zijn plek vinden dat we bij wijze van spreken u via de werkgroep informeren over wat we daar aan het doen zijn en dat u dan in die werkgroep even kijkt of dat voldoende is om de toekomstige ov-vraag op een goede manier met elkaar te kunnen behandelen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeets namens GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Dank u, voorzitter. Als de gedeputeerde de toezegging doet om dat met lopend onderzoek mee te nemen en in de werkgroep toekomst OV, waar ik ook lid van ben, dan is dat voor mij voldoende om de motie in ieder geval nu niet in te dienen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik zeg toe, voor de beraadslaging, dat wij de Statenwerkgroep daar iets meer info op geven over wat voor type enquête en wat het plan daarvoor is. En dan kunt u vanuit de werkgroep beoordelen. Zoals ik ook al eerder heb aangegeven, de werkgroep krijgt alle informatie die ze wil om een goede afweging te kunnen maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is dan mijn constatering juist dat deze motie 49 is ingetrokken?

De heer **Smeets** (GL): Met deze toezegging zeker, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat gaat goed.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan ben ik bij M64, de motie Eindhoven Airport en nu? Geen bezwaar, maar tegelijkertijd wil ik eigenlijk de griffie vragen om een actie. Volgens mij mag u ook meteen de actie die in deze motie staat als afgedaan doen. Ik zeg geen bezwaar, omdat ik het een heel belangrijk appel van uw Staten vind, opnieuw. Het kan me niet duidelijk genoeg zijn dat de Staten en ikzelf als gedeputeerde enorm hechten aan een zorgvuldig proces. Ik heb daar gisteren nog met de minister en de staatssecretaris over gesproken. Nou, dat was een eerste oriënterend gesprek. Dat gaf ook aanleiding om weer opnieuw met elkaar in gesprek te gaan. Dus dat gaan we doen. Dus ja tegen de motie, geen bezwaar. Maar tegelijkertijd moet wel helder zijn dat ik daarmee niets extra's hoeft te doen, want volgens mij doe ik dit al.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Maas namens de PvdA.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Misschien kan ik dan meteen motie 65 doen, van de heer Maas. Geen bezwaar, CO₂-uitstoot. Met dien verstande dat dit slechts één aspect is, zoals u zelf ook al via uw fractievoorzitter aangaf. Het gaat ook om werkgelegenheid, ook om leefbaarheid. Het kan maar duidelijk zijn dat de Staten in ieder geval ook CO₂-uitstoot een belangrijk argument vinden. Dus ook motie 65 geen bezwaar.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, dank u wel. Dat was juist onze bedoeling ook, om hiervoor aandacht te vragen. U heeft gisteren met de staatssecretaris gesproken. En u zegt: het proces is gladgetrokken. Kunt u me daar iets meer duidelijkheid over geven? Hoe gladgetrokken is het dan?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik zei dat we een eerste oriënterend gesprek hebben gehad en dat we opnieuw met elkaar in gesprek gaan.

De heer **Maas** (PvdA): En dat houdt in op korte termijn? Want daar lag het probleem ook. En u gaf in de laatste themavergadering ook aan dat u ook vooruit wilt, maar dat u afhankelijk was van het Rijk. Dus ik begrijp uw probleem ook. Alleen op welk moment gaan we dan ook daadwerkelijk aan de slag? Want juist de burgers uit Eindhoven, de Kempen en omgeving staan allemaal te schreeuwen om mee te praten en ze willen gehoord worden. En u geeft me eigenlijk nog geen antwoord dat ik graag wil horen, dat we volgende week aan de slag willen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat klopt, omdat uw vragen zijn gericht op het proces. En daar hebben we het nu over. Ik ga helemaal geen inhoudelijke uitspraken nu doen, omdat ik daarmee het proces zou verstoren. Laat ik het zo zeggen, we zijn er niet in één gesprek uitgekomen meteen, juist om dat er zoveel speelt. Ook omdat het ingewikkeld is. Overal worden colleges gevormd. De wijze waarop ze het proces nu echt gaan voortzetten, dat is een uiteindelijke call van de minister van I en W en staatssecretaris van Defensie. Juist vanwege de zorgvuldigheid van het proces kijken ze heel erg goed hoe ze dat doen op een moment dat nog niet al die colleges bekend zijn. Dus dat is nog even lastig en daarom moeten we een tweede gesprek hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Arts namens de SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. De afgelopen keer dat u ons hierover bijpraatte was er sprake van een brief, die ons op korte termijn zou bereiken. Ik heb een vraag aan u. Hoe zit het daarmee?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Die vraag heb ik gisteren ook gesteld: wanneer komt die brief? Ik had het zelf ook allemaal graag wat sneller willen hebben. Dus ik ga er verder ook niet omheen praten. Alleen help ik het proces op geen enkele manier als ik nu wat bijvoeglijke naamwoorden ga gebruiken over wat ik van de kwaliteit van het proces tot zover vind. Ik zet er vooral op in dat het proces, en daar heb ik volle overtuiging in dat het goed gaat komen, dat het moment dat die brief komt met steun van de omliggende gemeenten, de gemeente Eindhoven en dit college, dat we dan een goed proces ingaan. Eén ding gaat niet gebeuren, dat wij als provincie zullen participeren in een proces dat niet de kwaliteitstandaarden heeft zoals u dat wilt. Maar ik ga nu op geen enkele manier vooruitlopen op de inhoud, want dan zou ik juist een goed proces verstoren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeets namens GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, ik krijg toch wat herinneringen aan het proces waar ik drie jaar mee bezig ben geweest met de 380 kV richting Henk Kamp. Ik wil u er wel op wijzen dat het nu echt een inhaalproces is. We zitten al een jaar te wachten. We hebben diverse keren vragen aan u gesteld. We begrijpen ook de positie waarin u verkeert en we begrijpen ook dat er collegeonderhandelingen zijn. Maar er is een bijeenkomst in Knegsel geweest en ik heb het nog nooit zo druk meegemaakt met de belangenverenigingen. En de belangenverenigingen waren ontzettend ontevreden over het feit dat ze niet eens gehoord zijn. En dat wil ik ook even meegeven. Ik begrijp dat u ook bepaalde kwalificaties wilt gebruiken, die ga ik hier niet gebruiken. Maar let u vooral op dat inhaalproces.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder met uw beantwoording, gedeputeerde. Mijnheer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Uiteraard alle begrip ook voor de gedeputeerde en zijn afhankelijkheid daarvan. Ik denk dat de omgeving inderdaad wel graag duidelijkheid wil hebben, de regio ook geholpen is. En dat alle belangen daarin ook gewogen worden. Hoe reëel acht u het dat u in 2018 tot een proces of een uitwerking of iets over de toekomstige groei van Eindhoven kunt uitspreken, daarbij rekening houdend dat u daarbij het Rijk en gemeenten ook nodig heeft?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik acht het in ieder geval reëel dat het voor de zomer duidelijk wordt hoe het vervolgproces eruit zal zien. En ik weet in ieder geval dat iedereen heel veel waarde hecht aan participatie en de zorgvuldigheid daarvan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En de heer Heijman heeft nog een interruptie. Gaat uw gang, mijnheer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Nou, ik meen te denken dat de gedeputeerde aan het einde van zijn verhaal is. Daarom wil ik even doorgeven dat ik motie 40 intrek en nog niets heb gehoord over motie 41.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat klopt. Ik ben nog niet aan het einde van mijn verhaal. Want dit was het blokje mobiliteit. Eén vraag die ik denk te moeten beantwoorden, gaat over helikoptervluchten, van de SP. Ik wil u graag verwijzen naar de Statenvragen, die volgens mij vandaag ook zijn gesteld. Die gaan we natuurlijk snel beantwoorden. En ik zou u ook willen aangeven dat we de uit 2012 stammende beleidsregel gaan actualiseren. Een bevoegdheid van GS. Dat zal samen met collega Van den Hout zijn. Ik verwacht dat wij die voor de zomer gaan actualiseren. En dan gaan wij u daarover informeren. Uw input zal daarbij zeker worden meegenomen. Dat bedoel ik niet zo vervelend als dat het klinkt.

Dan ben ik bij de vragen en moties van de portefeuille Samenwerking, te beginnen bij de geactualiseerde motie 9, Groen eten voor groen Brabant. Die ontraad ik met twee opmerkingen. Een, ons huidige aanbod is al op onderdelen in ieder geval biologisch. U heeft in uw geactualiseerde motie aangegeven dat het kostenneutraal zou moeten. Ik zie alleen niet dat het aanbod nog verder biologischer kan worden, zonder dat onze medewerkers daarvoor iedere dag een hogere prijs mogen gaan betalen. Twee, ik weet dat dit onderwerp speelt. Ik heb het ook in andere bijdragen gehoord. Op het moment dat wij naar een duurdere aanbesteding gaan wil ik u wel toezeggen dat ik aan de voorkant aangeef hoe we die aanbesteding, vanuit alle opmerkingen vanuit de Staten gemaakt, ingaan. En ik snap ook wel dat we dan weer gaan kijken of we nog een verdere stap richting verduurzaming kunnen zetten. Maar op dit moment het contract openbreken, op dit moment allerlei nieuwe dingen daarin gaan doen, daar ben ik geen voorstander van.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel namens de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik constateer dat de gedeputeerde eigenlijk een beetje vooruitloopt op de vragen die wij hem nu stellen. Dus u vult eigenlijk al in wat uw visie is op wat het uitzoekwerk eigenlijk zou moeten zijn. Ik neem aan dat u niet de inkooplijsten paraat heeft, zoals wij die wel hebben. Ik denk dat er heel veel mogelijk is. En ik denk dat dat in overleg moet met de cateraar binnen het huidige contract. Maar dat hoor ik dan graag van u in overleg met de catering. En het tweede is natuurlijk naar de toekomst. Hoe gaat de aanbesteding er in de toekomst uitzien? En daar willen wij graag middels deze motie ook inzicht in hebben, precies wat u nu toezegt. Dus het speelt eigenlijk allebei. En wat het onderdeel van de motie betreft, het betreft het verruimen van de keuzevrijheid voor heel veel Statenleden. En het komt ook voort uit een stukje ontevredenheid van heel veel vegetariërs en veganisten, die gewoon in de huidige situatie niet vinden wat zij zoeken. En die moeten dan eigenlijk een andere optie gaan zoeken. En ik denk dat dat niet redelijk is in deze tijd. Dus ik vind uit het oogpunt van keuzevrijheid dat we best stappen kunnen zetten. En dan moet u niet zeggen bij de volgende aanbesteding ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel. Heeft u ook een vraag?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik probeer alleen maar mijn tweede termijn af te maken, maar sorry.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, maar u legt opnieuw uw motie uit, zoals u die ook al in eerste termijn heeft uitgelegd. En ik vraag me af wat uw vraag nu aan de gedeputeerde is.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. De vraag is dat de mensen die hun beklag doen over de samenstelling niet geholpen zijn bij een toekomstige aanbesteding over ik weet niet wanneer. Dus het is een beetje onredelijk als het verzoek vanuit de Staten komt, met steun van verschillende fracties, om dan te zeggen: bij de nieuwe aanbesteding kijken we wat we voor u kunnen doen. Ik denk dat dat niet in lijn is met beleid dat we voeren met allerlei programma's. Dus ik vraag de gedeputeerde toch iets meer te zeggen dan alleen maar: bij de volgende aanbesteding ga ik kijken wat we kunnen doen met uw Staten.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat tweede gedeelte heb ik u gezegd: ik ga u via een memo gedeputeerde of zo, denk ik, over de insteek van de aanbesteding, voordat we die aanbesteding op de markt zetten, informeren. Ik denk dat dat met de kennis van nu eind 2019 zal zijn. Dus de gedeputeerde die dan verantwoordelijk is, zal die toezegging overnemen. En over het eerste gedeelte, ik ga niet over de eet- en dinervoorkeuren van uw Staten. Ik praat wel namens de medewerkers en ik heb geen enkele aanleiding, sterker nog, het is interessant als in het medewerkerstevredenheidsonderzoek, waar we dadelijk nog op komen, iets wordt gezegd over de voorkeuren. Ik heb nu geen aanleiding om nu het aanbod voor onze medewerkers te veranderen. En als het gaat over de dinervoorkeuren van de Staten, daar waag ik mij niet aan. Dan moet vooral iedereen voor die motie stemmen. Maar ik ontraad hem vanuit het perspectief van onze medewerkers.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer namens D66.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. De fractie van D66 ziet deze motie nou een aantal keren voorbijkomen. En ik merk wel dat de stelligheid van de motie in ieder geval iets meer uw richting op komt. En ik dacht eigenlijk dat we vandaag het laatste stapje wel konden zetten. Kijk, wat de indieners eigenlijk aan u vragen is eens in kaart te brengen of we in het assortiment een aantal keuzen kunnen maken, waardoor we zonder hoge impact op de prijzen kunnen komen tot een shift in het aanbod eigenlijk. En ik hoorde net u de koppeling al leggen met het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Misschien is het wel een idee om te kijken of we daar een combinatie in kunnen maken. Dat u concreet aan die medewerkers vraagt: bent u daartoe bereid, bent u in staat om die 5 of 10 cent meer te betalen? En dat gewoon eens aan onze Staten te laten weten, naar aanleiding van dat gesprek dat u met uw medewerkers heeft. Bent u bereid om op die manier invulling te geven? Want eigenlijk geeft deze motie u als liberaal gedeputeerde juist heel erg veel ruimte om het helemaal te doen zoals u wilt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Fijn dat er wordt meegedacht. Dat MTO, het medewerkerstevredenheidsonderzoek, was inderdaad het laatste onderdeelje waarvan ik dacht: ga ik hem er wel of niet in zetten? Maar ik ga hem toch ontraden. Wat ik al toe heb gezegd, is dat ik u informeer als het gaat om de nieuwe aanbesteding. Die heeft u binnen. Ik ben ook bereid om in het MTO, het medewerkerstevredenheidsonderzoek, een vraag te stellen over de tevredenheid over de voorzieningen in het provinciehuis. Overigens ben ik niet van plan om u daarover te informeren, want ik vind dat echt een zaak van de directie in relatie tot de medewerkers. Als er vanuit die kant aanleiding toe is nemen we dat mooi mee in de aanbesteding. Ik ontraad hem en als u daar in alle wijsheid anders over wilt stemmen, dan moet u dat vooral doen. U gaat over de vraag of u wel of niet tevreden gaat met de menukaart. Dus ik ontraad hem en als u het daar niet mee eens ben, buiten alle toezeggingen die ik daarop heb gedaan, dan moet u voor de motie stemmen. Maar u gaat over uw eigen dinerkaart.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Nog één informatieve vraag dan, omdat ik de denklin van deze gedeputeerde heel graag wil begrijpen. U verwijst naar de aanbesteding en dat lijkt me een heel zuiver moment om dit signaal inderdaad mee te geven. Dus in die zin zijn wij als fractie helemaal tevreden. U suggereert daarmee dat er voor die tijd niets mogelijk is. Heb ik dat dan goed begrepen? Want als dat zo is, maakt u het voor onze fractie natuurlijk wel heel makkelijk waarom we dan een bepaalde richting op stemmen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter. Het is altijd mogelijk. We kunnen aanbestedingen en contracten openbreken. We kunnen prijskaartjes veranderen enzovoort. Maar nogmaals, zoals gedeputeerde Van den Hout heel duidelijk zei op de onderzoeksvraag over de waterschappen geen aanleiding te hebben om. Ik praat hier vanuit het perspectief van de medewerkers. Ik heb geen aanleiding om. U kunt mij opdracht geven om alle niet-biologische frikadellen uit het restaurant te verwijderen. Als u dat besluit, dan gaan we dat doen. Maar doet u daar dan zelf een uitspraak over. Ik spreek namens de medewerkers. Ik geef aan dat ik de kwaliteit van de dienstverlening in het provinciehuis meeneem in het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Daar ga ik u niet over informeren, dat vind ik aan de directie. En ik informeer u vooraf over de nieuwe aanbesteding. Als u daar niet tevreden over bent moet u voor de motie stemmen en niet akkoord gaan met mijn advies.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel. Mevrouw Roijackers namens GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik hoorde de gedeputeerde bij aanvang van zijn reactie op deze motie zeggen: het assortiment is biologisch en de vraag is of we het nog biologischer moeten maken. Is de gedeputeerde van mening dat het huidige aanbod in het bedrijfsrestaurant voor een substantieel deel biologisch is?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Zou u dat in een percentage kunnen uitdrukken?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee sorry, ik heb gezegd wat ik hierover wilde zeggen en ben eigenlijk klaar met motivering van de motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Ik vind dat we nu toch een beetje uit de bocht aan het vliegen zijn. Om percentages te gaan berekenen van ons voedsel. Mijnheer Smeets, als u nog een nieuw gezichtspunt hebt over dit onderwerp, anders zou ik dit onderwerp graag willen afsluiten en willen aansluiten bij de gedeputeerde, die zegt: via uw stem kunt u uw mening geven. Als u nog een nieuw gezichtspunt heeft, akkoord. Anders sluit ik dit onderwerp.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Eén puntje. Ik hoorde net: niet publiceren van een medewerkerstevredenheidsonderzoek. Ik zou willen weten waarom dat niet gepubliceerd gaat worden. En even excuus. Ik was straks iets vergeten. De gedeputeerde Mobiliteit is niet ingegaan op de sociale veiligheid. Mag ik even om stilte vragen misschien, achter me? De gedeputeerde is niet ingegaan op de sociale veiligheid van de buschauffeurs. Is de gedeputeerde bereid om op 30 april om 10.00 uur vijfhonderd stakende buschauffeurs van Arriva hier te ontvangen en over de werkomstandigheden van de buschauffeurs in gesprek te gaan?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Laat me eerst ingaan op uw opmerking. U mag de band terugspoelen, maar dat heb ik volgens mij niet gezegd. Ik heb niet gezegd: u gaat geen medewerkerstevredenheidsonderzoek ontvangen. Ik heb u gezegd: ik ga u niet specifiek informeren over de uitkomst van de kwaliteit van ... Enzovoort.

Twee. Dat weet ik niet. Ik heb geen antwoord op uw vraag. Daar moet ik wat langer over nadenken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik zou de gedeputeerde heel graag een groot plezier willen doen door de motie in te trekken. Maar helaas. Ik kan hem wel beloven dat ik geen tweede termijn doe. En ik neem zijn advies ter harte, en ik denk dat de Staten dat zouden moeten doen, dat wij erover moeten stemmen. En dat de Staten hierover hun eigen mening moeten vormen. Ik denk dat dat verstandig is. Dank u wel daarvoor.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel en ik kijk uit naar de stemming. Dan motie 35. Daar gaan we snel doorheen: geen bezwaar.

Motie 24 ontraad ik. Wij zijn erg content met de bijdrage van BrabantKennis.

Motie 26, geen advies. Daar gaat de Statenzaal zelf over. U bent echt hoofddecorateur volgens mij van deze mooie omgeving.

Motie 42, Meer aandacht voor kleine gemeenten in de plannen provincie, die ontraden wij. Wij herkennen ons niet in het beeld dat neergezet wordt. Sterker nog, alleen al bijvoorbeeld vanuit mobiliteit, als ik kijk naar het regionale uitvoeringsprogramma of de aanpak van leegstand of de aanpak op agrofood, dan zien we zeker allerlei arrangementen die we ook voor de wat kleinere gemeenten hebben. Ik ontraad motie 42.

Motie 54 ontraad ik, want wij voeren eind dit jaar een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit.

En dan ben ik nog bij twee, drie laatste vragen. De SP heeft gevraagd of wij willen onderzoeken hoe we komen tot een versobering van de catering. Nou, ik verwijs even naar het debatje van net. Nu wil ik eigenlijk daar geen actie op inzetten, naar analogie van het debat daarnet. We gaan wel kijken als er een nieuw contract is, wat we daar kunnen doen.

Is het college bereid te onderzoeken om de schoonmaak weer in eigen beheer te nemen? Nee, dat zijn we niet, want we werken nu juist goed met gemeenten samen als het gaat over de schoonmaakvoorziening, juist via Sw-verband.

En de vraag van GroenLinks naar circulair inkopen. Wij hebben onlangs nog de green deal circulair inkopen getekend met heel veel partijen. En daar zijn we heel tevreden over. Tot zover, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, gedeputeerde. En u heeft ruimschoots voldoende tijd overgelaten voor de laatste twee gedeputeerden. Ik meen dat ze gezamenlijk nog zo'n tien minuten hebben. Ik wens beide heren heel veel sterkte, te beginnen met gedeputeerde Swinkels. Gaat uw gang.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik neem aan dat zolang ik niet spreek, de tijd nog niet ingaat en als het mij lukt voor twaalf uur na het begin deze vergadering mijn collega Van Merrienboer aan het woord te laten ik een grote rode sticker heb verdiend. Maar afgezien daarvan merk ik wel dat wij in ieder geval vandaag een enorme veerkracht tentoonspreiden. En dat brengt mij aan het begin van deze vergadering, waarvan ik meende toch even op te moeten reageren, omdat ik meen dat er een slecht verstaander is ontstaan tussen wat nou precies een gemeentelijke en provinciale taak is. Wij verwarren hier de termen 'sociaal domein' – wat inderdaad een gemeentelijk domein is en wat onder andere gaat over thuiszorg, Wmo, jeugdzorg en dergelijke – met wat wij sociale veerkracht noemen en wat eigenlijk over iets anders gaat. En

waarover wij de regels kunnen terugvinden in ons bestuursakkoord. Onder andere: maatschappelijk innoveren kun je alleen samen in interactie met eindgebruikers, inwoners en consumenten. Maar ook: maak werk van maatschappelijke opgaven, geef richting en ruimte aan eigen kracht en initiatieven vanuit de Brabantse samenleving. En op die manier hebben we dan ook niet voor niets in ons bestuursakkoord een strategische opgave geformuleerd, een van de zeven, versterken sociale veerkracht. Ik hoop dat daarmee in ieder geval helder is dat er verschillen zijn tussen wat we in een gemeente als sociaal domein ervaren en wat we hier in ons programma Sociale Veerkracht uitzetten.

En dan zal ik me eerst op een aantal moties richten, die zich wat meer rondom die sociale veerkracht richten. Eerst motie 11 van het CDA, de motie Digitalisering, die zeer terecht verwijst naar hoe ook vanuit BrabantAdvies wordt geagendeerd dat voor ons de inzet op digitalisering van belang is, dat wij onze bevolking daarin meenemen en dus ook werken aan digitale vaardigheden, maar ook zou je kunnen zeggen aan het voorkomen van laaggeletterdheid, het slecht kunnen lezen. Want dat biedt tenslotte ook toegang via die digitale wegen, die inmiddels daarvoor begaan moeten worden. Kortom, geen bezwaar.

Motie 16 gaat over structurele steun voor 't Heft en de Vereniging Kleine Kernen. En die zal ik moeten ontraden, daarbij wel gemeld hebbend dat wij inderdaad niet meer voorzien in structurele voorzieningen van dit soort organisaties, maar daar wij zij aansluiten op onze praktijk en de nieuwe aanpak rondom sociale veerkracht en daar een rol in nemen, dat wij daar alle organisaties die daarin meedoen ook mede kunnen faciliteren. Daarvoor zijn we in gesprek met VKK en 't Heft. Daar blijven we mee in gesprek en we zullen dus ook kijken hoe dat op welke manier dan een plek kan krijgen binnen onze bestaande aanpak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Deryckere namens het CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. U voelt hem vast al aankomen. Wat een beetje is gebleken de afgelopen tijd is dat die projectaanpak voor deze twee fantastische verenigingen wat het zijn met heel veel leden in Brabant op dit moment eigenlijk nog niet genoeg levenswaarde biedt om door te kunnen gaan. Ze kunnen niet alleen van deze projecten leven, omdat ze eigenlijk nog meer tijd nodig hebben om die transitie te maken. Dus hoe kijkt u daar nu naar?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Nou, zoals u weet hebben we het afgelopen jaar deze organisaties ondersteund, mede met transitiebijdragen om die overgang te maken. En ze zijn daarbij uitgenodigd om aan te sluiten bij projecten, dan wel onze aanpak. En misschien valt dat deze organisaties nogal tegen om dat voor elkaar te krijgen. Maar wij zijn met hen in gesprek daarover hoe dat vorm te geven. En zoals toegezegd ben ik ook bereid hen daarin te faciliteren, maar het moet wel binnen onze huidige aanpak kunnen. En dat vraagt blijkbaar wat meer hand- en spandiensten dan voordien ingeschat is. Anderzijds moet ik wel erkennen dat het ook betekent dat zo'n organisatie wel even de draai moet willen maken.

De heer **Deryckere** (CDA): Ja. Moet willen maken en moet kunnen maken, zou ik willen zeggen. Daar hebben ze de tijd voor nodig. We hebben vorig jaar bij een amendement bij de begroting een bepaald bedrag, 240.000 euro uit mijn hoofd, gereserveerd om die transitie te maken. Het budget is niet benut. Zouden we nou heel pragmatisch kunnen zijn en met elkaar zeggen: vorig jaar was dat niet nodig, dit jaar wel, want dit jaar moet die transitie gemaakt worden; vorig jaar konden ze nog op reserves gaan; dat hebben ze nog kunnen overleven; zouden we voor dit jaar het transitiebudget kunnen inzetten, zodat ze in ieder geval overleven en kunnen deelnemen in de projecten die u nu noemt?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Zoals uit mijn eerdere betoog mag blijken, ontraden we deze motie en dus ook die aanpak. We hebben de afgelopen periode de transitie die u reserveerde als Staten niet nodig gehad, omdat binnen onze bestaande programmamiddelen ook in die transitie voorzien kon

worden. Dus we hebben voldoende middelen om dat mogelijk te maken binnen het programma. Het is maar hoe lang je organisaties structureel wilt blijven steunen in het meegaan in deze beweging. En wij kiezen ervoor om dat op dit moment alleen te doen als men zich als het ware voegt in het programma. En ik voorzie ook dat dat voor een deel lukt, ook door de VKK en 't Heft.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus namens GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u wel. Ik hoor de gedeputeerde aan. En u zei net: wij zijn in gesprek met de VKK hierover. Nou, dat zijn wij ook. En wat wij te horen krijgen, is dat zij het gewoon niet gaan redden. Tot juli hebben ze ondersteuning bij de taken om de basis van die organisatie te kunnen runnen. Het is een vrijwilligersorganisatie. Daar hebben ze tot juli middelen voor, maar daarna gaan ze het gewoon niet redden. Wat u steeds voorstelt is via een projectaanpak meedoen in de projecten. Dat willen zij ook graag. Maar je zult toch een bepaalde algemene basis moeten hebben überhaupt om te kunnen functioneren. En die ontbreekt en daarom hebben wij ook deze motie ingediend. Kijk, ik denk dat we allemaal hetzelfde willen, dat deze organisaties kunnen meewerken aan het versterken van sociale veerkracht. En de vraag is of u er echt gaat uitkomen met de VKK en 't Heft, zodat ze in ieder geval kunnen blijven meedoen.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Misschien niet helemaal via de route die 't Heft en de VKK nu zoeken. Zij zoeken voortdurend, ook via u, om structureel gefinancierd te worden. Maar ik zeg dat ook binnen het programma Sociale Veerkracht mogelijkheden bestaan, dan wel bij initiatieven aan te sluiten, dan wel bij onze mix and match, waarbij je meekijkt onder andere in het ontwikkelen van hoe bijvoorbeeld vrijwilligers meedoen in onze initiatieven en daar een rol in te pakken. En we zijn nu ook met de VKK in gesprek om te kijken hoe dat vorm zou kunnen krijgen. En dat ze daarin positie nemen en een programma voor maken, dan bestaat dus ook de mogelijkheid om dat te faciliteren, maar het is wat mij betreft wel via die route. En dat is het advies op deze motie.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Heeft u dan zelf de indruk dat zij niet willen?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Nee. Ik heb zeker de indruk dat zij dat willen. Maar laat ik het zo zeggen, ik zie ook nog de beweging om de oude route te bewandelen en daarmee structurele financiering te krijgen. Dat is hun goed recht, maar dat is niet de keuze die wij vanuit dit college maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder met uw beantwoording, gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): De volgende motie is 34, die gaat over het weer herinvoeren van de idops. Volgens mij is deze motie in vele varianten de afgelopen jaren steeds voorbijgekomen. En u begrijpt dat we die dan blijven ontraden. Dan motie 41, die gaat over meer ruimte voor dorps- en wijkbussen. Recent hebben we nog een aantal vragen beantwoord, onder andere over het systeem zoals dat in Limburg gehanteerd wordt rondom wensbussen. We hebben daarbij vastgesteld dat eigenlijk het functioneren van onze regiotaxi's naar behoren is en dus eigenlijk die functie toch goed vervult naast dat er ook een aantal projecten bestaat waar burgers dat zelf ter hand hebben genomen. Zeer goed dat ze dat doen, maar ik ontraad daarbij deze motie.

Motie 57 gaat over gezond langer thuiswonen in Brabant, naar aanleiding van een advies daarover. We hebben daarover u reeds gemeld hoe we met de uitvoering van die motie bezig zijn. Dat doen we weliswaar op een tempo dat ook past bij het feit dat we het juist samen met de betrokkenen willen doen.

Waarbij we wel overigens met vijf initiatieven aan de gang gaan. Daarbij menen we die eerder aangenomen motie in uitvoering te hebben.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Wat is uw advies ten aanzien van motie 57.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Daarmee motie 57 ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus namens GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, volgens ons bent u niet helemaal bezig met het uitvoeren van de motie. Het ging ook over implementeren. BrabantAdvies heeft onderzoek gedaan en geeft heel duidelijk aan: er hoeft niet meer geëxperimenteerd te worden, we weten wat er leeft in het veld; er is expertise genoeg in het veld over dit onderwerp en ga aan de slag. Zij geven een doe-agenda aan en toch kiest u ervoor met vijf pilots om dat verder te onderzoeken en te kijken naar de verdienmodellen. Is dat niet een verlies van tijd? De expertise zit in het veld, u gaat weer eerst kijken en studeren.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Volgens mij niet helemaal een juiste weergave van wat we gaan doen. We starten met vijf initiatieven, maar zoals gezegd en ook door BrabantAdvies aangegeven, doen we dat samen met de doeners uit de lokale gemeenschap. En dat vraagt zijn eigen dynamiek. Daar kun je wel enerzijds proberen te versnellen, maar het moet ook in het tempo waarin die doeners uit die lokale gemeenschap mee kunnen en willen. En dat bepaalt het tempo.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik heb de indruk dat het tempo wordt bepaald door de inzet die u pleegt. En dat men eigenlijk nu geen zin heeft om deze agenda verder uit te voeren. Ik heb de brief gelezen die u gestuurd heeft aan BrabantAdvies, die eigenlijk zoiets is van 'we doen wel een beetje, maar we willen het niet helemaal oppakken'. En die indruk heb ik niet vanuit het veld.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Dat is uw indruk. Volgens mij zijn wij voortvarend aan de slag gegaan met de motie en zijn wij druk in de weer om met vijf van die projecten te gaan starten. Maar wel met de dynamiek, zoals net aangegeven.

Ik zal ook ingaan op uw motie over de regenbooggemeenten. Wat is nu precies de stand van zaken? Ik begrijp dat ik daar volgende week ook nader over geïnformeerd word. Maar wat ik wel al even opgehaald heb, is dat wij met de negen Brabantse regenbooggemeenten zoeken naar een gemeenschappelijk programma voor de twee dagen, de Coming Out Day en de internationale dag tegen homofobie. En anderzijds proberen we ook binnen deze organisatie, maar daarvoor zullen we ook naar de OR toe moeten, om te kijken hoe we hier intern, als onze eigen organisatie, ook daar aandacht aan besteden.

Dan even een uitstapje naar de sport, want de SP vroeg hoe het staat met Uniek Sporten. Inmiddels zijn alle Uniek Sporten-loketten actief. We hebben nu uiteindelijk opgeteld zo'n 15.000 mensen met een handicap aan het sporten gekregen. Dat is bij lange na nog niet onze doelstelling, want wij willen eind 2019 op 50.000 staan, dus er is nog werk aan de winkel. Dat gebeurt onder andere doordat wij inmiddels sportattributen, aangepaste sportmiddelen, ter beschikking stellen, om een proefperiode uit te proberen welke sport je dan graag zou willen beoefenen en daarna in het gemeentelijke systeem daarin voorzien te kunnen worden. We starten een project 'Uniek Zwemmen' met alle zwemverenigingen in Brabant, omdat zwemmen een voor vele gehandicapten toegankelijke sport is. We organiseren vele side events bij de verschillende evenementen waarbij Uniek Sporten te pas komt. En in mei starten we met de

communicatiecampagne, waar we het eerder over hebben gehad. Want dat betekent ook dat we heel veel mensen bekend moeten maken met de mogelijkheden die er dus inmiddels zijn.

Meteen het uitstapje naar de Vuelta die even aan bod kwam. Bij al het sporten is het zo dat topsport alleen maar ertoe doet als dat uiteindelijk ook voortkomt uit de breedtesport en daarmee ook inspireert. En we zien dat de sport dat over het algemeen goed doet. Dat vele mensen worden aangestoken als het ware door het sportvirus, door juist onze topsporttalenten daarin te kunnen bewonderen. En dat is ook precies hoe we ook richting Vuelta opereren. Mocht dat allemaal gaan lukken, dan betekent dat ook een hele boost naar allerlei side events en daarnaar toe ook werkend met op vele manieren fietsen, zou je kunnen zeggen. Wielrennen, maar ook gewoon fietsen. Misschien straks wel via onze snelfietsroutes, wie zal het zeggen? Waarbij natuurlijk ook dan weer Uniek Sporters, en dan wellicht de handbikers, aan bod zullen komen.

Dan was er een motie over ons erfgoed vanuit GroenLinks.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nummer graag.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Motie 52, die gaat over de mogelijkheid om duurzaamheid in onze verhaallijnen te introduceren. Het is wat moeilijk gezegd waar die dan precies thuishoort, maar je zou kunnen zeggen misschien bij industrieel of innovatief erfgoed. Maar ik zou hem eigenlijk op deze manier willen ontraden. Ik snap het appel, maar het is ook wel een heel dunne lijn in het totaal van vier verhaallijnen, waarvan we er nu nog een aantal aan het uitwerken zijn. Dus laten we ons eerst concentreren op deze vier verhaallijnen voordat we een nieuwe gaan toevoegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus namens GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik snap dat het natuurlijk voor u een dunne lijn is en dat u misschien niet goed in beeld hebt wat je je daar dan bij kunt voorstellen. Ik denk hierbij aan De Kleine Aarde. Daar staan zaken uit de jaren zeventig, die als we niet oppassen gewoon weg zijn, maar die wel heel erg aan het begin van deze duurzame periode hebben gestaan. Ik zou het toch wel heel prettig vinden als u als gedeputeerde zou kunnen toezeggen dat u toch eens even de moeite neemt om te kijken of het misschien past. Ik heb ook zelf gedacht aan industrieel erfgoed, dat het daarbij misschien zou kunnen passen. Om toch iets daarvan op te nemen. Als we dat nu niet doen is het weg, want dan is het niet beschermd en dan is het weg.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Doe eens uw best, gedeputeerde, om een sticker te verdienen. Kom.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, ik zou heel graag van alles willen doen, maar ik vind het eigenlijk te zwaar om daar een soort toezegging op te doen. Ik zou zeggen: bewaar het even totdat alle verhaallijnen voldoende uitgekristalliseerd zijn. Dan zult u dan kunnen ontdekken of het er voldoende in zit. Mocht u dan zeggen 'ik vind het nog ontoereikend', dan kunt u vervolgens daar nog altijd een opmerking over maken.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Met dit antwoord wil ik deze motie aanhouden.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Oké, voorzitter. Dan even naar een stukje cultuur, zal ik maar zeggen. Er waren wat vragen over festivals, of eerder gezegd, wat we daar nu precies doen rondom die festivals. Front of House is zo'n project dat wij steunen, dat eigenlijk gericht is op het samenbrengen van de verschillende partners die met festivals bezig zijn. Die samenwerking daarin stimuleren, maar het gaat

bijvoorbeeld ook over vergunningverlening, waarbij dat bijvoorbeeld steeds opnieuw wordt gedaan. Kunnen we dat niet vereenvoudigen? Dat soort zaken. Ook opleidingen van nieuwe deejays speelt daarin een rol. En dat is een project dat zo'n beetje in oktober van dit jaar afloopt. Daarna kunnen we met elkaar de balans opmaken en kunnen we ook bezien of we een rol houden of dat we denken dat daarmee voldoende richting de festivals is gedaan. Dat kunt u op dat moment met mij opmaken.

Dan naar het museumbezoek. Nee, ik moet eerst een andere doen, dat is het amendement 'Nee, tegen 9 miljoen euro voor Brabant C', dat ik ten eerste zal ontraden. Niet in de laatste plaats omdat Brabant C bijzonder goed geëvalueerd is en daarin heeft laten zien als organisatie er bijzonder toe te doen. En eigenlijk pionerend, innovatief en nieuw bezig is binnen de cultuursector. Maar daarnaast is het een fonds en dat verdient ook meerjarige inzet. Vandaar dat ook gekozen is om de werking van het fonds voor twee jaar te financieren met 6 miljoen euro. En de werking van de organisatie an sich, die juist als aanjager er zo toe doet, langer te financieren. De opmerking die daar overigens over werd gemaakt door GroenLinks, was of het budget wat flexibeler gebruikt mag worden. Volgens mij zeggen wij met elkaar dat het ingezet mag worden voor de organisatie. En hoe die organisatie dat dan precies wil doen of verdelen, dat is aan de organisatie zelf, zou ik zeggen. Het amendement ontraad ik daarmee.

Dan resten mij nog twee moties en die gaan over museumbezoek. Er is eerder in het bestuursakkoord aangegeven te streven naar gratis museumbezoek. En ook in de opmerking van 50PLUS zat verpakt: kunnen wij maandelijks gratis museumbezoek organiseren? We hebben destijds al met het veld gesproken over wat nou de wenselijkheid is, ook van de museumsector zelf, om dat te organiseren. Zij hebben aangegeven dat niet te wensen. Waarom niet? Omdat zij merken dat zodra ze dat doen dat mensen die op reguliere dagen komen dan op de vrij toegankelijke dagen komen en dat daarmee geen extra bezoek aan musea wordt geïntroduceerd, maar een verschuiving. En dat betekent dat we een andere inzet hebben gepleegd. We hebben ons project met Museumschatjes, waarbij lagereschoolleerlingen worden uitgenodigd om met een educatieproject ook musea te bezoeken, uitgebreid van 25.000 naar inmiddels 50.000 leerlingen. Inmiddels hebben we dat geëvalueerd en we gaan daar het komend jaar ook 10.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs bij betrekken. Daarmee wordt die groep groter. Het verzoek van 50PLUS om daarbij onze musea die we ondersteunen gratis toegankelijk te maken, of deels, daarover kunnen we zeggen: we steunen eigenlijk één museum in Brabant, het Noord-Brabants Museum. En dat is gratis toegankelijk voor iedereen onder de 18 jaar en het werkt inmiddels mee met de Museumplusbus, dat zal u aanspreken als 50PLUS, die ouderen die zelf niet in de gelegenheid zijn om het museum te bezoeken daarmee in de gelegenheid stellen wel naar het museum te gaan en daar een mooie dag te organiseren. En dat is gratis vervoer voor deze mensen naar het museum.

De plaatsvervangend voorzitter: Gedeputeerde. Kunt u nog even het nummer noemen?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik ga nu naar die beide moties zelf, de nummers. Daarbij moet ik motie 67 dus ontraden, met de toelichting die ik net heb gegeven.

Motie 36 gaat over de kleine en middelgrote cultuur- en natuurhistorische musea en wil ik aangeven als geen bezwaar. Die past eigenlijk bij onze verkenning. En zoals ook in de motie gesteld hoe de Raad voor Cultuur dit aangeeft. En wij zien mogelijkheden om mogelijk binnen de impuls geldenregeling of we daar de toegang voor dit soort musea kunnen versterken. En dat kan ik daarmee, met deze motie dus, ook in uitvoering brengen. Tot zover, voorzitter. Net niet gehaald binnen twaalf uur, dus mijn rode sticker gaat aan mij voorbij.

De plaatsvervangend voorzitter: Toch wel een klein stickertje. Dat zit er nog wel in misschien. Ik geef het woord aan de laatste gedeputeerde, gedeputeerde Van Merrienboer. U heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Dank je wel. Stretch was het thema van de laatste Dutch Design Week. U kunt zich misschien nog wel het gestretchte t-shirt herinneren dat ik aan had op de dag van Brabant Ontmoet. En stretch is inderdaad wel een beetje aan de orde vandaag als je als verantwoordelijk portefeuillehouder van een Statenvoorstel tot twaalf uur moet wachten voordat je je mond open mag doen. Een goede training voor mezelf. En ik moet het kort houden, kijk ik ook naar de voorzitter. Stretch is ook wel een mooi thema om even te leggen op deze perspectiefnota. Want als ik de bijdragen op een rij zet ziet u dat we ook wel een beetje zoeken aan de ene kant naar meters maken, mijnheer Vreugdenhil, aan de andere kant niet over ons graf regeren, mijnheer Van Hattem. Hand op de knip houden om ook ruimte te laten voor een volgend college en tegelijkertijd inspelen op kansen en bedreigingen die zich aandienen. Want 2018/2019 is wel een bijzonder jaar, omdat we zowel een kabinet dat toch wel enige investeringsruimte heeft in actie zien om met ons samen uitwerking te geven via dat IBP-programma, dat al een aantal keer is genoemd, en waarbij wij als college maximaal ons best willen doen om daar voor Brabant een zo groot mogelijk profijt uit te trekken. En aan de andere kant zijn op dit moment in de maak, waarbij een aantal van u persoonlijk betrokken is, enthousiaste nieuwe colleges in 64 gemeenten. En die komen natuurlijk ook met hun ambities op de proppen. En wij willen als extern gerichte provincie en als extern gericht bestuur ook een goede partij zijn voor die nieuwe ambities. En dat doen we, kansen en bedreigingen, misschien inderdaad wel op basis van de Telos-balans, die is genoemd in relatie tot de bagel. GroenLinks stelde daarover vragen. Wij stellen dat die Telos-balans wat ons betreft een betere versie is, waar we ons beter bij thuisvoelen. Misschien moet je het zien als een zelfrijzende bagel, waarbij je niet alleen kijkt naar een statisch ecologisch plafond en een statisch sociaal fundament, maar waarbij je er daadwerkelijk van overtuigd bent dat je door innovatie ook in staat bent om positieve synergie te organiseren tussen ecologie, economie en sociaal. En die drie horen daadwerkelijk bij elkaar. Dat doe je opgavengericht, natuurlijk ook taak- en rolbewust, maar de maatschappelijke opgaven staan daarin centraal.

Als ik praat over de zelfrijzende bagel kan ik vervolgens door naar de zoete broodjes, want daar begint de heer Van Gruijthuijsen over in relatie tot ons MIPP, het meerjaren investeringsprogramma. Daarvan denk ik: zoete broodjes, niks ervan. Heel strikte spelregels die wij toepassen om inderdaad daar, waar meerwaarde aan de orde is, een zorgvuldig proces is doorlopen om ook aan te tonen dat de financiële ladder is toegepast, daar zijn wij bereid om u voor te stellen om een stukje van de algemene middelen daarvoor in te zetten. En dan is bijvoorbeeld dat verhaal van de gezonde, klimaatbestendige en groene scholen zo'n verhaal waarvan ik denk dat het perfect is volgens de criteria, die u bij de begroting heeft vastgesteld. En wij gaan daar een investeringsambitie realiseren die inderdaad meerwaarde oplevert en die in dat beeld ook past bij bijvoorbeeld de omgevingsvisie, die wij op korte termijn gaan vrijgeven. Dat type meerwaardeprojecten, nogmaals met een strikte toepassing van die financiële ladder, is wat wij doen en wat volgens ons heel goed past bij die balans zoeken tussen kansen grijpen en tegelijkertijd ook ruimte laten voor een volgend college.

En misschien is dat MIPP ook wel een aardig voorbeeld waarbij we met elkaar collegiale samenwerking zoeken. Hetzelfde doen we natuurlijk bij ons ontwikkelbedrijf. De heer Vreugdenhil vroeg naar de relatie met de portefeuille Energie van mevrouw Spierings. En dat is eigenlijk vergelijkbaar met wat ik met de heer Pauli op het gebied van campusontwikkelingen doe of met de heer Swinkels op het terrein van cultureel erfgoed: heel slimme combinaties maken vanuit de beleidsprogramma's, het ontwikkelbedrijf, onze financieringsfunctie. En daar elke keer optimaal zoeken naar de goede resultaten. En inderdaad, met mevrouw Spierings heb ik nu dezelfde werkwijze als met collega Swinkels rond de erfgoedportefeuille. Die hebben wij rond de energieportefeuille in werking. En wat smaakt dat verhaal van de A16 naar meer. En ik hoop echt dat wij u binnenkort echt meer kunnen laten zien.

Voorzitter. Tegen die achtergrond ga ik naar de moties, want ik moet natuurlijk ook een beetje op de tijd letten. Laat ik vanuit die oriëntatie dan eerst een oordeel uitspreken over motie 5. En motie 5 zegt eigenlijk

nog eens te onderzoeken hoe het met de kerntaken zit. Slecht getimed en slecht gecast, zou ik zeggen. Dus ik wil hem ontraden. De timing vind ik ongelukkig, omdat we juist in die fase zitten op weg naar ons laatste jaar, waarin we die balans zoeken naar geen kansen laten liggen en ruimte laten voor een nieuw college. En slecht gecast, omdat ik oprecht denk dat het ook uw eigen afweging mag zijn of u misschien als Staten een dergelijke discussie, een dergelijk onderzoek wel wilt starten. Als college zeggen we: laat ons alsjeblieft aan het werk met de goede dingen. Dus wij ontraden deze motie en leggen hem eigenlijk voor een deel ook bij uzelf terug.

Dan ook vanuit dezelfde oriëntatie een positief oordeel over motie 6, die past bij onze verantwoordelijkheid, waarbij we ook ten behoeve van uw afwegingen bij de begroting echt een goed inzicht geven in of we niet te veel snoepen van een volgend college, waar moeten we rekening mee houden als het gaat om aflopende programma's en als u voor de zomer nog komt met een begrotingswijziging, kijk dan en beoordeel die in het perspectief van die meerjarenopgave. En dat we daarbij het scenario mee moeten nemen waarin de opcenten ook de komende bestuursperiode niet verhoogd worden, laat ik dat maar als een worstcasescenario meenemen, mijnheer Van Gruijthuijsen. U vraagt om informatie, dus die zullen wij u bieden. Motie 6 is dus geen bezwaar.

Als ik het dan over financiële duurzaamheid heb kom ik uit bij motie 13 van het CDA en Lokaal Brabant, Bodem in zicht. En dat vind ik eigenlijk wel een wat jammerlijke titel, want de bodem is niet in zicht. En tegelijkertijd wil ik zeker niet wegkruipen voor het punt dat u daar aan de orde stelt. Maar als wij dit jaar zien dat de reserve oploopt richting de 300 miljoen euro, dus wij sparen in zekere zin voor die tegenvallers, onze weerstandratio verbetert, onze algemene reserve groeit met 50 miljoen euro, dan vind ik oprecht dat we nog niet moeten spreken van bodem in zicht. Want wij laveren scherp en tegelijkertijd zien we dat als de meerjarenontwikkelingen rondom de immunisatieportefeuille blijven zoals ze zijn, dan moeten we met elkaar zeker nadenken over ik denk vooral de tering naar de nering zetten. Niet zozeer het zoeken in risicovoller beleggen. Die discussie heb ik met u gevoerd bij de recente wijziging van het Treasurystatuut. Daar hebben we volgens mij een heel goede balans gevonden. Als we lang blijven interen op die rendementsdoelstelling, dan moeten we gewoon terug in ambities. Ook mogen we dan zeker naar de ontwikkeling van onze inkomstenkant kijken. U mag van mij verwachten dat ik daarin behoedzaamheid hanteer. Zo ramen wij bijvoorbeeld de accressen vanuit het Rijk buitengewoon behoedzaam. Die leggen wij dus voor een belangrijk deel ook klaar voor een volgend college. En dat maakt dat ik motie 13 ga ontraden.

De plaatsvervangend voorzitter: Er is een interruptie voor de gedeputeerde van de heer Bahar van het CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Wellicht had ik hem beter 'Signalering bodem in zicht' kunnen noemen, dus dan had dat misschien ook even geschied in hoe die landt. Want het ging ons met name om het feit of we met elkaar wel tijdig bezig zijn om belangrijke opgaven te erkennen en daarmee in gesprek te gaan. Ik ben ook verheugd over het feit dat de fracties van de VVD en D66 gezamenlijk een motie hebben ingediend, die we zeker ook zullen steunen, om met elkaar wat duidelijker zicht op de uitgaven te hebben. Wat ik nog mis en wat nog zou helpen, wat onze motie, een noodremscenario, overbodig zou kunnen maken, is de inkomstenkant. U neemt de motie over de uitgavenkant over. Kunnen we vanuit inkomstenperspectief wellicht wat scenario's ertegenaan leggen? Dan ben ik nog niet zozeer op zoek naar meer rendementen, maar gewoon een paar uitgangspunten dat we zeggen: als het x is, dan zien we dit in onze uitgangspunten, als het y is, dan is dat iets anders. Dus ik ben even op zoek hoe we met elkaar dat gesprek niet alleen vanuit de uitgavenkant, maar ook vanuit de inkomstenkant voeren en bezien wat het uiteindelijke saldo gaat worden.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Mijnheer Bahar. Ik wil u oprecht toezeggen dat we dat zeker ten behoeve van de totstandkoming van een nieuw college gaan klaarleggen. Dus in een financieel voorjaarsbericht, dat ik voor me zie, gaan wij kort voor de wisseling van de wacht schoon opleveren. Dat betekent ook dat we dan scenario's in beeld brengen. Ook het scenario waar door de VVD om is gevraagd. En dan zullen we ook aan de inkomstenkant inderdaad moeten laten zien waar beïnvloedingsmogelijkheden liggen. Zoals ik er nu naar kijk, nogmaals, zie ik daar niet zoveel ruimte. Waar ik vooral ruimte zie is het volgende. Op financiële doelstellingen, zoals schatkistbankieren, halen wij 0%. En dan zeg ik: als het dan 0% is, dan gaan we ook kijken of we het maatschappelijk rendement dat we kunnen halen met die middelen kunnen verhogen. En dat speelt als ik kijk naar de energietransitie en wat we bijvoorbeeld op het punt van economie kunnen doen. Maar dat leidt uiteindelijk niet tot een betere financiële balans. Maar als we het snel doen wel tot een verlichting van de druk om uit andere middelen voor energietransitie in te zetten. Als je daar vermogen voor kunt inzetten, en die luxe hebben wij, dan ben je, als je het slim speelt, denk ik ook in staat om de druk op je algemene reserve te verlichten. Maar dat zijn dus echt slimme constructies, maar dat leidt niet tot een grotere cash-in als het gaat om ons vermogen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Even het knopje inhouden. Helpt ook niet.

De heer **Bahar** (CDA): Voorzitter. Ik denk dat we elkaar wel kunnen vinden en er uiteindelijk ook uit kunnen komen. Waar we inderdaad naar op zoek zijn is dat we op een reële manier kijken naar onze meerjareninkomsten. Dat we met elkaar kunnen zeggen: als het 0% is, nou laten we dan uitgaan van 0%. En daartegenover de keuzen maken die in de uitgaven staan. En als het 1% is, is het 1%. Maar nogmaals, in die balans van inkomsten en uitgaven vanuit verschillende scenario's, zodat we met elkaar een goed beeld hebben op welke keuzen wij inderdaad ook heel goed richting de toekomst kunnen investeren.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Nogmaals, dat wil ik graag toezeggen. Maar dat zie ik echt als werk in de richting van de wisseling van de wacht. Dus net in het begin van 2019, om dat soort scenario's goed met elkaar klaar te leggen en te delen.
Motie 13, nogmaals, ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Koevoets heeft nog een interruptie voor u.

De heer **Koevoets** (VVD): Ja, daar misschien een aanvulling op hoor. Ik kan me heel goed voorstellen wat de gedeputeerde zegt met betrekking tot het overgangsdossier. De vraag die bij mij opkomt is: hoe ver wilt u dan vooruitkijken? Want u geeft aan: het is nu nog niet aan de orde, die bodem is nog niet daar. Maar die scenario's, hoever gaan die wat u betreft de toekomst in? We hebben allemaal revolverend geld ooit ingezet, dat komt hopelijk ook weer een keer terug. Neemt u dat mee? Wat zijn de gedachten daarbij? Heeft u daarop een visie? Wat geeft u nou mee aan het volgende college, aan de volgende Staten met betrekking tot die visie op hoe je nou omgaat met dat vermogen, de immunisatieportefeuille en het eventueel verminderde rendement daarop?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ten minste tot het einde van een volgende periode, zodat je een inkomend college daarin volledig inzicht kunt bieden. Maar ik kan me ook voorstellen, zeker vanuit immunisatievermogen, dat we doorkijken tot 2028. Dat is een bekende datum als het gaat om de spelregels rond schatkistbankieren. En dan denk ik dat we het goed doen, want bij veel verder doorkijken, dan worden scenario's eerder speculaties dan echte scenario's. Dus daar mag u zo ongeveer op rekenen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen heeft nog een vraag voor u namens de PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, ik hoor de gedeputeerde stellen van: nou ja goed, als het rendement op het schatkistbankieren is zo laag, dan zou maatschappelijk investeren een fantastisch rendement kunnen opbrengen, dan moeten we dát maar vooral doen. Betekent dat dus, als je maar denkt van 'plak ergens maar een etiketje maatschappelijk rendement op', dan kunnen we het geld wel gaan verbrassen? Op wat voor manier is dát nou goed financieel beleid voeren?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Mevrouw Van der Kammen. U luistert niet naar wat ik zeg, want u legt mij woorden in de mond die ik niet gesproken heb. Mijn punt is, op het moment dat je nu bij de schatkist middelen aanhoudt waar je 0% voor krijgt, dan kun je dus ook kijken of je die middelen kunt inzetten voor een publieke taak, omdat je dan niet alleen uitgaat van die 0%. Natuurlijk moet dat vermogen vermogen blijven en vanuit dat oogpunt gewoon deugdelijk financieel beheer. Maar als je vanuit dat uitgangspunt in ieder geval een maatschappelijke plus kunt realiseren, dan vind ik dat echt maatschappelijk verantwoord bankieren waar ik me graag op laat voorstaan.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Een maatschappelijke plus, voorzitter, dat betekent dus dat het ook een financiële min kan zijn. Nogmaals, op wat voor manier is dát nou fatsoenlijk financieel beleid?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): U blijft proberen, mevrouw Van der Kammen. Maar er is geen financiële min, omdat ik juist zeg dat de bodem nul is. Dus hij gaat niet naar beneden, want wij kunnen vanuit vermogensbeheer geen risico lopen op het verlies van vermogen. Dus dat kan alleen maar in constructies waarin dat is uitgesloten. En daar hebben wij al heel mooie voorbeelden van laten zien. En, dat gaf ik daarnet ook aan, juist door slim te combineren met de middelen die wij hebben in de beleidsprogramma's, in het ontwikkelbedrijf, daar maken wij inderdaad mooie bewegingen in om deugdelijk financieel beheer te koppelen aan een hoger maatschappelijk rendement dan als we het in de schatkist zouden laten staan.

Voorzitter. Ik had dus motie 13 ontraden. Ik vind dat we dat dus in een breder verband met elkaar moeten beoordelen. En dan ga ik niet mee in het perspectief dat we de bodem in zicht hebben, maar dat we scenario's daarvoor gaan maken.

Ik kom daarmee aan de meer inhoudelijke portefeuille. En ik begin bij Wonen. Misschien dat wat in een breder kader plaatsen. Want er werden opmerkingen gemaakt over groei, krimp en vergrijzing. Als ik naar de portefeuille Ruimte kijk, dan staat die bol van de consequenties van juist die trends als het gaat om groei en krimp in de toekomst als het gaat om de demografische ontwikkeling, maar ook de maatschappelijke impact die dat heeft. Dan kunt u inderdaad denken aan thema's als leegstand en arbeidsmigratie, waar ik dadelijk nog heel kort op terugkom.

Motie 1, Ruim baan voor nieuwe woonvormen, zou ik graag willen voorzien van het advies geen bezwaar van het college. Daarbij wil ik twee opmerkingen maken. Die motie wil ik heel graag betrekken bij de evaluatie van de leegstands aanpak, die wij nu uitvoeren en die leidt tot de oplevering van een evaluatie in november. En daarmee voldoe ik niet aan uw behoefte om bij de begrotingsbehandeling al materiaal te hebben. Dat ga ik gewoon niet redden. Dat wordt echt ik denk de tweede helft van november. Dan kunnen we echt in uw midden neerleggen in hoeverre er aanleiding is om ook tot aanpassingen van regels te komen. Dan hebben we meer zand onder de voeten om daar een oordeel over te vellen. En u weet, als er concreet een knellende regel is, dan wil ik het ook weten, want dan kunnen we kijken wat we kunnen doen. Maar mijn adagium is, elke dag weer in de praktijk, dat het zelden zit in de regels, altijd in de wijze waarop we daarmee omgaan. En als we daar cultuurverandering toepassen, dan gaat het goed.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Bahar heeft namens het CDA een interruptie.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik wil even interrumpen om wellicht te verduidelijken en mee te liften op de motie. Er zijn verschillende mogelijkheden, die wij zeer zeker ook ondersteunen. Wij zouden expliciet aandacht willen vragen voor de splitsing van woningen. En wellicht dat de gedeputeerde daar misschien iets over kan zeggen, of het behoort tot het pakket.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou, eerder op schriftelijke vragen van mevrouw Dirken heb ik al het palet laten zien hoe we daar naar kijken. Er is veel mogelijk. Daar moeten gemeenten ook beleid op ontwikkelen. Wat we wel willen voorkomen, is een toename van verstening van ons buitengebied. Dus daar waar het tijdelijk kan. En dat is echt ook belangrijk in het perspectief van die demografische opgave. Want wij gaan geen woningen meer toevoegen die veertig jaar meegaan als de demografische druk eigenlijk vooral nu vraagt om de komende tien, vijftien jaar slimme oplossingen te bedenken.

Wat ik vanuit het beleid echt voorsta is dat we voorkomen dat we voortdurend woningen aan het toevoegen zijn, bijvoorbeeld in dat buitengebied. We moeten in die mogelijkheid van tijdelijkheid slim gebruikmaken van bestaande bebouwing. Daar kan ontzettend veel. Maar daar moeten gemeenten beleid op ontwikkelen. En wij moeten voorkomen dat we dat buitengebied verder verstenen. Maar dan kan er wat mij betreft in Brabant een hoop en dat passen we ook toe.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Er is toch een woman's touch voor nodig. Dank, voorzitter. En uiteraard zitten wij op dezelfde lijn, constateer ik weer. Want het gaat ons juist om die bestaande woningen, de grotere percelen of woningen, waardoor je door splitsing mogelijkheden creëert, zij het generatiewoningen of andere dingen. Dus in die zin sluit dat denk ik perfect aan bij hoe wij ernaar kijken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus namens GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, wij vinden deze motie zeker sympathiek. Ik kijk even naar een van de indieners. De gedeputeerde had het net even over het buitengebied en dan wij maken ons toch zorgen. U zegt net ook met klem: we gaan het buitengebied niet volbouwen. Er staat wel in deze motie: ruim baan geven aan initiatieven et cetera. Er staat 'buitengebied' zoals algemeen. Het is natuurlijk niet zomaar dat we dat buitengebied willen volbouwen. U wilt dat ook niet. Maar het staat met zoveel woorden wel in de motie. Ik ben daar wel een beetje beducht voor. Als we deze zouden steunen, wat betekent dat dan in uw ogen?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik lees de motie dat we maximale ruimte proberen te vinden binnen bestaande beleidskaders. En de bestaande beleidskaders zijn als het gaat om het toevoegen van woningen in het buitengebied heel erg strikt. Eigenlijk vooral alleen tijdelijke constructies. Maar ik denk dat we op het punt van die tijdelijke constructies eigenlijk nog heel weinig creativiteit laten zien. Daar spelen tiny houses en slimme generatiewoningen op in. Ik denk dat we daar nog wel wat verder kunnen denken dan wat we vaak doen, de traditionele mantelzorgwoning hebben we dan in beeld. Ik denk dat dat niet helemaal het antwoord is op de diversiteit die volgens mij mogelijk is binnen de kaders die we hebben. En daar wil ik naar op zoek en zo lees ik de motie.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): GroenLinks denkt ook op die manier en wij hebben dat vaak op die manier gezegd in de bijeenkomsten. Coöperaties, mensen die met elkaar iets moois willen. Moestuinen et cetera. Ik kijk even naar mijn linkerbuurman.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Kouthoofd.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Bedoelt u het ook zo met de motie?

De heer **Kouthoofd** (VVD): Ja. Fijn dat u mij daarover het woord geeft. Dat wilde ik al toelichten. Ik bedoel het inderdaad zo. U kunt de motie zo lezen. De niet-traditionele woonvorm houdt juist in dat je zonder het toevoegen van rood in het buitengebied wel meer mensen aan een juiste woning kunt helpen. Dus zonder meer panden te gaan maken, een beetje innovatief zijn met de manier waarop die panden gebruikt worden, kunnen dus meer mensen in hun behoefte voorzien. Met name dus starters, maar ook oudere mensen die juist willen blijven wonen. Dat zijn dus niet-traditionele woonvormen. Dus zonder meer woningen te gaan bijbouwen toch in een bepaalde behoefte kunnen voorzien die mensen zelf bedenken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja. Ik zal dit niet laten gelden als een interruptie, want dit geldt als een antwoord op mevrouw Brunklaus. U krijgt nu de kans om te interrumperen.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Een kleine toevoeging verder nog op een opmerking die de gedeputeerde heeft gemaakt, dat het voor hem geen bezwaar kan zijn indien hij het zo mag lezen dat hij het mag meenemen bij de evaluatie. Wat ons betreft als indieners is dat een goede lezing.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan weet ik niet ..., ik dacht mevrouw Van Brakel. Mevrouw Van Brakel namens het CDA. U heeft het woord.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb u goed verstaan als we binnenstedelijk of binnen de bebouwde kom op zoek gaan naar bijvoorbeeld andere woonvormen. De heer Kouthoofd hoor ik zeggen bijvoorbeeld splitsen of slim omgaan met bestaande panden. U zegt dat u dat ook teruglegt bij de gemeenten. Parkeren en de parkeernorm zijn daar een voorbeeld van. Maar interessant is dan natuurlijk ook wel in hoeverre u dan heel strikt blijft vasthouden aan de bouwafspraken en de bouwvolumes die u met de gemeenten heeft afgesproken. Want als u elke keer zegt: nu u heeft gesplitst en een woning toegevoegd, u mag die dan niet nieuw bouwen. Ja, daar rekenen gemeenten natuurlijk ook op. Dus dat is natuurlijk wel de zijde van de provincie, waaraan u mee zou kunnen werken. Bent u dan bereid om daar ook in mee te veren?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Dat doe ik al. Met de Brabantse Agenda Wonen hebben we ruim baan gegeven aan juist dit soort ontwikkelingen. Er is geen lokale bestuurder meer die de schaaamlap van de contingenten kan inroepen om niet mee te werken aan goede plannen binnenstedelijk binnen bepaalde bebouwing en in transformatie. Die ruim baan is al gemaakt, mevrouw Van Brakel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, gedeputeerde. Mevrouw Klitsie namens D66.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ja, nu even van de andere kant. In de laatste themabijeenkomst Ruimte hebben wij ook gesproken over experimenteerruimte en de mogelijkheid om te experimenteren met vergunningen voor vijf jaar. Leest u ook de motie op die manier, dat u denkt: die discussie van twee weken terug, die pas ik in deze motie toe?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, zeer zeker, mevrouw Klitsie. Dat is precies wat we doen.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Dan stelt mij dat gerust. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat u verder met uw beantwoording, gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja. Ik ben bij motie 66, die gaat over ruimte voor zelfbouw. Daar wil ik heel graag geen bezwaar uitspreken, omdat ik oprecht denk dat zelfbouw, zeker in de wat kleinere kernen, ontzettend van belang is om de woningbouwproductie op te voeren en op peil te houden. Ik vind het zelfbouwregister een interessant vehikel, ook om gemeenten te verleiden, maar ook een beetje te dwingen om met zelfbouw in ruimtelijke plannen rekening te houden. Dus wat mij betreft gaan we op zoek naar koplopergemeenten of regio's die daarin willen meedoen. En dan ben ik ervan overtuigd dat we die gaan treffen. Dus motie 66, voorzitter, geen bezwaar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem namens PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, op zich is het natuurlijk een sympathiek voorstel. Ik ondersteun het concept zeker, maar wat is nu de echte toegevoegde provinciale meerwaarde hierin? Want als gemeenten daar zelf al mee aan de slag zijn, dan vraag ik me af of hier nog een provinciale en daarmee ook ambtelijke inzet echt van toegevoegde waarde is. Kunt u dan misschien concretiseren wat u daar dan bij voor ogen heeft?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, mijnheer Van Hattem. Een groot gedeelte van die Woonagenda bestaat natuurlijk uit vooral met gemeenten de samenwerking zoeken om te vernieuwen, om nieuwe instrumenten toe te passen, om kennis te delen. Dat is een heel belangrijke meerwaarde die wij vanuit ons team Wonen invullen. En dit is ook zo'n voorbeeld. Dus het gaat erom dat we wat mij betreft gemeenten dit in ieder geval onder de aandacht gaan brengen. Maar ik wil zeker ook op plekken waar ik constateer dat zelfbouw op een of andere manier belemmerd wordt door de routines die dan nog vaak vastzitten op het feit dat er geen contingenten of plannen zijn, met het zelfbouwregister afdwingen dat als gemeenten met ruimtelijke plannen komen ze zich moeten vergewissen van het feit dat burgers in de gemeente belangstelling voor zelfbouw hebben. En op die manier stimuleren we dat. Ik denk dat gemeenten ook graag hierin participeren. Maar het helpt ook daar waar nog veel traditioneel gedrag zichtbaar is rond de dominantie van de eigen woningbouwprojecten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. En zit daar dan ook een stukje wederkerigheid in richting de provincie? Want we horen tegelijkertijd dat als er initiatiefnemers zijn in gemeentes die aan de slag willen met dergelijke projecten, ook weer te horen krijgen van: ja, er is toch weer een provincie die af en toe op de rem trapt, om te zeggen van: ja, we moeten dit toch weer beperken of er is toch weer geen ruimte voor binnen de woningbouwproductie. Is ..., wordt dat dan ook een stok achter de deur richting uw eigen college?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, mijnheer Van Hattem. En nogmaals, want we gaan de hele Woonagenda nu pakken. Er is geen sprake van het feit dat wij hier gaan zitten roepen dat het niet kan vanuit de contingenten. Nee. Weg ermee. Maar wij ... En nogmaals, Liempde zo'n voorbeeld. Het gaat dan om de kwaliteiten van de locatie. Dus op het moment dat een projectontwikkelaar een grondpositie heeft en zegt alleen te kunnen bouwen vanaf 150 woningen en dat is dan toevallig in een integratie stad/land, dan heb ik andere ruimtelijke belangen te dienen. Omdat we zeggen: daar gaan wij de balans groen/rood niet zodanig verstoren dat het 80% rood en 20% groen zou zijn. En dat is per locatie verschillend en dan gaan we niet op de rem staan vanuit woningbouw. Dan gaan we voor het goede plan

op de goede plek. En dat is wat daar speelt. Zelfbouw in plaats van grootschalige projectontwikkeling is volgens mij juist meer geschikt om dit type gebieden op een verantwoorde manier te ontwikkelen, omdat mensen vanuit die lokale kracht ook die omgevingskwaliteit denk ik vanzelf zullen meenemen in hun planontwikkeling.

Voorzitter. Ik ben bij de bestuursopdracht arbeidsmigratie. Ik heb de aangepaste motie 61A Het zal vanzelf spreken, ook na de woorden van collega Pauli, dat ook wat mij betreft hier een stevig geen bezwaar wordt uitgesproken. Maar eigenlijk zou ik wat verder willen gaan. Ik vind dat dit echt een heel mooie bestuursopdracht is die we stevig gaan beetpakken. Ik denk dat het goed is om inderdaad te zeggen: het ontbreekt niet aan initiatief, maar wel aan samenhang en slagkracht. En ik denk dat collega Pauli en ik onze mouwen gaan opstropen om te kijken of we dat tot stand kunnen brengen. Dan gaan we inderdaad ook met onze kennisinstellingen starten. Met een aantal regio's, die hebben zich bij mij al gemeld. Een regio als het stedelijk gebied Eindhoven bijvoorbeeld. Maar het is ook mooi om te zien dat daar het vraagstuk heel anders is dan in een andere regio die zich bij mij heeft gemeld en dat is bijvoorbeeld het Land van Heusden en Altena. En dan denk ik dat we ook echt oog moeten hebben voor het feit dat in die subregio's de vraagstelling, de opgaven en de antwoorden anders kunnen zijn. En als we die diversiteit vinden gaan collega Pauli en ik graag aan de slag om dit maatschappelijk vraagstuk op te lossen. Dat echt een vraagstuk is om te blijven, dat is geen tijdelijk vraagstuk. Als meer dan 100.000 arbeidsmigranten onze economie mee ondersteunen op een totale beroepsbevolking van zo'n 1,3 miljoen mensen, dan weten we dat we gewoon over een substantiële bijdrage praten en dat voor een groot gedeelte ook mensen zullen zijn die dat voor langere tijd zullen doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gedeputeerde. Ik wijs u erop dat u in blessuretijd aan het spelen bent.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Heel goed. Dan ben ik bij het vraagstuk van ondermijning. En dan ga ik naar de tijd voor de commissaris.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U hebt nu weer zeventig minuten.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, zeventig minuten, dank je wel. Ik heb motie 4 voor mijn neus. De motie 'Inspelen, om ondermijning tegen te gaan.' Ook daarvan zegt het college geen bezwaar, omdat het volgens ons echt past in het accepteren van een verantwoordelijkheid, ook als provincie om dat brede maatschappelijke vraagstuk op te pakken. Hier en daar, mijnheer Van Gruijthuijsen, heb ik over de onzuiverheid wel wat opmerkingen. Maar om dat nu heel gedetailleerd te gaan doornemen, voert misschien te ver. Maar laten wij onze toegevoegde waarde daarin maximaal tonen. En laten we wat dat betreft geen bezwaar uitspreken. Maar ook hiervoor geldt, als u bijvoorbeeld spreekt over een Brabantbreed Bibob-beleid, dan zou ik dat op twee manieren uitleggen. Dan zou ik zeggen: zorgen dat het overal in de basis beschikbaar is, maar heb ook oog voor de diversiteit die we nodig hebben. Omdat de sectoren die je in een stad als Tilburg wilt Bibob'en anders zijn dan dat je misschien in het buitengebied wilt doen. En in die zin kijken we ook breed, ook als het gaat om de opgaven in het buitengebied – collega Spierings wees er ook al naar – ook wat we daar vanuit bestuurlijke integriteit kunnen doen om daar vraagstukken rondom ondermijning tegen te gaan. Geen bezwaar.

Dan ben ik bij motie 23 van de Partij Voor de Vrijheid, het CDA, 50PLUS, Lokaal Brabant, de Partij voor de Dieren en GroenLinks. Die gaat over Bibob-onderzoek bij vastgoedtransacties. Dat zit ook al in de motie waar ik daarnet geen bezwaar tegen heb uitgesproken. Ook voor deze motie geldt geen bezwaar. En wellicht is het goed om te zeggen, ook in relatie tot wat we wel doen bij vastgoedtransacties, de eerste trede van Bibob-onderzoek, en dat is het openbaar bronnenonderzoek, die passen we natuurlijk gewoon

wel toe. Maar als het gaat om het daadwerkelijk kunnen inschakelen van landelijk Bibob, dan moet u daar beleid voor vaststellen. En dat wil ik u graag toezeggen, dat we dat voor de zomer voorleggen, zodat we ook in staat zijn om ook de verdergaande treden van de Bibob-aanpak in te vullen waar het gaat om vastgoedtransacties. Voor welk type transacties? Want dan kunt u ook kijken naar de hoeveelheid grondtransacties die we bijvoorbeeld toch ook in het buitengebied jaarlijks invullen. Voor welke transacties, met misschien een drempel, want het kost natuurlijk capaciteit en tijd. Daarvan zullen wij in dat beleidsvoorstel ons rekenschap geven en u krijgt dat voor de zomer. Geen bezwaar wat mij betreft, motie 23.

Motie 27 vind ik overbodig. En vanuit overbodig zou ik zeggen ontraden. Want wij gaan dit gewoon doen. Het spreekt vanzelf dat we onze Bibob-eenheid blijvend gaan inzetten. En dat we ook bereid zijn om te kijken, daar waar vanuit de maatschappelijke opgave Bibob versterkt moet worden, zullen wij dat zorgvuldig wegen en zo nodig met voorstellen bij u komen. En dat zit dus in de pijplijn. Van daaruit ontraden, omdat het overbodig is en wij daar volop mee bezig zijn.

Ik ben bij motie 50, voorzitter. Dat is Vlaams Brabantse afstemmingsorganisatie drugscriminaliteit. Daarvoor geldt vanuit het college geen bezwaar. Als u enige relativering zou willen toepassen bij de term 'organisatie', want dat vind ik een heel stevige institutionalisering, waarvan ik denk: laten we vooral in overleg treden, laten we de afstemming invullen. Dat was echt ook een mooie opbrengst in de discussie tijdens de Statendagen. Als ik hem zo mag lezen, kan ik namens het college geen bezwaar uitspreken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus namens GroenLinks heeft het woord.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wij zijn er blij mee als GroenLinks. Wij vinden het een heel belangrijk punt. Wij hebben het ook bij ons bezoek aan het Vlaams-Brabantse parlement aan de orde gesteld. Daar leefde het nog niet zo, moet ik zeggen. Maar gaat u ermee aan de slag. En organisatie om iets in elkaar te timmeren is natuurlijk niet wat wij vragen, maar het gaat er wel om, om de beweging zoals aan de grens bij Limburg op gang te zetten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goede vraag, mevrouw Brunklaus.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik ben bij het laatste te adviseren stuk, dat is amendement 9, ook van GroenLinks. Dat is het amendement 'Sleutelproject Brabantse omgevingsvisie Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat'. Voorzitter. Dat ga ik ontraden, omdat de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat volgens mij een sleutelproject avant la lettre is. Dat hebben wij op een daar buitengewoon integrale manier ingevuld. U krijgt daar binnenkort het provinciaal inpassingsplan, inclusief onze reactie op de zienswijze. Daar hebben we 100 miljoen euro voor vrijgemaakt, eigenlijk op een manier waarbij we zeggen: voor meerwaarde hebben we daar met u al twee keer in de algemene reserve getast. Dus daarvan zeg ik: dat is inmiddels zo ver op streek dat dit achteruit fietsen is in de Tour de Brabant en ik fiets liever vooruit, mijnheer Smeets.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Smeets namens GroenLinks. U heeft het woord.

De heer **Smeets** (GL): Kort, voorzitter, want ik krijg wat reacties hier achter me. Het zou natuurlijk fantastisch zijn als het team van de Brabantse omgevingsvisie als lid ook van die werkgroep een keer aan de slag zou gaan. Er ligt een advies van BrabantAdvies over de GOL-ontwikkeling. En daarin staat eigenlijk ook: kijk er nog eens een keer goed naar, kijk er nog eens integraal naar. En ook als we kijken naar de landelijke rapporten over de omgevingsvisie, daar hebben we nog weinig praktijkvoorbeelden. Dit

is gewoon bedoeld als ondersteuning van uw beleid om te kijken naar leerervaringen met de toepassingen van de Brabantse omgevingsvisie. En niet meer en niet minder. Dank u wel, voorzitter.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Dan blijft het ontraden, omdat het een amendement is om iets in de verkenningfase van het MIPP te krijgen. En dan ben ik toch echt achteruit aan het fietsen, mijnheer Smeets. Ik hoor uw nadere toelichting. En dan denk ik dat u met mijn duiding erop mag vertrouwen dat we juist in de geest van die omgevingsvisie ook dat verhaal van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat verder brengen. Want dat is precies wat we doen. Dank u wel, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja. U heeft nog een keer tegood.

De heer **Smeets** (GL): Dan handhaven wij het amendement, voorzitter. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan zijn wij er. Ware het niet dat de heer Bahar van het CDA nog een interruptie had. Gaat uw gang, mijnheer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Het is niet zozeer een interruptie, maar wellicht een mogelijkheid tot een sticker. Van mij mag u de sticker hebben, gedeputeerde. Wij willen graag de gedeputeerde danken voor zijn toezegging om inderdaad ook aan de inkomstenkant op meerjarencenario's en zelfs tot en met 2028, zoals de heer Koevoets ook vroeg ... Nou, samen met de motie, die ook aan de uitgavenkant ons inzage gaat geven, vinden wij dat wij als Staten dan met elkaar de juiste discussie aan kunnen gaan en dat het signaleren van die bodem op dit moment dan nog niet aan de orde is. Daarmee trekken wij motie 13 in, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Bahar. Ik zie dat de gedeputeerde daartegen geen bezwaar heeft. En ik zie dat er toch nog een interruptie voor u is. En ik wil dit toch echt als een laatste interruptie op de gedeputeerde beschouwen. Mijnheer Vreugdenhil, namens de ChristenUnie-SGP. U heeft het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, even een vraagje, voorzitter. Ik moet af en toe multitasken. Maar is er ook een oordeel geweest over motie M39, 'Verspild talent opnemen in de verkenningfase MIPP'? Dan ben ik er overheen. Oké. Excuus.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja. Daar is een advies over gegeven. Goed. Dames en heren. Ik zie dat er een voorstel komt van mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, voorzitter ... Niet voor een tweede termijn. Ben maar niet bang. Ik wil een paar moties aanhouden en intrekken. Ik weet niet wanneer u dat wilt doen in het proces.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik wilde zo meteen voorstellen om te schorsen en de moties te gaan bespreken in de fracties. Dus het lijkt me handig dat fracties die zeggen 'ik wil nog iets intrekken, ik wil iets aanhouden', dat die dat nu doen. Dus mevrouw Van der Sloot, gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat wordt een hele lijst. De moties en amendementen die wij aanhouden zijn A2 over techniek en arbeidsmarkt. We houden ook aan motie 14 over de arbeidsmarktzorg en motie 12 over het Markdal. En dan trekken wij een aantal moties en amendementen in. Amendement A3 over de arbeidsmigranten trekken we in. Motie 13 over bodem in zicht is zojuist al

ingetrokken. Motie 15 over truckparkings trekken wij in. Dat geldt ook voor motie 16, maar die vervangen wij door motie 68, die u al op de tafel heeft gezien.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, mevrouw Van der Sloot. Ik neem aan dat iedereen dit heeft kunnen volgen. Dan zie ik dat de heer Van der Wel nog het woord wil voeren namens de Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter Motie M8 willen wij intrekken en daar komen we later nog mee terug.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Motie M8 is ingetrokken. Zie ik verder nog woordmeldingen? De heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Alleen als korte opmerking dat wij wel behoefte zo meteen hebben aan een korte tweede termijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Uiteraard. Maar er was ook niet besloten af te zien van een tweede termijn. Maar ik ga ervan uit, dames en heren, dat u wel behoefte heeft aan een schorsing. En de verleiding om te schorsen tot morgen is erg groot op dit tijdstip. Toch wilde ik vragen of u genoeg hebt aan twintig minuten schorsing. Is dat voldoende voor u? Ik begrijp toch echt dat er fracties zijn die twintig minuten nodig hebben. Dan spreken wij af dat wij hier weer terug zijn om 23.40 uur. Ik wens u een aangename schorsing.

Schorsing (23.20-23.40 uur).

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Hierbij heropen ik deze vergadering en gaan wij een begin maken met de tweede termijn. En daarvoor ga ik eerst naar de VVD-fractie. Heeft u behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Even kort van mijn plaats, voorzitter. Ik snap dat het college na al die lange uren niet helemaal fris meer was. Maar wij hebben nog geen antwoord gekregen op de kijk en inzet van het frisdenteam rondom groei en krimp. Dus de specifieke inzet van het frisdenteam. Als dat in tweede termijn beantwoord kan worden door GS, dan graag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik zal erop toezien dat degene die het meest fris is van het college u van een antwoord voorziet.

Dan ga ik naar de CDA-fractie. En mevrouw Van der Sloot is bijzonder consequent. Dank u wel.

De fractievoorzitter van de Socialistische Partij. Heeft u behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Everling** (SP): Kort van de plaats ook, als dat kan, voorzitter. Want wij hadden ook nog één vraag openstaan. Het kan zijn dat we dat gemist hebben, maar we hebben geen antwoord gehoor op onze vraag om een update over de ZZP-vouchers.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De PVV bij monde van de heer Van Hattem had aangegeven een tweede termijn te willen. Het woord is aan de heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Inderdaad nog een korte tweede termijn, omdat we toch nog op een aantal punten willen ingaan. Allereerst op een aantal niet-beantwoorde vragen. We hebben in de eerste termijn een aantal vragen gesteld, daar voor een deel retorische vragen. Die mag het college zich aantrekken als kritiek van onze zijde, maar ook nog een paar hele specifieke vragen. Bijvoorbeeld over de casus Nuenen, van de drugsdumpingen op particuliere grond. Daar hadden we de vraag over gesteld wat het college nu gaat doen naar aanleiding van die rechterlijke uitspraak daarover en hoe het staat met het overleg met de rijksoverheid daaromtrent.

Dan hebben we nog enkele dingen gevraagd over de stand van zaken van de digitaliseringsagenda. En over ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Excuses, mijnheer Van Hattem. Mag ik de mensen vragen wat rust te behouden, want de vragen zijn zelfs slecht te horen door het geroezemoes.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Moet ik nog enkele vragen opnieuw stellen? Of is het voldoende begrepen door ...?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja. Het is echt even niet verstaan, wat uw vraag was.

De heer **Van Hattem** (PVV): Niet verstaan. Oké. Dan herhaal ik even wat ik heb naar voren gebracht. Dat was de vraag over de casus van Nuenen, over de drugsafvaldumpingen op particuliere grond, wat .., of dat nog aanleiding geeft tot beleidswijzigingen, die gerechtelijke uitspraak daarover. En wat de stand van zaken van het overleg met de rijksoverheid.

De stand van zaken rond digitalisering hadden wij gevraagd. En de vragen over het inzichtelijk en meetbaar maken van economisch beleid en de uitvoeringsorganisaties, zoals VisitBrabant.

En evenals over de Statenvoorstellen die zouden worden voorzien van concrete kpi's door adviesbureau ERAC bij de monitoring van economisch beleid. Daar hadden we ook nog een vraag over gesteld, waar we nog geen antwoord op hadden gehad.

Dan wou ik nog enkele punten aanstippen die wij wel relevant vinden. Allereerst, de VVD die had een motie ingediend over de WHO-norm voor luchtkwaliteit. Nou, daar hebben we van gezegd: die vinden we toch ja eigenlijk niet stevig genoeg, niet duidelijk genoeg. Dit moet gewoon een amendement zijn, gewoon een duidelijke opdracht aan het college. Dus derhalve hebben wij een amendement ingediend om die WHO-norm als bestuursopdracht neer te leggen, om die uit de perspectiefnota te halen.

Dan het punt, ja de discussie over energie, want daar hebben we natuurlijk de nodige woorden over gewisseld, zeker vanuit onze fractie. Het grootschalige energie..., de grootschalige energieagenda die met de plannen in deze perspectiefnota wordt uitgerold en de reactie van GS op onze moties daarover. Nou, daar komt duidelijk in naar voren dat dit college geen behoefte heeft om duidelijk vast te leggen de feiten en de cijfers over dit energiebeleid. Dus aan kennis is duidelijk geen behoefte. Men wil niet meten, men wil niet weten, men wil geen ..., niks duidelijk in beeld brengen of dit beleid nou werkt en wat de consequenties zijn. Dus als dit college geen behoefte heeft aan kennis is dit een reden te meer om onze motie te steunen om BrabantKennis op te heffen, want als aan kennis geen behoefte is, dan aan BrabantKennis al helemaal niet, omdat die ook geen kennis produceren, maar meer propaganda.

Dan nog aandacht voor de drugsdumpingen. Daar hebben we een flinke discussie over gehad. Ja, het is toch jammer te moeten constateren dat gedeputeerde Van den Hout eigenlijk niet met een visie wil komen. Hij zegt van: ja, er moet maar meer politie in het buitengebied komen en zelf doen we er niks aan. Nou, dat schiet echt tekort. Er moet echt gewoon een duidelijke visie, een duidelijke aanpak komen vanuit dit college om ons buitengebied weer veilig te maken, om die ellendige drugsdumpingen aan te pakken, om al die andere rotzooi in het buitengebied tegen te gaan, zodat het daar weer veilig wordt en criminelen

daar geen kans meer krijgen. Dus nogmaals de oproep om daar weer werk van te maken en niet alleen maar naar de politie te kijken.

Tot slot nog aandacht voor motie 26, de ..., onze Brabantse en onze Nederlandse vlag die een plaats moeten krijgen hier in deze Statenzaal. GS heeft aangegeven daar geen bezwaar tegen te hebben. Dat is goed om te horen en ik mag van harte hopen dat deze Staten deze motie zullen kunnen steunen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Toch even ... Volgens mij is niet het oordeel 'geen bezwaar' gegeven, maar is daarover het oordeel gegeven dat de Staten hierover gaan. Dat even toch ter correctie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het was volgens mij dat u ging over de stoffering en dat GS daar geen bezwaar tegen had, maar dat had ik eruit begrepen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Na stevig beraad, ook met de fractie, is de PVV in staat om uiteindelijk het doel boven de overwegingen te stellen en daarmee eigenlijk een heel aantal zinnen in de overwegingen en de constatering te schrappen ten behoeve van de vlag? Bijvoorbeeld: we moeten niet vergeten dat we in Brabant zijn. Dat was vraag 1. En bent u dan ook bereid om te verkennen of er ook een Europese vlag naast mag? Dat is vraag 2.

De heer **Van Hattem** (PVV): Om op vraag 1 in te gaan, nou, ik wil best een motie zodanig wijzigen dat alleen het dictum overblijft. Allemaal prima als dat het uiteindelijke doel dient.

Vraag 2. Een Europese vlag, uiteraard niet. Die hoort hier niet. Daar hebben we geen behoefte aan, aan dat blauwe vod. De EU-overheersing hoeft hier niet tentoongespreid te worden. We hebben onze Nederlandse vlag, onze Brabantse vlag. Wij dienen hier niet de EU. We dienen hier onze nationale staat en onze provincie. En we zitten hier niet voor Brussel.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik zal eerlijk bekennen dat de tweede vraag vooral bedoeld was zodat ik een blik kon werpen op mijn fractie. Ik denk dat u een enorme hulp bent als u al uw overwegingen en constatering schrappt en alleen het dictum overhoudt. Dat maakt het voor onze fractie iets makkelijker.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat zal ik dan meteen gaan overwegen. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Van Hattem. Dan ga ik meteen weer terug naar de heer Meijer met de vraag of D66 behoefte heeft aan een tweede termijn. Dan kijk ik even naar de PvdA-fractie. Geen behoefte aan een tweede termijn. De fractie van GroenLinks. Die staat er al. Mevrouw Brunklaus. U heeft het woord.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter, ik probeer het kort te houden, hoor. Dat is echt mijn bedoeling, maar ik moet toch een paar dingen zeggen.

Wij hebben stellig gezegd in onze bijdrage dat we niet voor de Energieagenda zijn, maar we hebben van de uitleg van de gedeputeerde begrepen dat zij het eigenlijk heeft over een klimaatagenda. En wat dat betreft kunnen wij dus gewoon daarin meegaan en heffen we ons bezwaar op. Wij zijn blij dat het college toch nu de regie op zonneweides lijkt te gaan nemen, op de gronden. En we vinden het heel bijzonder dat D66 kwam met die motie. Want D66 wil wel windmolens kopen, maar toen wij zeiden dat we de grond veilig wilden stellen die door een projectontwikkelaar wordt opgekocht, toen was men daar niet voor. En

nu is ze gedraaid. De motie van D66 snapten wij echt niet, we zijn blij met de beantwoording daarop van de gedeputeerde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus. Er is een interruptie voor u van de heer Van den Berg namens de PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Mevrouw Brunklaus die heeft het over de Energieagenda, daar kon ze niets mee, maar de klimaatagenda wel. Wat is precies het verschil in beleid tussen de Energieagenda en de klimaatagenda volgens u en ...?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dat is moeilijk hè? De gedeputeerde had het over CO₂-uitstoot. Door het CO₂ wordt ons klimaat aangetast hè. Het gat in de ozonlaag of weet ik wat was vroeger. En nu hebben we andere problemen. Met de Energieagenda hebben wij het over het opwekken van energie. Dat is echt een verschil. Maar ik zal u dat in de wandelgangen nog een keer toelichten. Wij zijn ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus. Ik weet niet of de heer Van den Berg nu om die bijles gaat vragen of ...

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, maar CO₂ gaat geen gaten in de ozonlaag veroorzaken noch dichten. Dat kan ik u wel vertellen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Natuurlijk niet en dat zei ik ook om twee voor twaalf. Dus het is ook een beetje laat. Mijn concentratie is iets minder dan vanmorgen.

Wij hadden een motie willen indienen over Methalod, maar dat gaan wij bij schriftelijke vragen doen. Dan hadden we nog een vraag over het gegeven antwoord op het tevredenheidsonderzoek, de motie die wij hadden ingediend. Ik heb geïnterpreteerd als dat er eind dit jaar een onderzoek wordt gedaan. Maar werd de motie nou wel of niet ontraden? Dat was mij niet helemaal helder. Dus graag daar antwoord op. We waren teleurgesteld dat onze gedeputeerde Samenleving heel weinig inging op samenlevingsvraagstukken en wel een toelichting gaf op wat je onder sociaal domein moet verstaan. Dat bij dezen.

En als laatste hebben we nog twee dingen. Wij willen twee moties intrekken, omdat we toezeggingen hebben gehad of andere uitleg. Dat is motie M58 over mensen met een beperking. De heer Pauli heeft heel duidelijk gezegd dat de provincie doet wat ze kan, maar dat dit toch een heel moeilijke opgave is op deze manier.

En ook motie 51 willen we intrekken, dat is de motie over BOM. Want de gedeputeerde heeft een toezegging gedaan dat ze dit zal bespreken met de BOM. Dus daardoor kunnen wij die intrekken.

En een korte opmerking over twee moties van Lokaal Brabant. En dat gaat over bestuurlijke veerkracht, motie 43. Dat vinden wij een heel sympathieke motie, maar we vinden dit echt te algemeen. Wij vinden dit aan gemeenteraden. En ook maakte Lokaal Brabant een motie over meer aandacht voor de kleine kernen. Dat is motie 42. Wij vinden het ook heel belangrijk dat dat gebeurt, maar evenredig zal dat nooit kunnen, want in grote steden spelen toch heel andere en grotere problemen. Dat was het. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Brunklaus. Dan kijk ik even naar 50PLUS. Behoeft een tweede termijn? Dat is niet zo. Partij voor de Dieren? Geen behoefte. De ChristenUnie-SGP, mijnheer Vreugdenhil. U heeft het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. We hebben inmiddels al een gewijzigde motie M38A ingediend. We hebben hier met elkaar gesproken over de motie 'Toezichtbijdrage in opengestelde natuurgebieden'. We hebben er denk ik ook een heel goede rondetafelbijeenkomst over gehad. En ik moet toch zeggen dat die rondetafel en ook wat de terreinbeherende organisaties aangaven hoe de middelen ook besteed zouden worden toch wel een veel beter beeld geven van de inhoud van de bijdragen aan het toezicht op natuur, dan dat de gedeputeerde zegt dat er zes boa's van ingezet kunnen worden. Dat doet echt tekort aan de inzet die ze zullen plegen. En dat doet ook tekort aan de bijdragen die ze ook daaraan moeten leveren. Want het is een cofinanciering, waar ze ook zelf de bijdrage bij moeten leggen. Daartoe hebben we dit voorstel aangepast. Ook op basis van geluiden die we ook van andere fracties kregen dat het structurele budget wellicht te lastig was om te kunnen steunen. Dan hebben we gezegd dat we in ieder geval voor de komende twee jaar het budget beschikbaar willen stellen. En dat voorstel te doen bij de Begroting 2019 dus ook in de Begroting 2019 te laten landen, zodat op een later moment beoordeeld kan worden op welke wijze en of we het ook structureel gaan maken. Met deze zaken hebben we denk ik recht gedaan aan het debat dat we met elkaar gevoerd hebben, hebben we ook recht gedaan aan de input van de verschillende fracties. En we hopen dan ook dat deze motie ook op steun van de Staten kan rekenen. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, mijnheer Vreugdenhil. Dan kijk ik naar de heer Heijman namens Lokaal Brabant. Geen behoefte. Dan ga ik even naar het college en geef als eerste het woord aan gedeputeerde Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dank u wel. Het kan heel snel. De stand van zaken ZZP-vouchers. In de motie heeft u verwezen naar een experiment dat in Amsterdam plaatsvindt. Daarover is contact. Dat wordt direct na de zomervakantie, begin van het najaar, geëvalueerd. Daar wachten we even de resultaten op af om uiteindelijk daarvan te leren en de mogelijkheden van de vouchers eruit te halen. Tegelijkertijd vindt er op dit moment ook in West-Brabant een experiment plaats, waarbij we met name kijken naar de innovatieve kennisoverdracht voor zzp'ers. En ook daarvan echt de vinger aan de pols om te kijken hoe we dat kunnen gaan verbreden naar de rest van Brabant. Dus we zijn op twee fronten op dit moment bezig om te kijken wat we met zzp'ers en vouchers kunnen doen.

De heer Van Hattem vroeg naar de notitie Digitalisering. Die is u gisteravond digitaal aangeboden. Dus die zit in uw digitale bakje. Ik kan me voorstellen dat gezien de voorbereiding van deze vergadering u nog geen tijd heeft gehad.

Dan de resultaten van het economisch beleid zichtbaar maken. Ja, voor het gemak verwijs ik maar even naar het platform Planning en Control dat vanmorgen tussen 09.30 uur en 10.30 uur plaats heeft gevonden, waar helaas geen leden van uw fractie aanwezig waren. En daar is zeer uitgebreid aan de hand van de jaarrekening gekeken naar alle kpi's op economisch gebied. Met de restrictie dat GS natuurlijk uit de aanbevelingen die uit die commissie voortkomen, zullen leren en die zullen toepassen in ons beleid.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Nou en dat is dus nou precies het manco van het platform Planning en Control. Kijk, er zitten natuurlijk sowieso geen 55 Statenleden in. En als wij als Statenleden die er niet in zitten iets willen weten van wat daar besproken is, daar kennis van willen nemen, er wordt geen verslag van gemaakt, er wordt geen bandopname van gemaakt, we kunnen er geen directe kennis van nemen. Dus wat dat betreft zouden we dat toch op een andere manier aangeboden willen zien

dan in een platform Planning en Control. Maar op een manier waar heel de Staten gewoon integraal kennis van kan nemen, in plaats van in zo'n platform waar eigenlijk niks wordt vastgelegd.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Maar dan stel ik u echt voor dat in het presidium te bespreken. U vraagt en wij draaien. U kunt van het college niet verwachten dat wij met twee gedeputeerden een uur tijd vrijmaken om uitgebreid daarover in overleg te gaan met de commissie, die door uw toedoen, althans door de Staten, is samengesteld. En dat we vervolgens daarnaast nog eens keer parallel daaraan een spoor lopen. Dus u bespreekt het in het presidium, u komt tot een gezamenlijk oordeel of een meerderheidsoordeel en daar zullen wij als college van GS naar handelen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Dat kan wel zo zijn dat het GS niet aan te rekenen valt hoe het platform Planning en Control georganiseerd is, maar het is wel uw verantwoordelijkheid om heel PS informatie te bieden op het moment dat wij daarom vragen. En als dat enkel en alleen wordt aangeboden via een platform waar wij om principiële redenen, die ik zojuist ook geschetst heb, niet aan deel kunnen en willen nemen, dan vraag ik toch om die informatie gewoon aan de commissie aan te bieden die daarover gaat, de themacommissie Economie en Internationalisering, waar het bij thuishoort, en dat hoort niet bij het platform Planning en Control.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dan zal ik de voorzitter van die commissie vragen of hij een kopietje van die PowerPointpresentatie naar uw fractie wil sturen.

Voorzitter. Dan werd ook nog even gevraagd naar de kpi's van ERAC. Nou, al die kpi's van ERAC zitten dus in het economisch programma en die zijn dus vanmorgen geëvalueerd. En daarmee zijn de werkzaamheden van ERAC beëindigd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, gedeputeerde. Ik kijk vervolgens naar gedeputeerde Van den Hout. Die heeft ook nog iets voor zijn tweede termijn.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Het is niet veel meer. Twee dingen eigenlijk. De PVV vroeg naar de casus Nuenen, in hoeverre dat voor ons gevolgen gaat hebben. Nauwelijks. De provincie is eigenlijk zo goed als nooit bevoegd gezag in dit soort zaken. Het zijn altijd gemeenten die optreden bij het doen opruimen van afval van het terrein. En wat hier specifiek volgens mij vooral meespeelde was dat zonder behoorlijk overleg de gemeente zelf actie heeft ondernomen en de rekening heeft gestuurd. En daarvan heeft de rechter gezegd: ja, zo zijn we niet getrouwd. En dat is denk ik terecht. Bovendien, als een rechter dat zegt is het altijd zo. Maar we hebben daar als provincie eigenlijk nauwelijks mee te maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem namens de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, als provincie heeft u er wel zodanig mee te maken dat er een subsidieregeling is die nu 50% van de kosten vergoedt als op een particulier terrein drugsafval wordt gedumpt. Maar de gerechtelijke uitspraak die zei van: ja, het valt dus eigenlijk een particulier niet aan te rekenen. Als je de gerechtelijke uitspraak leest, dan wordt het eigenlijk in iets bredere zin getrokken dan alleen het individuele geval. En het zou zomaar kunnen dat dit tot ja jurisprudentie kan gaan leiden en is dat nog een overweging voor GS om eventueel te kijken bij een subsidieregeling om wellicht richting 100% te gaan? Of gaat het Rijk iets in die richting doen? Hoe kijkt u daar tegenaan, tegen die ontwikkeling?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja nogmaals, het gaat geen consequenties hebben, want het treft de provincie niet. En ja, we zijn al bezig in Den Haag om van die 50% 100% te maken en dan liefst ook een andere dekking te vinden, omdat het nu komt uit geld van I en W, waar ergens een gat is ontstaan, terwijl wij op het standpunt staan dat het de vervuiler is die zou moeten betalen, dus uit de Pluk ze-gelden moet komen.

Over dat deze provincie geen visie zou hebben op drugsdumpingen. Met alle respect, u zoekt het maar gewoon op, we zijn de enige provincie met überhaupt een visie op drugsdumpingen. We zijn ook precies de provincie die daarom deze subsidieregeling voor heel Nederland in Den Haag voor elkaar heeft gekregen. Daarom hebben wij SSiB, waarbij het een speerpunt is. Daarom is het speerpunt bij het BPO. Daarom werken alle handhavers samen, daarom hebben wij een Taskforce Zuid. Ik kan hier nog tot in de vroege uurtjes doorgaan over welke visie deze provincie heeft op drugsdumpingen, dus zoek het lekker uit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Boon namens de PVV.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ben blij om te horen dat de gedeputeerde wel eindelijk iets doet in Den Haag. Hij doet niet veel. Maar wanneer verwacht hij terug te komen met de regeling? Wanneer is het uitonderhandeld in Den Haag?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als ik klaar ben krijgt u het te horen. De ChristenUnie heeft ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, mijnheer Boon, u kunt wel verontwaardigd doen, maar in één tussenzinnetje zegt u dat u hier te maken heeft met een gedeputeerde die niet veel doet. Dus als u zelf niet zo fatsoenlijk en netjes blijft hoeft u ook niet te verwachten fatsoenlijk en netjes behandeld te worden.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, de gedeputeerde heeft zelf gezegd dat hij nog niets eraan gedaan had in Den Haag. Dus hij gaat nu naar Den Haag en hij wil nog tijd hebben. Dus ja ik herhaal alleen zijn woorden, en als u dat netjes en onfatsoenlijk woord, weten we ook hoe u denkt over uw gedeputeerde. Maar kan deze gedeputeerde wel een schatting geven? Het hoeft niet op de dag, het hoeft niet op het uur nauwkeurig, maar wanneer kunnen wij verwachten dat er eindelijk iets uitkomt?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee.

Voorzitter, motie 38A. Of is het A bis inmiddels?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Over een ander onderwerp, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, wat zojuist daarvoor ter sprake van. Ik denk dat daar een misvatting is. Want het ging niet alleen om die drugsdumpingen, het ging gewoon om de veiligheid in het buitengebied. En dat strekt breder dan een visie op drugsdumpingen. Het gaat echt om een visie op veiligheid in het buitengebied en daar vroeg ik straks naar en daar zei de gedeputeerde van: ja, dat is eigenlijk aan de politie. En dat vind ik wel een heel minimalistische opvatting. Dus daarom vraag ik van: heeft de gedeputeerde echt niet meer te bieden dan alleen te zeggen van: dat ligt bij de politie en niet bij ons?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou, motie 38A voor de derde keer opnieuw ingediend, waarbij het dictum is gewijzigd. Eerst nog werd gevraagd om een jaarlijks bedrag uit te keren. En dat is nu gewijzigd in 'voor de komende twee jaar'. Dus een incidentele subsidie. Dat praat al wat makkelijker in Den Haag, waar u mij ook heen stuurt om dit dan weer te gaan declareren. Maar nog altijd een greep in de

algemene middelen en die kosten horen gewoonweg niet bij de provincie thuis. En daardoor blijft ons oordeel dat deze motie moet worden ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, gedeputeerde. Dan kijk ik naar gedeputeerde Spierings. Geen vragen en opmerkingen aan u gericht? Nee. Dan is het woord aan gedeputeerde Van der Maat. Gaat uw gang.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik heb één vraag gehoord. GroenLinks stelde mij een vraag over motie 54. Het advies was ontraden. Het medewerkerstevredenheidsonderzoek gaat in het najaar al plaatsvinden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nou, weer een sticker verdiend volgens mij. Gedeputeerde Swinkels.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik had nog even een interruptie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): De vraag is of dat een onafhankelijk medewerkerstevredenheidsonderzoek wordt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): MTO. Ja. Maar hebben we hetzelfde idee van onafhankelijkheid? Het idee is, er wordt gewoon een vragenlijst gemaakt en dat wordt door een extern bureau gedaan. De ondernemingsraad is er allemaal bij betrokken. Dus alle borgen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nou, dan trekken wij onze motie in.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Kunt u het rugnummer van de motie even noemen?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Motie 54.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Brunklaus. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Swinkels.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, er is een nieuwe motie door het CDA ingediend. Motie 68, aanpassing van een eerdere motie, waarbij nu sprake is van een transitiebudget voor de netwerkorganisaties, dat eerder gereserveerd was om dat opnieuw ter beschikking te stellen. Uit de beantwoording van de vorige motie mag afgeleid worden dat dat niet nodig is. En daarmee dat we ook deze motie ontraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel. Dan kijk ik tot slot naar gedeputeerde Van Merrienboer. U heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, één punt. Volgens mij van de VVD over het frisdenteam. Ik heb het nog even opgezocht, want er moest even weer een lampje gaan branden bij mij. We hebben vorig jaar bij de midterm review aangegeven hoe we met dat deel van het bestuursakkoord om zouden gaan. We hebben aangegeven dat we in 2017, en dat is gebeurd, opnieuw de

demografische prognoses hebben vastgesteld. Dat we vooral met de frissenkers aan de slag gaan in het kader van de leegstands aanpak – ik lees even voor hoor –, de aanpak wonen, de Brabantpioniers in de omgevingsvisie. En dat we met het PON nog zouden kijken hoe we met de jongeren meer zichtbaar en de aanpak Sociale Veerkracht aan de slag zouden gaan. En toen hebben wij u gemeld – waarmee u heeft ingestemd, want u heeft review geaccepteerd – dat niet langer zal worden ingezet op een frissenketeam tegen de achtergrond van het feit dat we dat dus op alle afzonderlijke opgaven, met bijvoorbeeld De Gruijter-fabrieken als het gaat om leegstand en wonen, al volop doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik dank u wel, gedeputeerde. Mijnheer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Voordat u de beraadslagingen sluit willen wij motie 39 intrekken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil. Een heel goede opmerking van u. Ik was van plan om de beraadslagingen te sluiten, maar dat betekent, dames en heren, dat als u wilt wijzigen, wilt intrekken, wilt aanhouden u dat nu nog kunt doen. Op het moment dat de beraadslagingen gesloten zijn, is dat niet meer mogelijk. Ik geef u even een paar seconden. Ik zie dat hier niemand reageert. Dan sluit ik hiermee de beraadslagingen, dan gaan wij zo meteen over tot de stemmingen. Maar alvorens dat te doen schors ik de vergadering even voor een paar minuten om ervoor te zorgen dat we goed voorbereid de stemmingen ingaan, zodat we u niet urenlang bezig moeten houden doordat zaken niet op orde zouden zijn. Ik stel voor dat we maximaal vijf minuten hiervoor de tijd nemen.

Schorsing (00.11 – 00.17 uur).

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Wilt u uw plaatsen innemen, zodat de griffie ook kan vaststellen wie wel en niet hier aanwezig is?

Stemming

De **plaatsvervangend voorzitter**: Is iedereen zover? We gaan uiteraard beginnen met de amendementen. Dan stemmen wij over de perspectiefnota. En tot slot, zoals u weet, hebben we nog een aantal moties waarover gestemd zal worden. Zijn er mensen die zich gaan onthouden van een stemming bij speciale omstandigheden? Dan zou ik hen willen vragen dat nu aan te geven. Als dat niet zo is worden alle aanwezige leden geacht daadwerkelijk hun stem uit te brengen, want dat is een van de heilige plichten van een volksvertegenwoordiger.

15/18 Ontwerpbesluit 20/18 Perspectiefnota 2018 – Brabant op koers

De **plaatsvervangend voorzitter**: Goed, dames en heren. Dan beginnen wij met de stemming over de amendementen. En dan beginnen wij bij amendement 1, Financiering groene schoolpleinen, de fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor met stemverklaring. De VVD steunt van harte het groeneschoolpleinenproject, maar vindt het onbegrijpelijk dat als er slechts vierenhalf maand geleden voldoende gelden voor de te verwachten te realiseren schoolpleinen in 2018 beschikbaar zijn gesteld en dat er nu al via deze perspectiefnota om extra financiering gevraagd wordt, niet juist.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor met stemverklaring. Inhoudelijk steunt D66 deze ambities. We vinden het moeilijk te combineren met de provinciale rol en hopen op andere financieringsvormen en staan open als de gedeputeerde in de problemen dreigt te komen bij de realisatie van dit project.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De fractie van de PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Met stemverklaring. Wij vinden dit een erg onzorgvuldige motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks. En u bent tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is het amendement aangenomen. Dan breng ik in stemming amendement A5A, Integrale energieagenda 2019-2030 over verkiezingen PS 2019 heen tillen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van de SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is dit amendement verworpen.

Dan kom ik bij amendement 6, Nee tegen 9 miljoen voor Brabant C. Dan begin ik bij de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is dit amendement verworpen. Dan kom ik bij amendement 7, IBP schrappen uit ppn.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is dit amendement verworpen. Dan kom ik bij amendement 8, geen WHO-norm voor luchtkwaliteit. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is dit amendement verworpen. Dan kom ik bij het laatste amendement, amendement 9.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Amendement 4A moet nog in stemming gebracht worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dat is juist. A4A. Excuses, ik heb het gemist. Dan breng ik dat eerst in stemming. Amendement A4A, Aardgasvrij schrappen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is dit amendement verworpen. En dan kom ik nu wel tot het laatste amendement, Sleutelproject Brabantse omgevingsvisie GOL. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is dit amendement verworpen.

Goed, dames en heren. Dan nu kom ik nu bij de stemming over de perspectiefnota. En ik begin bij de fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En daarmee is de perspectiefnota aangenomen.

Dames en heren. Dan kom ik bij de moties. We beginnen bij motie 1, Ruim baan voor nieuwe woonvormen. Fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wij vinden deze motie ontijdig. Dit kan beter geregeld worden bij de behandeling van de Verordening ruimte.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Motie 2, Europese norm leidend voor luchtkwaliteit. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. We vinden deze motie ... We zijn weliswaar voor de strekking van de motie, maar we vinden hem eigenlijk nietszeggend, want de wettelijke normen die gesteld worden, die gelden sowieso.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen, motie 2.
Motie 3, Onderzoek naar effecten eventuele fusie Brabantse waterschappen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wij zijn erg voor meer efficiëntie, maar doe dat dan door de waterschappen direct onder te brengen bij de provincie en nu niet met een megawaterschap te gaan experimenteren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor met stemverklaring. Het is een onderzoek naar effecten en daar hebben wij geen bezwaar tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Dan kom ik bij motie 4, Inspelen om ondermijning tegen te gaan. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van de SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. De strekking van de motie vinden we eigenlijk overbodig, omdat het al heel veel in het beleid verpakt zit, maar desalniettemin toch steun voor de aanpak.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor met stemverklaring. Deze motie hadden wij graag mee ingediend, maar wij zijn niet gevraagd.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Dan kom ik bij motie 5, Veerkrachtige provincie. Fractie VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor met stemverklaring. Gevraagd in het dictum wordt iets te onderzoeken en we nemen dus nog geen besluit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En daarmee is deze motie verworpen.
Dan kom ik bij motie 6, Inspelen op financiële duurzaamheid. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Deze motie is aangenomen.

Dan kom ik bij motie 9A, Groen eten voor een groen Brabant. Fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Dankzij de toelichting van het college wachten wij tot de aanbesteding in 2019 om deze ambitie te realiseren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor met een stemverklaring. Tot aan de aanbesteding gaan wij op een houtje bijten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En daarmee is deze motie verworpen.
Dan kom ik bij motie 10, Kosten en baten energietransitie in beeld. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En daarmee is deze motie verworpen.
Dan kom ik bij motie 11, Digitalisering. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Inhoudelijk sympathiek, maar wij verwachten dat het al in de huidige opdracht van Cubiss zit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.

Dan kom ik, als ik er een aantal oversla, bij motie 17, de ring Eindhoven-Helmond. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En daarmee is deze motie verworpen.

Dan gaan wij naar motie 19, Geen zonneakkers op landbouwgrond. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Motie 20, Einde aan reclamerommel langs wegen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van de SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Dan kom ik bij motie 21, Geen windturbines in de natuur. Fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Motie 22, Stop windmolens. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen. Dan kom ik bij motie 23, Bibob vastgoedtransacties. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Dan kom ik bij motie 24, Brabant wijzer zonder BrabantKennis. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.

Dan kom ik bij motie 25, Vooruit met Brabant, dus weg van het IPO. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Motie 26 slaan we over en dan komen we bij motie 26A

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ik weet niet waarom u dat doet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja, 26A. Dat betekent dat we motie 26 overslaan. Ja toch? Ja hè?
Brabant en Nederland prominent voorop in onze Statenzaal. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor met stemverklaring. Dan ook de Europese vlag.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Ondanks de sympathieke tegemoetkoming heeft onze fractie te veel moeite met de symboliek, het nationalistisch karakter en de onuitgesproken motieven van de afzender van deze motie om ook in te stemmen met het voorstel. En het zou helpen als u een EU-vlag naast deze vlaggen zou plaatsen voor meer balans.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Gewoon tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen met stemverklaring. Deze motie is enorm nationalistisch ingegeven. Wij vinden het voldoende dat de Koning achter mevrouw Spierings hangt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Achter mevrouw Spierings staat ook misschien wel. 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen. En ik stel voor dat in het presidium besproken wordt wat met de kanttekening in de stemverklaring van een van de fracties gedaan wordt. Maar de stemming is niet anders als zij is, er is een meerderheid die deze motie heeft gesteund. Dat is zonneklaar.

Ik kom bij motie 27, Extra inzet Bibob-eenheid. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Dan kom ik bij motie 28, Boeren horen bij Brabant. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Motie 29, weide- en akkervogels horen bij Brabant. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.

Dan kom ik bij motie 30, VOG als voorwaarde bij uitbreiding in de veehouderij. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Ik kom bij motie 31, Bescherm nationaal park De Biesbosch. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Dan kom ik bij motie 32A, Stop de afvaldumping in Brabant. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Wij zijn blij met het antwoord van het college dat de provincie al een regierol pakt in het overleg met alle partijen die betrokken zijn bij dit probleem rondom afvaldumpingen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als D66.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: daarmee is deze motie verworpen.
Motie 33, Cameratoezicht in het buitengebied. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor met stemverklaring. Dat het hier weer gaat om een onderzoek.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor met dezelfde stemverklaring als 50PLUS.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Motie 34, Idops in ere herstellen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen met stemverklaring. We vinden deze motie nu niet realistisch.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De motie is verworpen.
Motie 35, stagiaires werven op de Brabantse ROC's. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Daar zijn geen A3-posters voor nodig, ze kunnen makkelijk zelf tegenwoordig internet gebruiken om vacatures voor stages te vinden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.

Motie 36, Investeren in kleine en middelgrote natuurhistorische musea. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wij steunen kleine cultuurhistorische musea, maar dan door het budget voor de grote cultuurinstellingen te herverdelen en niet op deze manier extra budget ter beschikking te stellen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.

Ik kom dan bij motie 38A, Toezichtsbijdrage in opengestelde natuurgebieden. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor met stemverklaring. De VVD daagt GS uit om met een betere aanpak te komen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Ons logo had uiteraard ook nog in de kop moeten staan, maar we hebben het uiteraard wel mede-ingediend.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor met stemverklaring. Uiteraard rekenen wij erop dat het Rijk zijn rol pakt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor met dezelfde stemverklaring als de VVD en D66.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor zonder stemverklaring.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Motie 41, Meer ruimte voor dorps- en wijkbussen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.

Dan kom ik bij motie 42, Meer aandacht voor kleine gemeenten in plannen provincie. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring, voorzitter. We vinden deze motie discriminerend voor de grote gemeenten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.

Dan kom ik bij motie 43, Draagkracht voor bestuurlijke veerkracht. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Het is natuurlijk altijd het beste om dit te peilen door middel van referenda.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen met stemverklaring. Zoals gezegd is het aan de gemeenteraden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Kom ik bij motie 44, Aardgasvrije wijken. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Dan kom ik bij motie 47, Minder drempels bij milieustraten. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Wij zijn ervoor om afvaldumping tegen te gaan, maar we willen niet treden in de lokale autonomie ten aanzien van de coalitieakkoorden, wat ook onderdeel is van deze motie.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen, ik meen zelfs unaniem.
Dan kom ik bij motie 48, Samen sterker in Brabant. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie ook unaniem aangenomen.
Motie 50, de Vlaams-Brabantse afstemmingsorganisatie drugscriminaliteit. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor met stemverklaring. Een overlegtafel is voor ons voldoende, maar de strekking van de motie is voldoende voor onze steun.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ook deze motie is unaniem aangenomen.
Dan kom ik bij motie 53, Wild van bijen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Wij komen hier volgend jaar nog uitgebreid over te spreken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Motie 55, Meer weten. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fractie van het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen met stemverklaring. We erkennen dat de problemen groot zijn. Liever actie dan nog meer meten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met dezelfde stemverklaring als de SP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de SP.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.

Motie 56, Betere bodem. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De ChristenUnie.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.

Ik kom bij motie 57, Gezond langer thuis wonen in Brabant 2. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Wij zijn tevreden met de uitvoering van onze eerdere motie 'Gezond langer thuiswonen in Brabant 1'.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Motie 59, Zonne-energie op daken logistieke bedrijven. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Ik kom bij motie 60, Zet kleinverbruikers centraal in energiebeleid. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.
Ik kom bij motie 61A, bestuursopdracht arbeidsmigratie. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Socialistische Partij.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Ik kom bij motie 62, Financiering verduurzaming sportclubs. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij Voor de Vrijheid.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Motie 63, Bestuurskracht rondom energietransitie. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.

Dan kom ik bij motie 64, Eindhoven Airport en nu? De Vereniging voor Vrijheid en Democratie.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Wij volgen de toelichting op deze motie van de gedeputeerde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Oké. Christen Democratisch Appèl.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. Het college volgt een helder proces en informeert ons hierin voldoende.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Motie 65, CO₂-uitstoot Eindhoven Airport. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor met stemverklaring. Wij volgen de toelichting van de gedeputeerde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Democraten 66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.
Motie 66, Ruimte voor zelfbouw. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-Staatkundig Gereformeerde Partij.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie aangenomen.

De voorlaatste motie die ik in stemming ga brengen – en dan is het helaas einde van deze stemmingen –, is motie 67, Periodiek vrij toegang in de door de provincie gesteunde musea. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.

Dan kom ik tot de allerlaatste motie, motie 68, Vereniging Kleine Kernen en 't Heft. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Volgens de gedeputeerde kan de situatie zo worden opgelost en dan is deze motie niet nodig.

De **plaatsvervangend voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Daarmee is deze motie verworpen.

Sluiting

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dan zijn wij aan het einde gekomen van een lange dag, maar gelukkig ook misschien weer het begin van een mooie, nieuwe dag. Ik wens u allemaal een heel fijn weekend, wel thuis en tot ziens. Ik sluit de vergadering.

De voorzitter sluit om 01.04 uur de vergadering.